

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Ի Լ Ա Վ Է Լ Ի
Մ Ի Խ Ն Թ Ի Խ Ս Պ Ս Թ Ի Ի Լ
Մ Ի Խ Ն Ե Լ Ի Ս Թ

Մ Է Գ Թ Լ Գ Լ Լ Ի Բ Ի Չ Ի Խ Ն

Է Ս Է Բ Ի

ՅԱՆՈՒ Ե. ՓԱՇԱՅԵԱՆ

ՄԼճիսի Ստարիք թուստանը իմ, Յապ օլունտու
Ե. Գալաֆիանըն մէտարիքի իմ

ՔԱՆԴԱՅԻ ՄԱՐՏ Ք
ՄԱՐՓԱՍԵԻ Ե. ԳԱՎԱՅԵԱՆ

2660

990

17250

990

990

ՄԻԻՆԹԵԻԱՊԱԹԻԻԼ
ՄԻԻՆԶԵԱԹ
ԻԼԱՎԵԼԻ

ՄԵՔԹԵՊԼԵՐ ԻԶԻՆ

Է Ս Է Ր Ի

ՅԱԿՈԲ Յ. ԳԱՇԱՅԵԱՆ

Մէջիւսի Մուարիֆ ըուխսաթը իլէ թապ օլունտու
Յ. Գալաֆեանըն մէսարիֆի իլէ.

— ԻՅԶԶ ՄԱՐՏ Ի —

ՄԱԹՊԱՅԻ Յ. ԳԱՎԱՅԵԱՆ

2660

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ
ԿՈՄԻՏԵ

ՍԱԱՏԷԹԼՈՒ
ԿԷՕԶԷԶԱՏԷ
ՅԱԿՈՒ ԷՖԷՆՏԻՆԻՆ
ՄԱԽՏՈՒՄԸ
ՆԷՋԱՊԷԹ ՄԷՎՍՈՒՄԼԵՐԻ
ԱՆՏՈՆ-ՎԱՀԱՆ
ԷՖԷՆՏԻՆԻՆ ՆԱՄԸՆԱ
ԻՀՏԱ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ ՏՈՒՐ

Մ Ո Ւ Գ Ա Տ Տ Է Մ Է

Մէքթէպէրիմիզտէ լիսանը Օ'սմանինին սու-
հուլէթլէ Թահսիլիչիւն ազտէմէ Թապ' ու Թէմ-
սիլինէ միւվաֆֆազ օլտուղուսուզ « Միֆթահիւ
իւլում » նամ գավաի'տ քիթապընտան տօլայը մէ-
ա'րիֆչինասանը զէման վէ հէվէքեարանը իքթի-
սապը զէպանը ի'ւզպէթպէյան Թարաֆընտան մէր-
սուլ Թէչվիդաթնամէլէրտէ, լիսանը մէքքիւրտէ իմ-
լաճա տէրքեար օլան առ'ուպէթ ու միւշքիւլաթըն
տախի մէհմա էմքեան իղալէսինէ մէտար օլմազ
իւզրէ պիր ուսուլ վէ գաի'տէի ճէտիտէնին Թան-
զիմի խոսոսուսու պիտտէֆ'աթ իխթար վէ իլթի-
մաս գըլընմըջ օլտուղունա մէպնի, իչպու ըիսալէ
Թէրթիպ, վէ « Միւնթէխապաթիւլ միւնչէաթ »
Թէսմիյէ օլունտու :

Պու ըիսալէնին միւնտէրիճաթը ֆի զէմանընա
միւսթամէլ ու Թէտապիւլ օլան քիթապէթ իւզրէ
մուհարրէր միւթէա'տտիտ Թէզաքիր վէ մա'րու-
զաթ ու մէքեաթիպը միւնթէխապէտէն ի'պարէթ
օլուպ, պունլար մուա'լլիմին Թարաֆլարընտան
չակիրտանըն տէրէճէի իսթիտա'տընա կէօրէ պիթ-
թէտրիճ հրուֆաթը Օ'սմանիյէյէ նազլ ու Թէպտիլ,
վէ պիր իքի տէֆա' Թէպեիզ ու Թասհիհ օլունմասը,
վէ չունքի ա'րապի վէ ֆարսի լուղաթըն մա'հա-
լարը քիթապըն ախէրինտէ միւնտէրիճ օլմաղլէ
ճայի իսթի'մալլէրի տախի իրայէ գըլընմասը իգ-
թիղա էտէր :

Իշպու թա՛րիֆ օլունան ուսուլունմուղ չէնտ
վազթլէր մէվգը՛ի թէճրիւպէյէ վազ՝ օլունարագ
փէք ազ միւտտէթ զարֆընտա միւպթէտիւնն
Ֆէվգ էլ մէմուլ թէրագգըլէրինի միւշահէտէ էթ-
միշ օլունունմուղ ճիհէթլէ, ֆայիտէսինին թա՛-
միմի մագսէտիլէ թապ՝ ու նէշրինէ իպթիտար
գըլընտը :

ՅԱԿՈԲ Յ. ՓԱՇԱՅԵԱՆ

Ի Խ Թ Ա Ր

1. Արապիտէ աշ հարֆը իլէ թահրեր օլու-
նան լուղէթլէր իւղէրինէ պիր նօգթա վազ՝
օլունմուղտուր :

2. Պիզիմ (Դ) հարֆիլէ եազըլանլար տախի
է-ճ հարֆընա, վէ (Բ) իլէ եազըլմըլ օլանլար
տախի Է-ճ հարֆընա թէպտիլ օլունմասը լա-
զըմ կէլէճէյի իչիւն իսթար գըլընտը :

3. Րիսալէնին ախէրինտէքի լուղէթլէրտէ
ֆիիլլէրին էօնիւնէ Էթ-Է Էէրինէ Էթ՝ վէ օլմ-
Էէրինէ օլ՝ գօնունմուղ տուր :

Վէ ֆի-լան, Էհապլէթ, Է-ճ լուղէթլէր նաս
պէյնինտէ ֆի-լան, Էհապլէթ վէ Է-ճ միւսթա-
մէլ օլմաղըն իքիսինին տախի իսթիմալի ճա-
յիզ կէօրինմիւղ տիւր :

ԹԵԶԳԵՐԵԼԵՐԻՆ ԷՆՎԱՆԻ

ՄԻԻԼԱԳԱԹ ԻԶԻՆ

ԷՖԷՆԱՌԻԳ.

Եարըն Զաթընըղա պեր աղ կէօրիւշմէք իսթէրիմ, հէր նէ մահալտէ վէ նէ սա՛աթտէ կէօրիւշմէմիզ միւմքին իսէ, լութֆէն իշարէթ պուլուրմանըզը ըէճա իտիպ, էմրինիզէ միւն. Թազըրըմ էֆէնտիմ:

Ճ Է Վ Ա Պ

Եարըն պէնտէնիզէ կէօրիւշմէք իսթէտի-
յինիզի պէյան պուլուրմուշ ուտունուշ
աթ իւշէ գատար պէնտէխանէտէ պուլունուշ
Թէշրիֆինիզէ միւնթազըրըմ էֆէնտիմ:

ԻՍԹԻԳՐԱԶ ԻԶԻՆ

ԷՖԷՆԱՌԻԳ ՀԱՂՐԵԹԷՐԻ:

Պիմէննիհի թէ՛ալա իքմալի գուվվէի գա-
րիպէյէ կէլմիշ օլան խանէմիզ իշիւն պէշ պին
զուրուշուն շիտտէթի լուզում կէօրիւնմիւշ օլ-
տուղունտան, էֆէնտիմիզճէ Թէսվիյէսի գա-
պիլ պուլունտուղու հալտէ, համիլի վէրագաի
ա՛ճիզի ֆիւլան պէնտէլէրինէ Թէվտիյան իր-

սալի վապէսթէի լուծփ ու միւրուվլէթլէրի տիր էֆէնտիմ:

Պիրատէրիմ էֆէնտիմ:

Մէքթէպիմիզին շու արայըք թա'թիլ գըլընմըջ օլտուղունտան, տէրսլէրիմիզ միւթալէ'ա օլունամատըղը ճիհէթլէ խաթըրտէ գալմամըջ. վէ պու իսէ տէրսլէրիմիզին պէտինտէ վէ իմ' թիհանըմըղըն զէմանընտէ, ագրան ու էմսալըմըզտէն կէրու գալարագ ֆէնա հալտէ մահ' ճուպլիյէթիմիզի միւճիպ օլաճաղընտան, հիշ օլմաղ իսէ հաֆթատէ իքի կիւն օլտուն շու օգունմուշ օլան տէրսլէրիմիզի պիր տախի կէօղտէն կէչիրմէք լաղըմէտէն պուլունմուշ օլմաղլէ, օլ պապտէ իրատէ էֆէնտիմին տիր:

Ճ է Վ Ա Պ

Թէզքէրէի ա'լիյէլէրինին մէֆատի մա'լիւմը խուլուսլէրի օլտու, վազա'ա պէնտէլէրի տախի պէշ օն կիւնտէն պէրու օգունմուշ օլան տէրսլէրիմիզի միւթալէ'ա էթալիյիմ' եօգտուր, վէ պու տախի ֆիլ հագըգա եագընտա միւճիպը շէրմաարի վէ մահճուպլիյէթ օլաճաղը տէրքեար տըր, էմր ու իշարը ա'լիլէրի իւզըէ, ֆիւլան կիւն պիզզաթ վալալէրինին պէնտէ խանէյէ թէչրիֆ, վէ եալիստ գուլլէրի էֆէնտիմի թաստիյէ ճիւրաթ էտէճէք օլտուղում' ըհհին ի'լմի ա'լիլէրի պույուրուլտուգտա. . .

Տ Ի Կ Է Ր

Պիրատէրիմ էֆէնտիմ:

Մին էլ գաալիմպէ, յնիմիզտէ ճարի օլան միհր ու մէհապպէթը տատէրի պիր վէչհլէ զայիլ օլմայաճաղը աղատէի պէյան ու իշ'ար օլտուղունա, վէ պու կիւնլէրտէ իհթիեաճը պէնտէ կեանէմ տէրէճէյի քէմալէ ըհսիտէ օլարագ, իսթիտա'ի լուծփ ու ինայէթը ա'լիլէլէրինէ պէնտէնիզի մէճպուր էյլէտիլինէ պինտէն, եագըն վազըթտա թէտիյէ օլունմագ իւզըէ, գարզէն իքի պին զուրուշուն համիլի ա'րիզէի պէնտէկի էֆէնտի պէնտէլէրինէ թէվտիան իրսալինէ ի'նայէթ վէ օլ վէչհլէ գայտը զարուրէթտէն ըհհա իլէ մէսրուրիյէթիմ խուսուսունա հիմմէթ ու միւրուվլէթ պույուրմալէրի միւթէմէննաի մախսուսու աճիզանէմտիր էֆէնտիմիզ:

Ճ է Վ Ա Պ

Շու արայըգ թարաֆը տէվլէթլէրինէ պիր մըգտար ագճէնին իւզումի կէօրիւնտիլինէ մէպնի, իքի պին զուրուշուն ֆիւլանէ թէվտի'ան իրոպլի իլթիմսսընը հալի. ըհհէ ըհսի ի'զազ օլան թէզքէրէի պէհիյէլէրի մէալի ա'լիսի մա'լիւմը խիւլուսլէրի օլտու. վէ օլ վէչհլէ մէպլաղը մէզպուր ֆիւլանէ թէվտի'յան սալպը ա'լիլէրինէ իրսալ գըլընմըջ օլմաղըն, օլ պապտէ իրատէ էֆէնտիմին տիր:

Իշպու թաթիլ հէնկեամբնտա գալա՛խտ միւ-
թալե՛առիլէ մէշղուլ օլմայուպ , պիազտա էյ-
լէնճէ իլէ րահաթ էթմէք միւրատ էյլէտիյիմ-
տէն , նէզտի ա՛լիլէրինտէ ֆիւլան քիթապ նիւս-
խտսի վար իսէ լութֆէն համիլի վէրագփարէի
ա՛ճիզիյէ թէսլիմէն իրսալի վապէսթէի հիմ-
մէթի ա՛լիյէլէրի տիր էֆէնտիմ :

Ճ Է Վ Ա Պ

Պիրատէրիմ էֆէնտիմ :

Իշպու թէզքէրէի ա՛լիյէլէրի մէալի մա՛լիւմը
պէնտէկի օլմուշ , վէ քիթապը մէզքիւրիւն
խաթթը պիրազ ույղունսուզ իսէ տէ , էմրլէ-
րինէ իմթիսալէն , մա՛էլգուսուր թագտիմ գը-
լընմըշ տըր էֆէնտիմ :

Ն Ի Ք Ե Ա Հ Է Տ Ա Վ Է Թ

Էֆէնտիմիզ հազրէթլէրի .

Ասարը եիւմն ու հիմէմը սէնիյէլէրիլէ մախ-
տումը պէնտէլէրինին ա՛գտը նիքեահը ֆիւ-
լան կիւնիւ իճրա օլունաճաղընտան էֆէնտի-
մին թէշրիֆլէրինի նիեազ իտէրիմ էֆէնտիմ :

Տ Ի Կ Է Ր

Էֆէնտիմիզ .

Պիքէրէմիհի թէ՛ալա մախտումը չաքէրի
ֆիւլան պէյ պէնտէլէրինին մահը հալըն սէքի-
զինճի փէնչէմպիհ կիւնիւ ճէմիէ՛թի իսթիհզար

օլունան ա՛գտը նիքեահընտէ , էֆէնտիմիզին
տախի լութֆէն պուլունմալէրինի իսթիհզամ
էտէրիմ . օլ պապտէ իհսան էֆէնտիմին տիր :

Ճ Է Վ Ա Պ

Մէալի իշարի վալալէրի մա՛լիւմը ա՛ճիզի օլ-
տու . րապպիմ թա՛ալա մուպարէք պույուր-
սուն . իշպու ճէմիէ՛թը ա՛գտտէ պուլունմագ
պէնտէլէրինին տախի աշըրը էմէլիմ իսէ տէ ,
օլ կիւն կէօրիւմէսի լիւզում օլան պիր իշ իշիւն
իւսկիւտարէ կէշմէյէ տախի մէճպուր օլուպ ,
անճագ հէմ օրայէ կիտիլմէք վէ հէմտէ ճէ-
միէ՛թը միւպարէքէտէն մահրում գալմամագ
իւզրէ , էկէր վագթը միւսթար էրքէն իսէ ,
ճէմիէ՛թտէ պուլունուպ սօնրա օրայա կիթսէմ ,
վէ եախստ կէճ իսէ Իւսկիւտարտէն ա՛վտէթտէ
կէլուպ պուլունսամ , իքի մաթլէպ պիրտէն
հասըլ օլաճաղընտան , ա՛ֆվը ալիլէրինէ մուղ-
րուրէն , վագթը միւսթարըն իսթիֆսարինէ
ճիւրաթ գըլընտը , օլ պապտէ իրատէ էֆէն-
տիմին տիր :

Թ Է Ք Ր Ա Ր Ճ Է Վ Ա Պ

Մէալի ճէվապը վալալէրի մա՛լիւմը խալի-
սանէմ օլտու , վէ վագթը միւսթար ագշամ
իւսթիւ սա՛աթ մօգուզ րատտէլէրինտէ օլ-
մաղլէ , ա՛վտէթտէ թէշրիֆ պույուրումագ
միւմքին օլաճաղը մա՛լիւմը սամիլէրի պույու-

ընդհատու գտա ոչ պապտէ էմր ու իրատէ Էֆէն-
տիմին տիր :

Շ Է Յ Խ Ի Ն Է

Միւսէրրէտ փոյրի տէսթկիւրի վէլինի՛մէթի
պի իմթինանըմըզ Էֆէնտիմիզ հազրէթլէրինին
սէմէրէի ֆէյզի ըուհանիյէթի ճէլիլէլէրի ումագ
իւզրէ , պիմէննիհի թա՛ւլա , իշպու ֆիւլան
կիւնիւ չաքէր զատէլէրի ֆիւլան Էֆէնտի պէն-
տէլէրինին , իճրայի ա՛գտինէ իպթիտար ուու-
նաճաղը , վէ զաթը ըշատէթ աեաթը ալիյէ-
լէրինին գուտումը ալիլէրինտէն տախի իսթի-
ֆատէի էնվայի եումն ու մէսատէթ գըլընա-
ճաղը տէրքեար պուլունմաղլէ , միւզթէզաի
շէյմէի պէրկիւզիտէի պէնտէփէրվէրիլէրի
իւզրէ , եէվմը մէզքիւրտէ սա՛աթ . . . ըատ-
տէլէրինտէ լութֆէն ու իհսանէն թէշրիֆէ
ըաղպէթը սէնիյէլէրի տա՛վէթ նիեազընտա
թէրգիմի վէրագփարէի չաքէրիյէ իճթիտար
գըլընտը . հէր հալտէ էմր ու իրատէ Էֆէն-
տիմիզ հազրէթլէրինին տիր :

Վ Է Լ Ի Մ Է Յ Է Տ Ա Վ Է Թ

Ասարը հիւսնի թէվէճճիւհ պէհիյէլէրիլէ
մախտումը պէնտէլէրինին պիմէննիհի թա՛ւլա
պու հաֆթա վէլիմէ ճէմիյէթի միւսամմէմ
պուլունմուշ ումաղլէ , զաթը սէնիյէլէրի տախի

եէվմը մէզքիւրտէ թէշրիֆէ ըաղպէթ պու-
յուրմալէրի նիյազ իտէրիմ :

Ի Յ Թ Ա Ր Է Տ Ա Վ Է Թ

Էֆէնտիմիզ հազրէթլէրի .

Եարըն ախշամ իֆթարը պէնտէխանէլէ-
րինտէ պէրապէրճէ էտիլմէք , վէ պու վէսիլէ
իլէ ա՛գտը էնճիւմէնի միւխատէնէթ ուունմագ
ըէճասընէ իպթիտար գըլընտը :

ԽԱՍԹԱԼԸԳՏԱՆ ՏՕԼԱՅԸ ՄԷՄՈՒՐԻՅԵԹԻՆԷ
ԿԻՏԷՄԷՏԻՑԻ ԻՉԻՆՆ

Ճէնապը հագ Էֆէնտիլէրիմի ա՛ֆիյէթտէ
տայիմ պույուրուոն , պու կիւնլէրտէ պիրազ
ըահաթսըզ ուտուղունման , թասհիհը միզաճ
էտինճէյէտէք , գալէմէ կէլէմէյէճէյիմտէն ,
վէլինիա՛մ Էֆէնտի հազրէթլէրինէ լութֆէն
թէպլիլ պույուրուլմասընը իսթիւրհամ էտէ-
րիմ . ոչ պապտէ իրատէ Էֆէնտիմիզին տիր :

ԱԼՏԸԼԸ ՇԷՅԼԷՐԻՆ ԽԱ՛ՏԷՍԻՆԷ ՏԱՅԻՐ

Կէշէնլէրտէ իհսան պույուրուլմուշ ուան
շու գատար զուրուշ , պու քէրրէ մա՛էթթէ-
շէքքիւր թագտիմ գըլընմըջ ումաղլէ , վիւ-
սուլունուոն լութֆէն իշա՛րի պապընա էմր ու
իրատէ Էֆէնտիմին տիր :

Ճ Է Վ Ա Պ

Իշ պու թէզքէրէի , ա՛լիյէլէրիլէ մէպաղը
մէրգում թէմամէն կէլիլ , վէ գուլլէրինէ չիմ-

տիւրիք լուղուամի եօղ իքէն միզաճը տէվլէթ-
լէրի իգթիզաօրնճա թա՛ճիլ պույուրուլմուշ
օլտուղու պէյանիլէ թէրգիմի ճէվապէ իպ-
թիտար գըլընտը էֆէնտիմիզ :

Տ Ի Կ Է Ր

Մուգատտէմա իհսան պույուրուլան քի-
թապ իլէ սայէի ինայէթլէրինտէ , խայլը իս-
թիֆատէ . վէ պու քէրրէ տէրս վագթի եագ-
լաշմըշ օլմաղլէ , եինէ սուի սամիլէրինէ իա՛-
տէ գըլընմըշ օլտուղու պէյանիլէ թէրգէրէի
ա՛ճիլի թէրգիմ գըլընտը էֆէնտիմ :

Ճ Է Վ Ա Պ

Մէսլի իշարի վալալէրի մա՛լիւմ օլմուշ , վէ
քիթապը մէզքիւր տախի կէլմիշ օլմաղլէ մա՛-
էթթէշէքքիւր ճէվապէ իպթիտար գըլընտը
էֆէնտիմ :

ՄԷՍԻՐԷՅԷ ՏԱ՛ՎԷԹ

Պի ինայէթիհի թա՛ալա , էվվէլ պէհարըն
հուլուլիլէ կէզմէք մէվսիմի կէլմիշ օլմաղլէ ,
պիլլիքտէ Գեաղատ-խանէյէ ա՛ղիմէթ օլուն-
մագ իւզրէ ըաղպէթ պույուրուլուրսէ իգթի-
զա էաէն շէյլէր մին զայրը հատտին հազըր-
լանմըշ օլտուղու ճիհէթլէ , լութֆէն օ կէճէ
պէնտէխանէլէրի թէշրիֆ , վէ պու վէշհիլէ
ա՛պտը քէմինէլէրի թայթիֆ պույուրուլմագ
պապընտա էմր ու իրատէ էֆէնտիմին տիր :

Ճ Է Վ Ա Պ

Սայէի վէլի իւլ հիմէմիլէրինտէ կէզմէք վէ
էյլէնմէք իւզրէ , իշպու իրատէնամէլէրի գուլ-
լէրինի թէշէքքիւրտէն ա՛ճիլ օլուր մէրթէ-
պէտէ մէմնուն էյլէմիշ իսէ տէ , նէ չարէ թա-
լի՛ի մա՛քուսում միւսա՛տտէ էթմէյէրէք կէօ-
րիւլմէսի լաղըմ՝ պաղը մէսալիհ զուհուր էթ-
միշ օլմաղլէ . իհսանը ա՛լէլ իհսան օլմագ
իւզրէ միւլմըն իսէ կէլէճէք հաֆթայէ պը-
րաղըմաօը , գարինը միւսաա՛տտէի ճէլիլէ պու-
յուրուլմագ պապընտա էմր ու իրատէ էֆէն-
տիմին տիր :

Թ Է Ք Ր Ա Ր Ճ Է Վ Ա Պ

Կէզմէքտէն մագսէտ անճագ էֆէնտիմին
մայ՛էթը շէրէֆինի գազանմագ օլմաղլէ , պու
հաֆթա մանիլէրի պուլունտուղու սուրէթտէ ,
իրատէի սէնիլէլէրի միւլմալինճէ , կէլէճէք
հաֆթա կիտիլմէք տահա միւնասիպ օլաճաղը
մա՛լիւմը վալալէրի պույուրուլտուգտա օլ
պապտէ իրատէ էֆէնտիմին տիր :

Տ Ի Կ Է Ր Ճ Է Վ Ա Պ

Եարընքի կիւն պա՛ղը զէվաթը նիւզհէթ
սըմաթիլէ ֆիւլան գատրէ թէշրիֆ պույուրու-
լաճաղը ճիհէթիլէ , չաքէրլէրինին տախի ա՛-
ղիմէթլէրի վարիտ օլան թէրգէրէի պէհիլէ-
լէրինտէ էմր ու իրատէ պույուրուլմուշ . հէր

պիր էմր ու ֆէրմանը ա' լիլէրինին ինֆազ ու իճ-
րասը միւթէրէթթիպը զիմմէթ օլուպ, անճագ
մախտոււմը պէնտէնիզին պիր ազ նամիզաճ օլ-
տուղու հասէպիլէ, չաքէրլէրինի պու թէնէզ-
ղուհ ու թէմաշատէն տուր ու մէհճուր պրա-
գաճագընըն մաէթթէէսիւֆ ա'րզ ու պէյանիլէ,
պու պապտէ վուգուա' կէլէն գուտուրը զարուրի
իւզղուհուրու պէնտէկեանէմին ա'ֆվու իաթիր-
համինէ մա'էլ մահճուպիլէ իպթիտար գլընտը:

ՄԷՔԹԷՊ ՆԱԶԸՐԸ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ ՇԱԿԻՐՏԻՆ
ՓԵՏԵՐԻՆԵ

Մէքթէպիմիզին խաճէ վէ խատէմէսինին
մա'աշաթ, վէ շակիրտանըն մէքիւլաթ ու լէ-
վագիմաթընա սարֆ օլունմագ իւզըէ, շակիր-
տանտէն պէհէր սէնէ քեանուը սանիսինտէն
իթիպարէն, պիր սէնէլիք օլարագ փէլինէն
ալընմագտա պուլունմուշ օլտուղու միսիւլլիւ,
մախտումունուզ իչիւն թարաֆը ա' լիլէրինտէն
տախի մուգատտէմա օն պէշ լիրա թէսլիմ ու
իյֆա, վէ եիրմի լիրասը տախի իքի մահտէն
սօնրա թէտիլէ էտիլէճէյինէ տայիր, մէք-
թէպի մէզպուր սանտըղընա պիր գըթա' սէ-
նէտ իթա պուլուրուլմուշ ուտու, թէտիլէսի-
նին միւտտէթի իքի մահ միւրուր էյլէմիշ օլ-
տուղու հալտէ, հէնուզ իրսալ ու իթա օլուն-
մամըշ օլտուղունա, վէ ազատէի պէյան օլ-
տուղու իւզըէ պու ագճէնին շու կիւնլէրտէ

մէքթէպճէ լիւզումը հագըգիսի պուլունտու-
ղունա պէնաէն լութֆէն մէպլաղը մէզպուրուն
իրսալինէ հիմմէթ պուլուրմալէրի . . . :

Ճ Է Վ Ա Պ

Մէքթէպ շակիրտան վէ խաճէկեան վէ սայի-
րէսինին լէվագիմաթընէ սարֆ օլունմագ իւզըէ,
սէնէվի թարաֆըմըղտան վէրիլմէսի լաղըմ կէ-
լէն օթուզ պէշ լիրատէն զայրը էզ թէտիլէ,
եիրմի լիրանըն կէօնտէրիլմէսի վարիտ օլան
թէզըէրէլէրի մէալինտէն անլաշըմըշ, վէ պի-
լութֆիհի թա'ալա, գարիպէն թէտարիքիլէ
իրսալ վէ թագտիմ գըլընաճաղը իֆատէսինէ
իպթիտար օլունմուշ տուր. օլ պապտէ իրատէ
էֆէնտիմին տիր:

ՔԻՐԱԽԱՆԵ ԻԶԻՆ

Ֆիւլան մահալտէ քեային քիրախանէլէրին
միւթէճիրի գօնթուրաթօսու միւտտէթի թէ-
մամ օլտուգտա, չըգաճաղը խապէր վէրիլմիշ
օլմաղլէ, մէզքիւր խանէ եինէ քիրայէ վէրի-
լէճէք իսէ ահըպպատէն պիրիսի թութաճա-
ղընտան, գաշ զուրուշա վէրիլէճէք վէ նէ գա-
տար միւտտէթ միւգալլէլէ օլունաճաղընըն
իշարի վապէսթէի լութֆ ու քէրէմլէրի տիր
էֆէնտիմ:

Ճ Է Վ Ա Պ

Մէալի իշարի վալալէրի մա'լիւմը չաքէրի օլ-
մուշ. վէ մէզքիւր խանէ եինէ քիրայէ վէրի-

լէճէք իսէտէ , ետփըլաճագ եհրէրի օլուպ , կիւզլէճէ թա՛միր օլունմագ իւզրէ հէմ՝ ալթը այլըղը փէշին վէրիլմէք , վէ հէմտէ թէճտիտ օլունաճաղընտան էսկի պէտէլինէ եիւզ զուրուշ տահա զամմէ , մահիյէ տէօրթ եիւզ զուրուշ օլմագ իւզրէ պիր սէնէլիյի գօնթըրաթօ էտիլէճէք օլմաղլէ , մուվաֆէգէթ էյլէտիյի հալտէ , թալիպին կէլիպ պիր քէրրէ կէօրմէսի խուսուսունն քէնտուսինէ թէպլիղի պապընտա իրատէ էֆէնտիմին տիր :

ՍԱՏԱՐԷԹՏԷՆ ՃԱՆԻՊԸ ԶԱՊԹԻՅԵՅԻ ԹԷԶԲԷՐԷ

Մուգատտէմա թարտ ու տէֆ՝ օլունմուշ օլտուղու հալտէ պիր թագրիպ կէլէրէք ֆիւլան մահալտէ կէզմէքտէ պուլունան սապըգալու վէ ույղունսուզ էշխասը միւզիւրէնին ախզ ու տէֆլէրի հագգընտա տէվլէթլու Սէրասքէր փաշա հաղրէթլէրինին վարիտ օլան թէզքէրէսի մանզուրու վալալէրի պուլուրուլմագ իւզրէ , լէֆֆէն իրսալ գըլընտը , վագա՛ա պու մագուլէ ույղունսուզ էշխասըն տար իւլ խիւլաֆէթ իլ ալիյէտէ իճթիմալէրի էնվաթ՝ մէհաղըրը վէ սէքէնէնին մաթլուպը ալի օլան էմնիյէթի քեամիլէսինին ինսիլապէթի միւճիպ օլաճաղընտան . միւճէրէպ ու միւսէլլէմ օլան ֆէթանէթ վէ համիյէթը միւշիրանէլէրի իզթիւզասընճա , չու խուսուսուն պիլ էթըրաֆ միւ-

թալէ՛ասը , վէ օլ պապտէ լաղըմ կէլէն թէտապիրի սախա՛նըն իճրասը իլէ , էշխասը միւզիւրէի մէրգուլմէնին տէֆ՝ ու թէպլի՛տլէրինէ հիմմէթ պուլուրմալէրի սիեագընտա , թէզքէրէի սէնապէրի թէրգիմինէ իպթիտար գըլընտը . . . :

Ի՛ԼՄ ՈՒ ԽԱՊԷՐԼԷՐ

~~~~~

ՊԻՐ ՄԷՏՐԷՍԷՏԷՆ ՏԻԿԷՐ ՄԷՏՐԷՍԷՅԻ ՆԱԳԼԻՆԷ
ՏԱՅԻՐ ՄԻԻՏԷՐՐԻՍ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ ՎԷՐԻԼԷՆ
ԻԼՄ ՈՒ ԽԱՊԷՐ

Մէտրէսէմիզտէ իամի միւգայէտ օլան ֆիւլան էֆէնտի պիհասէպ իլ իճապ մէտրէսէի շէրիֆէնիլէ նագլ էտէճէք օլտուղունու , վէ էֆէնտի մումայիլէյհ էտիպ ու էհլը ըրզ կիրուհինտէն պուլունտուղունու միւպէյեին իշպու իլ՛մ ու խապէր ի՛թա գըլընտը :

ՆԸՍԸՖ ՆԱՎԼ ԻՉԻՆ

Թալէպէի իլումտէն վէ մէտրէսէի շէրիֆէմիզ սաքինլէրինտէն ֆիւլան էֆէնտի , պու տէֆա Թրապիզօն ճանիպինէ աղիմէթ էտէճէք օլտուղունտան , իհսանը շահանէ պուլուրուլան նըսըֆնալլ ախզիլէ , վափօր պիլէթլինին ի՛թասի իշիւն իշպու իլ՛մ ու խապէր ի՛թա գըլընտը :

ԳՕՆԹՐԱԹՕ ԻԼՄ ՈՒ ԽԱՊԷՐԻ

Ֆիւլան մահալտէ քեային միւթէսարըրէֆ օլտուղում պիր պապ ֆիւլան նումէրօլու քեար-

կիր տիւրեանըմը իշպու . . . սէնէսի մարթըն
ղուրդէսինտէն ի՛թիպարէն , սէնէի հալլիյէ զա-
յէթինէ տէյին պիր սէնէլիք օլմագ իւզրէ սէ-
նէվի շու գատար զուրուշա միւսթէճիրի սա-
պըգը օլան ֆիւլան քիմնէյէ իճար օլունմուշ
օլտուղունտան , լազըմ՝ կէլէն գօնթուրաթօ-
սունուն թանզիմի իչիւն իշպու իլմու խապէր
ի՛թա օլունտու :

ԶԱՅԻՏԵՆ ՄԻԻՐՈՒՐ ԹԵԶԳԵՐԵՍԻ ԻԶԻՆ

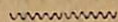
Թէպա՛ատէն ֆիւլան , պէրայի մասլահաթ
Պրուսատան Տէրի սաա՛տէթէ կէլիպ , պուրատէ
խասթէ օլարագ թէգքէրէսի հէնուզ պիր մա-
հալտէ գայտ օլունմայըպ , պու տէֆա՛ խի-
թամը ումուր ու մասլահաթլէ օլ թարաֆա ա-
զիմէթ իտէճէք օլտուղունտան , քէֆալէթը
ա՛ճիզանէմլէ աչըգտան պիր գըթա՛ միւրուր
թէգքէրէսինին ի՛թասիչիւն , իշպու իլմու խա-
պէր ի՛թա գըլընտը :

ԹԵԼԷԻԻԼ ԻԶԻՆ

Մահալլէմիզ սաքինլէրինտէն ֆիւլան Էֆէն-
տի պու տէֆա՛ մահալլէնիզտէ թէէհիւլ էտէ-
ճէք օլմաղլէ , Էֆէնտի մուսայիլէյհին թէէ-
հիւլի խուսուսունտա շէր՛ան ու նիզամէն պիր
կէօնէ մանի՛ օլմատըղը միւսլէյիւն իշպու իլմ
ու խապէր ի՛թա օլունտու :

ԹԱՎՍԻՅԵՅԷ ՏԱՅԻՐ

ՄԱԳԱՄԸ ՍԱՏԱՐԱԹՏԷՆ ՎԻԻԶԵՐԱՅԷ

(Ֆիւլան Էֆէնտի մէճլիսէ թահրիրաթ քեա-
լիպի օլտու . վէ ասըլզատէ տըր . սիզ գա-
տըր շինասընըզ . հագգընտա ըիա՛յէթ , վէ
մուա՛վէնէթ էտին) :

Տէվլէթլու Էֆէնտիմ՝ հագրէթլէրի .

Մէճլիսը իտարէի վիլայէթ թահրիրաթ քի-
թապէթինէ մէմուր թայ՛եին պույուրուլան
ֆիւլան Էֆէնտի պու քէրրէ օլ թարաֆա ա՛-
զիմէթ էթմիշ , վէ Էֆէնտի մուսայիլէյհին
երպապ առալէթ վէ էհիլլէթտէն օլտուղու
խապէր վէրիլիշ օլմաղլէ , շիյմէի գատըրտա-
նի վէ էհիլլէթտաղլի տէսթուրիլէրի իգթի-
զասընճա , հագգընտա լէվաղիմը իհթիրամ-
քեարի ու ըիա՛յէթին իճրա , վէ ումուրը մէ-
մուրէսինտէն տօլայը մուա՛վէնէթը լազըմէնին
էյֆասը խուսուսունտա հիմնէթ պույուրմալէրի
սիյագընտա նէմիգաի մախսուսէ թահրիր ու
թէսթիր գըլընտը Էֆէնտիմ :

ՏԻԿԵՐԼԷՐԻ ԹԱՐԱՅԸՆՏԱՆ

(Ֆիւլան Էֆէնտի օլ թարաֆա կէլիեօր ,
թալէպէտէն տիր , վէ հիւրմէթ ու մէրհամէ-
թէ շաեան տըր , սիզ գատըրշինաս վէ քէրէմ-

քեար օլտուղունուղտան, հագգընտա հիւրմէթ վէ ի'նայէթ պուլուրմանըղ րէճա իտէրիմ) :

Մտ'իւմը սէնիյէլէրի պուլուրուղտուղուն իւղրէ, տաիմա սունուֆը թալէպէ, վէ մէտ-րէսէնիշին օլանլէր էրպապը մէրհամէթ ու միւրուվլէթին մուա'վէնէթ ու միւղահէրէթլէ-րինէ միւհթաճ, վէ պու տախի նէզտի մէա'լի վէֆտի միւնի'մանէլէրինտէ վարէսթէի գայտը իհթիյաճ օլմասիլէ, վէ համիլի նէմիգտի ա-ճիլլի ֆիւլան էֆէնտի տաի'լէրի տախի օ' գա-պիլտէն վէ ասհապը իհթիյաճտէն պուլուն-մասիլէ, պու տէֆա' օլ թարաֆա ա'զիմէթ էտիպ, քէնտուսինին թարաֆը ա'ճիղանէմէ թէա'լլիւք ու միւնասէպէթի քեամիլէսի օլմաղ-լէ, միւղթէզաի շիա'րը ճէլիլի տաի'նիւվազի, վէ գատրտանիի րահիմանէլէրի իւղրէ, մու-մայիլէյհ տաի'լէրի հագգընտա պիտիլիղ ու շահան պուլուրուլաճագ հիւրմէթ ու րիա'է-թը ա'լիյէի քէրէմքեարիլէրի, պիլ խասսա սուի ա'ճիղանէմէ ա'յիտ օլաճաղընըն ա'րղ ու պէյանընը իսթիգպաի թէվէճճիւհաթը րա-հիմանէլէրինէ վէսիլէի ճէմիլէ իթթիխաղ էյ-լէտիմ, օլ պապտէ էմր ու ֆէրման էֆէնտի-մին տիր :

Տ Ի Կ Ե Ր

Նագըլի ա'րիզէի չաքէրի էֆէնտի պէնտէ-լէրի, օրաճա հալինէ միւնասիպ պիր խըտմէթ-

տէ իսթիլտամի հագգընտա, վէսաթէթը նի-եաղը պէնտէկեանէմի իլթիմաս էյլէմիշ, վէ մումայիլէյհ պէնտէլէրի հագգընտա տիրա-յէթ քեար վէ միւհէրրէպիւլ աթվար, վէ խու-սուսիլէ ֆագըր իւլ հալ վէ քէսիլ իւլ ի'եալ օլարագ, պիլ վիւճուհ մէրհամէթ ու ի'նայէ-թը ա'լիյէի պէնտէփէրվէրիլէրինէ շայէսթէ ու սէզալար օլտուղունա, վէ թարաֆ չաքէրիյէ տախի ճիհէթի գարապէթ վէ միւնասէպէթի պուլունտուղունա պինաէն, հուսուլը րէֆահ ու մէսրուրիյէթի նէզտի ա'ճիղտէ մաթլուպ վէ միւլթէզէմ, վէ զաթը սամիի րահիմանէ-լէրինին հագգը պէնտէկեանէմտէ օլան թէ-վէճճիւհաթը ա'լիյէլէրի իզթիղասընճա, պու պապտէ տիրիղը միւսա'տէ պուլուրուլմայա-ճագըլարը էմրի միւսէլլէմ պուլունմուշ օլմաղ-լէ, միւղթէզայի շիյմէի քէրիմէի պէնտէփէր-վէրիլէրի իւղրէ, մումայիլէյհ հագգընտա շահան պուլուրուլաճագ ի'նայէթը սէնիյէի րահիմանէլէրի, պիլ խասսա սուի ա'ճիղանէմէ ա'յիտ ու րաճի' օլարագ, պա'խը շիւքրանիյէ-թը ա'զիմէ օլաճաղընըն ա'րղ ու պէյանիլէ իք-թիֆա էյլէտիմ, պագը էմր ու իրատէ էֆէն-տիմին տիր :

Պ Ո Ւ Տ Ա Ւ Ի

Պիրատէրիմ ֆիւլան էֆէնտի պէնտէլէրի միւղթէզաի թալիլը' նասաղի օլարագ, պու

քերքէ եինէ պիր հալը թէհսիւփտէ , ոչ թա-
րափա ա՛վտէթ իյլէմիշ տիր . քէնտիսի պա՛ղը
մուհասէպաթ մատտէսինտէն տօլայը փէք
մաղտուր ու փէրիշան օլարագ , սահապէթ վէ
մէրհամէթի Սէնիյէլէրինէ միւհթամ , վէ հագ-
գը պէնտէկեանէմտէ կէօրտիւյիւմ՝ վէ թէ-
շէքքիւրինտէն ա՛ծիզ պուլունտուղում էլ-
թափ ու ի՛նաեաթը սամիյէլէրի , անըն տախի
ֆէրգը ա՛ծիզանէսինտէ պիտիրիզ պույու-
րուլաճաղը ա՛րզ ու թէվտիյիլէ իքթիփա օ-
լունտու , պագը էմր ու ֆէրման . . . .

Տ Ի Կ Է Ր Թ Ա Վ Ս Ի Յ Է

Իզնի ա՛լիլէրի օլուր իսէ իշպու ա՛րիզէմի
թագտիմ էթմէք իւզըն խաքիփայի վալալէ-
րինէ եիւզ սիւրէճէք օլան ֆիւլան աղա պէն-
տէլէրի , էֆէնտիմէ էսկիտէն ինթիսապ էթ-
միշ վէ չօգ լութֆ ու իհասանըզը կէօրմիւշ
պէնտէլէրինիզտէն պուլունտուղու հալտէ ,
պախթը սիեահը միւգթէզասընճա , պիր միւտ-
տէթ էֆէնտիմին հիւսնիւ նազարլարընտան
այրըլմասը ճիհէթիլէ , արթըգ շիմտիլէրտէ
փէք միւզթարըպ վէ պի գուտրէթ . վէ «քիշի
տիւշտիւյիւ եէրտէն գալգար» ի՛թիգատը քէն-
տիսինէ գուվիլէթ օլարագ , վէ մէրհամէթը
սէնիյէնիզէ կիւվէնէրէք տամէնը ա՛ֆվը տէվ-
լէթլէրինէ սարըլմաղա գարար վէրմիշ տիր :

Հէր քէսին պիւտիյի պէնտէփէրվէրլիքլէրի ի-
ճապընճա ո՛ւ պուտիյէթի սէնիյէլէրինի գա-
ղանմըշ օլան պէնտէլէրինիզ տէյիւ , սայիր իւ-
թիճա էտէնլէր հագլարընտա պիլէ միւմքին
օլան էֆէնտիլիյի իճրա պույուրաճագլարը
պէլլի , վէ ա՛ֆվ ու ա՛թա , ճիւրմ ու խաթա-
տան իլէրի օլմասիլէ , մէրգում պէնտէլէրինին
հէրնէ եափմըշ իսէ , գապահաթընըն տամէնը
մէրհամէթը սէնիյէլէրիլէ մէսթուր , վէ օլ
վէչիլէ պու իքի պէնտէլէրի պիրտէն մէսրուր
պույուրուլմագ պապընտա էմր ու իրատէ հագ-
րէթը մին լէհ իւլ էմրին տիր :

Տ Ի Կ Է Ր

Միւլթէզիմինտէն ֆիւլան էֆէնտի օլ թա-
րափտա օլան ալաճագլարընըն թահսիլի իշիւն
թարաֆը վէլիիւննիա՛միլէրինէ ա՛ղիմէթ էյլէ-
տիլինտէն , վէ էֆէնտի մուճայիլէյիլէ էս-
կիտէն հուգուգումուզ պէր քէմալ օլարագ ,
միւգթէզաի լութֆ ու ի՛նայէթլէրի իւզըն
հագգընտա կէօթէրիլէճէք մուա՛վէնէթ վէ
թէսհիլաթ , կէօյա գուլունուզա իճրա պու-
յուրուլմուշ կիպի օլաճաղընտան , գանուն ու
նիզամա միւվաֆըգ տիւլէճէք իշլէրինտէ ,
լութֆէն միւսա՛ատէի ա՛լիյիլէ քէրիմանէլէրի
էրզան ու շայան պույուրուլմագ պապընտա
վէ հէր հալտէ , լութֆ ու ի՛նայէթ հագրէթը
մին լէհ իւլ էմրին տիր :

Յիւլան Պէյ Էֆէնտի հազրէթլէրինն վա-
րիտէ վէ հէմշիրէլէրի իսմէթլու հանքմէ Էֆէն-
տիլէր թէպտիլը հէվա, վէ իճրաի միւտա-
վաթ գաստիլէ, պու քէրէ ոլ թարաֆա ա'զի-
մէթ էթմիշ օլուպ, միյրի մուամայիլէյհ Գուլ-
լէրինն խաքրիպայի ա'լիի տավէրանէլէրինէ
ինթիմասը տէրքեար օլտուղու կիպի, մէքեա-
րիմը ախլաղը սէնիյէլէրի ասարը հասէնէսի
տախի պէօյլէ պիր պէնտէլէրինն ֆամիլեսը
հագգընտա մուա'մէլէի ճէմիլէի իհթիրամ-
քեարի վէ միւրա'աթըն իպղալինէ տէլիլի ճէ-
լիլ օլուպ, շու իքի հալըն հագգէթինէ նա-
ղարէն պու պապտէ թավսիյէի չաքերանէմէ
հաճէթ եօղիսէտէ, մէսսիրի միւսթաղիլէի
սըտգը ո'ւպուտիյէթի պէնտէկեանէմին իպ-
րազինէ, վէ տու'աի ֆիւղունիի է'օմր ու իգ-
պալը Տէվլէթլէրիլէ քէյֆիլէթի իշթիղալըն
պէյան ու իյմասինէ պունտան ա'լա պիր վէ-
սիլէ օլամայաճաղընտան, հագգը պէնտէկեա-
նէմտէ պէգաի թէվէճճիւհաթը ասըֆանէլէրի
րէճասիլէ թէհզիզի խամէի խուսուսիլէթ գը-
լընմաղըն հէր հալտէ էմր . . . :

Յիւլանըն շու արալըգ պօշտա գալտըղըն-
տան պահալէ, օրաճա միւնասիպ պիր խըտ-
մէթտէ իսթիլտամընը իսթիտա' էյլէմիշ, վէ

քէնտիսինն զարուրէթ ու իհթիեաճի տախի
խապէր վէրիլմիշ օլտուղունտան, հալինէ
միւնասիպ պիր իշ տիւշտիլիւ հալտէ, իս-
թիլտամիլէ, իսա'ֆի մէ'մուլի միւթէվէգգը-
ֆը հիմէմի պէհիլէլէրի պուլունտուղու պէ-
յանիլէ թէրգըլմի նէմիյգաի սէնալէրիլէ իպ-
թիտար գըլընտը Էֆէնտիմէ:

Յիւլան Էֆէնտի պէնտէլէրի պապը մէք-
եարիմ մէապը տէվլէթլէրինն մէնսուպի պու-
լունմասընտան տօլայը, վէսաթէթը պէնտէ-
կեանէմիլէ հալինէ միւնասիպ պիր խըտմէթլէ
գայրըլմասընը ամիր, ալմըշ օլտուղում էմր-
նամէի վէլի իւննի'ամիլէրի մէալը ա'լիսի մա-
լիւմը ա'ճիզի օլմուշ, վէ Էֆէնտի մուամայիլէյհ
տախի պիլվիւսուլ կէօրիւշիլմիւշ տիւր. հէր
պիր էմր ու ի'շարը ալիլէրինն թէնֆիլյ ու
իճրասը պէ զայէթ միւլթէզէմ օլտուղունտան,
մուամայիլէյհին հագգընտա մէրասիմի միհման
նիւվազի պիլ իճրա, քէնտիսինն տիլխահի
վէհիլէ ֆիւլան խըտմէթլէ մէմուր ու թա'յեին
գըլընարագ, միւթթասըֆ օլտուղու ֆարթը
տիրայէթ. վէ գապիլիլէթ հասէպիլէ հիւսնիւ
խըտմէթ մէմուլ պուլունմուշ օլմաղլէ, միւ-
ճէրընտ ինֆաղը իրատէի ա'լիլէլէրինն միւ-
վաֆըգ օլտուղումուն պէյանիլէ, իսթիպգաի

Թէվէճճիւհաթը մէքեարիմ աեաթը պէնտէ-
փերվերիլէրինէ իպթիտար գըլընտը օլ պապ-
տէ . . . :

Տ Ի Կ Է Ր

Մէալի իշարի վալալէրի մալիւմը սէնալէրի
օլմալ, վէ շիմտիլիք աչըգ մահալ օլմա-
յուլ, ինչալլահ միւնատիպ պիր մահալ աչըլ-
տըգտա էվվէլ պէ էվվէլ մումաիլէյհ գայ-
ըրլաճաղը պէյանիլէ Թէրգիմի ճէվապէ իպ-
թիտար գըլընտը, օլ պապտէ էմր ու իրատէ
էֆէնտիմին տիր :

ՀԵՏԻՅԷ ԻՐՍԱԼԻՆՏԷ

Էֆէնտիմիլ.

Սալպը ալիլէրինէ օլան խուլուսու վէֆա
մէնսուսը միւհիպպանէմ իգթիզասընճա, հէր
նէ գատար շայէսթէի զաթը սէնիլէլէրի տէ-
յիլ իսէ տէ, պէյնինատէ մէրպութ օլան ըիշ-
թէի հուպպ ու տատը հազըգիլէթլէրինէ մաղ-
ըուրէն, գապուլի ճայիլ օլան գալսլինտէն
օլարագ, Կիրիտ մահսուլու օլմագ իւզրէ պիր
մըգտար լատէն՝ տէսթափիլի նաչիզանէմթագ-
տիմ օլընմուշ օլմաղըն, լութֆէն ու ի'նայէ-
թէն մէշմուլինազար ու ի'թիպար, վէ օլ վէչիլէ
պէնտէի տիրինէլէրին վայէտարը մէսար վէ
իֆթիլիար պույուրուլմաը պապընտա իրատէ
էֆէնտիմին տիր :

Պ Ո Ի Տ Ա Ի Ի

Զաթը մէքեարիմըմաթը սամիլէրինէ օլան
մէհապպէթը սահիհէի տաի'անէմի միւէքքիտ,
համիլի շուգգաի պէնտէկի ֆիւլանէ Թէվ-
տիա'ն պաղչէմիլ սէմէրէսի օլմագ իւզրէ . . .
չէյ իրսալ գըլընմըշ օլմաղլէ, հիւմնի գապուլ
պույուրուլարագ պէնտէլէրի զարիգը լիւճ-
ճաի մէսէրէթ պույուրմալէրի պապընտէ ի-
րատէ Էֆէնտիմին տիր :

Ճ Է Վ Ա Պ

Հազգը նամիւթահազգը ա'պիտանէմտէ,
տէրքեար օլան Թէվէճճիւհաթը սէնիլէլէրի
իգթիզասընտան օլմագ իւզրէ, իրսալ պույու-
րուլան հէտիլէի պէհիլէլէրի վասըլ տէսթի
մէֆիւէրէթիմ օլուպ, միւթէհաթթիմի է'օհ-
տէի չաքէրանէմ օլան. տուա'ի ֆիւզուլնիի
է'օմր ու ա'ֆիլիլէթ տէվլէթլէրի էզ սէրինէվ
Թէքրար. վէ սալպը ալիլէրինէ օլան ու'պու-
տիլէթի ա'ճիզանէմ պահսընտա քէլիմաթը
րէսմիլէ եազմաղա հաճէթ օլմատըղընտան,
օլ վատիտէն սարֆը էնզար գըլընմաղլէ, միւ-
ճէրէտ պէյանը մէմուլնիլէթ ու չիւքրանի-
յէթէ, վէ իսթիպգաի Թէվէճճիւհաթը միւ-
հասին աեաթը միւնի'մանէլէրինէ իպթիտար
գըլընտը օլ պապտէ . . . :

Կիրիտ մահաուլունտան օլտուղու պու քէրրէ րէսիտէի տէսթի իպճալ օլան թահրիրաթը պէհիյէլէրի մէալինտէն միւսթէպան օլմուշ, վէ զիքը օլունան լատէն պիլ վիւսուլ, վաղը՝ մէճմէրէի գապուլ օլուպ, պու սէպէպլէ իսթիշմամ օլունան պույի տիլճույի վէֆարեպրի, վէ մուհապպէթ ու քէմալը մէմուռնիյէթի աճիզանէմի իսթիլզամ էյլէմիշ օլտուղու կիպի, թարաֆը ալիլէրինէ օլան միհր ու միւսալէսէթի սէնալէրի քէյֆիյէթի տախի, նէզտի տէվլէթլէրինտէ մալիւմ վէ պէտիհի պուլունմուշ օլմաղլէ, միւճէրրէտ իպրաղը մէմուռնիյէթ սիեագընտա, թէրգիմի ճէվապնամէի սիթալիշվէրիէ իպթիտար գըլընտը:

ՍԵՆԵՏԼԵՐ ՎԷ Ի՛ԼՄ ՈՒ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Ի ՃԱՐ ՍԵՆԵՏԻ

Պաիսի թահրիրի սէնէտի իճար օլտուր քի. Մահմուտ փաշատա, Տիվան եօլունտա քեալին միւթէսարըրֆ օլտուղում. . . նիւմէրօլու պիր պապ մաղաղամըն իճարինէ թալիպ օլան ֆիւլան նամ քիմնէ, ֆիւլան սէնէսի ֆիւլա-

մահընտան իթիպարէն, սէնէի մէգըիւրէ զալէթինէ գատար, պիր սէնէլիյինի մահիյէ շու գատար ղուրուշ քիրա իլէ իսթիճար էտէրէք, փէշինէն շու գատար ղուրուշունու իթա ու թէսլիմ էյլէմիշ օլտուղունտան, սէնէի մէգպուրէ զայէթինէ գատար թէսարրուֆունտա օլուպ, վէ տիկէր թարաֆտան իճար վազալապընա զամիլէ, թալիպուն ղուհուրինտէ ալիլէրինէ վէրիլմէմէք, վէ եաթօտ սուրէթը ալիլէրի ֆէսիս օլունմամագ իւզրէ, իշպու մամուլուն պիհ սէնէտ մէրգումէ իթա գըլընտը:

ՀԱՎԱԼԷ ՍԵՆԵՏԻ

Պաիսի թէրգիմի սէնէտ օլ տուր քի.

Ուսուլ ու նիզամընէ թէվֆիգան, օրտումուզ ճանիպինէ վիւսուլիւնտա տէֆթէր ագլամինէ գայտ իլէ, իւշ մահէ գատար տիկէր պիր սէնէտ կէօնտէրմէք շարթիլէ, Տէր ալիլէտէ ֆիւլան խանտէ սաքին սարաֆանը միւթէպէրանտէն ֆիւլան աղայէ. . . սէնէսի մարթընտան իթիպարէն, միւսասասա օլան մաալըմուռն պէր վէշի պալա, շէհրիյէ շու գատար ղուրուշ հալալէ էյլէտիլիմի միւշիւր, իշպու սէնէտ եէտը մէրգումէ իթա գըլընտը:

ՏԵՅՆ ԹԱՀՎԻԼԻ

Իշպու ֆիւլան սէնէսի ֆիւլան մահ իպթիտասընտան իթիպարէն, իւշ այտա էօտէնմէք,

րէհին վէ ֆայիզի օլմայարագ գարգը չէրի՝
օլմագ իւզրէ , Ահմէտ , վէ Մուհամմէտ վէ
Սալիհ էֆէնտիլէր եանընտա , Հիւսէյին է-
ֆէնտիտէն շու գատար զուրուշ ագ ագչէ
ախզ ու իսթիտանէ էյլէտիյիմտէն , վա՛տէի
մէզքիւրէ հուլուլունտա , մէպլաղը մէզպու-
րու պիմէննիհի թա՛ալա թէմամէն թէտիյէ
իտէճէյիմի միւշի՛ր իշպու մաթթում թահվիլ
ի՛թա գըլընտը :

Տ Ի Կ Է Ր

Պաի՛սի թէսթիրի սէնէտ օլ տուր քի .

Սէնէի հալիյէ մուհարրէմի զայէսինտէն ի՛-
թիպարէն , պէր սէնէտէ մահ պէ մահ եիւ-
զէր զուրուշ ի՛թաաիլէ էօտէնմէք իւզրէ , Իս-
մա՛իլ , վէ Նուրի վէ Օսման էֆէնտիլէր վէ
զայրիլէր հաղըր օլտուգլարը հալտէ , թիւճ-
ճարտէն Սիւլէյման էֆէնտիտէն գարղէն ալ-
տըղըմ պին իքի եիւզ զուրուշու տէյնիմ օ-
լուպ , գարչըլըգ իւշ պին զուրուշ գըյմէթի
պիր ա՛տէտ եագութ եիւզիւք թէրհին էյլէ-
տիյիմտէն , պիմէննիհի թա՛ալա , սէնէսի խի-
թամընտա պէր վէչհի միւգավէլէ , մահ պէ
մահ մէպլաղը մէզպուր էօտէնտիքտէ , մէզ-
քիւր եիւզիւք ի՛ատէ , վէ իշպու մաթթում
սէնէտիմ շագգ օլունմագ իւզրէ , էֆէնտիի
մումայիլէյհէ թէսլիմ գըլընտը :

Տ Ի Կ Է Ր

Իշպու սէնէի ըումիյէ թշրինի էվիլի իպ-
թիտաընտան ի՛թիպարէն , եհնի խանտա միւ-
գիմ միւ՛թէպէրանը սարրաֆանտէն ֆիւլան
աղատէն պէր վէչհի պալա պէշ պին զուրուշ
րայիճ ագճէ ախզ ու գապզ էտէրէք , միւ-
գապիլինտէ օն պին զուրուշ գըյմէթի պիր
ա՛տէտ փըրլանթը չիլէք թէրհին էյլէտիյիմ-
տէն , պիմէննիհի թա՛ալա , մէպլաղը մէզպու-
րու սէքիզ զուրուշ պիր ըիւ՛պտէն կիւղէչթէ-
սիլէ պէրոպէր թէտիյէ էյլէտիյիմտէ , ըէ-
հինի մէզքիւր իլէ իշպու մէօհիւրու սէնէ-
տիմ ի՛ատէ օլունմագ իւզրէ եէտը մէրգումէ
ի՛թա գըլընտը :

Տ Ի Կ Է Ր

Պաի՛սի թէսթիրի սէնէտ օլտըր քի .

Իշպու ֆիւլան սէնէսի մուհարրէմինտէն ի՛-
թիպարէն , ալթմըշ սիւր կիւն վա՛տէ իլէ , ֆիւ-
լանտէն շու գատար զուրուշ իսթիգրազ վէ
ախզ էյլէտիմ , վա՛տէի մէզպուրէ տուխու-
լունտա , մէպլաղը մէզպուրու քեամիլէն թէ-
տիյէ վէ իյֆա էտէճէյիմի միւշի՛ր իշպու սէ-
նէտիմ ի՛թա գըլընտը :

ԹԻԻՃՃԱՐ ՍԷՆԷՏԻ

Սէքսէն եէտի սէնէսի մարթընտա , թիւճ-
ճարտէն Տիմիթրաքի չէլէպիտէն ախզ էյլէ-

տիյիմ՝ շու գատար քիլէ պուղտայըն սէմէնի
օլան շու գատար օ՛սմանը լիրատընըն նըսֆընը
թէտիյէ պիրլէ , նըսֆըն ակէրի իւչ այ վա՛տէ
իլէ զիմմէթիմտէ տէյնիմ օլուպ , վա՛տէի մէզ-
քիւրէ հուլուլունտա , մէպլաղը մէզքիւրիւ իյ-
ֆա իտէմէտիյիմ սուրէթտէ , ուսուլը թիճա-
րէթ միւճիւպինճէ , կիւզէշթէսիլէ էօտէմէյէ
միւթէա՛հիտ օլտուղումու միւպէյիւին իշպու
մէմհուր թահվիլ ի՛թա գըլընտը :

Տէրունը սէնէտտէ մուհարրէր շու գատար
ղուրուշուն թէտիյէսինէ քէֆիլը պիլ մալ վէ
զամին օլտուղումու միւշի՛ր իշպու մահալէ
շէրհ վէ թէմհիր գըլընտը :

Տ Ի Կ Ե Ր

Իշպու ֆիւլան սէնէսի ֆիւլան մահըն ֆիւ-
լան կիւնիւնտէն ի՛թիպարէն , օթուզ պէշ
կիւնէ տէյին մահալինտէն ֆիւլան իսկէլէյէ
նագլ էթտիրիլմէք , վէ կիւմրիւյիւ վէ սայիր
մէսարիֆը վագա՛ասը թարաֆըմտան վէրիւ-
մէք , վէ ֆիյաթը թէրագդը ու թէղպիւտ է-
տէր իսէ տախի վէրիլմիշ օլան ֆիաթը մագ-
թու՛էսինէ հիշ պիր շէյ զամմ օլունմամագ ,
վէ ճիւմլէսի էվիլէ կէօսթէրիլէն նիւմունէ կիպի
օլմագ իւզրէ , ըսթանպօլ քիլէսիլէ պէշ պին
քիլէ պուղտայ , թէպա՛ատէն ֆիւլան թիւճ-
ճարէ սաթըլմըշ , վէ հէր պիր քիլէսի եիրմի
պէշէր զուրուշտան պիր եիւք եիրմի պէշ պին

ղուրուշ էտիպ , ա՛լէլ հիսապ օլարագ եիրմի
պէշ պին զուրուշունու փէշինէն ալմըշ օլտու-
ղումու , վէ զիքր օլունան պուղտայ , թիւճ-
ճարը մուսայիլէյհէ քեամիլէն թէսլիմ օլուն-
տուգտա , գուսուր պիր եուք զուրուշու տախի
օլ վագըթ թէտիյէ վէ ի՛թա էտէճէյինէ բաղի
պուլունմուշ օլտուղումու միւշի՛ր , իշպու մա՛-
մուլին պիհ սէնէտիմ ի՛թա օլունտու :

Պ Ի Ր ՇԱՐԹԼԷ ՄԵՆՁԻԼԻՆ ՏԻԿԵՐԻՆԷ ՖԻՐԱՎ
ՎԷ ԳԱՍՐԸՆԷՏԷ ՏԱՅԻՐ

Ֆիւլան մահալտէ . . . նումէրօ իլէ միւրէգ-
գէմ օլուպ ֆիւլան վագֆի միւսագգէֆաթըն-
տան մա՛լիւմ էլ հուտուտ , սէնէվի շու գա-
տար զուրուշ իճարէլի , միւթէսարըֆ օլտու-
ղում պիր պապ մէնգիլիմի միւտտէթի է՛օմ-
րիւմ միւնգաղիլէ օլունճայա գատար իշինտէ
իսքեան էյլէմէք , վէ հէր ումուր ու խուսու-
սումու մէճճանէն թարաֆընտան թէսվիլէ
էթմէք , վէ պունլարը էթմէտիյի հալտէ եի-
նէ է՛օհտէմէ ֆիրաղ ու ինթիգալ էյլէմէք
շարթիլէ , ֆիւլան քիմնէյէ ֆիրաղ վէ գաս-
րըբէտ էյլէտիլիմի միւշի՛ր , իշպու շարթնամէ
ի՛թա գըլընտը :

Պ Ո Ւ Տ Ա Խ Ի

Ֆիւլան էֆէնտի ֆիւլան մահալտէ . . . նու-
մէրօ իլէ միւրագգէմ օլուպ , ֆիւլան վագֆի
միւսագգէֆաթընտան , մա՛լիւմ էլ հուտուտ ,

միւթէսարրըֆ օլտուղու պիր պապ մէնզիլինի միւտտէթի է'օմրիւ միւնգաղիյէ օլանճայա գատար քէնտուսի իշինտէ իսքեան էյլէմէք, վէ հէր պիր ումուր ու խուսուսունա թարաֆըմտան մէճճանէն թէսվիյէ օլունմագ, վէ ա'քսիլէ ա'մէլ օլունտուղու սուրէթտէ, եինէ քէնտուսինէ ըէտտ ու ի'ատէ էթմէք շարթիլէ, մէնզիլի մէզպուրու է'օհտէմէ ֆիրաղ վէ գասրըեէտ էյլէմիշ. պէն տախի մինվալը մէշրութէ իւզըէ հարէքէթ էտէմէտիյիմ հալտէ, մէնզիլի մէզքիւրու եինէ էֆէնտիի մումայիլէյհէ ֆիրաղ վէ գասրըեէտ ու ըէտտ էտէճէյիմի միւշի'ր իշպու սէնէտ վէրիլտի:

Ա'ԳՏԸ ՇԻՐՔԵԹ ՍԵՆԵՏԻ

Ֆիւլան սէնէսի ֆիւլան այըն . . . կինիւ Տէրի սա'ատէթտէ միւգիւմ, թիւճճարը Մըսըրիյէտէն ֆիւլան էֆէնտի իլէ պէյնիմիզտէ պիր շիրքէթ ա'գտ էյլէմէք միւրատ օլունուպ, սէրմայէ օլմագ իւզըէ էլլիշէր պին ղուրուշ վաղ'իլէ, ճէմա'ն եիւզ պին ղուրուշա պալիղ օլան մէպալիղ թարաֆէյնտէն տէվր օլունարագ, սէնէսի խիթամընտա մուհասէպէմիղ ըույէթ օլունուպ, սէրմայէ վէ մէսարիֆ պիթթէնզիլ, հէրնէ թիճարէթ օլուրսէ պէյնիմիզտէ միւնասաֆէթ վէչիլէ թագսիմ օլունաճաղը կիպի, խիւտա ճիւմէի էսիրկէսին, պու

եիւզտէն զարար ու զիյան թէրէթթիւպ էտէճէք օլուր իսէ, քէզալիք անըն տախի պէր վէչհի միւնասաֆէ թագսիմ օլունաճաղընտան, պէր մինվալը մէշրուհ ա'գտը շիրքէթ օլունուպ, զիյրտէ մուհարրէր իւլ էսամի քէսան միւվաճէհէսինտէ շիրքէթ սէնէտլէրիմիղ թահրիւր վէ իմզա օլունարագ միւպատէլէ օլունտու:

ՎԷՔԵԱԼԵԹ ՍԵՆԵՏԻ

Ֆիւլան Տէվլէթի թէպա'աւընտան, ֆիւլան պազիրկեանտէ ի'լամը թիճարէթլէ մահքիւմուն պիհ շու գատար պին ղուրուշ ալաճաղըմըն թահսիլ, վէ ախզ ու գապղընա թարաֆըմտան ֆիւլան էֆէնտի վէքիլ թայ'եին ու նասպ էյլէտիմ. շէօյլէ քի մէպլաղը մէզպուրուն թահսիլի իշիւն նիզամէն խարճ ու սարֆ էտէճէք մէսարիֆը վագա'աւը թարաֆըմա ա'յիտ ու ըաճի' օլաճաղը, վէ մէպլաղը մէզպուրուն թահսիլի իշիւն մումայիլէյհէ եիւզտէ պէշ ղուրուշտան պիլ հիսապ իւճրէթ վէրիլէճէյի պէյնիմիզտէ մուգամլէլէ օլունուպ, պունտան զիեատէ իւճրէթ նամիլէ պիր կէօնա շէյ թալէպ էթմէյէ հագգ ու սէլահիլէթի օլամայաճաղընտան, իշպու միւգալլէլէ սէնէտի պիթթահրիր մումայիլէյհէ ի'թա գըլընտը:

Եւաղ գաւիտանը թիւճճարընտան, շէրիքիմ ֆիւլան էֆէնտիլէ միււտաէթի շիրքէթիմիզ մուհասէպէսի, միւլթէպէրանը թիւճճար մաւրիֆէթիլէ ըույէթ օլունուպ, ֆէսիւր շիրքէթ էթմէմիզլէ, պիր պիրիմիզտէ ասլա հագգըմըզ գալմայըպ, պու խուսուստան տօլայը հիշ պիր վագըթ հապպէի վահիտէ տախի թալէպ վէ իտտա'այէ սէլահիյէթիմիզ օլմատըղընը միւշի'ր, իշպու իպրա սէնէտիմիզ թարաֆէյնտէն թէմհիր վէ թա'աթի գըլընտը:

Պ Ո Ի Տ Ա Խ Ի

Փէտէրիմիզտէն միւնթէգիլ, պէր միւճիպի տէֆթէրի գասսամ, շու գատար շուրուշ հագգը իրսիէթիմ'օլուպ, պա հէօճճէթի շէրի'է գարընտաշըմ ֆիւլան էֆէնտի վասիի միւխթարըմ օլմաղլէ, ֆիւլան սէնէսինտէն ֆիւլան սէնէսինէ տէյին մէպլաղը մէզպուրուն նէմասընը թէմամէն գարընտաշըմ մումայիլէյհ էֆէնտիտէն ախղ ու գապղ էթմէմլէ, ֆիւմապա'տ նէմայէ միւլթէա'լլիզ վէ սայիր ճէմի' հուգուգու շէրի'այէ, վէ քեաֆֆէի էյման ու միւխասամաթտէն գարընտաշըմըն զիմէթինի փալրա վէ իսգաթ էյլէյիպ, պիր ագճէ վէ պիր հապպէ հագգըմ գալմամըշ օլտուղունու միւպէյեին իշպու սէնէտ ի'թա էյլէտիմ:

Պու քէրրէ ֆիւլան մահալլէ գայիմմագամ նասպ ու թայ'եին պույուրուլան ի'զէթիլի ֆիւլան պէյ, շայիտ էմիպը միրիյէտէն զիմէթինէ ագչէ կէշիրտիյի թէպէյեին էյլէտիյի սուրէթտէ, ալտըղը ագչէյի թէմամէն ու քեամիլէն, վէ պիւա մէօհլէթ Մալիյէ խազինէի ճէլիլէսինէ թէտիյէ էթմէք իւզրէ քէֆիլ ու զամին օլտուղունու միւպէյեին, իշպու քէֆալէթ սէնէտի ճանիպը խազինէի ճէլիլէյէ թագաթիմ գըլընտը:

(2էյլի) Քէֆիլի մումայիլէյհին ասհապը սէրվէթտէն օլուպ քէֆալէթի միւլթէպէր օլաճաղընը շէհատէթէն իշպու մահալլէ շէրհ վէ իմզա գըլընտը:

Տ Ի Կ Ե Ր

Պիլան նամ քիմէնին պա'զը քիւթիւպ վէ ըէսայիլ թապ' ու թէմսիլ էթմէք իւզրէ, պիր մաթպա'ա քիւշատ էտէճէյի ճիյէթլէ, մումայիլէյհին մաթպա'ա նիզամմամէսինէ թէվէֆիգան հարէքէթ էտէճէյինէ միւլթէքէֆիլ վէ էթմէտիլի սուրէթտէ հագգընտա թէրէթիւպ էտէճէք միւճազաթ ու թաղմինաթը զամին պուրունտուղունու միւշի'ր իշպու սէնէտիմի ի'թա էյլէտիմ:

(2էյլի) Պալատէ մուհարրէր Ասիթանէլի

Ֆիւլան նամ քէմնիյէ քէֆալէթ էթմիշ օլան
Ֆիւլան, էհլի ըրզ կիւրուհիւնտէն, վէ թէ-
պա'աի Տէվլէթը ա'լիյէտէն, միւթէպէր վէ
մուգթէտիր օլուպ, իրատ ու ա'գար սահի-
պինտէն օլտուղունու, վէ Ֆիւլան սանա'թլա
մէշղուլ պուրունտուղու միւսատարգ, իշպու
ղէյլ պիթթէրգիմ թէմհիր գըլընտը :

Փ Օ Լ Ի Չ Ա Ս Ո Ի Ի Ե Թ Ի

Վիսուլունտան եիրմի պիր կիւն սօնրա,
Ըսթամպօլտա Ֆիւլան թիւճճարէ, վէ եախօտ
էմրինէ եիւզ ա'տէտ Օսմանլը լիրասիլէ էլլի
ա'տէտ Պրանսըզ լիրասը Կիրիտ թիւճարըն-
տէն շէրիքիմ Ֆիւլան էֆէնտի թարաֆընտան
պիլա թէրէտտիւտ գապուլ վէ իյֆա օլունմագ
իւզրէ, Միտիլլու թիւճճար Նիգօլաքիտէն
մէպալիզը մէզքիւրէ ախզ ու գապզ օլունուպ,
պէտէլինէ իշպու փօլիչաի քէշիտէ իյլէտիմ,
հինը թէտիյէսինտէ փօլիչաի մէզքիւր իսթիր-
տաա վէ իսթիլլազ օլունա :

ՊԱՏ ԷԼ ԳԱՊՈՒԼ ԹԵՏԻՅԷ ԷՏԷՃԷՑԻՆԷ ՏԱՅԻՐ ՄԵՆԷՏ

Ֆիւլան թարիխտէն եիրմի պիր կիւն սօնրա
Միտիլլու թիւճճարընտէն Նիգօլաքի չէլէպի-
յէ եիւզ ա'տէտ Օսմանլը լիրասը իլէ էլլի ա'-
տէտ Պրանսըզ լիրասը թէտիյէ ու իյֆա էտէ-
ճէյիմի միւպէյիին իշպու սէնէտ ի'թա գը-
լընտը :

Ա Չ Ը Գ Պ Օ Ն Օ

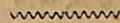
Ֆիւլան թարիխտէն գըրգ պիր կիւն սօնրա,
Իշպու աչքզ պօնօմ հէր քիմին եէտինտէ զու-
հուր, վէ քիմ իպրազ էտէր իսէ, եիւզ ա'-
տէտ Օսմանլը լիրասիլէ պէրապէր եիւզտէ
պիրտէն պիլ հիսապ, լազըմ կէլէն կիւղէշթէ-
սի տախի թարաֆըմտան պիլա թէրէտտիւտ
իյֆա էտիլէճէք օլտուղունու միւշիր, իշպու
Պօնօմ ի'թա գըլընտը :

ՇԵՐԻՔԻՆԷ Փ Օ Լ Ի Չ Ա ՔԷՇԵՏԷ ՕԼՏՈՒՂՈՒՆԱ
ՏԱՅԻՐ ՄԵՔԹՈՒՊ

Բէսանէնտէի շուգգաի միւսլիսի Ֆիւլան
քիմնէյէ շու գատար զուրուշ հիսապըմըզա
մահսուպէն ի'թա օլունմագ իւզրէ, օն կիւն
վա'տէլու պիր փօլիչա չէքիլմիշ տիր, վիւսու-
լունտէ գապուլ պույուրուլարագ, վա'տէսի
տուխուլունտա մէպլազը մէզպուրուն թէտի-
յէսի միւթէմէննաի միւսլիսանէմ տիր էֆէն-
տիմ :

Ա Գ Ր Ա Պ Ա ՄԵՔԹՈՒՊԼԵՐԻ

ՓԷՏԵՐԻՆՏԷՆ ՕՂԼՈՒՆԱ

(Օղլում, մէքթուպունուղու ալտըմ, փէք
սէվլինտիմ, հաեաթըմ օլան վիւճուտ սաղլը-
շընըզ իշիւն տախիմա տուա' էտէրիմ, սըգճա
մէքթուպ եազըպ պէնի սէվլինտիր օղլում) :

Նէճապէթլու մերտիւմէքի չէշմ, ա'ղիզիմ
օղլում էֆէնտի հազրէթլէրի .

Փիլան թարիխիլէ իքի տէսթի թէհասսիւ-
րիւմէ ալտըղըմ թահրիրաթը չիրին նիքեաթը
ֆէրզէնտանէլէրինտէն հասլ էյլէտիյիմ սիւ-
րուր ու շատմանի, թա'րիֆի միւմքին օլմու-
տըղընտան, հէման ճէնապը հազ պիլ ճիւմէ
ուժուրը խայրիլէլէրինտէ թէվֆիգաթը սամէ-
տանիլէսինի ըհէպէր, վէ պաի'սը սա'ատէթ
ու սէլամէթը տիւնեա ու ախրէթ օլան խու-
սուսաթէ մազհար պուլուրսուն ամին :

Պէնիմ օղլում, հաեաթը տիլ ու ճանը փէ-
տէր, մահզա թարաֆը զիշէրիֆի ֆէրզէնտա-
նէլէրինտէն վիւրուտ էտէճէք խապէրը սըհ-
հէթ էսէր օլտուղուտան, պու պապտէ տիլ-
տէի հաարէթտիյտէմի ըահը ինթիղարտէ պը-
րազմայըպ, սըզճա սըզճա, ա'ֆիլէթնամէ-
լէրիլէ մէսրուր իւլ ֆուատ պուլումալարը ըհ-
ճասիլէ, շուգգաի սէնամլէրանէմ թէրզիմ վէ
իրսալ գըլընտը օղլում :

Ճ է Վ Ա Պ

Ի'զէթլու սէրի թաճըմ փէտէրիմ էֆէն-
տիմ հազրէթլէրի .

Հազգը միւսթէմէնտանէմտէ իքսիրի ա'-
զամտէն միւսսիր պիլտիյիմ թէվէճճիւ հաթը
մէա'լի տէրէճաթը փէտէրանէլէրինիլն իպզալի

հալի, ըհսիտէի տէսթի իֆթիխարըմ օլան
էմնամէի սէնիլէլէրի մա'լիւմը չաքէրանիմ
օլտու, պու վէշհիլէ փէյամը մէսէրրէթ իթ-
թիսամը ա'լիլէրինիլն իշա'րինէ իճրա պուլու-
րուլան հիւմէթը ճըհանգըյմէթը փէտէրանէ-
լէրի, մէսէրրէթ պաի'շը դալպը չաքէրի օլմուշ,
վէ համտէլլիլահի թաա'լա, վիւճուտու ա'ճի-
զանէմ տայրէյի թէնտըրիւսթի վէ սըհհէթ ու
ա'ֆիլէթտէ օլուպ, միւհթամ օլտուղումտուա'ի
խայրիլէի վէչի իւննիա'միլէրինիլն, հազգը ֆէր-
զէնտանէմալէ պազասը ըհճասընտէ պուլուն-
տուղումուն ա'րզ ու իֆատէսիլէ պէրապէր,
թազպիլի փայի ա'լիլէրինէ միւսարէ'աթէ իճ-
թիրա գըլընմըշ օլմաղըն, օլ պապտէ էմր ու
իրատէ փէտէրիմ էֆէնտիմ հազրէթլէրինիլն
տիր :

Տ Ի Կ Ե Ր

Մէքթէպէ տէվամ էտէլիտէն պէրու իւ-
լումը չէթթայէ, վէ պախուսուտ ֆէննը ինչայէ
հասըր էվգաթ ու էզման էյլէմէքտէ օլտուգ-
լարը թաֆսիլաթընա տայիր, իքի տէսթէ իֆ-
թիխարըմ իլէ ալտըղըմ թահրիրաթը ֆէրզէն-
տանէլէրինտէն հասլ էթտիյիմ սիւրուրուն
պէյանիլէ, պու պապտէ պա'զը վէսաեա ու
թէպլիղաթը լազըմէի իպթիտար էյլէտիմ:
Շէօյլէ քի, նէվի' պէնի ատէմին մազհար օլ-
տուղլարը չէրէֆ ու ֆազիլէթ, վէ շրիւթիւպ

ու գրաւած վէ հիւսնի ախլազ ու սիյրէթ ,
հէր նէ գատար թէպաի՛ք ինսանիյէտէ մէր-
քիւզ ու մէվճուտ իսէ տէ , անլէրի գուլվէտէն
փիիլէ չըգարըպ մէյտանէ գոյմազ , քիւթիւ-
պիւ միւթէպէրէ , վէ թէվարիիսը մագպուլէի
օգոււմազ , վէ նիքեաթ ու մէզաեաի լաթի-
ֆէյի պիլմէք լազըմ տըր : Ճէնապը Հազ փա-
տիշահմըզ փատիշահը մա՛րիֆէթ տէսթկեահ
էֆէնտիմիզի պու միւք ու միլլէթէ պաղըչա-
սըն , ա՛սրը մէա՛րիֆ հասրը միւլիւքեանէլէ-
րինտէ թէրագգըյաթը միւք ու միլլէթի , մէր-
քէզի միւնթէհաի շէրիֆ թէվֆիգէ իրսալ
պույուրմագ նիյէթի սատըգայի սէնիյէ , վէ
հիմէմի ճէլիլէսիլէ , աթֆալը ի՛պատուլահը
զուլմէթկէտէի ճէհլտէն չըգարըպ , բուշէն-
խանէի ի՛ւմ ու մարիֆէթէ կէօթիւրէճէք եօլ-
լարը աչըպ , պունճա մէքեաթիպի ի՛ւմիյէի
միւթէնէվիլիյ՝ա վա՛զ ու թէէսիւ , վէ միւթէ-
ա՛տտիտ ու միւթէֆէննիս խաճէլէր թայ՛եինիլէ
էլսինէի էճնէպիյէտէն նէզաքէթ վէ էհէմ-
միյէթ ճիհէթիլէ պիրինճի սաեըլան , վէ էլ-
սինէի ո՛ւմումիյէ հիւքմիւնէ կիրմիշ օլան
Ֆրանսըզ իսանընը տաթի պէլլէնմէքտէ պու-
լունմուշ օլտուգլարընտան , իշթէ պէօյլէ պիր
փատիշահը մէա՛րիֆչինասըն զէմանը մա՛րիֆէթ
նըշանընտա , տար իւլ մէա՛րիֆ վէլ քէմալաթ
օլան իշպու տէրսխանէի քեայինաթտէ ֆիւր-

սաթը զանիմէթ պիլիպ տայիմա թահսիլը հիւ-
նէր ու մէա՛րիֆէ սարֆը նագտինէի էվգաթ
էյլէմէք ֆէրիզէտէն պուլունմուշ օլտուղուն-
տան , կէօրէիմ օղլում , սէն տաթի պու եօլտա
սարֆը մէսա՛ի ու հիմմէթլէ պէյն էլ էմալ
վէլ ագրան միւշարիւն պիլ պէնան օլմաղա
պէզը մագտէրէթ , վէ շու նէսայիհը փէտէ-
րանէ , վէ թէպչիղաթը միւշֆիգանէմ տաթի
սանա պիր քիթապը հիքմէթնըսապ օլտու-
ղունտան , հէր պար նագարը միւթալէա՛յէ ա-
լարագ միւգթէզասիլէ հարաքէթէ ճահտ ու
ղայրէթ պույուրմալէրի իւմիտ օլունուր օղլում :

Ճ Ե Վ Ա Պ

Հազգը ա՛ծիզանէմտէ պէր գարար պիւ-
տիյիմ թէվէճհիւհաթը ճիհան տէրէճաթը
փէտէրանէլէրինին , տէվամընտան պահսիլէ
թահսիլը ի՛ւլում ու ֆիւնուէն սայ՝ ու զայրէթ
օլունմասը իրատէի նասիհաթ ա՛տէսինի շա-
միլ , բէսիտէի տէսթի թէպճիլ օլան էմրնամէի
սէնիյէլէրի մէալի մա՛լիւմը միւսթէմէնաի օլ-
տու . պու սուրէթլէ միւթէսալլագ ու մէֆ-
թուր պույուրտուգլարը ֆէրղէնտնիւվաղըզ
չիյմէի մագպուլէսի իգթիզաի ա՛լիսինին հազ-
գը պէնտէկեանէմտէ տաթի իճրասիլէ պէրա-
պէր , նիսայիհը հիքմէթ լէվաիհը հաքիմանէի
փէտէրանէլէրինէ մագհարիէթիւմ , միւճիպի

էնվարի՝ տիրուր ու մէփիւէրէթիմ՝ օլարադ , միւ-
վազըպը պուլունտուղում տուա՛ի է՛օմր ու ա՛-
ֆիյէթը ճէլիլէլէրի թէգըեար ու թէքար դը-
լընմը , վէ վազըֆը մէզաեայի հիւքմ՝ օլան
զաթը ֆըլաթուն սըֆաթը սամիլէրի , էօթէ-
տէն պէրու թէճարիպը ա՛տիտէ իլէ ահվալը
ա՛լէմի թէճըիւպէ ու իմթիհան պուլարմուշ ,
վէ վուգուա՛թը քէֆլիյինին հիքմէթ ու էս-
պապը մէվգուֆէսինին իսթիքնահինէ վասլ
օլմուշ օլտուգլարընտան , քեաֆֆէի նէսայի-
հը տիւրէրպարի փէտէրանէլէրի ի՛նտիմոէ
ճէվհէրի ճան կիպի մագպուլ ու միւ՛թէպէր ,
վէ պէլքի իքսիրի ա՛զամոէն էա՛ղ ու պալա-
տէր պուլունմուշ օլտուղունտան , թըպգը էմր
ու իշար փէտէրանէլէրի վէհիլէ իքթիսապը
իւ՛լում ու մէա՛րիֆի կէճէ վէ կիւնտիւղ չա-
լըմագտա պուլունմուշ օլուպ , անճագ լէֆ-
ֆէն թագտիմը փիշկեահը սամիլէրի գըլընտան
փուսուլատէ մուհարրէրիւլ էսամի , քիւթիւ-
պը միւթէնէվլի՛յանըն իշթիրասը թարաֆը դի-
շէրէֆ փէտէրանէլէրինտէն պիր մըգտար ագ-
չէ խորասը խուսուսունա մէնուլթ պուլունմուշ
օլտուղունու քէմայը շէրմ ու հիճապ իլէ ա՛րդ
ու իֆատէյէ շիթապ էյլէտիմ , օլ պապտէ
լութֆ ու ի՛նայէթ փէտէրիմ էֆէնտիմ հագ-
րէթլէրինին տիր :

Տէրի սաա՛տէթտէն հարաքէթը աճիզանէ-
մին իքինճի կիւնիւ , խայր տուա՛ի փէտէրա-
նէլէրիլէ մահալը մէմուրիյէթի աճիզանէմ օ-
լան իզմիրէ վարըպ , մէմուրիէթիմ էմրինի
տէվլէթլու Վալի փաշա հագրէթլէրինէ թագ-
տիմ իլէ , էրթէսի կիւնիւ խըտմէթի քէմթէ-
րանէմէ պաշլատըմ . պիլութֆիհի թա՛լա ,
հէվա պիր տէրէճէ կիւզէլ ու լաթիֆ իտի քի ,
տալղա օլմատըգտան պաշգա ուֆագ գըմըլթը
տախի օլմայըպ , մահիթապէ տախի թէսա-
տիւֆ էթմէքլէ կուվէրթէտէ սա՛աթ ալթըյէ
գատար եօլնուլարըն թիւրքմանի շարգըլէրի-
լէ էյլէնէրէք , սայէի ա՛լի Վէլի իւննի՛ամիլէ-
րինտէ գամարատա քէմայը բահաթ ու սէֆա
իլէ վարըմըշ , վէ իզմիր իսէ պիր շէհրի ա՛ղիմ
օլուպ , հէր շէյին ա՛լասը պուլունտուղուն-
տան , շիմտիլիք պիր կիւզէլ օթէլտէ օթուր-
մագտա իսէմոէ , էսպապը բահաթըմ՝ միւ-
քէմմէլ օլարագ միւնասիպ պիր խանէ պու-
լունտուգտա , նագլ օլունահաղը տէրքեար
պուլունմուշ օլմաղլէ , քէյֆիյէթի վիւսուլու
ա՛ճիզանէմին , վէ ճիւմլէյէ ա՛լա մէրաթիպի-
հիմխուլուս ու սէլամըմըն , մէրհամէթէն թէպ-
լիղի պապընտա , էմր ու ֆէրմանը վէլիւննի՛-
մէթիմ էֆէնտիմին տիր :

Պի ա'ջն ու ի'նայէթը ճէնապը Պարի, Իզմի-
րէ քէմալը հուզուր ու րահաթ իլէ վիսուլլէրի
միւճտէսինի հալի, թահրիրաթը ֆէրզէնտա-
նէլէրինի ֆէվզէլ զայէ մէսրուրիյէթլէ ալտըմ,
վէ տուա'ի պիրիեա'ի միւվաֆիազը, յէթլէրինի
թէքրար թէքրար արզը պարկեահը իճապէթ
էյլէտիմ: Ա'զիմէթլէրի կիճէսի պուրատա պի-
րազ փոյրազ էսմիշ օլմասիլէ խայլըճա մէրազ
էթմիշ իսէքտէ, համտ օյսուն եազ րուզկեա-
րը օլմաղլէ տէնիղէ տօգունմատըղը անլաշըլ-
մըշ տըր, արթըզ րահաթ էսպապընը թէտա-
րիք էյլէտիքտէն սօնրա, մէքթուպտէ իհմալ
պույուրմայըպ, տայիմա փէյամը ա'ֆիյէթի-
նիղլէ ճիւմէմիզի մէսրուր պույուրմանը միւս-
թէրճաի փէտէրանէմ տիր օղլում էֆէնտիմ:

ՕՂԼՈՒՆՏԱՆ ՎԱԼԻՅԷՍԻՆԷ

Շէֆգաթլու հազըզաթլու սէպէպի թէր-
պիյէի վիւճուտիւմ, վալիտէմ հազըթլէրի.

Հազը ֆէրզէնտանէմտէ օլան տուա'ի խայ-
րիլէրի պէրէքեաթիլէ պիր կէօնէ քէտէրիմ
եօղ իսէ տէ, անճազ միւպարէք ճէմալը շէ-
րիֆինիզտէն տուր ու մէհճուր օլտուղումուճ
էլէմի, գուլունուղու տաիմա եազըպ եան-
տըրտըզընա, վէ պիրտէ չօգտան պէրու սըհ-
հէթ ու ա'ֆիյէթ խապէրինիզի ալամատըղմա

տաիսի փէք չօգ էսէֆ էյլէտիլիմ. մաիւմէի
րահիմանէլէրի պույուրուլտուգտա, պունտան
պէօյլէ մէքթուպու ա'ֆիյէթ իւսուպունու-
ղու, վէ միւհթաճ օլտուղում հիւսնի թէվէճ-
ճիւհ ա'իլիլէրինի հազգը ֆէրզէնտիլէրինտէ
շաեան պույուրմալարը, վէ մին զայրը հատ-
տին շիմտիլիք խարճըք օլմազ իւզրէ շու գա-
տար զուրուշ փօթա իյէ կէօնտէրիլմիշ տիր,
լութֆէն հիւսնիւ գապուլէ գարին պույուր-
մալարը նիեաղի պապընտա լութֆ ու մէրհա-
մէթ էֆէնտիմին տիր:

Ճ Է Վ Ա Պ

Նուրի տիյտէի հասրէթ քէշիմ օղլում է-
ֆէնտիմ.

Ալմըշ օլտուղում նէմիգաի ֆէրզէնտիլէրի
մէալը թէհասիւր իշթիմալի մա'լիւմէի մատէ-
րիլէրի օլուպ, իրսալ օլունան շու գատար զու-
րուշուն տաիսի զիյատէսիլէ մազպուլէ կէշմիշ
օլուպ թա'րիֆի միւմքին օլմատըղընտան, հէ-
ման րապպիմ պիթմէզ վէ թիւքէնմէզ է'օմր-
լէր իհսան պույուրսուն, սայէի շահանէտէ
պօլճա ազճէ գազանարազ մէմուռնէն կէլիպ
կէօրիւշմէմիզի տէրկեահը իլահիտէն տայիմա
նիեազտէ պուլունմուշ օլտուղումու պէյան.
վէ շիմտիլէ գատար նէմիգամըզըն ուզանմասը,
քէսրէթի իշթիլալտէն նէշաթ էթմիշ օլտու-

դու ինչա սիեագընտա ա'րիզէյի խալիսանէմ
Թահրիր օլունտու օղլում:

Տ Ի Կ Ե Ր

Նէվպաւէի կիւլէն սէրայի ֆուատըմ օլան ,
նուրի պասըրէի իպթիհաճըմ օղլում էֆէն-
տիմ հազրէթլէրի .

Պու քէրէ ֆիլան թարիխիլէ ալմըլ օլտու-
ղում հագըգէթնամէի ֆէրդէնտիլէրի , միւ-
ֆատը թէհասսիւր իշթիսիլի տուտիյտէի հաս-
րէթ տիյտէմէ ճիլա սաղը մէսէրրէթ , վէ իր-
սալինէ ի'նայէթ պույուրուլան շու գատար
ղուրուլ ըէսիտէի տէսթի մէֆիսէրէթ օլարագ ,
զիյատէսիլէ մագպուլէ կէչմիշ օլտուղունու ,
լիսանը գալէմլէ պէյանէ գատըր , վէ թահ-
րիրէն իզհարը սիւրուրու մաֆիզզամիրէ միւգ-
թէտիր օլամատըղմտան , հէման ըապպիմ
թէա'լա վէ մուգատտէս հազրէթլէրի , նագտ
էօմրիւնիւ ա'զիզ վէ մէրղուպ , վէ քեաֆֆէի
ալամ ու ըէտուրաթտէն մա'սուն պույուրմագ-
տուա'սընը եատ ու իյֆա , վէ ըէնտի էլիմլէ
տի.քիպ հազըրլամըլ օլտուղում պիր գաթ ճա-
մէշուլ (շա'ալլը) կէրչի թագտիմէ սէզա տէյիլ
իսէ տէ , եատկեարը մատէր օլմագ իւզրէ իհ-
տա վէ իսրասինէ միւպաշէրէթ էյլէմիշ օլ-
տուղումտան գապուլի , վէ պա'տէմա տալի
պէրաթը հաեաթըմ օլան սըհէթ ու ա'ֆիլէթ

խապէրլէրի միւշի'ր պուլունան քէրէմամէ-
լէրիլէ մէսըուր էյլէմէլէրի թէմէնտսինէ իպ-
թիտար էյլէտիմ:

Ճ Ե Վ Ա Պ

Շէֆգաթլու հագըգաթլու պա'իսի զինտէ-
կեանիի վիւճուտում մատէրի սիւթուտէ ոը-
ֆաթըմ էֆէնտիմ հազրէթլէրի .

Պու տէֆա' սայէի հիւմա կիպի ֆէրգը չա-
քէրանէմէ շէհիէր քիւշա օլան մէսէրրէթնա-
մէի ա'լիյէ , վէ իհսան պույուրուլմուշ օլան
պիր ճամէշուլի շէֆգաթպուլի մատէրիլէրի ,
տուտէսթի թէպճիւ ու թա'զիմ , վէ լէպի է-
տիպլէ թագպիւ ու թէսլիմ գըլընարագ , իհ-
սաննամէլէր իլէ թէնվիրի պասըրէի սիւրուր ,
վէ ճամէշուլի մէզքիւր տալի նիհատէի տու-
շը հուպուր գըլընմըլ տըր , պու վէշիլէ վու-
գուա' կէլէն շէֆագաթ ու ի'նայէթի մատէրի-
լէրինին թէշէքքիւրինտէ լիսանըմ ա'ճիզ օլ-
տուղունտան , հէման միւթէրէթթիպի ֆէրի-
զէի զիմէթիմ օլան տիպաի տուա'ի էյամը
է'օմր ու ա'ֆիլէթլէրիլէ թէզեինի էնտամը լի-
սանը ու պուտիյէթ օլունմուշ օլտուղու իֆա-
տէսիլէ , իսթիպգաի թէվէճճիւհաթը մատէ-
րիլէրի մա'րէզինտէ , ա'րիզէի ֆէրդէնտանէմ
թագտիմինէ ճիւրաթ գըլընտը . . . .

Իսմէթլու մէհապէթլու հարեմը միւհթէրէ-
միմ հանքմ հազրէթլէրի .

Կէչէնքի ալադղըմ մէքթուպունուզտէ իշար
պույուրուլմուշ օլան միւզայիգայը հալինիզէ
պինաէն , շիմտիլիք պին դուրուշ թարաֆը-
նըզա կէօնտէրիլտի , վիւսուլինտէ ախզէտիպ,
իլէրուտէ տահա կէօնտէրէճէք օլտուղումու
պէյան , վէ թարաֆը խալիսանէմի խաթըրէի
ալիյէլէրինտէն չըգարմամալարը մա'րէզինտէ
նէմիյգաի սէնավէրի թէրգիմ գըլընտը :

Պաի'սի ասայիշ ու բահաթը ճանքմ, զէվճը
համիտէթիւլ խըսալըմ էֆէնտի հազրէթլէրի .

Պու քէրրէ իրսալ պույուրուլան քէրէմնա-
մէի իհսանալամէլէրի մէալը միւրէվլէթ իշ-
թիմալի բէհինի միւտրիքէի ա'ծիզանէմ օլուպ ,
պու տէրէճէլէրտէ ճարիէլէրինէ հազըգի վէ
սամիմի օլան մէյլ ու մուհապպէթի տէրունի
վէֆա մէշուլէրի , խուսուսիլէ իհսանը ալէլ
իհսան օլարագ խարճըգ իւզրէ իհսանը վէլի-
իւննիա'միլէրի պույուրուլան շու գատար դու-
րուշ բէսիտէի քիսէի գապուլ , վէ պու պապտէ
հուսուլա կէլէն սիւրուրու նամահսուրու ճա-
րիանէմին հէր նէ տիւրլու թա'պիր իլէ օլսա
հազըգաթէն տէրէճէ ու քէյֆիյէթիլէ պէ-

յանի , մէրթէպէի իմքեանտէ օլմատըղընտան,
հէման զիյվէրի զէպանը իշթիզալըմ օլան
տուա'ի ֆիւզունիի էյամը է'օմր ու իգպարլը
զաթը սիւթիւտէ սըֆաթը բահիմանէլէրի ,
մուգատտէմէի քէլիմաթըմ օլտուղունու կյմա ,
վէ տայիմա միւհթաճ վէ իւմիտվար օլտու-
ղում թէվէճճիւհաթը միւհասին աեաթը վէ-
լիւննի'ամիլէրին խաթիպգա մա'րէզինտէ ա-
րիզէի միւսթէմէնտանէմ թագաիմ գըլընտը :

Պիրատէրի ճան պէրատէրիմ էֆէնտիմ
հազրէթլէրի .

Համտէլլիլահի թա'ալա , վիւճուտու ա'ծի-
զանէմ սըհհէթ իւզրէ օլուպ , սէմէրէի լութֆ
ու թէվէճճիւհաթը սէնիյէլէրի օլարագ կէչէն-
լէրտէ թարաֆը ալիի վիլայէթիէնահիտէն
հազգը չաքէրանէմտէ ինհա վէ իլթիմաս պու-
յուրուլան բիւթպէի սալինէնին բուուսու կէլ-
միշ օլմաղլէ , պունուն իշիւն մախսուսէն է-
թէքլէրինի էօփէր , վէ կէչէնլէրտէ ութանա-
րագ բէճա էթմիշ օլտուղում էսլապ վէ էշ-
եանըն շիմտիլէ գատար իրսալ պույուրուլ-
մուշ օլտուղունու պիլտիլիմտէն , պունտան
տօլայը տախի այրըճա թէշէքքիւր էտէրէք ,
ազրապաէ ու ահըպպա բէսմի սէլամըն սըրասը
իլէ թէպլիղինէ ի'նայէթի սէնիյէլէրինի իս-
թիրհամ էտէրիմ էֆէնտիմ :

Համոռ էլ լիլահի թա՛լա ա՛ֆիլէթտէ օլ-
տուգլարը թէպչիւրիլէ էօ՛հտէի իսթիհալլէրինէ
թէվճիհ պույուրուլան ըիւթպէի սալիսէնին
թէշէ.ք.քիւրինիւ հապի, ֆիլան թարիխիլէ միւ-
վէրրէսէնիմէ զէյպի իհթիրամ օլան պիր
գըթա՛ թահրերաթը մէ.քեարիմ զաեաթը տա-
տէրանէլէրինտէն իսթիֆատէ էյլէտիլիմ մէմ-
նունիլէթ ու իսթիպլար լիսանը գալէմէ էտա
օլունտադ կիպի տէյիլ տիր. վէ պիլսասա
ըիւթպէի պէհիլէլէրի ինշալլահ նիճէ պէօյիւք
մէրթէպէլէրէ մուգատտէմէ օլաճաղընը թէ-
մէննի ու թէհնիլէթիլէ, խապէրը աֆիլէթ-
լէրինտէն տէրկեահը պարիլէ ա՛րզը թէշէ.ք-
քիւր ու սէնա գըլընմըշ տըր. մուգատտէմ
սըփարըշ, վէ պու.քէրրէ սուալ պույուրտուգ-
լարը էլպիսէ վէ էշեայի սայիրէ, էլտէն կէլ-
տիլի գատար պէյէնտիրմէյէ էօղէնուպ թէ-
միզճէ օլմասընա զայրէթ իտէրէ.ք մահը հա-
լըն օն պէշինտէ կէճնտէրիլմիշ օլմաղլէ, շիմ-
տիլէ գատար վասլ օլմուշ, վէ փէյամը ա՛ֆի-
լէթլէրինն թէպչիւրիլէ էշեայի մէգքիւրէնին
քէյֆիլէթ վիւսուլունուն իշա՛րի հիմմէթի ա՛-
լիլէի տատէրանէլէրինէ միւթէվէգգըֆ պու-
լունմուշ օլմաղըն օլ պապտէ իրատէ էֆէն-
տիմին տիր :

Թարաֆը ա՛ճիզէտէն պա գայիմէ մաթլուպ
օլունան էշեանըն ճիւմլէսի պիլ իշթիրա, պու-
հաֆթա հարէքէթ էտէն Նէմշէ վափօրունա
թէվտիան իրսալ, վէ էշեայի մէգքիւրէնին
էսմանը, վէ պուլար իշիւն կէօմրիւյէ վէ սա-
յիրէ վէրիլէն մէպալիզ պա միւֆրէտաթ շու-
գատար ղուրուշա պալիզ օլարագ փուսուլասը
լէֆֆէն իրսալ գըլընտը, վէ պու կիւնլէրտէ
ֆիլան վէ ֆիլան շէյլէրին պուրաճա գըլլէթի
օլտուղու ճիհէթիլէ ըէվաճը զիյատէ օլուպ,
փէք ազ վագըթտա սաթըլաճաղը մէլհուզ վէ
մէմուլի գապի օլտուղունտան, պունլարըն
ճիւմլէսիսի սէրիա՛ն իրսալ պույուրմալարը ի-
շիւն ա՛րիզէի միւհիպպի թէրգիմ գըլընտը :

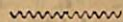
Պու տէֆա՛ Նէմշէ վափօրիլէ իրսալ պույու-
րուլան էշեա գայիմէնիզ մուճիպինճէ թէմա-
մէն վասլ տէսթի միւլիսի օլարագ, շիրքէթ
տէֆթէրիմիզէ գայտ օլունտու, վէ թարաֆը
ա՛լիլէրինտէն պու.քէրրէ մաթլուպ պույու-
րուլան էշեանըն ճիւմլէսի պիլ իշթիրա, պալ-
եալարա ըապթ օլունարագ գայիմէ իլէ պէ-
րապէր Րուս վափօրունա թէպլիմէն իրսալ գը-
լընտը, վէ պուրաճա տախի պու կիւնլէրտէ
Գանտիյանըն պիրինճի մալի օլարագ սապօ-

նու պէհէր գըյէսի օն զուրուշա գատար սա-
թըլմագտա օլտուղունտան էլլի չուվալ մը օ-
լուր , նէ գատար ուեապիլիքսէ սէրիա'ն իր-
սալ պույուրմալարը իչիւն չուգգաի սէնավէրի
թէրգիմ գըլքնտը :

ԹԻՃԱՐԷԹԷ ՏԱՅԻՐ ՕԼԱՆ ՇԷՅԼԷՐ

(Պէն սարաֆանտանըմ , ալաճաղըմը ալա-
մատըղըմ պանա զարար օլուպ , պունա մեր-
համէթինիզ րազի օլմազ , իշիմիզի սարրաֆ
գօմիսիյօնունա հավալէ էտին) :

Տէվլէթլու էֆէնտիմ հազըէթլէրի .

Չաքէրի քէմինէլէրի սարրաֆանտան օլուպ
միւթէզիմինտէն ֆիլան աղա զիմմէթինտէ .
ճիհէթի գարգտան ալթը այ վա'տէ իլէ մաթ-
լուպու ա'ճիզանէմ օլան ալթմըլ պին զուրու-
շուն նըսֆընը , վա'տէի մէզքիւրէ հուլուլուն-
տա վէրմիշ իսէ տէ , անտէն պէրի իւշ այ կէ-
չիպ , նէ տիկէր նըսֆընը վէ նէ տէ նիզամը
մուճիպինճէ լազըմ կէլէն կիւղէշթէսիլի վէր-
մէյիպ , հէր իթէտիքճէ տիւրլու պէհանէ
իլէ վազթ կէչիրիպ հագգը ա'ճիզանէմտէ
ղատը էթմէք իթէտիլինտէն , վէ պունա իսէ
զէմանը մա'տէլէթի սէնիյէ գայիլ ու րազի օլ-

մայաճաղընտան , քէյիֆիյէթին սարրաֆան գօ-
միսիյօնունա հավալէսիլէ , գալմըլ օլան մաթ-
լէպի ա'ճիզանէմին իւշ այլըգ կիւղէշթէսիլէ
պէրապէր թահսիլի պապընտա , վէ հէր հալ-
տէ էմը ու ֆէրման հազըէթը մինլէհիւլ էմ-
րին տիւր :

Տ Ի Կ Է Ր

Գուլլարընըն թէպա'այի տէվլէթի ա'լիյէ-
տէն ֆիլան թիւճաթը զիմմէթինտէ ախը ու
ի'թա վէ չիւքէթիճիզտէն տ'լայը , պա թահ-
վիլ վէ տէֆլէթի միւֆրէտաթ , շու գատար
պին զուրուշ ալաճաղըմ օլուպ , թէտիյէսինէ
պէշ մահ վա'տէ վէրիլմիշ իսէ տէ , վա'տէսի
խիթամընտա իյֆա իտէմէտիլի ճիհէթլէ , վա-
գը' օլան րէճասընա մէպնի , իքի մահ տահա
մէհէլ վէրիլմիշքէն , շիմտի մէպլաղը մէզպու-
րու քիւլլիյէն ինքեար սըրալարընա սափա-
րագ , պիւր ագճէ տէյնի օլմատըղընը սէյլէ-
մէքտէ պուլունմուշ , հալպու քի մէրգուճուն
նէզտի ա'ճիզանէմտէ մէմհուր ու միւմզա սէ-
նէտի , վէ միւթէա'տտիտ շահիտլէրի օլտու-
ղունտան պաշգա , պէյնիմիզտէ ճէրէեան է-
տէն շիւքէթ վէ ախը ու ի'թանըն ի'թիմատէ
չաեան պիլճիւմլէ տէֆաթըր ու սէնէտաթը
տալնի մէվճուտ օլտուղու միւհաթը իլմի ա-
լիլէրի պույուրուլտուգտա , մէրգուճուն զիմ-
մէթինտէ օլան սալիֆիւլ պէյան մէպլաղըն

Թահսիլի, վէ եախօտ մէրգուսնուն Թահսիլինէ
ի թիմատ էթմէտիյի սուրէթտէ, տէֆաթըրը
մահֆուզէ մուսիպինսէ հիսապըմըզըն ըույէ-
թիլէ, մէրգուսնուն զիմմէթինտէ ալաճաղըմ
թէպէյեիւն էյլէտիյի հալտէ, պիլա մէհէլ
Թահսիլ ու թէսվիյէսի խոսոսոսունա, միւսաա-
տէի ա'լիյէի նէզարէթփէնահիլէրի էրզան ու
շաեան պույուրուլմագ պապընտա վէ հէր
հալտէ . . . :

Պ Ո Ւ Տ Ա Խ Ի

Եունան թէպա'ասընտան ֆիլան վէ ֆիլան
քիմնէլէրին զիմմէթինտէ օլան պիլ գըթա'-
սէնէտլէրի մուսիպինսէ, շու գատար պին
ղուրուշ ալաճաղըմըն էտասընտա միւխալէֆէթ
էթմէքտէ պուլունմուշ օլտուգլարընտան, մէ-
րահիմի մալանիհայէի Ասըֆանէլէրինտէն մէր-
ճու վէ միւսթէրհամաըր քի, մէրգումանըն
մահքէմէի թիճարէթէ ճէլպիյէ, ուսուլու
թիճարէթէ իճապ էտէն մէսարիֆիլէ մէպ-
լաղը մէզպուրուն Թահսիլի պապընտա . . . :

Տ Ի Կ Ե Ր

Տէվլէթլու էֆէնտիմ հազրէթլէրի .

Թէպա'աի Տէվլէթի Ալիյէտէն, խայրիյէ
թիւճաղը ֆիլան էֆէնտինին զիմմէթինտէ,
պա սէնէտ շու գատար պին զուրուշ մաթլու-
պունմու, իւշ սէնէտէն պէրի վէրմէտիքտէն

պաշգա, պու քէրրէ միւվաղա'աթտէն պօրճ-
լու օլարագ էզհարըիֆլաս էֆքեարընտա պու-
լունմուշ, վէ մէրգուսնուն իֆլասը միւճէրրէտ
մաթլուպաթը չաքէրանէմի պիլ գաթ տահա
ո'ւգտէի թէէիլիլէ տիւշիւրմէք, վէ եախօտ
քիւլլիյէն չիւրիւթմէք զարազընտան ի'պա-
րէթ օլարագ, պունա իսէ մա'տէլէթի սէնիյէ
գայիլ օլմայաճաղը էմրի աշիքեար օլմաղըն,
մէրգուսնուն իֆլասընա հավալէի սէմ' ու իթի-
պար օլմայարագ մաթլուպաթը չաքէրանէմին
մա' կիւզէլթէ վէ մէսարիֆ իսթիհսալի էսպա-
պընըն իսթիքմալի պապընտա, վէ հէր հալ-
տէ էմր . . . :

ՍԸՄՍԱՐԻՅԵՆԻՆ ԻՍԹԻՀՍԱԼԻՆԵՅ ՏԱՅԻՐ ԱՐՁՈՒՀԱԼ

Պէնտէլէրի թէպա'աի տէվլէթի ա'լիյէտէն
օլուպ, սըմարըրգ իլէ իշթիղալ էթմէքտէ,
վէ պու եիւզտէն կէչինմէքտէ օլտուղում հալ-
տէ, ֆիլան էֆէնտինին ֆիլան մահալտէ միւ-
թէսարըրք օլտուղու պիլ պապ քեարկիլ մա-
ղաղասը տէլալէթի ա'ճիզանէմիլէ կէչնտէ եիւզ
պին զուրուշա ախէրէ ֆիլուլթ օլունմուշ ի-
սէ տէ, հասպ էն նիզամ տէլլալիյէսի օլան
եիւզտէ իքիտէն թարաֆը ա'ճիզանէմէ ա'յիտ
ու բաճի' օլան շու գատար զուրուշուն ի'թա-
սընտէ միւմանա'աթ իլէ զաուր տայիասընտա
պուլունտուղունտան, պէր մուսիպի նիզամ

հազգեմ՝ օլան մէպլաղը մէզպուրուն էֆէն-
տիի մուժայիլէյ, հատէն թահսիլի զըմնընտա,
քէյֆիլէթին Շէհր էմանէթի պէհիլէսինէ
հաւալէ պույուրուլմադ պապընտա . . . :

Տ Ի Կ Ե Ր

Գուլլարընըն ֆիլան էֆէնտիտէ տէօրթ սէ-
նէտէն պէրու պա ի'լամը շէրի' մահքիւմին
պիհ օլան շու գատար զուրուշ ալաճաղըմ օ-
լուպ, մա'աշընտան պէհէր մահ եիւզ զուրուշ
վերմէք իւզրէ մա'րիֆէթը նազարէթփէնահի-
լէրիլէ գարարլաշտըրըլպ, սէնէտէ րապլիլէ
պիր գաշ մահ ալընմըշ, մուախսարէն ա'տէմի
իգթիտարընտան պահսլէ, այտա էլլիշէր զու-
րուշ վերէճէյինի պէյան էյլէմէսիլէ, պուճա
տախի միւվաֆադաթ օլունմուշ իսէ տէ, ալթը
այտան պէրի պիր ադճէ վերմէտիլինտէն,
վէ միւպաշիրի պուլունան ֆիլան տախի հէր
նասըլ իսէ միւսամէհա իւզրէ տալրանմադտա
օլտուզունտան, մէպլաղը մէզպուրուն էֆէն-
տիի մուժայիլէյ, պէնտէլէրինտէն պէր մու-
ճիպի ի'լամ, թահսիլի խուսուսունա միւսա'ա-
տէի սէնիլէի նազարէթփէնահիլէրի պիտիրիզ
ու շաեան պույուրուլմադ պապընտա . . . :

Տ Ի Կ Ե Ր

Տէրի սաա'տէթտէն ֆիլանճա մահալէ նազլ
ու իրսալ էյլէմէք իշիւն էմանէթճի ֆիլան ա-

զա եէտինէ իրսալիլէ գայիմէսինտէ միւնտէրիճ
օլտուզու իւզրէ, շու գատար զուրուշուգ էշ-
եայի միւլթէնէվիլա' թէպիմ էտիլիլ իսէ տէ,
էշեայի մէզքիւրէի քէնտիսի կէթիւրմէյիպ
պաշգա պիր էմանէթճիլէ թէպիլմ ու իթա,
վէ մէրգումուն տախի էսնաի րահաէ ա'տէմի
աըգգաթ ու իհիմմաթինտէն նաշի, էշեայի
մէզքիւրէնին շօղու թէլէֆ ու զայ' օլմուշ օլ-
տուզունտան, վէ պու պապտէ վուգուա' կէ-
լէն զարար ու զիեանըն մէրգումտէն թազմինի
ուսուլ ու նիլամը միւսթահսէնէ իճապընտան
պուլունմադըն, պէր մուճիպի նիլամ, իշպու
զարարըն մէրգում էմանէթճիտէն թազմին
էթտիրիլմէսի պապընտա . . . :

Տ Ի Կ Ե Ր

Տէրի սաա'տէթտէ ֆիլանճա մահէլտէ միւ-
գիմ օլուպ, պու քէրրէ իզհարը իֆլաա էյլէ-
միշ օլան թիւճարտէն, ֆիլան էֆէնտի զիմ-
մէթլինտէ, ճիհէթի գարզ օլարազ պա սէնէտ
մաթլուպու ա'ճիլանէմ օլան շու գատար զու-
րուշ, մէրգումուն տէֆթէրինտէ գայտը պու-
լունմատըղընտան պաշգա, իֆլաաընա տայիր
թէշքիլ օլունմամըշ, վէ էշեայի մէվճուտէսի
ֆիրուլթ օլունարադ աահապը մաթլուպէ զա-
րամէթէն թէվզի' գըլընմադ իւզրէ պուլուն-
մուշ օլմաղլէ, եէտիմտէ պուլունան սէնէտ

մուծիպինճէ , զիքը օլունան թէվզիբ' շարա-
մէյէ գուլարընըն տախի իտխալիլէ իհգագը
հագ օլունմագլըղըմ խուսուսունա միւսա'ա-
տէի ճէլիլէյի ասըֆանէլէրի շահան պույու-
րուլմագ պապընտա . . . :

Տ Ի Կ Է Ր

Տէվլէթլու էֆէնտիմ հագրէթլէրի .

Եունան տէվլէթի թէպա'ասընտան ֆիլան
նամ զախիրէ թիւճճարիլէ միյանէմիզտէ ճէ-
րէեան էտէն ախզ ու ի'թամըզըն իքի սէնէլիք
մուհասէպէսի, իւշիւնճիւ մէճլիսի թիճարէթ-
տէ րույէթ օլունմուշ իսէ տէ , մէճլիսին գա-
րարընա րաղի օլմատըղընը մուգատտէմ խա-
քիփայի ճավէրանէլէրինէ պա ա'րզուհալ պէ-
յան էյլէտիյիմտէ , աղալարը թարաֆէյնտէն
միւնթէխապ պիր գոմիսիօն մէճլիսի թէշքիւ
օլունարագ մուհասէպէլէրիմիզէ ֆաալ վէրիւ-
մէսի էմը պույուրուլմուշ օլուպ , հալ պուլ քի
պիր սէնէտէն պէրի պաղիրկեանը մումաի-
լէյհ իսղա էթմէյիպ լէյթէ վէ լէա'լ իլէ իմ-
րարի վագթ էտէրէք իպթալը հագգը ա'ճի-
ղանէմ տախ'ասընտա օլտուղունտան , միւսպա-
շէր մա'րիֆէթիլէ մէրգուլմու ճէլպ վէ ումու-
րու ա'ճիղանէմին հուսուլ փէզիր պույուրուլ-
մասը պապընտա . . . :

Ս Է Ք Վ Է Ս Թ Ր Օ

Ֆիլան մահալտէ միւգիմ, Իզմիր թիւճճար-
լարընտան ֆիլան էֆէնտի իւզէրինէ , Իսկէն-
տէրիյէտէ շէրիքի Ահմէտ էֆէնտիտէն ագ-
ճէսի թէտիյէ օլունմագ իւզրէ քէշիտէ օլուն-
մուշ օլան պիր գըթա' փօլիշայի , պատ էլգա-
պուլ թէտիյէսինտէն իմթինա' էտէրէք , փրօ-
թէսթօ էտիլմիշ , վէ ֆիլանճա ֆիլանճա մա-
հալէրտէ մումաիլէյհիւմանըն սաթըլըպ ագ-
ճէսի քէնտիլէրինէ թէսլիմ օլունմագ իւզրէ
էմիլալ ու էշեասը մէվճուտ պուլունմուշ օլ-
մաղլէ , էշեայի մէզքիւրէնին սէքվէսթրօ օ-
լունմասը պապընտա . . . :

Պ Ո Ի Տ Ա Խ Ի

Ֆիլան մահալտէ խայրիյէ թիւճճարը ֆի-
լան նամ քիմէսնէ զիմէթինտէ պա թահվիլ
ալթմըշ պիր կիւն վա'տէսիլէ էլլի պին ղու-
րուշ մաթլուպուլմ օլուպ , վատէսի թէմամըն-
տա ի'թա էթմէտիյինէ մէպնի փրօթէսթօ է-
աիլմիշ , վէ էլան թէտիյէսինտէ իմթինա' վէ
միւխալէֆէթ էթմէքտէ օլուպ , պու էսնատէ
վագթը օլմատըղընը պէյան էյլէմիշ իսէ տէ ,
Իզմիրտէ շէրիքի թարաֆընտան քէնտիլինէ
քիւլլիյէթլու էշեա կէլիպ , հալա Ղալաթա
կէօմրիւյիւնտէ մէվճուտ օլտուղու իսթիխալար
գըլընտըղընտան , էշեայի մէզքիւրէնին ու-

սուրու վեչհիլէ սէքվէսթրօ օլունմասը պա-
պընտա . . . :

ՓՈԼԻԶԱՅԱ ՏԱՅԻՐ

Ֆիլան մահալտէ քեային Մըսըր թիւճճար-
լարընտան Մուհամմէտ էֆէնտի իւզէրինէ Իս-
կէնտէրիյէտէ շէրիքի Ահմէտ էֆէնտիտէն ագ-
չէսի թարափըմա թէտիյէ օլունմագ շարթիլէ,
եիրմի պիր կիւն վա'տէլի քէշիտէ օլունմուշ
օլան պիր դըթա' փօլիչայի պա'տէլ գապուլ
թէտիյէսինտէն իմթինա' էտէրէք փրօթէթօ
էտիլմիշ իսէ տէ, վա'տէի մէզքիւրտէն էվիլէ-
ճէ մումաիլէյհ Ահմէտ էֆէնտի, փօլիչայի
մէզքիւրիւն ագճէսինի կէրի ալմըշ օլմասըն-
տան տօլայը թէքրար վէ տիկէր պիր փրօ-
թէսթօ տահա էտիլմիշ օլտուղունտան, մէ-
րահիմի ա'լիյէի ճէնապը տավէրի էքրէմիլէ-
րինտէն միւսթէրհամտըր քի, մէսարիֆը վա-
գա'տի ա'ճիղանէմլէ պէրապէր մէպլաղը մէզ-
պուրուն, փօլիչայի մէզքիւրիւ քէշիտէ էյ-
լէմիշ օլան մումաիլէյհ Ահմէտ էֆէնտիտէն
թահսիլի խուսուսունա, միւսա'տտէի ճէլիլէի
խըտիվի էքրէմիլէրի շանան պույուրուլմագ
պապընտա էմր . . . :

ՓՐՕԹԷՍԹՕ ԹԱՍՏԻԳԻՆԷ ՏԱՅԻՐ ԻՍԹԻՏԱ'

Ֆիլան մահալտէ քեային իւշ նումէրօլու
խանէմէ միւթթասըլ օլան ֆիլան էֆէնտի պու

բէրրէ խանէսինի թա'միր էտիպ, խանէի ա'-
ճիղանէմին մագարըր նիսվան օլան պաղչէսի-
նէ եէնխտէն պիր գաշ փէնճէրէ իհտաս վէ
քիւչատ էտէրէք, պու փէնճէրէլէրին գա-
փաթուրըրմասը իչիւն քէնտիսինէ տէֆա'թլէ
իֆիատէ ու պէյան օլունմուշ իսէ տէ, իաղա վէ
գապուլունա իմթինա' էթմէսիլէ, իշպու փրօ-
թէսթօմու թագտիմէ իճթիսար էյլէմիշ օլ-
տուղունտան, էֆէնտիի մումաիլէյհ իլէ նի-
ղամէն պիլ մուհաքէմէ, հագլը չըգաղըմ'
հալտէ վուգու' պուլաճագ մէսարիֆի քէշֆի-
լէ վէ սայիրէնին իտաա'տընտա պուլունա-
ճաղըմտան շիմտիտէն թաստիգ պույուրուլմա-
լարը պապընտա . . . :

Պ Ո Ւ Տ Ա Խ Ի

Տէվլէթլու էֆէնտիմ հագրէթլէրի .

Տէվլէթի ա'լիյէ թէպա'տընտան ֆիլան
պաղիրկեան իլէ . . . թարիխիլ մէմհուր շի-
շէ տէրունինտէ վէրաիյի նիւմունէ մուճիպին-
ճէ, օթուղ պիր կիւն զարփընտա Տէր ա'լիյէ-
տէ թէսլիմ էթմէք իւզըրէ, պէհէր Իսթանպուլ
քիլի շու գատար զուրուշա էլլի պին զուրուշ
պէհասընտան ա'լէլ հիսապ շու գատար քիլէ
հընթանըն ճէման շու գատար զուրուշու փէ-
շինէն իթա, պաղըսը տախի հընթալարըն
թէսլիմի կիւնիւ իթա օլունմագ շարթիլէ

գօնթուրաթ էյլետիք. հալ պուլ քի պուլ կիւն վա՛տէմիզ թէմամ օլուպ զախիւրէլէր հէնուզ թէսլիմ օլմատըղընտան թիճարէթ նիզամնա- մէսի մուճիպլինճէ զախիւրէլէրին թէէսիւրիլէ հասըլ օլան զիեանըմը մուճաիլէյհտէն տա՛վա վէ թալէպ էտէճէյիմոէն, շիմտիտէն խապէր վէրիլմէք իշիւն սուրէթը րէսմիտէ իշպու փրօ- թէսթօնամէլէրիմ իւշ գըթա՛ օլարագ պիթ- թանզիմ խաքիփայի տէվլէթլէրինէ թագտիմ՝ էյլետիմ, մահ.քէմէի թիճարէթտէ պիթթաս- տիգ պիր նիւսխասընը Հիւ.քիւմէթտէ զապթ, վէ պիր գըթա՛սընը պազիրկեանը մէրգու՛մ ճանիպլինէ իրսալ, վէ տիկէրի պէնտէլէրինէ ի՛թա պույուրուճմսը պապընտա . . . :

ՄԻԻՄԵՅԵԻԶԷ ՎԵՐԻԼԷՆ ԹԵԶՔԵՐԷՆԻՆ ՍՈՐԻԵԹԻ

Ֆիլան վէ ֆիլան քիմնէլէրին պէյնինտէ թէքէվիլին էտէն ախը ու ի՛թա մուհասէպէ- սինին րույէթինէ թարաֆէյնտէն հաքէմ սը- ֆաթըլա զաթլէրինիզ միւմէյեիզ ինթիխապ ու թա՛յեին գըլընմըջ օլտուղունուղտան, ու- սուլու միւթթախազէյէ վէ գա՛իտէի ա՛տլ ու հազգանիյէթէ թէվֆիգան, թարաֆէյնին իպրազ էտէճէքլէրի տէֆաթըր ու էվրագ իւ- զէրինէ իճապ էտէն մուհասէպէ կիւղէճէ պիլ րույէ, թէպէյեիւն էտէճէք հալըն սու- րէթը գաթիյէտէ օլարագ պա վէրագաի սա-

հիհէ իյզահէն պէյան ու իֆատէսինէ հիմ- մէթ օլունմասը սիեագընտա, թէրգիմի թէզ- քէրէյէ իպթիտար օլունտու . . . :

ՄԻԻՄԵՅԵԻԶԷՐ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ ԹԻՃԱՐԷԹԻԱՆԷՅԷ

Ֆիլան թարիի իլէ միւվէրըէիւնէ ֆիլան մէճ- լիսի թարաֆընտան մէվրուտ թէզքէրէ միւ- ֆատընճա, միւմէյեիզ նասպ ու թա՛յեին օ- լունտուղունուղ մուհասէպէյի պիլ րույէ րա- փօրթօտու իմզա էտիլէրէք թագտիմինէ իճ- թիրա գըլընտը օլ պապտէ . . . :

ՄԱԼԻՅԷ ՆԱԶԱՐԷԹԸ ՃԵԼԻԼԷՍԻՆԷ

~~~~~

ԹԵԳԱՒԻՏԼԻՅԻՆԷ ՏԱՅԻՐ ԱՐԶՈՒՀԱԼ

Պէնտէլէրի մալիյէ խազինէի ճէլլիլսի քէ- թէպէսինտէն օլուպ, սիննի ա՛ճիզանէմ տէ- րէճէյի շէյխուլիէթէ վասլ օլարագ, արթըգ իյֆաի մէմուրիյէթէ ա՛տէմ իւլ իգթիտար օլ- տուղունման, պագըյէի է՛օմրիւ պէնտէկեա- նէմի խանէի քէմթէրանէմտէ իգամէթլէ տու- ա՛ի տէվամը է՛օմր ու շէվքէթի ճէնապը փաշ- տիշահիյէ միւտավէմէթ էթմէք իւզլէ, մա՛- աչք ա՛ճիզանէմ իլէ իճրայի թէգ ա՛իւտիլիմ խուսուսունա միւսա՛տտէի ա՛յիլէի նազարէթ-

փէնահիւքրի պիտի ըրիլ ու շաեան պույուրու-
մագ պապընտա . . . :

ՄԵՄԼԵՔԵԹ ՎԱԼԻՍԻՆՏԵՆ

Ֆիլան սէնէսինէ մահսուպէն ֆիլան սան-
ճաղըլա միւլհագաթընտան պուլունան ֆիլան
գաղալարընըն ըրևսումու գանթարիյէսի խա-
զինէի ճէլիլէտէն մէվրուտ իհալէ տէֆթէ-
րինատ լիվաի մէգքիւր ըրևսումաթիլէ պէրա-
պէր միւրագգամ օլտուղու կիպի, խիւտա-
վէնտէկեար գաղալարը ըրևսումաթը միյանըն-
տա տախի տախիլ պուլունմուլ օլմասիլէ, մե-
քիւր ֆիլան սանճաղընտան պիլվիւրուտ լէֆ-
ֆէն իրսալի սալպը վալաի հաղալէթփէնահի-
լէրի գըլընան մաղալթատտա իճապի իսթիզան
օլմաղլէ, ըրևսումու մէգքիւր գանղը թարաֆ-
տան զապթ ու իտարէ օլունմագ իգթիզա է-
տէր իսէ, լութֆէն իճըայի իգթիզասիլէ քէյ-
ֆիլէթին սույի աճիղիլէ իշարի պապընտա . . . :

Տ Ի Կ Ե Ր

Ֆիլան մահալտէ քեային օլուպ, պու. քէր-
րէ վէֆաթ էթմիշ օլան փէտէրիմիլ ֆիլանըն
սէնէվի պին դուրուշ ֆայիլ կէթիլիւր պա պէ-
րաթը ալի միւթէսարըրֆ օլտուղու իմթիւնաղը
կէօմիւլ քէսհամընտան օլուպ, է՛օհտէսիտէ
մահլուլ օլան սէհմինին նըսֆը խաղինէի ճէ-
լիլէյէ ալիտ, վէ նըսֆը տախի պէր միւճիպի

ուսուլ իւշ նէֆէր զիւքիւր վէ իքի նէֆէր իւ-
նաստէն պէշ գարընտաշա բաճի՛ պուլունմուշ
օլմաղլէ, ուսուլ ու գաիտէի մէվրուտընա
թէվֆիգան իճապընըն իճըա, վէ հէր պի-
րէրլէրիմիլին եէտինէ պաշգա պաշգա պէ-
րէվաթը շէրիֆէ թանղիմ ու իթա պույուրու-
մասը պապընտա :

Տ Ի Կ Ե Ր

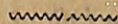
Սէլանիք սանճաղը աղնամ ըրևսումաթը վէ
իլթիզամը սաիրէյէ շիրքէթիմիզտէն տօլայը
ֆիլան էֆէնտի իլէ օլան մուհասէպէլէրիմի-
զին ըույէթիլին թագտիմ էյլէմիշ օլտուղու՛մ
ա՛րզուհալը ա՛ճիղանէմ, Տիվանը մուհասէ-
պաթը մալիէյէ հալալէ պույուրուլմուշ իսէ
տէ, իւշ սէնէյէ գարիպ տիր քի, մուհասէ-
պէլէրիմիզէ ֆասլ վէրմէյիպ թէսվիլէ օլունա-
մատըղընտան, ումուրու չաքէրանէմին թա-
թիլինէ սէպէպի միւսթէգիլ օլմաղլէ, մուհա-
սէպէլէրիմիզին սէրիա՛ն ըույէթիլէ թէպէյ-
եիւն էտէճէք մաթրուպութը պէնտէկեանէմին
թահսիլի պապընտա էմր ու ֆէրման հաղըթի
մինլէհիւլ էմրին տիր :

Մ Ա Ջ Պ Ա Թ Ա

Ֆիլան մահալ սանտըգ քեաթիպի պուլու-
նան ֆիլան էֆէնտի, կէճէ կիւնտիւլ միւպ-
թէլայի իյշ ու իշրէթ օլուպ, էյֆայի մէմու-

ընդհանուր ու խնամքէն ինչպէս, մալ սանտրը
մէսալիհի մոլ'աթթալ գալմադտա օլտուղունա,
վէ պու իսէ թէճվիզ օլունմայըպ մոլմաիլէյ-
հին թէպտիլինէ լուզում կէօրիւնտիլիւնէ,
վէ եւրլիտէն ֆիլան էֆէնտի միւթէգիմիւլ
աթվար վէ պու իշէ էհլ ու էրպապ իտույի
իսպար գըլընտըլընա պինայէն, մոլվաֆըգը
ըէյի վալաի ճէնապը նազարէթփէնահիլէրի
պուլուրուլտուղու հալտէ, մա'աշը մոլսաս-
սաս օլան շու գատար ղուրուշ իլէ էֆէնտիի
մոլմաիլէյհին քիթապէթի մէզքիւրէյէ թալ-
եինի խուսուսունա միւսա'ատէի ա'լիլէի խը-
տիվիլէրինին էրգանիլէ, իճապ էտէն մա'աշ
սուրէթինին թանգիմ վէ իսրասը խուսուսու-
նուն լազըմ կէլէնլէրէ էմր ու իրատէ պուլու-
րուլմասը մա'րէգինտէ, թագտիմ վէ թէրգիմի
մազպաթայի ա'ճիզանէմիզէ իճթիտար գը-
լընտը օլ պապտէ . . . :

ԶԱՊԹԻՅԷ ՄԻԻՇԻՐԻՅԷԹԻՆԷ

Տէվլէթլու էֆէնտիմ հազրէթլէրի .

Լէֆֆէն թէսեիրի սապը վալայի միւշիրի-
լէրի գըլընան իքի գըթա' իսթինթազ վէրա-
գասընտան միւթէպան օլաճաղը վէչհլէ, սէր-
սէրի մադուլէսինտէն մալիւմ իւլ իսմ ալթը

նէֆէր քէսան իքի թագըմ օլարազ, վէ թագ-
ըրլէրինէ կէօրէ, հէր պիրի պիրէր հէվայէ
ույարազ պիլա թէզքէրէ Պրուսայէ կէլմիշ օլ-
տուգլարը միւթէհազգըզ, վէ պու մադու-
լէլէրին տօղրուճա կէլտիքլէրի եէրէ ի'ատէ-
լէրի նիզամը ա'լի իգթիզասընտան օլտուղու-
նա մէպնի, մէրգուլէր պու քէրրէ թահիլիւ
հըֆզ սապը սամիի Տէսթուրիլէրինէ ի'զամ
վէ իսպալ գըլընմըշ օլմաղլէ օլ պապտէ :

ՏԻԿԷՐ

Ֆիլան ֆըրգա զապթիլէ եիւզ պաշըսը ֆի-
լան էֆէնտի գուլարընըն ղիմմէթինտէ ֆի-
լան շէյտէն տօլայը շու գատար ղուրուշ մաթ-
լուպաթը ա'ճիզանէմ օլուպ, քիրարէն թա-
լէպ էյլէտիմ իսէ տէ, ի'թասընտա միւխա-
լէֆէթտէն պաշգա, տիւնքի կիւն շիւհուտու
միւսլիւմին միւվաճէհէսինտէ պիլա իճապ պու
գուլարընը տարապ ու շէթուլը ղալիզէ թէ-
ֆէվիւհիլէ նամուս ու ի'թիպարըմը շիքէսթ
էթմէքլէ, զապթիլէ մէճիսինտէ լէտէլ մու-
րաֆա' նամուսու ա'ճիզանէմին իքմալիլէ մաթ-
լուպաթըմըն թահսիլի պապընտա . . . :

ՄԻԻԷՃԱՐ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ ՔԻՐԱԷ ՏԱՅԻՐ

Ֆիլան մոհալտէ ֆիլան նիւմէրօլու միւթէ-
սարըքի օլտուղում պիր պապ տիւքեանըմը,
իշպու ֆիլան սէնէսի ֆիլան այըն իպթիտա-

սքնտան ի՛թիպարէն , ֆիլան քիմսէյէ շէհրի-
յէ իքիշէր եիւզ զուրուշ քերա իլէ իճար է-
տէրէք օլ վէշհլէ գօնթուրաթօսու թանզիմ
գըլընմըշ իսէ տէ , միւտտէթին թէքմիլինտէն
իւշ մահ մուգատտէմ տիւքեանը մէղքիւրիւ
թէրք էյլէմիշ , վէ մէրգումտէն իւշ ալլըգ-
տիւքեանըն քերասը օլան շու գատար զու-
րուշու թալէպ էթտիյիմտէ ի՛թաօքնտա միւ-
խալէֆէթ էթմէքտէ պուլունմուշ օլտուղուն-
տան , զիքր օլունան ալթը եիւզ զուրուշուն
մէրգումտէն պիթթահսիլ պէնտէլէրինէ ի՛թա
պույուրուլմասը խուսուսունա միւսա՛ատէի սէ-
նիյէլէրինին շահան պույուրուլմասը պապըն-
տա :

ՊՈՒ ՏԱԻԻ ՄԻԻՍԹԵՃԻՐ ԹԱՐԱՅԸՆՏԱՆ

Դուլլարը ֆիլանըն միւթէսարըքֆ օլտուղու
ֆիլան նիւմէրօլու պիր պապ տիւքեանընը
պիր սէնէլիք օլմագ իւզրէ իշպու ֆիլան սէ-
նէսի . . . մահտէն ի՛թիպարէն մահիյէ շու
գատար զուրուշա իսթիճար , վէ օլ տալի ի-
ճար էտէրէք գօնթուրաթօսու թանզիմ գը-
լընմըշ օլուպ , տահա տիւքքեանըն միւտտէ-
թինին թէքմիլինէ իւշ մահ վար իքէն պէն-
տէլէրինի տիւքքեանընտան պի զայրը հագ-
գըն իխրաճ էթմէք տայ՛իասքնտա պուլուն-
մուշ օլտուղունտան , թէքմիլի միւտտէթ է-

տինճէյէ գատար պէր մուճիպի նիզամ ,
տիւքքեանը մէղպուրտէ իսքեան էթմէքլի-
յիմ իշիւն մէրգում պէնտէլէրինէ էմր ու
թէնպիհ պույուրմալարը խուսուսունա միւ-
սա՛ատէի սէնիյէլէրի շահան պույուրուլմագ
պապընտա :

Տ Ի Կ Ե Ր

Ֆիլան մահալտէ քեային ֆիլան , միւթէ-
սարըքֆ օլտուղու պիր պապ մէնզիլին պուն-
տան իւշ մահ մուգատտէմ պէնտէլէրինէ ֆէ-
րաղ վէ գատարքեթտ էտիպ ագչէօինի քեամի-
լէն ախզ ու գապզ էյլէմիշ իսէ տէ , պու ա-
նէ գատար մէնզիլի մէղպուրու թալիլիյէ է-
տիպ թարաֆը պէնտէկեանէմէ միֆթահընը
ի՛թա ու թէպիմ էթմէմիշ , վէ պունուն իշիւն
քէնտիսինէ տէֆ՛աթլէ իֆատէ ու իսթար օ-
լունմուշ իսէ տէ , իօղա վէ գապուլ էթմէտի-
յի մա՛լիւ՛մը ալլի տարփանէլէրի պույուրուլ-
տուգտա , մէքահիմի մալանիհայէի խըտիվի-
լէրինտէն միւսթէրհամ տըր քի , մումալիէյ-
հին մէնզիլի մէղքիւրտէն իխրաճիլէ միֆթա-
հընըն եէտի ա՛ճիղանէմէ թէպիմ էթտիլիլ-
մէսի խուսուսունա միւսա՛ատէի տարփանէլէրի
պիտիլիղ պույուրուլմասը պապընտա . . . :

ՏԻՎԱՆԸ ԻՍԹԻՆԱՅԱ ՏԱՅԻՐ ՕԼԱՆ ԻՍԽՏԱ՝

Տէրի սա՛ատէթտէ ֆիլանճա մահալտէ միւ-
քիմ թիւճճարը խայրիէտէն օլուպ , կէշէնտէ

իզհարը իֆլառ էթմիշ օլան Մուհամմէտ էֆէն-
տի զիմմէթինտէ պա սէնէտ շու գատար օս-
մանը լիրասը մաթլուպու ա՛ծիղանէմ պու-
լունտուղու հալտէ, պունտան էվլէրճէ մէր-
գումուն էշեայի մէվճուտէսի թիճարէթխանէի
ա՛միրէ մա՛րիֆէթիլէ սաթըլարագ էսմանը հա-
սըլէսի առհասը մաթլուպէ դարամէթէն թէվ-
զի ու թագսիմ գըլընմըլ օլտուղունա, վէ պէն-
տէլէրի իսէ օլ վագըթ էվրօփատէ պուլուն-
տուղում ճիհէթլէ, տախիլի տէֆթէր էտիլ-
մէյիպ աչըգուտ պրագըլմըլ օլտուղումա պի-
նայէն, շու սուրէթը թէսվիլէտէն գուլլարընըն
տախի հիսսէտար օլմագըլըլմ մահ.քէմէի թի-
ճարէթտէն իսթիտա՛ օլունմուշ իսէ տէ, ճէ-
վապը եհս վէրիլմիշ օլտուղունտան .քէյֆիլէ-
թին մէճլիսի իսթինաֆէ հալալէսի պապընտա:

ԻԱՐԻՃԻՅԷ ՆԱԶԱՐԷԹԻ ՃԵԼԻԼԷՍԻՆԷ

~~~~~

(ԻԵԹԻՐԱ ԷՅԼԷՏԻՑԻ ՏԻԻՔԵԱՆԸ ԷՋԼԻՆԻՆ ԻԻԶԵՐԻՆԷ
ԶԷՎԻՐՄԷՔ ԻԶԻՆ ԱՐԶՈՒՋԱԼ)

Ֆիլան մահալտէ քեային իշթիրա էյլէտի-
յիմ պիր պոպ մաղազանըն պէր մուճիպինի-
զամ, թէպա՛ատէն զէվճէմ ֆիլանէնին իւզէ-
րինէ գայտ օլմագ իւզրէ, սէնէտինին թահ-
րիր ու իթասըլին լագըմ կէլէն մահալէ ֆէր-

մանը ա՛լիլէրինին իսթար պուլուրումասը
պապընտա:

Տ Ի Կ Ե Ր

Ֆիլան մահալտէ միւթէմէ.ք.քին, Իրան տէվ-
լէթի թէպա՛ապընտան ֆիլան քիմնէտէ պա
սէնէտ շու գատար պլին զուրուշ ալաճաղըմը
տէֆա՛թլէ թալէպ էթմիշ իսէմ տէ, ի՛թա ու
թէտիլէսինտէ միւխալէֆէթլէ իմրարը վագթ
էյլէմէ.քտէ պուլունմուշ օլտուղու միւհաթը
իլմի ա՛լիլէի նաղարէթփէնահիլէրի պուլու-
րուլտուգուտ, պիր պէնտէլէրինին միւպաշիր
թայեինիլէ պէրապէր, քէյֆիլէթին թէղքէ-
րէի սամիլէլէրիլէ տէվլէթի միւշարին իլէյհա
սէֆարէթխանէսի ճանիպինէ իշա՛րի խուսու-
սունա, միւսա՛ատէի ա՛լիլէլէրի էրզան ու շա-
եան պուլուրումագ պապընտա . . . :

ՔԻԼԻՍԱ ԹԱՄԻՐԻԶԻՆ

Րէպպիմ ճիւմլէի մասուն պուլուրսուն. շու
կէչէն.քի Պէյ օղլու հարիգը քէպիրինտէ ֆի-
լան նամ քիլիսանըն պագը ախշապ օլան եէր-
լէրի միւհթէրէ.ք օլարագ, միւհթաճը թա՛միր
պուլունմուշ օլտուղունտան միւվաֆըգը ըէյի
ա՛լիի նաղարէթփէնահիլէրի պուլուրուլտու-
ղու սուրէթտէ, մէզքիւր քիլիսանըն միլլէթ
թարաֆընտան թա՛միր ու թէրմիմնէ տայիր
իրատէի սէնիլէի խըտիվիլէրի պիտիրիղ ու
շաեան պուլուրումագ պապընտա . . . :

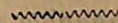
ՄԵՄԼԵՔԵԹ ՎԱԼԻՍԻՆՏԻՆ

Թէպա՛այի Տէվլէթի ա՛լիյէտէն , վէ պէ-
րաթը Էվրօփա թիւճճարընտան ֆիլան պա-
զիրկեանլարըն ֆիլան իլէ օլան հուգուգ տա՛-
վալարը զըմնընտա , գօնսօլաթօսունա կէօն-
տէրիլէն փրօթէսթօ վէրադասընըն պիր սու-
րէթի լէֆիլէ թէսվիյէի իճապը կէչէնլէրտէ
պա ա՛րիզէ խաքիփայի սամիլէրինէ ա՛րզ ու
իշար գըլընմը իսէ տէ , մուախիարէն ասարը
թէվլէճճիւհաթը սէնիյէլէրիլէ մատտէ պու-
րաճա ֆասըլիէզիր օլարագ , պու թագտիր-
ճէ սայիֆիւզգի.քր ինհաի ա՛ճիզանէմին պիր
հիւքմիւ գալմամը օլմասիլէ , պէյանը հալ
մա՛րէզինտէ թագտիմիւ րագգիմէյէի ա՛ճիզի-
յէ իպթիտար օլունմուշտուր , օլ պապատէ . . . :

ԱԼԱՃԱԳ ԹԱՀՍԻԼԻՉԻՆ

Ֆիլան մահալտէ քեային զաթէն Եունան
թէպա՛ասընտան օլուպ , մուախիարէն Ֆրան-
սա հիմայէսինէ տէխալէթ էթմիշ օլան սար-
րաֆ ֆիլանճա քիմնէ զիմնէթինտէ թիճա-
րէթխանէ իլամիլէ շու գատար պին զուրուշ
ալաճաղըմօլուպ , տէֆա՛թլէ թալէպ էյլէտիմ
իսէ տէ , թէտիյէսինտէ միւխալէֆէթ , վէ իմ-
րարի վագթ էթմէքտէ պուլունտուղունտան ,
մէպլաղը մէզպուրուն թահսիլի խուսուսունա
միւսատտէի ճէլիլէի պէնտէփէրվէրիլէրի շա-
եան պուլուրումասը պապընտա . . . :

ՏԱԱ՛ՎԻ ՆԱԶԱՐԵԹԻՆԷ

Տէվլէթլու էֆէնտիմ հազրէթլէրի .

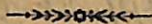
Սէլանի.քլի խայրիյէ թիւճճարընտան ֆի-
լան էֆէնտի իլէ միյանէմիզտէ ճէրէեան էտէն
տիւխան ախղ ու իթաոընտան տօլայը , զիմ-
մէթի ա՛ճիզիտէ թէպէյիտին էտէն շու գա-
տար զուրուշ մաթլուպու հագգընտա , թի-
ճարէթխանէտէն իլամ օլունարագ , մէպլաղը
մէզպուր թահսիլ օլունմագ իչին պէնտէլէրի
Պապը ա՛լի հապսընա իլգա օլունմուշ իսէմ
տէ , հալ պու քի ախէր հխապտան էֆէնտիի
մուճաիլէյհին զիմնէթինտէ շու գատար պին
զուրուշ չաքէրլէրինին տախի մաթլուպում
օլմաղլէ , թիճարէթխանէտէ պէ թէքրար հի-
սապլարըմըգա պագըլըպ իհգաղը հագգ օ-
լունմագ իւզրէ , սայիֆիւլ պէյան իլամտէ
միւնտէրիճ օլան մէպլաղը մա՛լիւմ իւլ մըգ-
տար թարաֆը ա՛ճիզիտէն տէփօզիթօ օլու-
նուպ նէզտի ա՛լիլէրինտէ հըֆզ էտիլէրէք իա-
տէի մուհաքէմէ օլունճայա տէկին , սէպիլի
ա՛ճիզանէմին թալիլիյէ պուլուրումասը պա-
պընտա . . . :

Տ Ի Կ Է Ր

Իսթանպօլտա ֆիլան մահալտէ սաքին ագ-
րապամտան ֆիլան քիմնէ պիքէս օլուպ , պէ-

լահէթի ֆըթրիյէսի ճիհէթլէ , ումուր ու խուսուսունու պիղզաթ ըույէթ ու թէսվիյէյէ միւզթէտիր օլմատըղընա , վէ պու միսիւլլուլէրին թէսվիյէի ումուրիչիւն թարաֆը չէրի՝ չէրիֆտէն պիր վասը իլէ պիր նազըր թա՛յեին օլունմագտա պուլունտուղունա պինայէն , մէրգուսմուն պէլահէթի մէքթէպի թըպպիյէի շահանէտէն թաստիգ օլունտուղու սուրէթտէ , ագրապասընտան օլուպ պու միսիւլլու վէսայէթ ու նազարէթէ էնսէպ ու էլեէք օլան ֆիլան էֆէնտինին վասը , վէ ֆիլան էֆէնտինին տախի նազըր թա՛յեին օլունմալարը խուսուսունուն Րումէլի գաղըասքէրի սէմահէթլու էֆէնտի հազրէթլէրինէ հավալէ պույուլուլմասը պապընտա . . . :

ՓՕՍԹԱԽԱՆԵԻ Ա՛ՄԻՐԵ ՆԱԶԱՐԵԹԻՆԵ

ՊէճԱՅԻՇ ԷԹՄԵԲ ԻԻԶՐԵ ԻՍԹԻՖԱՅԵ ՏԱՅԻՐ

Պէնտէլէրի մէմուրու օլտուղում՝ ֆիլան փօսթախանէսի միւտիրլիյինէ , նիզամը սէնիյէյէ վէ ըիզաի ա՛լիլէրինէ թէվֆիդան հիւսնիւ իտարէ վէ իյֆայէ սայ՝ ու զայրէթ էյլէմէքտէ իսէմ տէ , պուրանըն ապ ու հէվասիլէ իմթիւզաճ էտէմէտիյիմտէն , վիւճուտու ա՛ճիզա-

նէմէ թարի օլան ի՛լլէթ կիւնտէն կիւնէ քէսպի շիտտէթ էտէճէյի աթըպպա թարաֆընտան խապէր վէրիլտիյի , վէ ֆիլան մահալ փօսթա միւտիրի ֆիլան էֆէնտի պէնտէլէրի տախի օրանըն ապ ու հէվասիլէ իմթիլզաճ էտէմէտիյի ճիհէթլէ , տիկէր պիր մահալէ թահվիլի մէմուրիյէթի իսթիրհամընտա պուլունտուղու մէմուրի ա՛ճիզանէմ՝ օլտուղու ճիհէթլէ , էմսալինէ վէ ըէյի ա՛լիլէրինէ թէվաֆըգ էյլէտիյի հալտէ , միւմալիլէյհ պէնտէլէրիլէ պէճայիլի մէմուրիյէթիմ խուսուսունա միւսա՛տտէի ա՛լիլէի նազարէթփէնահիլէրի պի տիրիղ ու շաեան պույուլուլմագ պապընտա . . . :

ՓՕՍԹԱ ՄԻԻՏԻՐԻ ՀԱԳԳԸՆՏԱ

ՄԱՀԱԼԸ ՄԷՃԼԻՍԻՆՏԵՆ ՄԱԶԱԹԱ

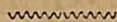
Պուրանըն ապ ու հէվասիլէ իմթիլզաճ էտէմէտիյինտէն պիլ իսթիֆա՛ Տէրի սաա՛տէթէ ա՛ղիմէթ էթմիլ օլան ֆիլան մահալ փօսթա միւտիրի ֆիլան էֆէնտի պէնտէլէրի , միւտտէթի մէմուրիյէթինտէ փօսթա հազգընտա օլան նիզամաթը մէվղուլէ թէմամիլէ իթթիպա՛ իլէ , իյֆայի հիւսնիւ մէմուրիյէթ էթմիլ , վէ հէր վէչհիլէ լութֆ ու մէրհամէթէ սէզավար պուլունմուլ օլտուղու իֆատէսինտէ թէրգիմի մազպաթաի ա՛ճիզանէմիղէ իպթիտար գըլընտը օլ պապտէ . . . :

ՊՈՒ ՏԱԽԻ ՇԻՔԵԱՅԵԹԻ ՄԻԻԹԵԶԱՄՄԻՆ

Յիւրան մահալ փօսթախանէսի միւտիրի ֆիւլան էֆէնտի պէնտէլէրի, տայրէի սըտօ ու իսթիգամէթտէն չըգմադտա, վէ նիւմունէլէրտէն պա՛ղէն նիզամընտան զիյատէ իւճըթթալէ պէթմէքտէ օլտուղունտան, իճրայի իճապի թիւճճարան թարաֆընտան իսթիտա՛ օլունմուշ, վէ թահգըգաթը վագա՛աի ա՛ճիւզանէմիզ տախի պու մէրքէզտէ օլուպ, պու միսիլու մէմուրինին մէմուրիյէթլէրինտէ պագասը ճայիզ օլմայաճաղը տէրքեար պուլունմուշ օլմաղլէ, մումաիլէյհին եէրինէ ախէրինին թա՛յեին վէ սիւրա՛թ իսրասը պապընտա:

ՍԷՐԱՍՔԷՐ ՓԱՇԱՅԱ

(Պէն մէքթէպը թըպպիյէ թալէպէսինտէնիմ, սօնրատան Յրանսայա կիտիպ խայլըճա շէյ էօյրէնէրէք տիփլումամը ալտըմ, ալայլաւըն պիրինէ հէքիմ օլմագ իսթէրիմ):

Պէնտէլէրի պունտան մուգատտէմ մէքթէպի ֆիւնուունու թըպպիյէի շահանէյէ տէվամ էտէրէք, մուախսարէն Յրանսայա ա՛ղիմէթ, վէ օրանըն մէքթէպի ֆիւնուունու թըպպիյէսինտէ ա՛լա գատրիւլ իսթիթա՛յէ խայլըճա շէյ թահսիւլ էտէրէք, վէ ուսուլու վէչհլէ պիւ

լիթիհան տիփլումամը տախի ախզ ու իսթիհսալ էյլէյէրէք, օ եօլտա քէսպի մէլէքէ վէ մա՛լիւմաթ էտիլմիշ, վէ պու եիւզտէն տախի ա՛թըֆէթ ու ի՛նայէթը ա՛լիյէի պէնտէփէրվէրիլէրինէ լիյագաթ քէսպ էյլէմիշ օլտուղումա պինայէն, մէրահիմի մալանիհաեյի ճէնապը սիփէհսալարիլէրինտէն միւսթէտա՛ տըրքի, պէնտէլէրինին ալայլաւըն պիրինէ թապիպ թա՛յեին պուլուրուլմագլըղըմ խուսուսունա միւսա՛ատէի սէնիյէի խըտիվի էքընմիլէրի շաեան պուլուրուլմագ պապընտա էմր ու ֆէրման հաղրէթը մինլէհիւլ էմրին տիր:

ԱՄՔԷՐԷ ԿԻՐՄԷՔ ԻԶԻՆ

Գուլլարը զաթէն շէհի իւլ ասլ օլուպ, սիւքի ճէլիլի ա՛սքէրիտէ պուլունմագ, վէ ուղուրու մէյամին մէվֆուրու ճէնապը փատիշահիտէ ճանսըփարանէ խտմէթ էյլէմէք էմէլինտէ պուլունմուշ օլտուղումտան, ճիւմէն վէ սիննէն շաեանը գապուլ օլտուղում հալտէ սիւվարի ֆիլանճա ալայլընա գայտ ու թահրիբ օլունմագլըղըմ խուսուսունա միւսա՛ատէի ա՛լիյէի ճէնապը Սէրասքէրիլէրի պիտիրիղ ու շաեան պուլուրուլմագ պապընտա . . . :

ՏԻՎԱՆԸ ԱՆՔԵԱՄԸ ԱՍՏԼԻՅԵՅԵ

ԳԸՍԱՍ ԻՍԹԻՐԶԱՄԸՆԱ ՏԱՅԻՐ

Գուլարը ծանիկ է հալիսինտէն օլուպ, սա-
քին օլտուղում իսանէմէ իւշ նէֆէր սարիգին
լէյլէն տուխուլիլէ, օղլում պէնտէլէրինի տարպ
ու գաթլ էյլէտիքլէրինտէն . . . վալիսի տէվ-
լէթլու Փաշա հաղրէթլէրի թարաֆընտան մէր-
գում գաթիլլէր ախղ ու կիրիֆթ օլունարագ
իճրա օլունան իսթինթագլարընտա մէրգու-
մու գաթլ ու ի՛տամ էյլէմիշ օլտուղլարը իգ-
րար իլէ սպպիթ օլմասընա մէպնի, իճապ էտէն
մաղպաթասըյըլա մէրգում գաթիլլէրի տէր
պարը մէա՛տէլէթ գարարա կէօնտէրիլմիշ, վէ
պէնտէլէրի տախի մագթուլու մէրգումուն
տիյէթինի գապուլ իթմէյէրէք, էմրի գըսա-
սըն իճրասընը միւսթէտի՛ պուլունմուշ օլտու-
ղումտան, մէրգում սարիգլէրին էմապլինէ
ի՛պրէթի միւսսիրէի ա՛լէնիյէ օլմագ իւղրէ,
իճրայի գըսասլարըլա իհգագը հագ օլուն-
մագլըղըմ խուսուսունա միւսա՛ատէի սէնիյէ-
լէրի շաեան պույուրուլմագ պապընտա վէ
հէր հալտէ էմր ու ֆէրման . . . :

Մուգատտէմա խըտմէթը չաքէրանէմոտ
պուլունան ֆիլան քիմէնին զիմմէթինտէ շու-
գատար զուրուշ մաթլուպում օլտուղու հալ-
տէ, ֆիլան էֆէնտի մէրգումու թէշլիգ է-
տէրէք, քէնտի եանընա ալմըշ օլտուղունա,
վէ մէրգում տախի իշպու տէյնինի մուախ-
խարէն ինքեար էյլէտիյինէ մէպնի, վուգու-
պուլան իսթիտա՛ի ա՛ճիզանէմ իւղէրինէ քէյ-
ֆիյէթ իսթինթագա հալալէ պույուրուլմու-
շուտու. մէսուի՛ քէմթէրանէմէ նաղարէն,
միւսթէնթիգիմիզ էֆէնտի պէնտէլէրի պու-
խուսուսա տայիր օլան ֆէղլէքէի պիթթան-
զիմ մէճլիսի Տիվանա թագաթիմ էթմիշ իսէ
տէ, իսթինթագըմըզ հէնուզ իքմա՛ղ օլունմա-
տըղը, վէ հագգը չաքէրանէմ զահիրէ չըգա-
րըմատըղը ճիհէթլէ ֆէղլէքէի մէզքիւրէ
թահգըգաթճա նօգսան օլաճաղընտան, միւս-
թէնթիգը մումաիլէյհին մէրգում ֆիլանը
թէսահիւպ սուրէթինտէ պուլունտուղու էօ-
թէտէն պէրու մէճղումու ա՛ճիզանէմ պու-
լունտուղունտան, քէյֆիյէթին տիկէր պիր
միւսթէնթիգ էֆէնտի պէնտէլէրինէ հալալէ-
սիլէ հագգը չաքէրանէմ զահիրէ իխրաճը
խուսուսունա միւսա՛ատէի սէնիյէի Տալէրի
էքրէմիլլէրի էրզան պույուրուլմասը պապըն-
տա . . . :

ՄԵՃԼԻՍԻ ՄԵԱՐԻՖԵ ՏԱՅԻՐ

ՄԵՔԹԵՊԻ ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԵ ՄԵՃԱՆԵՆ
20ՃՈՒՂՈՒՆՈՒՆ ԳԱՊՈՒԼՈՒՆԱ ՏԱՅԻՐ

Մախտուժում ֆիլան պէնտէլէրի թահսիլի
իւլում ու ֆիւնտուու միւթէնէվիլիայէ շէվգ
ու խահիշ իւզրէ պուլունմուշ, վէ պէնտէլէրի
ֆազը իւլ հալ վէ նաֆազայի եէվիլիէնին թէ-
տարիքինտէն աճիզ ու պիմէճալ օլուպ, վէ
պու քէրրէ թէէսիս ու թէշքիլ գըլընան մէք-
թէպի Սուլթանիյէ ա՛յիտ օլան իւճըթի թահ-
սիլիյէի ի՛թա էթմէյէ միւզթէտիր օլամատը-
ղմա տայիր, մահալլէմիզ ճանիպինտէն վէ-
րիլէն իւլ ու խապէր մէրպուլթէն թագտիմի
փիշկեահը ա՛լիի նազարէթիէնահիլէրի գըլըն-
մըշ օլմաղըն, մէրահիմի ասըֆանէլէրինտէն
մէրճու ու միւթէրհամ տըր քի, մէրգում
պէնտէլէրինին մէքթէպի ճէլիլի մէզքիւրէ
մէճճանէն գապուլու խուսուսունա, միւսա՛-
ատէի ա՛լիյէի խըտիվի էքրէմիլէրի էրզան ու
շահան պուլուրուլմագ պապընտա . . . :

ՄԵՔԹԵՊԻ ՐԻԷՇՏԻՅԵ ՄՈՒՍԼԼԻՄԼԻՅԵՆԵ ՏԱՅԻՐ
ՆԱԶԱՐԵԹԸ ՄԻԷՇԱՐԻԻՆԵԻԼԵՅՅԱՅԵ ԱՐՁՈՒՀԱԼ

Տաի՛ի տիրինէլէրի միւտրէթի վաֆիրէտէն
պէրու թահսիլը իւլումը ա՛րապիյէ վէ ֆար-
սիյէյէ պէզլի մագտէրէթ վէ սարֆը միքնէթ

էթմէքտէ պուլունմուշ իսէմ տէ, պիր թա-
րաֆտան իտարէի տաի՛անէմէ քեաֆի մէտա-
րը թէա՛յեիւշը ա՛ճիզանէմ օլմատըղը ճիհէթ-
լէ, շիտաէթ իշինտէ գալարագ, հէր սուրէթ-
լէ լութֆ ու մէրհամէթ ու շէֆգաթը ա՛լիյէի
ճէնապը նազարէթիէնահիլէրինէ լայըգ վէ
միւհթաճ պուլունտուղումտան, մէքեարիմի
մալանիհայէի հազրէթը վէլիւննի՛ամիլէրին-
տէն միւթէտա՛ տըր քի, պու քէրրէ . . .
մահալտէ թէշքիլ պուլուրուլմուշ օլան մէ-
քեաթիպի րիւշտիյէտէն պիրինին ուսուլու
վէշիլէ լէտէլ իմթիհան, լիյագաթը պէնտէ-
կեանէմ թէպէյեիւն է՛լլէտիյի հալտէ, մու՛-
ալլիմ թա՛յեին պուլուրուլմագըղըմ՝ խուսու-
սունա միւսա՛ատէի մէրհամէթա՛տէի ճէնապը
նազարէթիէնահիլէրի պիտիրիզ ու շահան
պուլուրուլմագ պապընտա . . . :

Պ Ո Ւ Տ Ա Խ Ի

Մուա՛լլիմի պուլունտուղում ֆիլանճա րիւշ-
տիյէ մէքթէպինին օգունմագտա պուլունան
քիթապլէրին էքսէրիսի շիրազէսինտէն չըգա-
րագ թէտէրրիւտէ գապիլ օլմայաճագ տէրէ-
ճէտէ քէօհնէ ու ֆէրսուտէ օլտուղունտան,
թէճտիտ ու թէպտիլինէ լիւզում վէ իհթի-
եաճը հագըգի կէօրիւնմիւշ, վէ պունլարըն
նէվ՝ վէ մըգտարընը միւպէյեին փուսուլատը
լէֆֆէն թագտիմ գըլընմըշ օլմաղլէ, օլ մըգ-

աւար քիւթիւպիւ միւթէնէվկիյանըն ի՛թա ու
իհսան պուլուրուլմասը խոստուսունա միւսա՛-
ատէի ա՛լիյէի նազարէթփէնահիւլէրի էրզան
պուլուրուլմագ պապընտա . . . :

ԻՄԹԻՀԱՆ ՃԵՏՎԵԼԻՆԻՆ ԹԱԳՏԻՄԻՆԷ ՏԱՅԻՐ

Մին զայրը խթիհգագ, մուա՛լլիմի պու-
լունտուղում . . . Բիւշտիյէ մէքթէպի շակիր-
տանը մէվճուտէսինին, սայէի մէա՛րիֆվայէի
հազրէթը փատիշահիտէ, պու սէնէ տախի
իմթիհանլարը հէյէթը մէճլիսի ի՛ւլէմա հազր
օլտուգլարը հալտէ իճրա, վէ ի՛ւլում ու ֆիւ-
նունտէ թահսիլի տէրէճէյի լիյագաթ ու իօ-
թի՛տատլարը ճիւմլէ հուզզար թարաֆընտան
թահսին ու թագտիր իլէ, թէքմիլի տէրս է-
տէն օն պէշ նէֆէրին շէհատէթնամէլէրի ի-
ճապ էտէնլէր թարաֆընտան պիթթէմհիր
եէտլէրինէ ի՛թա գըլընմըշ, վէ թանգիմ էտի-
լէն պիր գըլթա՛ իմթիհան ճէտվէլի տախի
լէֆֆէն փիշկեահը սամիի նազարէթփէնահի-
լէրինէ թագտիմ օլունմուշ օլմաղըն օլ պապ-
տէ էմր ու ֆէրման . . . :

Տ Ի Կ Է Ր

Ֆիլան մահալ մէքթէպի Բիւշտիյէսի շա-
կիրտանըն պու սէնէ տախի մէվսիմի իմթի-
հանլարը հուլուլ էտէրէք, օլ պապտէ ճանի-
պը հիւքիւմէթէ օլունան ա՛րզը մա՛լիւմաթ

իւզէրինէ, մահը հալըն . . . Կիւնիւ վալիի
վիւլայէթ տէվլէթլու Փաշա հազրէթլէրիլէ Փա-
զիլէթլու նայիպ, վէ ֆէգահէթլու Միւֆթի
էֆէնտիլէր տաիլէրի, վէ սայիր մէմուրինի
տէվլէթ, վէ վիւճուհիւ մէմլէքէթ հազր օլ-
տուգլարը հալտէ, իճրա օլունան իմթիհան-
տա շակիրտանը մումաիլէյհիմ պէնտէլէրինին
կէօսթէրտիյի պիտա՛էի միւքթէսէպէի մա՛-
լիւմաթ, ճիւմլէսի հագգընտա պի հագգըն
ճալիպի թահսին ու իլլթիֆաթ կէօրիւնմէք-
տէն նաշի, հասըլ օլան էնվա՛ի սիւրուր ու նէ-
շա՛թլէ, տուա՛ի ֆիւզունիի էյամը էօ՛մր ու
շէվքէթ ու իճլալը հազրէթը փատիշահի թէգ-
քեարիլէ, թէգէրինի սահիֆէի շիւքրանիյէթ
գըլընմըշ, վէ օլ պապտէ թանգիմ էտիլէն
ժուրնալ, ճանիպի հիւքիւմէթտէն վէրիլէն
մազպաթա իլէ պէրապէր լէֆֆէն թագտիմ
փիշկեահը ա՛լիի նազարէթփէնահիւլէրի գըլըն-
մըշ օլմաղլէ օլ պապտէ . . . :

ՄԵՃԼԻՍԻ ԼԻՎԱՏԱՆ ՄԱԶՊԱԹԱ

Ֆիլան գասապասընտա քեային մէքթէպի
բիւշտիյէնին խաճէսի օլուպ, գասապաի մէգ-
քիւրէնին ապ ու հէվասիլէ իմթիզաճ էտէմէ-
տիյի հասէպիլէ իմթիֆա՛ էյլէմիշ, վէ եէրի-
նէ ախէրի թա՛յեին պուլուրուլմասընտան նա-
շի պու քէրրէ Տէրի սա՛ատէթէ ա՛ղիմէթ էյ-

լէմիշ օլան ֆիլան էֆէնտի տա'իլէրի , միւտ-
տէթի մէմուրիյէթինտէ թէշմիրի սագը զայ-
րէթլէ , շակիրտանըն տէրէճէսինէ կէօրէ
տէրսլէրինէ օլան իգտամաթընը թէշէիտ է-
տէճէք թէշվիգաթը իճրատէ թէրքի թէքեա-
սիւլ ու գուսուր իլէ , իւսթատանէ վէ փէտէ-
րանէ սայ' ու ճահտը նամահսուր էյլէմիշ , վէ
քէնտիսի նէշտի սամիի ճէնապը նազարէթփէ-
նահիլէրինտէ տախի մա'լիւմ օլտուղու իւզրէ
ը'ւֆֆէթ ու սալահը հալիլէ արասթէ , վէ ի'ւմ'
ֆազլ իլէ փէյրասթէ օլուպ , հէր վէչհիլէ սէ-
ղավարը լութֆ ու իլթիֆաթը ա'լիյէլէրի պու-
լունմուշ օլտուղու ա'րզ ու իֆատէսի մա'րէ-
զինտէ , թէրգիւմ վէ թագաիմի մազպաթաի
ա'ճիզանէմիղէ իճթիսար դըլընտը օլ պապ-
տէ . . . :

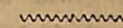
ՆԱԶԱՐԷԹԸ ՄԻԻՇԱՐԻԻՆԻԼԷՅՅԱՅԷ ԺՈՒՐՆԱԼ
ԹԱԳՏԻՄԻ

Մահը հալըն մարթը իպթիտասընտան մա-
յիս զայէթինէ տէյին իւշ մահ զարֆընտա ,
խաճէսի պուլունտուղում ֆիլան մահալ ըիւշ-
տիյէ մէքթէպինէ միւտալիւմ պուլունան շա-
կիրտանըն ժուրնալը լէֆֆէն թագաիմի փիշ-
կեահը սամիի նազարէթփէնահիլէրի դըլըն-
մըշ օլմաղլէ օլ պապտէ էմր ու ֆէրման . . . :

ՄԱԳԱՄԸ ՍԱՏԱՐԷԹԷ ԹԱՀՐԻՐԱԹ

ԹԱՀՐԻՐԸ ԷՄԼԱԲ ՄԷՄՈՒՐԻՅԷԹԻԼԷ ՊԻՐ ՄԱՀԱԼԷ
ԹԱՅԵԻՆ ԳԸԼԸՆՄԱՍԸՆԱ ՏԱՅԻՐ ԱՐՁՈՒՀԱԼ

Պէնտէլէրի քէսիր իւլ ի'եալ վէ էմրի իտա-
րէտէ միւզայիգաի թագէթֆէրոայէ կիրիֆ-
թար օլարագ , հէր սուրէթլէ մէրահիւմ ու էշ-
ֆագը ա'լիյէի ճէնապը Վէքեալէթփէնահի-
լէրինէ միւհթաճ ու սէզավար պուլունմուշ օլ-
տուղումա մէրհամէթէն , ուսուլու իմթիհա-
նիյէմին իճրասիլէ , էհիլիլէթի պէնտէկեանէմ'
թէպէյեիւն էյլէտիյի սուրէթտէ , միւնասիպ
պիր մահալըն թահրիրի էմլագ ըէֆագէթի
մէմուրիյէթիլէ մէսրուրիյէթիւմ խուսուսունա
միւսաա'տէի ա'լիյէի Սատարէթփէնահիլէրի
պիտիրիղ ու էրզան պուլուրումագ պապըն-
տա էմր . . . :

ՄԻԻՏԻՐԼԻԲ ԻՍԹԻՀՍԱԼԻՆԷ ՏԱՅԻՐ

Պէնտէլէրի պունտան պիր սէնէ միւզատ-
տէմ սայէի մէարիֆպայէի ճէնապը Միւլիւ-
քեանէտէ տէրսլէրիմի թէքմիլ էտէրէք եէ-
տիմէ շէհատէթնամէ ի'թասիլէ մէքթէպը միւ-
քիյէտէն չըգմըշ իսէմ տէ , պիր թարաֆտան
մէտարը թէա'յեիւլը չաքէրանէմ' օլմատըղը
ճիհէթլէ ըզթըրապը հալէ կիրիֆթար օլա-

րագ , հէր սուրէթլէ լուծփ ու մէրհամէթ ու
ի'նայէթը ա'լիէի պէնտէփէրվէրլէրինէ լա-
յըզ վէ միւհթամ պուլունմուշ օլտուղումտան ,
մէրահիմի մալանհիհայէի ճէնապը խըտիվի ա'
զամիլէրինտէն միւսթէտա' տըր քի , քէօլէլէ-
րինի գաղալարըն պիրինէ միւտիր թա'յեին
ու մէմուր պուլուրումադլըղըմ էմրինտէ վէ
հէր հալտէ , մէտէտկեահ ու փէնահըմ օլան
պապը ի'նայէթմէապը ա'պտփէրվէրլէրինէ իւ-
թիճա ու տէխալէթ գըլընտըղը րէհինի ի'լմի
ա'լիի իհսանգարինի ճէնապը խըտիվի էֆիւէ-
միլէրի պուլուրումադա տա օլ պապտէ . . . :

Պ Ո Ի Տ Ա Խ Ի

Ճէնապը Հագ է'օմր ու իգալ , վէ ֆէխա-
մէթ ու իճլայը ա'լիի ճէնապը Սատարէթփէ-
նահիլէրինի ռուզ էֆղուն , վէ սայէի ա'թը-
ֆէթվայէի Ասըֆանէլէրին քեաֆֆէի պէնտէ-
կեան , վէ խուսուսիլէ ա'պտը շաքիր իւլ իհ-
սանլէրի մէֆարըզընտա էպէտնիւմուն պու-
լուրուն :

Չաքէրի խաքպէրապէրլէրի մին ղայրը իս-
թիհգագ , շիմոխյէ գատար պուլունտուղում
մէմուրլիլէթլէրտէ շիա'րը րըզգիլէթ իճապըն-
տան օլտուղու վէհիլէ լէվազիմի խըտմէթ-
քեարիի իճրա ու կլֆաաէ սէրմու գուսուրում
օլմատըղը միսիւլու , զաթէն մէրհամէթը ճը-

հան շումուլը ճէնապը խըտիվիլէրինէ էշէտաը
իհթիւաճը մէմուրքեանէմ պէտիհի օլուպ ,
կէչէնտէ . . . գաղապը միւտիրլիլինէ մէմու-
րիլիլէթը ա'ճիզանէմ . . . վալիսի տէվլէթլու
փաշա հաղրէթլէրի պէնտիլէրինտէն վա'տ պու-
լուրումաշ իսէ տէ , հէնուզ սէմէրէսի կէօ-
րիւմէտիլինէ , վէ գաղաի մէզպուր էհալիսի ,
գուլլարընտան իպրաղը խօշնուտի էթմէքտէ
պուլունտուղունա մէպնի , պիւթին ա'լէմէ
շամիլ օլան էլթաֆ ու ի'թաֆը ճէլիլէի ճէնապը
խըտիվի ա'ղամիլէրի միւզթէզաի մէրահիմ
իհթըվասընտան օլարագ , զիքր օլունան միւ-
տիրլիք մէմուրլիլէթի ա'պիտանէմ խուսուսու-
նա , միւսա'ատէի մէքեարիմ ա'տէի ճէնապը
վէքեալէթփէնահիլէրի պիտիրիղ ու շաեան
պուլուրումագ պապընտա էմր . . . :

ՊԱԶԸ ԻԼԹԻԶԱՄՏԱՆ ՏՕԼԱՅԸ ԱԼԱՃԱՂԸՆԸՆ
ԹԱՀՍԻԼԻՆԵ ՏԱՅԻՐ ԱՐԶՈՒՀԱԼ

Մալլիէ խազինէի ճէլիլէփնտէն մագթու'էն
է'օհտէի ա'ճիզանէմտէ պուլունան ֆիլան գա-
ղապը ա'շարը շէրիա'սընտան մահալինտէ սա-
թըլմասը գապիլ օլմանտան շու գատար պին
քիլէ զէխայիրի , րայիճը վաղթէ կէօրէ սաթ-
մագ վէ էսմանը հասըլէսինի պիլա թէէլսիր
կէնտէրմէք իւզրէ , զէխայիրը մէզքիւրէ ֆի-
լան իսկէլէտէ միւգիմ ճէվլէթը ա'լիլէ թիւճ-

ճարքնտան ֆիլան թաճիքէ կէօնտէրլմիշ, վէ
զէխայիրի մէզքիւրէի սաթտըղը ֆիյաթլէ հի-
սապ օլունտուգտա, շու գատար պին ղուրուշա
պալիզ օլարագ, շիմտիյէ գատար քէնտիսի-
նին թարաֆը աճիզանէմէ իրսալ վէ թէսիմ
էթմիշ օլտուղու շու գատար պին ղուրուշ
պիթթէնզիլ, պին շու գատար ղուրուշ տահա
ալաճաղըմ գալուպ տէֆաթլէ թալէպ գըլքն-
մըշ իսէ տէ, հէնուզ իյֆաի տէյն էտէմէմիշ
օլտուղունա, վէ մէպլաղը մէզպուրու պու
կիւնլէրտէ խազինէի ճէլիլէի մէզքիւրէյէ թէ-
տիյէ էտէճէյիմ տէրքեար պուլունտուղունա
պինաէն, մումաիլէյհին զիմմէթինտէ օլան
պագըյէի մաթլուպումուն թահսիլ ու թէս-
վիյէսի զըմնընտա, ֆիլան գայմագամըղընա
պիր գըթա՝ էմրնամէի սամիի ճէնապը սա-
տարէթփէնահիլէրինին շէրէֆ թէսթիրի խու-
սուսունա միւսաա՛տէի ճէլիլէլէրի էրզան ու
շաեան պուլուրումասը պապընտա . . . :

Պ Ո Ւ Տ Ա Խ Ի

Ֆիլան մահալտէ քեային ֆիլան պէնտէլէ-
րինտէ պա սէնէտ շու գատար պին ղուրուշ
մաթլուպը աճիզանէմ օլուպ, թէտիյէ ու ի-
թասընտա միւսալէֆէթ վէ իմրարը վագթ էթ-
մէքտէ պուլունմուշ օլտուղունտան, մէրա-
հիմը ալիյէի ճէնապը վէքեալէթփէնահիլէ-
րինտէն միւսթէտա՝ տըր քի, պիր պէնտէլէ-

րինին միւպաշիր թայ՛եինիլէ, մէպլաղը մէզ-
պուրուն թահսիլի խուսուսունա միւսա՛տէի
ճէլիլէի պէնտէփէրվէրիլէրի պիտիրիզ ու շա-
եան պուլուրումասը պապընտա էմր . . . :

Ի Հ Ս Ա Ն Ի Ս Թ Ի Ր Հ Ա Մ Ր Ն Ա Տ Ա Յ Ի Ր

Ճէնապը շաֆի՛ի մութլագ հազրէթլէրի
ճիւմլէի մասուն պուլուրսուն, ճիւլարը ալիի
Սատարէթփէնահիլէրինտէ սաքին պէրպէր
էննաֆընտան օլլում ֆիլան գուլլարը, զաթէն
էֆգէրի ֆուգարատան օլտուղու հալտէ, պիր
սէնէտէն պէրու էսիրի ֆիրաշ օլարագ հաեա-
թընտան մէյիւս օլտուղումուզա, վէ պիր թա-
րաֆտան պիր ագճէ մէտարը ինթիյաշմըզ
օլմայըպ, պիր գաշ չօճուգ իլէ էմր թէա՛յ-
եիւշտէ փէրիշանի հալիմիզ տէրէճէի քէմալտէ
պուլունմուշ օլտուղունա պինաէն, տու տէսթի
իֆթիգարըմ՝ իլէ հալգաի պապը մէրահիմ
քեարիլէրինէ սարըլմըշ օլտուղումուզ միւ-
հաթը իլմի ալիի իհսան գարինի պէնտէփէր-
վէրիլէրի պուլուրուլտուգտա, օլ պապտէ վէ
հէր հալտէ էմր ու ֆէրման . . . :

ՁԵՎՃԻՆԻՆ ՄԱՀԼՈՒԼՈՒՆՏԱՆ ԽԱՆԵՍԻՆԻՆ
ԱԶ ԱԳՃԵ ԻԼԵ ԻՇԹԻՐԱՍՐՆԱ ՏԱՅԻՐ ԱՐՁՈՒՀԱԼ

Խայրիյէ թիւճճարընտան զէվճիմ ֆիլանըն
պու քէրրէ պիւլա վէլէտ վէֆաթի իլէ, էօհ-
տէսինտէ պուլունան օն գըթա՝ մաղազա վէ
տէքեաքին իլէ ֆիլան մահալտէ քեային թախ-

մինէն երբմի պին զուրուշ տէյէր պիր պապ
մէնզիլի մահլուլ օլմուշ, վէ միւթէվէֆաի մէր-
գուսուն նազտէն աղճէսի օլմատըղընտան,
վէ ճարիյէլէրի տափի մէրգուսուն զաթէն ճա-
րիյէսի օլուպ, երբմի պէշ սէնէտէն պէրի
թահթը նիքեահընտա պուլունարազ, պիքէս
վէ պիչարէ օլտուղում ճիհէթլէ, սօգազ օր-
թաաընտա գալմըշ օլտուղում միւսէլլէմի ա-
լէմեան օլան մէրահիմ ու էշֆազը ա'լիյէի
պիքէսնիւվազի վէ ա'թըֆէթսազիի խըտիվի
էֆիսէմիլէրի գայիլ ու րազի օլմայաճաղը գա-
վիէն մէճղումը ա'պիտանէմ օլտուղունտան,
խուսուսիյէթը հալիմէ մէրհամէթէն սէրի մէր-
համէթ էսէրի ճէնապը Միւլիւքտարիլէրի ի-
չիւն օլուն, կիւճլէ թէաարիք էթմիշ օլտու-
ղում շու պէշ պին զուրուշ մուա'ճճէլէ իլէ
մէնզիլը մէզպուրուն էօհտէի ա'ճիզանէմէ իճ-
րայի էնթիգալի խուսուսունտա պապը մէրա-
հիմմէապը խըտիվի էրհամիլէրինէ իլթիճա
վէ տէխալէթ էյլէտիմ օլ պապտէ . . . :

Տ Ի Կ Է Ր

(Պէն Պրուսա էհալիսինտէն, վէ պազալըմ,
ալաճաղըմըն թահսիլինէ տայիր էմիրնամէի
սամի իսթէրիմ) :

Չաքէրի խաքպէրապէրլէրի Պրուսա էհա-
լիսինտէն վէ պազալ էսնաֆընտան օլուպ,

եինէ շէհրի մէզպուր էհալիսինտէն ֆիլան ա-
ղա զիմմէթինտէ տիւքեանըմտան սաթըն ալ-
մըշ օլտուղու էրզազ պէհասընտան ալաճա-
ղըմ օլան պին պէշ եիւզ զուրուշու ալթը այ-
տէն պէրի վէրմէյիպ, հէր իսթէտիքճէ տիւր-
իւ տիւրլիւ է'օզըլէր իլէ վազըթ կէչիւրմէքտէ
օլտուղունտան, վէ գուլարը իսէ ֆուգարա-
տան օլուպ զիյատէ պէքլէմէյէ թէհամմիւ-
լիւմ օլմատըղընտան, աղայի մէրգուսուն մէճ-
լիսի հուգուգա ճէլպիլէ, միւհաքէմէ օլու-
նարազ մէպլաղը մէզքիւրուն թահսիլի խու-
սուսունու ամիր, Խիւտալէնտէկեար վիւլայէթը
ճէլլիլէսինէ պիր գըթա' էմիրնամէի սատարէթ-
փէնահիլէրինին թաստիր վէ իհսանի պապըն-
տա էմիր ու ֆէրման . . . :

Թ Ա Գ Ր Ի Ր

Փիլան գազասը տախիլինտէ . . . էֆէնտի
չիֆթիլիյի ա'չարը, կէչէն սէնէ իտարէի էմա-
նէթտէ հէր նասըլսա թահրիր վէ իսթիհսալ
օլունամամըշ իտույի, պու քէրրէ գազաի մէզ-
պուրու տէր էօհտէ էթմիշ օլան միւլթէզիմ
թարաֆընտան եաղըլմաղա թէչէպպիւս օլուն-
տուգտա, էյլէտիլի միւմանա'աթտէն թէ-
պէյեիւն էթմիշ, վէ պէյլէ պէսպէլլի մէթա-
լիպը սէնիյէտէն օլան էմվալըն թէտիլէ ու
ի'թասընտա քիմնէ թարաֆընտան իմթինա'
ճայիզ օլամայաճաղընտան, էրպապի մա'րի-

Ֆէթիլէ քէշֆ ու թախմին պիրլէ , կէշէն սէնէ
ա'շարընըն թահսիլի տախի լազըմէտէն օլմա-
սիլէ , իճրայի իգթիլասը էմր ու իրատէի
միւթէսարըրէֆլէրինէ միւթէվէգգըֆ պուլուն-
մուշ օլմաղլէ օլպապտէ . . . . :

ՄԵՔԹՈՒՊԸ ՍԱՄԻԻ ՍԱՏԱՐԷԹՓԷՆԱՀԻ
ԻՍԹԻՐՀԱՄԸՆԱ ԱՐԶՈՒՀԱԼ

Պունտան տէօրթ պուլուգ սէնէ միւգատ-
տէմ Տէրի սա'ատէթտէ ֆիլան քիմսէնին թահ-
թը նիքեահընտա պուլունտուղում հալտէ , ճա-
րիյէլէրինի օլ վագըթ միւթէճիրէն իգամէթ
էյլէտիյիմիզ . . . մահալլէսինտէ քեային խանէ-
տէ պիլա նաֆագա թէրք իլէ , խապէրսիզ օ-
լարագ շիմտիյէ գատար դայպ օլմուշ , վէ
թահգըգաթը վագա'այա նազարէն , մումաի-
լէյհ էլէէվմ Մըսըր Գահիրէտէ խանը Խալիլ-
տէ տէլլալըգ վէ սըմնարլըգ իլէ մէ'լուֆ օլ-
տուղու անլաշըլմը օլտուղունտան , ճարիյէ-
լէրինին թա'րիֆ գապուլ էթմէզ տէրէճէտէ
չէքմէքտէ օլտուղում զարուրէթ ու սէֆալէթ-
տէն գուրթարըլմագ իւզրէ , եա քէնտիսինին
պու թարաֆա ի'զամի . վէ եախօտ մըգտարը
քիֆայէ նաֆագա թախսիսիլէ պու թարաֆ-
տա պիր մահալտէն հավալէսի , վէ օլմատըը
սուրէթտէ պիթուն պիթուն թէրք էյլէտիյի-
նի միւշի'ր իճապը շէրի'սինին իճրասը զըմնըն-
տա Մըսըր խըտիվիյէթի ճէլիլէսինէ պիր գը-

թա' էմրնամէի սամիի ճէնապը խըտիվի ա'զա-
միլէրինին թէսթիր ու իհսան պուլուրումասը
պապընտա էմր . . . . :

ՊՈՒ ՏԱԽԻ

Ֆիլան սանճաղընա թապի' ֆիլան գազասը
վէ սայիր պէշ գարիէնին թարլալարընտա ,
քէնտի քէնտիյէ հուսուլա կէլէն քիեահի , ա-
խէրէ ֆիրուխթ իլէ ա'շարը շէրի'սընը էտա
ու իյֆա էթմէքտէ պուլունմուշ իսէտէ . . .
մահալ թարաֆընտան մէմուրլէր կէլիպ եալը-
նըզ ա'շարը շէրի'սըն ախզինէ բազի օլմայըպ ,
« սիլլէր մէրա'ի սաթմըշսընըզ » տէյէրէք ֆի-
րուխթ օլունան օթլարըն ագչէսինի թէմամէն
ֆիլուլի գուլլարընտան ալմըշ օլտուգլարըն-
տան , վէ պունա իսէ ըիզաի մէյամին իրթի-
զաի ա'տալէթքեարիի ճէնապը խըտիվի էֆ-
խէմիլէրի հիշ պիր վէշիլէ գայիլ ու բազի օլ-
մայաճաղը միւսէլլէմաթտէն պուլունտուղուն-
տան , մէրահիմը մուլանիհայէի խըտիվի ա'զա-
միլէրինտէն միւսթէրհամտըր քի , զիքր օլու-
նան օթլարըն ա'շարը շէրի'սընը պիլ իֆրազ
թէվգըֆ գըլընըպ , պագը գալան ագճէմիզին
թարաֆըմըզա ի'ատէ օլունմասընը ամիր , ֆի-
լան մահալ միւթէսարըրէլըղընա խիթապէն
պիր գըթա' էմրնամէի սամիի ճէնապը վէքեա-
լէթփէնահիլէրինին շէրի'ֆ թէսթիր պուլու-
րումասը պապընտա . . . . :

ՎԻԼԱՅԵԹ ՎԱԼԻՍԻՆՏԵՆ ՄԱԳԱՄԸ յԱՏԱՐԵԹԷ
ԹԱՂԻՐԱԹ

Պունտան ագտէմ պէրայի սիեահէթ Իզմիրէ կէլէն Ավստրիեա փրէնսլէրի հազարընտա պէր մանթուգը ա'լիյէ, վուգու' պուլան մու'ամէլաթը միհմաննիւվազիտէն տօլայը, միւշարիւնիլէյհիւմաթարաֆընտան վիւրուտ էտէն մէքթուպ իլէ, հաշմէթլու Ավսթրիա իմփէրաթօրու պա'զը հէտաեայի ըէսմիյէսինի պիզզաթ թագաթիմտէ մէմուր օլտուղունու, Իզմիրտէ միւզիմ գօնսօլսլարը պիլիսպար, իշպու մահը հալըն ֆիլան կիւնիւ թէրճիւմանը վէ պա'զը սէֆինէ գօմանտան վէ օֆիշեալլարը ըէսմէն ունիֆօրմալարըլա կէլիպ, պիր գըթա' նըշան իթեան ու թէսլիմ էթմիշ, վէ պու մագուլէ շէյլէրին գապուլ ու ա'տէմը գապուլի ըիւսսաթը սէնիյէյէ մէնուլթ օլտուղունտան պաշգա, քեաֆֆէի հարէքէթ ու սիւքիւնիւ պէնտէկեանըմ' մէրզիի ա'լիյէի վէքեալէթիէնահիլէրինտէ պուլունմագ ագտէմի ամալը պէնտէկեանէմ պուլունմուշ օլտուղունա, զիքր օլունան նըշան թագըմիլէ մէմհուրէն թագաթիմի խաքիփայի Միւնիմանէլէրի գըլընմըջ օլմաղըն օլ պապտէ . . . :

Տ Ի Կ Է Ր

Կէլէնտէ ֆիլան մահալտէն չըգըպ ֆիլան մահալէ կիտէրքէն զարէթգէտէ օլան քեար-

պանըն զասիպլէրինտէն օլմագ իւզրէ, սայէի վիւվաֆֆագըյէթվայէի հազրէթը Շահանէտէ. ախը օլունան ֆիլան նամ շախսըն գաթըի թարիգ վէ զասպը էմվալ թէօհմէթիլէ միւթթէհէմ օլտուղլարը, վէ պու սըրատա զահիրէ իխրաճ օլունան մէպալիղլին առհապը թարաֆընա սուրէթը ըէտտ ու իյֆասիլէ, պունլարըն ըիւֆէգասընտան օլարագ հէնուզ էլտէ օլմաեան շախսլարըն պապալարը ֆիլանըն թախիլիյէի սէպիլիլէ, զիքր օլունան տէօրթ նէֆէր էլխասը միւթթէհէմին ճէզալարը իսթիզանընը շամիլ, թէրթիպ օլունան մազպաթա իլէ իսթինթագ վէրագալարը, վէ իլամը շէրի' լէֆֆէն թագաթիմի խաքիփայը վէքեալէթիէնահիլէրի գըլընմըջ, վէ պունլարտան օլարագ մուախսարէն ֆիլան տախի տէրտէսթ օլունուպ, լէտէլ իսթինթագ իշպու ֆէզահաթտա պիրլիքտէ իտույինի թայիա'ն իգրար ու ի'թիրաֆ էյլէմէսիլէ, թաֆսիլը քէյֆիյէթ էվրագը մէզքիւրէ միւթալէալարընտան պիլ էթրաֆ միւթէպան պուլուրուլտուգտա, պէր մինվալը մէշրուհ, պունլարըն թահտիտը ճէզալէրիլէ տիկէրլէրին թախիլիյէի սէպիլի զըմնտա, քէյֆիյէթին էմր ու իշա'րը ըէյի ըէզինի իսապէթ գարինի խըտիվիլէրինէ մէնուլթ վէ միւթէվէգգըֆ պուլունմուշ օլմաղըն օլ պապտէ . . . :

Մէմայիքի մահրուսէնին պա՛ղը մահալլէ-
րինտէ նագլը ա՛շար պապընտա, տէր է՛օհ-
տէճիլէր թարափընտան վուգու՛ պուլան խի-
լափը ուսուլ հարաքեաթըն մէնիլէ, պէր մու-
ճիպը իրատէի ա՛լիյէ պա՛տէմա խիլափը նի-
զամ հալ ու հարէքէթ վուգուա՛ կէթիլիլմէ-
մէք իրատէսինի չամիլ, ֆիլան թարիլիլէ հա-
մէ վիլրայի թա՛ղիմ ու իպճալ օլան պիր գը-
թա՛ էմրնամէի սամիի վէքեալէթփէնահիլէրի
միւֆատը ճէլիլի. րէհինի տէրքի չաքէրի օլ-
մուշ, վէ պէր մանթուգը իրատէի ա՛լիյէ,
քէյֆիլէթ լաղըմ կէլէնլէրէ էքիտէն իզպար
գըլընարագ, պիլութֆիհի թա՛ալա իճապը-
նըն թէմամիի իճրասընա ա՛լէտտէվամ իգ-
տամը թամ օլունաճաղը տէրքեար պուլուն-
մուշ խուլի, ինչալահու թա՛ալա միւհաթը
իլմի ա՛լէմչուսուլի Տամլէրիլէրի պուլուրուլ-
տուգտա օլ պապտէ . . . :

ԳԱԶԱ ՄԻԻՏԻՐ ՎԵ ԳԱՅԻՄԱԳԱՄԼԱՐԱ ԵԱԶԸԼԱՆ
ԹԱՀՐԻՐԱԹ

Օրտույի հիւմայունլար թէրթիպաթը իչուն,
շու արալըգ քիւլլիյէթլու ագճէ իրսայի խու-
սուսունա տայիր չէրէֆսուտուր էտէն էմր ու
իրատէի ա՛լիյէ մուճիպինճէ, թարափըմըգա
խիթապէն թէսթիլր պուլուրուլան պիր գըթա՛
էմրնամէի վէքեալէթփէնահի սուրէթի լէֆ-

ֆէն իրսայի սուի չէրիֆլէրի գըլընմըշ օլմա-
ղըն, մէալի ա՛լիսինտէն էհէմիլիլէթի մատտէ
մա՛լիւմիւնիւզ օլտուգտա, պա՛տէղին գաթա՛
թէճվիզի թէրալի ու թէէլիլր օլունմայարագ,
փէյտէրփէյ քիւլլիլէթի ագչէ թահսիլ վէ
իրսայինէ սայ՛ ու ղայրէթ, վէ իրսալաթըն
միւմքինի մէրթէպէ թէմիզ ագճէ օլմասընա
ֆէվգ էլ ա՛տէ հիմմէթ էյլէմէնիզ սիեագըն-
տա իչպու շուգգաի մախսուսէ թահրիլինէ
իպթիտար օլունտու :

Ֆիլան նահիյէսինէ թապի՛ ֆիլան գարի-
յէսի սաքինլէրինտէն ֆիլան չավուշուն միւ-
թէսարըք օլտուղու արագիսինտէն եիրմի
տէօնիւմ թարլայի, ֆիլան նամ քիմէսնէ ֆիւ-
զուլի զապթ էյլէտիլի պէյանիլէ, իսթիր-
տատը խուսուսու իսթիտա՛ օլունմուշ օլտու-
ղունտան, թարաֆէյն պիլ միւվաճէհէ իգ-
թիզասընա պագըլմագ իւզրէ, մէրգում ֆի-
լանըն պունա տայիր եէտինտէ պուլունան սէ-
նէտիլէ պէրապէր պու թարաֆա սիւր՛աթ ի՛-
զամ ու իրսայի խուսուսունա միւպատէրէթ
էյլէմէնիզ սիեագընտա շուգգա թահրիլ ու
թէսեիր օլունտու օլ պապտէ . . . :

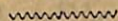

ՊԵՏԵԼ ԻԼԹԻՋԱՄՏԱՆ ՏՕԼԱՅԸ ԱԼԱՃԱՂԸՆԸՆ
ԹԱՀՍԻԼԻ ՎԷ ՇԵՐԻՔԻՆԷ ԻԹԱՍԸ ԻԶԻԻՆ ՄԱՀԱԼԻՆՑԷՆ
ԳԱՅԻՄԱԳԱՄԱ ԻՍԹԻՍԱ

Ֆիլան գաղափը էհալիսինտէն ֆիլանըն զիմ-
մէթինտէ պէտէլի իլթիզամտան տօլայը , պա-
սէնէտ վէ գօնթրաթօ շու գատար պին շու-
րուշ ալաճաղըմ'օլտուղունտան , թահսիլի մու-
գատտէմա պա ա'րզուհալ նիեաղ ու իսթիտա'
օլունմուշ , վէ իճապը թէսվիյէսի մահքէմէի
թիճարէթէ հավալէ պույուրուլարագ , մէպ-
լաղը մէզպուրուն մուճաիլէյհին զիմմէթինտէ
հագգը սարիհիմ իտուլի թէպէյեիւն վէ թէ-
հագգուգ էյլէտիյի իլամ գըլընմըշ իսէ տէ ,
եինէ մուճաիլէյհ տէյնի մէզքիւրիւն թէտի-
յէսինտէ մուխայէֆէթ կէօսթէրմէքտէ օլտու-
ղունտան , եէտիմտէ պուլունան գօնթրաթօ
վէ սէնէտ ու իլամ մուճուպինճէ , մէպլաղը
մէզպուրուն մուճաիլէյհտէն պիթթահսիլ , չա-
քերի Տէրի սա'ատէթէ կիտէճէք օլտուղում-
տան չէրիքիմ ֆիլան պէնտէլէրինէ իթասի-
չիւն լաղըմ' կէլէնլէրէ էմր ու իրատէ պույու-
րուլմափը պապընտա . . . :

ԹԱՐԱՖԸ Ա՛ԼԻԻ ՄԵՇԻՑԻԵԹ ՓԷՆԱՅԻՑԷ

(Պէն իմթիհանը սապըգտա միւտէրրիս օլ-
տում . թէտրիսի իլ'լում իլէ մէշղուլում . էհլ
ու իեալըմլա զարուրէթ չէքէեօրում . պէնի
ֆէթվախանէյէ մէմուր էտին) :

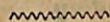
Ճէնապը Հագ մէսնէտթըրագը մէշիլիսէթ
իլ'լեա , վէ էմէլ պախշաի էրպապը իլթիճա
օլան զաթը ա'լիի ֆէթվաիէնահիլէրին մազ-
հարը էօմր ու իգպալը ճավիտանի , վէ սայէ
էնտաղը ճահը քեամրանի պույուրսուն , Ա'պտը
տաիլէրի կէչէն իմթիհանտա լութֆ ու ի'նա-
յէթլէրի էսէրի օլարագ , թարիգը թէտրիսէ
տախիլ , վէ մին զայրը հատտին միւզաքէրէի
իլ'լում իլէ միւշթէղիլ օլուպ , էհլ ու ի'եալըմ'
գուլլարընըն իտարէսինէ եէթիչէճէք մա'աչա
նայիլ օլամատըղըմտան զարուրէթ չէքմէքտէ ,
վէ ճիւմլէ հագգընտա վէ պա խուսուս գուլ-
լարը կիպի ախասսը տա'յիան իչիւն տայիմա
մէպգուլ օլան մէրհամէթ ու ա'թըֆէթ վէլի-
իւննի'ամիլէրի պէքլէմէքտէ օլտուղում' մա-
լիւմը վալաի րահիմանէլէրի պույուրուլտուգ-
տա , ֆէթվախանէի ճէլիլէյէ մէ'մուր վէ չը-
րաղ պույուրուլմագլըղըմ' պապընտա վէ հէր
հալտէ էմր ու ֆէրման . . . :

(Պէն ֆիլան մահքէմէսի քեաթիպի իտիմ. օթուղ սէնէտէն զիյատէ խըտմէթ էթտիմ. խասթա օլտուգտա քիթապէթի պաշգասընա վէրտիլէր, էվլատըմէ աճիզ վէ ալիլ գալըպ, մէրհամէթէ շաեանըմ. պիր մըգտար մա՛ալլա թէգա՛իւտլիւք իսթէրիմ) .

Գուլլարը օթուղ սէնէտէն զիյատէ ֆիլան մահքէմէսի քեաթիպի օլուպ, պու անէ գատար իյֆայի հիւսնիւ խտմէթ էթմիլ իսէմտէ, ճէնապը Հագ Էֆէնտիմիզի քէմալը ա՛ֆիլէթլէ մէսնէտի միւ՛ալլաի մէշիլիէթտէ պէր տէվամ պուլուրսուն. միւպթէլա օլտուղում իլլէթ իլէ տէվամտէ վազը՝ օլան գուսուրում պէհանէսիլէ, խտմէթի քիթապէթէ պաշգասը թա՛յեին օլունտուղու, վէ գուլլարը իսէ պիր թագըմա՛ճիզէ վէ պի վայէ էվլատ ու իյալըմէ պի քէս վէ պի տէրման վէ ալիլ ու զէլիլ գալարագ, հէր եիւզտէն մէրհամէթ ու ա՛թըֆէթէ շաեան ու սէգա օլտուղում մալիւմը ալիլի վէլի իւննի՛ամիլէրի պուլուրուլտուգտա, սատագաի հաղրէթի Շէհրիեարի օլմագ իւզրէ պիր մըգտար մա՛ալլա միւթէգա՛իտ պուլուրումագլըղըմ խուսուսունա միւսա՛ատէի շիյմէյի ճէլիլէի ա՛թուֆէթ ու շէֆագաթլարը իգթիզասընտան պուլունմուշ օլմաղլէ, օլ պապտէ վէ հէր հալտէ էմր ու ֆէրման . . ,

ՐԻՔԵԱՊԸ ՇԱՀԱՆԵՅԷ ԱՐԶՈՒՀԱԼ

(Պէն խատէմէի շահանէտէն միւթէվէֆա ֆիլանըն օղլույում, իէտէր էմէքտար վէ պէն էմէքտար զատէիմ, քիմնէսիզ վէ ա՛ճիզ գալտըմ, միւզիգայի Հիւմայուն տայրէսինէ չըրաղ օլմագ իսթէրիմ) .

Ճէնապը Հագգըլա եէզալ, շէհինշահը մէլէքիսալ, վէ շէհրիեարը տէրեանէվալ շէվէթլու, մէհնպէթլու, ա՛զնմէթլու էֆէնտիմիզի տիւնեա տուրտուգճա թախթը հիւմայունունտա տայիմ, վէ տէվէթ ու իճլալը գափուսունտա միւլաղըմ էյլէյէ .

Ապտը քէմինէլէրի խատէմէի հաղրէթը շահանէլէրինտէն ֆիլանըն օղլու օլուպ, օթուղ սէնէ խտմէթի ճէլիլէի փատիշահիտէ պուլունարագ էմէքտար իքէն, պու քէրրէ գուլլարընը պիքէս, վէ պիշարէ պրագըպ, վէ մատարը մուա՛յէշէթ օլաճագ հիշ պիր շէյ պրագմայըպ վէֆաթ էթմիշ, գուլլարը իսէ վալիտէմ ճարիյէլէրիլէ կէշինմէյէ միւզթէտիր օլամալարագ հալիմիզ փէք փէրիշան վէ զիյատէ մէրհամէթէ շաեան պուլունմուշ օլմաղլէ, գատիմտէն փէրվէրտէ օլտուղումուզ նի՛մէթ ու իհսանը Հիւմայունտան մահրում գալմամագ

իւզրէ, միւզիգայը Հիւմայուն տայրէի ճէլի-
լէսինէ չըրաղ պուլուրուլմագլըղըմ խուսուսու-
նա միւսա՛տտէի սէնիյէի Միւլիւքեանէլէրի
մէպղուլ պուլուրուլմագ պապընտա վէհէր
հալտէ, էմր ու ֆէրման, վէ լութֆ ու իհսան
գուտրէթլու ի՛նայէթլու, մէրհամէթլու վէլի-
նիմէթիմիզ փատիշահըմըզ էֆէնտիմիզ հազ-
րէթլէրինին տիր:

Տ Ի Կ Ե Ր

(Պէն միւհէնտիսխանէի պէրրի Հիւմայու-
նունա չըրաղ օլուպ, ի՛ւթահսիլիչին էվրօ-
փայէ կէօնտէրիլտիմ, ա՛վտէթիմտէ ֆիլան
ֆապրիգայա կէօնտէրիլիչ իսէմտէ, հէվասը
պանա էյի կէլմէտիլինտէն, թօփխանէի ա՛մի-
րէ տէմիր ֆապրիգառնա նագլ օլմամը իս-
թէրիմ):

Ճէնապը Հաքիմի մութլագ, ըուհի էճ-
սամը ա՛լէմ, վէ սէպէպի գըյամ ու տէվամը
հէյէթը մէմալիք վէ իւմէմ օլան վիւճուտը
Հիւմայունը Միւլիւքեանէլէրին քէմալը թէնտ-
րիւսթի ու ա՛ֆիյէթ, վէ վէֆուրու շէվքէթ
ու ա՛ղամէթ վէ իճլալ իլէ սէրիր արայի շատի,
վէ սալթանաթ պուլուրսուն, ամին:

Ապտը մէմուլքլէրի հինի սապավէթի քէմ-
թէրանէմտէ միւհէնտիսխանէի պէրրի Հիւմա-
յունունա չըրաղ, վէ թահսիլի ի՛լլումզըմըն-
տա ֆրանսայա թիսեար, վէ սօնրա ա՛վտէթի

ա՛ճիզանէմտէ ֆիլան մահալ ֆապրիգայի Հիւ-
մայունունա կէօնտէրիլիչ իսէմտէ, օրանըն
հէվասիլէ իմթիզաճ էտէմէտիլիմտէն, վիւճու-
տը չաքէրանէմէ թարի օլան ի՛լլէթ, պուրա-
տա տուրտուգճա տահա զիյատէ քէսպի շիտ-
տէթ էտէճէյի աթըպպա թարաֆընտան պէ-
յան ու իֆատէ գըլընտըղընտան, չաքէրի
քէմինէլէրինին պէճայիչ սուրէթիլէ թօփխա-
նէի ա՛միրէ տէմիրխանէ ֆապրիգաի Հիւմա-
յունունա նագլիմ խուսուսունա, իրատէի մէ-
րահիմա՛տտէի ճէնապը Շէհինշահիլէրի միւթէ-
ալլիք վէ շէրէֆսուտուր պուլուրուլմագ պա-
պընտա էմր ու ֆէրման . . . . .

Վ Ա Լ Ի Տ Ե Ս ՈՒ Լ Թ Ա Ն Ա Լ Ի Յ Ե Թ Ի Ի Շ Շ Ա Ն Հ Ա Զ Ր Ե Թ Լ Ե Ր Ի Ն Ե

~~~~~

(Պէն ճէննէթմէքեան Սուլթան Մահմուտ
էֆէնտիմիզին սէրայլըլարընտան ֆիլան ուս-
թանըն գըղըյըմ. ֆիլան հարիգտէ խանէմվէ
էշեամ էանտը, սօգագտա գալտըմ, պէյլէ
օլանլարա իհսան ա՛տէթինիզ տիր, ֆիլան մա-
հալտէ մահլուլ օլան էվի պանա վէրին):

Բէպպիմիզ թա՛ալա վէ թէգատտիւս հազ-
րէթլէրի, ասը ասիլի ըիւքնի սալթանաթ, վէ
կիւլպիւնիւ հատիգայի մ՛ատէլէթ օլան զաթը
իսմէթսըմաթը Սուլթանիլէրինի պիւճիւմէ ա-

լամ ու էքտարը քէֆէկէտէն մասուն պուլուրսուն , ամին :

Ճարեկէլէրի ճէննէթմէքեանը ֆիրտէվս աշեան , Սուլթան Մահմուտ խան ալէյհ էրրահմէթ վէլ զուֆրան էֆէնտիմիզին չըրաղը խասարընտան . . . ուսթանըն քէրիմէի օլուպ , շիմոկէ գատար մազհար օլտուղումուզ նիմէթլէրիլէ րէֆահի հալ իլէ կէչինիպ , տուա'ի մէֆրուզէի փատիշահիլէ միւտալէմէթտէ իքէն , կէչէնլէրտէ ֆիլան մահալտէ զուհուր էտէն հարիգտէ խանէի քէմթէրանէմ պիթուն էշեասըլա պէրապէր եանըպ , ճարեկէլէրի իքի նէֆէր եէթիմ ու եէթիմէ էվլատըմ գուլլարըլա սօգադ օրթասընտա գալմըշ օլտուղումա , վէ ճարեկէլէրի կիպի խանէտանը խիլաֆէթփէնահիլէ գուլլուղու օլան տէյիլ , հէր ա'ծիզ ու պիշարէ գուլլարընա պէզլի մէքեարիմ ու իհսան ա'տէթը սէնիլէի իսմէթփէնահիլէրի իգթիզասընտան պուլունտուղունա պինայէն , սատագայի սէրի մէ'ալի էֆսէրի հազրէթի Միւլիւքեանէ օլմագ իւզրէ , ֆիլան մահալտէ մահլուլ օլան իւշ օտալը պիր պապ խանէնին պու ճարեկէլէրինէ իհսանիլէ , հալը փիւր մէլալը սէֆալէթտէն խէլաս պուլուրումագըղըմ պապընտա վէ հէր հալտէ , էմր ու ֆէրման վէ ի'նայէթի պիփայան Տէվլէթլու մէրհամէթլու իսմէթլու էֆէնտիմիզ հազրէթլէրինինտիր :

ԹԱՂԻՅԵԹՆԱՄԵԼԵՐ

~~~~~

(Հէր շէյ ֆանի , վէ ճէնապը Հագ պագըտըր . գայըն փէտէրինիզ վէֆաթ էթմիշ . թէնսիւֆիմի եաղմաղա կէօղլէրիմին եաշը գօյմատը , պիլհուտէ աճընմագ զարարը , վէ սապը էթմէք ֆայիտէլի տիր , Հագ սիւպհանէհու մէրհումէ ճէննէթ , վէ սիզէ էճր ու ա'ֆիլէթ իհսան պուլուրսուն) :

Էֆէնտիմիզ .

Պու ճիհանտէ հէր ճէմի'էթ փէրիշան , վէ հէր նի'մէթ պինամ ու նըչան օլարագ , անճագ պագը վէ պի զէվալ ճէնապը խալիզը մէննան օլմաղէ , պու քէրրէ գայըն փէտէրինիզ . . . էֆէնտի հազրէթլէրի իրթիհալը տարը պագա էյլէտիքլէրի խապէրի քէտուրէթ էսէրի , մէսմու'ի ա'ծիզանէմ օլտուգտա , կէրէք մէրհումի մուսաիլէյհին շու ա'լէմտէքի այրըլըղընտան , վէ կէրէք էֆէնտիմիզէ խապէթ էտէն շու հիւզն ու էլէմտէն , հասպ էլ ու'պուտիլէ նասըլ միւթէէսսիր , վէ նէ գատար միւթէէսիֆ օլտուղումու եաղմագտան կէօղլէրիմին եաշը մանի' , վէ լաքին պու միսիւլու էմրի իլահիլէ գարշը զիյատէ թէէսիւֆին զարարտան պաշգա պիր էսէրի օլմայըպ , սապը ճէմիլտէ իսէ էճր ու սէվապ տէրքեար

օլտուղունտան , մահզուն կէօնիւմ էֆէնտի-
միզին , վէ պիթուն խանէտանը ա'լիւլէրինին ,
համտ օլտուն սըհհէթ ու ա'ֆիյէթիւլէ , գանի'
օլմաղլէ , հատտըմ' օլմայարադ էֆէնտիմիզին
տախի հիւքմիւ գաղայէ ըիզա պիրլէ , սապը
ի'թիեատ պույուրմալարը իսթարիլէ , մէր-
հումու մումաիլէյհին տօղրու ֆիրտէվա ա'-
լայէ ա'զիմ' , վէ էֆէնտիմին նայիլը էճը ու
միւքեաֆաթ օլարագ ա'ֆիյէթտէ տայիմ' օլ-
մալարը տա'վաթը եատ ու թէքրար , վէ թագ-
տիմը ա'րիզէի իսլասէ իպթիտար գըլընտը ,
հէր հալտէ էմը ու ֆէրման էֆէնտիմին տիր ,

Ճ Է Վ Ա Պ

(Թա'զիյէյէ տայիր մէքթուպունուզ կէլտի,
եըգըլմը կէօնիւմ թա'միր օլտու , պու ի'նա-
յէթէ թէշէքքիւր էտէրիմ' . քէտէր կէօրմէ-
յին , ա'ֆիյէթտէ օլուն , պունտան սօնրա
տախի լութֆունուզու ըէճա էտէրիմ') :

Էֆէնտիմիզ .

Դուլլարընը կէրչէքտէն սէվէր , վէ մին զայրը
հատտին գարտաշ մագամընտա թուլթար օլ-
տուգլարընտան , թա'զիյէ ու թէսլիյէի համի ,
իհսան պույուրտուգլարը պիր գըլթա' քէրէմ-
նամէի վալալէրի , միհնէթի էյամլէ եըգըլմը
գալպը չաքէրանէմի եէնիտէն թա'միր էտէ-
րէք , պէնտէլէրինի հէր հալ ու մահալտէ ու-
նութմայըպ , լութֆ ու նէվազիյը տատէրանէ

իլէ թէսլիյէ պույուրմուշ օլտուգլարը , տօղ-
րուսու պէօյիւք պիր ի'նայէթ օլմաղլէ , քէ-
մալը թէշէքքիւրլէ պէրապէր , գալպը միւն-
քէսէր օլանլարըն տուա'սը մագպուլ օլմա-
ղընտան , զաթը վալաի քէրիմանէլէրի , էք-
տարը քէֆլիյէտէն տայիմա մասուն , վէ քէ-
մալը ի'զզ ու ա'ֆիյէթլէ մէմուն օլմագ տուա-
սընը պի խուլուս իւլ պալ իյսալը տէրկեահը
միւթեա'լէյլէտիյիմա'լիւմը ա'լիւլէրի պույու-
րուլտուգտա , պունտան պէօյլէ տախի թա-
րաֆը միւլիսանէմի մուա'մէլէի լութֆ ու քէ-
րէմէրինտէն ֆէրամուշ պույուրուլմամագ պա-
պընտա էմը ու ֆէրման . . . . :

Տ Ի Կ Ե Ր

Պէր միւգթէզաի շիյվէի գատէր , զաթը ա'-
լիւլէրի հագգընտա սէրզէտէի զուհուր օլան
վուգուա'թը միւքէտտէրէտէն տօլայը , պի-
հասէպիլ մէվէտտէթ չաքէրի քէմինէլէրի նէ
տէրէճէտէ զէմնաք վէ միւթէէսիր օլտուղում,
ազատէի գայտը իշա'ր տըր , մա'լիւմը ա'լիւլէրի
պույուրուլտուղու վէհհիլէ , պու միսիւլու հա-
լաթըն' վուգու'ի , իէճիլ աֆագ , էքսէրիեա
խաս իւլ խաս օլան զէվաթը զէվի իւլ իհթի-
րամ հագլարընտա օլակէլտիլէ' վէ պունուն
իլէրուսինտէ պիր չօդ միւքեաֆաթը ճէլիլէի
պի նիհայէի սամէտանիյէ նայիլ վէ վասըլ օ-
լաճագլարը , նուսուսը գաթիյէ իլէ սապիթ

վէ միւսպէս հէն իտույի շիւսպէս հէն ա'րի օլ-
տուղունտան , միւսէրբէտ թէսլիյէթպաշիւր
գալպը ա'լիլէրի օլմագ իւզրէ , մին զայրը
հատտին թաստիյէ իճթիրա գըլընտը օլ
պապտէ . . . . :

Պ Ո Ւ Տ Ա Խ Ի

Միւսթէզաի թագտիրի ճէնապը խիւտա-
վէնտը գատըրտան նաշի օլարագ , պիրատէր
էֆէնտինին միւրղը բուհի , հատայիգը ճի-
նանէ փէրվաղ , վէ օլ բաւղէի ա'լիյէտէ հուր
ու դըլման իլէ թէրէննիւմաղ օլտուղու խա-
պէրի հիւզն էսէրի վասըլ սամէ'ի ա'ճիզանէմ
օլտուգտա , խիւտա պիլիւր քի ֆամիլէամ իլէ
պէրապէր , նէ տէրէճէլէրտէ միւքէտտէր ու
միւթէէսիր օլտուղումու թա'րիֆ ու թէֆսիր
էտէմէմ , նէ չարէ քի թագտիրը խիւտաի լէմ
եէզէլէ ըրզա ու թէսլիմտէն պաշգա չարէ օլ-
մատըղընտան , հէման Հայը լա եէմուլթ , ան-
լէր զիւնուտէի փիսթէրի խաքի բահմէթ օլ-
տուգճա , պագըլարա է'օմրի թաւլիլ , վէ սապըը
ճէմիլ ի'նայէթ ու իհսան պույուրմագ տու'ապը ,
իյսալը գապուլսանէի ըէպպը միւսթէ'ան գը-
լընտըղընն իֆատէսիլէ , իճրաի ըէսմի թ'ա-
ղիյէթ գըմնտա թէհզիլի քիլքի մահզունի-
յէթէ իպթիտար գըլընտը էֆէնտիւմ :

Ճ Ե Վ Ա Պ Ը

Պու էսնատէ փէրտէի թագտիրի միւսթէնի
իւթթաղէիյրի իլահիտէն , հագգը ա'ճիզա-
նէմտէ սուրէթնիւմաի զուհուր օլան հալաթը
միւքէտտէրէի մալիւմէ , պաի'սի քէմալը հիւզն
ու թէէսիւֆը Տէվլէթլէրի օլտուղունտան պէ-
յանիլէ , մէրասիմի թա'ղիյէթի միւ'շիւր , բահէ
ղիյպի վիւրուտ օլան թա'ղիյէթնամէի սէնի-
յէլէրի , թէսլիյէթ պաիւշաի գալպը չաքէրի
օլմուշ տուր , էկէրչի պու ա'լէմի ֆէնա , պիր
խանէի տուտէր , վէ մէվճուտաթ պիրինտէն
տուխուլ տիկէրինտէն կիւզէր էյլէմէք էմրի
մուգարրէր օլուպ , անճագ պու միհմանխա-
նէի փէնճ բուզէտէ արամըզտա պու գատար
իթթիսալ վէ իւլֆէթ ու իւնսիյէթ փէյտա օլ-
մուշքէն , տիկէրին պէօյլէ տիյտէտէն նիհան
օլմասընն իֆթիրագը ճիյէր սուղի , գալպը
հաղինի ղէմաք ու սուզան էյլէտիյինտէն ,
հասպ էլ պէշէրիյէ միւթէէսիր օլմամագ տաիսի
միւսթին օլմայաճաղը միւսէլլէմաթտէն օլ-
տուղու միսիւլլու , իշա'րը ա'լիլէրի վէհիլէ ,
թագտիրի իլահիյէյէ ըրզատէն պաշգա չարէ
օլմայաճաղը վարէսթէի գայտը կիւվահ օլ-
մասիլէ , լութֆէն վէ մէրհամէթէն մայիլը ին-
հիտամ օլան պինաի զա'իֆիւլ էնհաի գալպը
միւքէտտէրանէմի պու վէհէ մա'մուր պու-
յուրմալարը , տօղրուսու պէնտէլէրինէ հա-

եաթը թաղէ վերմիշ օլտուղունուն ա'րզ ու պէյանիլէ, մէշլուֆի վէ իւմիտվար օլտուղում թէվէճճիւհաթը տէրունիյէլէրինին պազասը մա'րէզինտէ ըագիմէի սէնավէրի թագտիմինէ ճիւրաթ գըլընտը էֆէնտիմ:

Ա.Զ.Լ. Ի.Զ.Ի.Ն

(Պու ա'լէմին հալի պիր գարարտէ տուրմազ. մէմուրիյէթինիզտէն ա'զլ օլմուշսունուզ, թէէսսիւֆի էթմէտիմ տէսէմ եալան սէօյլէրիմ, գարիպէն մանսուպ օլուրսունուզ. գատրընըզ արթորգճա թէվէճճիւհաթընըզն քէմալընը իսթէրիմ):

Էֆէնտիմիզ.

Պու ալէմը քէֆն ու ֆէսատ պիր գարարտէ տուրմաջպ, տայիմա ինգըլապ իւզրէ օլմազ միւգթէզաի հիքմէթը ըէպպանիյէ օլարազ, հէր ֆըրգէթին սօնու վիւսլէթ, վէ հէր կիւճ լիւյլն նիհայէթինտէ սուհուլէթ օլաճաղը ճիւմէնին մա'լիւմի օլմաղլէ, հասպ էլ գատէր մէմուրիյէթի սէնիյէլէրինտէն իսթիրահաթ պուլուրմուշ օլտուղլարը, էկէրչի զաթը ա'լիի միւնի'մանէլէրինին չօգ լութֆ ու նէվազիչինի կէօրմիւշ գատիմի պէնտէլէրի պուլունտուղումտան, թէէսսիւֆի էթմէտիմ տէսէմ ա'տէթը չաքէրանէմ օլմաեան եալանը իրթիքեապ էթմիշ օլուրում. անճազ պու ինֆիսալ պի լութֆիրհի թա'ալա, գարիպէն հագգը ահագգը

ա'լիլէրինտէ վասըլ մէրթէպէի իթթիսալ օլաճաղընը պիլէրէք, եալընըզ ֆէրիզէի զիմմէթը ո'ւպուտիյէթիմ օլտուղու վէչհիլէ, ֆէյզ ու իգպալը սամիլէրի կիւնտէն կիւնէ արթորգճա, հագգը չաքէրանէմտէ տախի թէվէճճիւհաթը միւնի'մանէլէրի պէր քէմալ օլմազ իսթիտա'սիլէ, թագտիմի ա'րիզէի խուլուսվէրիյէ ճիւրաթ գըլընտը, օլ պապտէ . . . :

Ճ.Է.Վ.Ա.Պ

(Թէսլիյէյէ տայիր մէքթուպունուզ կէլտի պու հիմմէթլէրինտէն մէմնուն օլտում, մուվաֆֆադըյէթինիզ տուա'սը թէքրար գըլընտը, տայիմա թէվէճճիւհաթընըզ իսթէրիմ):

Լութֆէն ու ի'նայէթէն կէօնտէրիլիշ օլան քէրէմամէի թէսլիյէթ ա'լամէլէրի ըէսիտէի տէսթի իհիթիրամ, վէ պու վէչհիլէ իսթըրնիւվազի վէ թէսլիյէթ մէրասիմինին ըիա'էթինէ, վագը՝ օլան հիմմէթլէրի միւսթէյզիմը մէմնունիյէթի մալա քէլամ օլարազ, տուա'ի պիրիեաի մուվաֆֆադըյէթ վէ ա'ֆիյէթլէրի թէքրար գըլընմըշ տըր, ա'զլ ու նասպ պիր պիրիլէ պէրապէր վէ միւգատտէր օլտուղու զէմանտէ զուհուր էտէճէյի էմրի ազհէր օլմասիլէ, պուրասընա թէէսսիւֆի լազըմ կէլմէյէճէյինտէն, հէման թէվէճճիւհաթը Սէնիյէլէրիլէ տայիմա միւնէթտար պուլուրմալարընը թէմէննի էտէրիմ, օլ պապտէ իրատէ էֆէնտիմին տիր:

ՓԷՏԵՐԻՆՏԵՆ ՄԱՆՏՈՒՄՈՒՆԱ

Պէնիմ օղլում.

Ինսանըն հէր վազթը պիր օլմայըպ, ութան-
մագ վէ քետէր ու թէլաչ էթմէք կիպի շէյ-
լերտէ, էլինտէն կէլէն իշի իսթէտիյի կիպի
եափամայաճաղը մա'լիւմ օլումպ, զաթը նէճի-
պանէլէրինին տախի պու սէնէքի իմթիհանտէ
պէօյլէ պիր ա'րըզէ սէպէպիլէ սընըֆընըզը կէ-
չէմէտիքլէրի մէսմուրի' միւհիպպանէմ օլտուդ-
տա. վագա'ա մուճիպի թէէսիւֆիմիլ օլմուչ
իսէտէ, հէր շէյտէ ճէնապը Հագգըն կիլլի
պիր հիքմէթի օլումպ, պու խուսուստա տախի
հագգընըլտա խայըրը օլուր պիր հիքմէթի
պուլունմասը ի'թիգատիլէ, աօլա սայ' ու հիմ-
մէթտէ գուսուր էթմէյէրէք, պիմէննիհը թա'-
ալա կէլէճէք սէնէ շէրիքլէրինիլէ հէր եիւզ-
տէն ֆայիգ օլմանըզ մէմուլիլէ, տու'աի ի'զզ
ու ա'ֆիլէթինիլ թէքրարէն իյֆա, վէ թարա-
ֆը միւհիպպանէմիլի փէյամը սըհհէթինիլլէ
մէմուլն պուլուրմանըզ ըէճա գըլընուր օղլում:

ՄԱՆՏՈՒՄՏԵՆ ՃԷՎԱՊ

Ա'զիլ փէտէրիմ.

Միւգթէզաի մէրհամէթը վալիտանէլէրի
իւզըէ, պու սէնէքի իմթիհանտէ սընըֆը ա'-
ճիզանէմի կէչէմէտիլիմ իշիտիլիպ մուճիպի
թէէսիւֆլէրի օլմաղըն, գալպը չաքէրանէմին

թէսլիյէսիլէ, տա'վաթը խայրիէլէրինի միւթէ-
զամին համէ փիյրաի թէքրիմ ու իպճալ օ-
լան, պիր գըթա' իհսաննամէի փէտէրանէլէրի
գուլարընը ֆէվգ էլղայէ մէմուլն վէ միւֆթէ-
խիր էյլէմիշ իսէ տէ, չօգ շիւքիւրլէր օլտուն,
սայէի ա'լիլէրինտէ վագթըմը պիլհուտէ կէչիւ-
մէյիպ, չալըշտըղըմըն սէմէրէսի օլարագ փէք
կիւզէլ իմթիհան վէրմիշ, վէ սընըֆը նաչիզա-
նէմտէ պիրինճի օլտուղում հալտէ կէչմիշ ի-
քէն, նամտաչըմ ֆիլան էֆէնտի զատէ նասը-
սա հասպ էլ գատէր կերուտէ գալմըլ օլմաղ-
լէ, եանըլըզըլա պու խապէր զաթը ա'լիլ վէ-
լիւննի'ամէլէրինի ըէնճիտէ էյլէմիշ օլտուղու-
նու, պօյնուլմուն պօրճու օլան շիւքր ու մահ-
մէտէթ, վէ տա'վաթը էօմի ու իգպալ միւնի'-
մանէլէրինէ միւտալէմէթլէ, ա'րզ ու պէեանէ
ճէսարէթ էտէրիմ, քէյֆիլէթ մա'լիւմի ի'նա-
յէթմէլըումի վալալէրի պուլուրուլտուգտա,
հէր պար էսէրի խայր տու'աի փէտէրանէլէ-
րինտէն գուլարը ֆէրամուչ պուլուրուլմամագ
պապընտա, վէ հէր հալտէ էմը ու ֆէրման
էֆէնտիմ հաղրէթլէրինին տիր:

ՄԻՆՏԵՐԻՍԻՆԷ ԻԹԻԶԱՐ

Պախի ֆէյլ ու ըիֆա'թըմ, խաճէի միւու-
թէվճիպիւլ պէհճէթիմ էֆէնտիմ հաղրէթ-
լէրի.

Միւսներէն առաջ ելանիւ թէվէճճիւ-
հաթը իքսիր աեաթը իւսթատանէլէրի պէրէ-
քեաթիլէ, թահսիլինէ կիճէ վէ կիւնտիւզ
չալըշմագտա պուլունտուղում տէրսլէրէ միւ-
տավէմէթ, վէ թա'թիլինտէն վիգայէսինէ էզ-
հէր ճիհէթ իհթիմամ ու ղայրէթ օլունմագ,
պիրինճի վագիֆէտէն, վէ պու իսէ պէնտէ-
լէրինճէ միւլթէղէմաթտէն իսէտէ, նէ չարէ
քի շու արալըգ միւպթէլա օլտուղում պա'ղը
ա'վարըղը վիւճուտիլէտէն տօլայը, պու հաֆ-
թա մէքթէպէ կէլմէյէ զարուրի գուտրէթ-
եապ օլամայաճաղըմտան, պու պապտէ օլան
մա'ղիրէթը ա'ճիզանէմին ա'րղ ու պէյանիլէ
պէրապէր թագպիլը տամէնը մէքեարիմ փիյ-
րամէնի ա'լիլէրինէ միւսարէ'աթ էյլէտիմ, հէր
հալտէ էմր ու իրատէ էֆէնտիմ իւսթատը էք-
րէմիմ հաղրէթլէրինին տիր :

Պ Ո Ւ Տ Ա Խ Ի

Մա'լիւմը ա'լիի ճէնապը իւսթատանէլէրի
պույուրուլտուղու իւղրէ, մահզա հագգը նա-
չիզանէմտէ օլան լուծֆ ու ի'նայէթի ա'լիյէ-
լէրիլէ, պու անէ գատար կէրէք մէքթէպէ
տէվամտէ, վէ կէրէք տէրսլէրին թահսիլինտէ
պիր կէօնէ գուսուր ու ֆիւթուրը ա'ճիզանէմ
վուգու' պուլմատըղը հալտէ, ճէնապը չաֆիի
հագգըի, չիֆաի ա'ճիլլէրի իհսան պույուր-
սուն, տիւչար օլտուղում խասթալըգտան տօ-

լայը պիր գաչ կիւն տահա պէնտէխանէլէ-
րինտէ իգամէթլէ, թէտավի լաղըմէնին իճ-
րասի էմրինտէ միւհթաճ օլտուղում միւսա-
տտէի ա'լիլէլէրինին շաեան պույուրուլմասը
րէճասինէ միւճասէրէթ էյլէտիմ օլ պապտէ :

ԹԱՂԻՅԵԹՆԱՄԵՅԵ ՃԵՎԱՊ

Պէնիմ օղլում.

Լի էճլ իւթթէտավի պիր գաչ կիւն տէվ-
լէթխանէլէրինտէ իաթիրահաթ պույուրուլա-
ճաղը իֆատէսինի հավի, ալմըշ օլտուղում
թէղքէրէի պէհիլէլէրի մէալը թէէսիւր վէ
թէէսիւֆ իշթիմալի մա'լիւմը խուլուսվէրանէմ
օլտու : Ահվալը նէվի պէշէր, տայիմա պիր
հալ իւղրէ միւսթէմէր օլմայըպ, կեահ սըհ-
հէթ ու ա'ֆիլէթ, վէ կեահ պիմարի ու ի'լլէթ
իւղրէ պուլունուլարագ, եէքաիկէրինի միւթէ-
լաղըմ ղայրը միւֆարըգ հիւքմինտէ իսէ տէ,
պունուն թահթընտա սուրի վէ մա'նէվիլի նիճէ
ֆիւյուղաթը ճէլիլէի իւահիլէ միւնտէրիճ վէ
մէսթուր օլուպ, վագա'ա « օլմայա տէվլէթ
ճըհանտա պիր նէֆսի սըհհէթ » կիպի մըսրա-
նըն մասատըգընճա, ճըհանըն էն պէօյիւք
նի'մէթլէրինին պիրինճիսի, սըհէթը պէտէն
ու րահաթը տիլտիր, պի լուծֆիհի թա'ալա,
գարիպէն պէրիւ թամ հասլ էտէրէթ, սէր-
նիհատէի պալիշը թէնտրիւսթի ու ա'ֆիլէթ

օլմալարը , էլթաֆը նա միւթէնահէյէի իլահի-
յէտէն միւսթէտա՝ պուլունմաղէ , միւճէրրէտ
թա՛ղիյէթպախը գալպը սաֆիլէրի ըէֆթա-
րինտէ , թէրգիմի ըադիմէի միւսլիսանէմէ
իպթիտար գըլընտը :

Տ Ի Կ Ե Ր

(Պիզի ունութմադ կիւզէլ ախլագընըղա եա-
գըշմաղ . պունա շաշտըմ , վէ սիզտէն մէք-
թուպ կէլմէյինճէ պէն տէ եազմայաճաղըտըմ ,
սիզէ օլան զիյատէ խուլուսու՛մ պրագմատը .
տուա՛նըզտա գուսուր էթմէմ . արթըգ պուն-
տան սօնրա պիզի ունութմամանըղը ըէճա է-
տէրիմ) :

Էֆէնտիմիզլէ քիւչիւք եաշըմտան պէրի
պէյնիմիզտէ պու գատար խուլուս ու մէհապ-
պէթտէն պաշգա գարընտաշըգ տախի վար
իքէն , իսթանպօլտան կիտէլի պէրի կէօեա
գուլլարընա տարըլմըշ կիպի պիթուս պիթուս
ֆէրամուշ պույուրմուշ օլմալարընտան , պու
քէյֆիյէթ նէ ումուլուր վէ նէ տէ միւթթա-
սըֆ օլտուգլարը քիշիզատէլիք վէ միւրիւվ-
վէթ ու ի՛նայէթէ եագըշըր օլտուղունտան ,
պու հալէ շաշմըշ . վէ թարաֆը սամիլէրին-
տէն քէրէմնամէ կէլմէտիքճէ , պէնտէլէրիտէ
ա՛րիզէ թադտիմ էթմէմէյի գուրմուշ իսէմ
տէ , նէզտի ա՛լիլէրինտէ թա՛րիֆէ հաճէթ օլ-
մաեան իֆրաթը խուլուս ու մէհապպէթի

քէմթէրանէմ պու սուրէթի իճրայէ մանի՛ օլ-
մաղլէ , պու տէֆա՛ ասլա գուսուր էթմէյէ-
րէք , կիճէ կիւնտիւզ տուաի Տէվլէթլէրինին
խուլուսը գալպ իլէ էտա , վէ պունտան պէօյլէ
ճանիպի չաքէրանէմ խաթըրտան չըգարըլմա-
մասը ըէճասընտա օլտուղումու պէյան իլէ ,
թադտիմի ա՛րիզէյէ իպթիտար գըլընտը , օլ
պապտէ էմր ու իրատէ էֆէնտիմին տիր :

Ճ Ե Վ Ա Պ

(Կիւճէնմիշ օլտուղունուղուն պէյանիլէ
լութֆ ու իլթիֆաթի հալի մէքթուպունուղ
կէլտի , գաշ մէքթուպ կէօնտէրտիմ վարմա-
մըշ , սիզին չօգ ի՛նայէթինիզի կէօրտիւմ ,
կիւզէլ խույունուղա մէճպուր օլտու՛մ , սըհհէթ
ու սա՛տէթինիզ տուա՛սընա տէվամ էտէրիմ ,
թէվէճճիւհաթընըզըն պագասընը իսթէրիմ) :

Չաքէրլէրինէ կէօեա կիւճէնմիշ օլտուգլա-
րընը պէյանիլէ , հագգըմտա հէր զէման կէօր-
մէքտէ օլտուղում լութֆ ու իլթիֆաթը շամիլ ,
րահէ զիյպի թէքրիմ օլան թահրիրաթը ա՛լի-
էյի քէրիմանէլէրինտէ , էվէյիճէ սէրզէնիշ
պույուրուլմուշ , վէ սուրէթը հալ պույուր-
տուգլարը կիպի օլսա , կէրչէքտէն սուլու օ-
լաճաղըմ տէրքեար պուլունմուշ իսէտէ , կիթ-
տիյիմ կիւնտէն պէրի լութֆ ու ա՛ֆիյէթինիզի
ըէճա , վէ խուլուս ու թէհասսիւրիմի ա՛րը ու
ինպա զըմնընտա , գաշ տէֆա՛ տըր ա՛րիզէ

կէօնտէրմիշ օլտուղում հալտէ, նասըլ օլմուշ
իսէ շէրէֆի վիւսուլէ նայիլ օլամատըղը, վէ
պու խուսուստա գուլունուղուն հիշ գապա-
հաթըմ օլմայըպ, պիւլ ֆարղ պէօյլէ պիր գու-
սուրում օլտա պիլէ, մէա'ղալլահ ունուլթմագ
վէ եա կիւճէնմէք կիպի իսնատ օլունան շէյ-
լէրին վուգուլի', էֆէնտիմին պունճա ի'նայէ-
թինի կէօրմիւշ, վէ հիւսնիւ ախլագ ու մուա'-
մէլէսինէ տիլտատէ վէ մէճպուր օլմուշ պէն-
տէլէրի հագգընտա, խաթըրա կէլմէյէճէյի
ճիհէթլէ, շիմտիյէ գատար սէպէպինի պիւլ-
մէյէրէք իւղիւլմիւշ օլմալարընտան տօլայը,
ա'ֆիլը Սիլիէրինի թէմէննի էտէր, վէ պա'տէ-
զին պէօյլէ գուսուր օլունմայաճաղընը թէ-
էմին իլէ, աուա'ի սըհհէթ ու սաա'տէթլէրինէ
տէվում, վէ թէվէճճիւհաթը սէնիյէլէրինին
քէմաքեան պագատընը իսթիրհամ էտէրիմ
օլ պապտէ . . . . :

Տ Ի Կ Է Ր

Խաքիվայի մէքեարիմիէյիմայի քէրէմքեա-
րիլէրինէ տէրքեար օլան ո'ւպուտիյէթի գա-
տիմէի քէմթէրանէմիգթիղասընճա, մուգատ-
տէմա Տէրի սա'ատէթտէն օլ ճանիպէ ա'վտէ-
թը մէալիմէնգէպէթի սէնիյէլէրինտէ, նէշէ-
եապը վա'տը իլթիֆաթլարը օլտուղում զիւլա-
լը լա'լը ի'նայէթլէրի, հէնուղ լէղղէթպախը
տըմաղը հալալէթ օլմատըղընտան պաշգա,

մագսուտը ապի օլան իլթիֆաթնամէի ա'լիլէ-
րինէ տախի ա'տէմի նայիլիյէթիմ, տօղրուսու
չաքէրի իհսան շէրմէնտէլէրի վատիի էլէմ ու
մահզունիյէթտէ սէրմէսթ ու պիհուշ պրագ-
մըշ տըր, պինայէն ալէյհ շու վէսիլէի միւնա-
սէպէ իլէ գատիմի ալըմըշ օլտուղում'նէյիլի
թէվէճճիւհաթը մէքեարիմղաեաթը բահիմա-
նէլէրինին քէմաքեան պագասը իսթիտա'սընա,
եիւղում գըղտըլարագ ճէսարէթ էյլէտիլիմ
միսիւլու, հասպ էլ ու'պիտիյէ վա'տը ա'լիլէ-
րինտէն տախի պիր վէշլէ կէշմէյէճէյիմ
վաղիհաթտան պուլունմուշ տուր . օլ պապտէ
էմր ու ֆէրման . . . :

Ճ Է Վ Ա Պ

Հագգը չաքէրանէմտէ սէղավար պույուրու-
լան թէվէճճիւհաթը Սէնիյէլէրինին էսէրի
մախսուսի, վէ սուի սամիի քէրիմանէլէրինէ
տէրքեար օլան ու'պուտիյէթի պէնտէկեանէ-
մին սէմէրէսի օլմագ իւղրէ, պու քէրրէ նա-
յիլ օլտուղում քէրէմնամէի քէրիմիլէրի մէա-
լինտէն միւսթէֆատ օլան սասարը տիլ նիւաղի,
պագաի թէվէճճիւհաթը Տէվլէթլէրինի միւհ-
յիտ օլմասիլէ, ալըրը մէմնունիյէթի ա'պիտա-
նէմի մուճիպ օլտու, տու'աի Տէվլէթլէրինի
թէքրար էյլէտիմ. սալպը վալաի Տալէրանէ-
լէրինէ օլան ու'պուտիյէթի ա'ճիղանէմ պահ-
սընտա, քէլիմաթը ըէսմիյէ եաղմաղա հաճէթ

կէօրինմէտիյնտէն , միւճէրրէտ մազհար օլ-
տուղում լուծփ ու իլթիֆաթը մէքեարիմքեա-
րիլէրինտէն տօլայը , իպրազը մէֆնունիյէթլէ
իսթիպգաի թէվէճճիւհաթը ա'լիյէլէրինէ իպ-
թիտար գըլընտը օլ պապտէ . . . . :

ՎԻՒՋԵՐԱՅԷ ԽՈՒԼՈՒՍ

Ու'պուտիյէթ ու ինթիսապի հէր քէսէ սէ-
պէպի իֆթիխար օլան ասիթանը միւալլաի տէս-
թուրանէլէրինէ հէր քէստէն էօնճէ ինթիսապ
էթմիշ պէնտէկեանը սըտգ նըշանլէրինտէն
պուրնտուղում ճիհէթլէ , տուա'ի տէվամը
է'օմր ու իգպալ , վէրէճաի ֆիւղունիի ճահ
ու իճլալլէրիլէ վազթ կէշիրմէքտէ օլուպ , ան-
ճագ ճէնապը Հագ վէլինի'ամ էֆէնտիմիզի
ա'վարըզը քէֆիյէտէն մասուն պույուրսուն ,
նիշէ միւտտէթ նամիզաճ վէ մէշղուլը թէտպիր
ու ի'լաճ օլարագ , թագաիմի մա'րուզաթ իլէ
գուլլուգ վէղայիֆինի իճրայէ միւվաֆիքդ օ-
լամամըշ իսէմ տէ , պի լուծփիհի թա'ալա ,
եալլէրիի թէվէճճիւհաթը ասըֆանէլէրիլէ թահսի-
լը ա'ֆիյէթ , վէ թէրգիմի ա'րղուհալէ քէսպի
գուտրէթ էտէրէք , միւճէրրէտ իզհարը ո'ւ-
պուտիյէթ , վէ թարաֆը սամիի տալէրանէլէ-
րինտէն պիր պիրի արտընճա կէօրտիլիւմ ,
վէ թավսիֆ ու թա'տատընտա ա'ճիզ օլտու-
ղում պունճա լուծփ ու իհսանէ միւգապիլ ,
շիւքը ու մահմէտէթտէ պէյանը ա'ճղ ու մէս-

քէնէթ գըմնտա թագաիմի ա'րղուհալը ըրգ-
գիյէթ մէալէ իճթիսար գըլընտըզը , միւհաթը
ի'լմի ա'լէմ արայի ասըֆանէլէրի պույուրու-
տուգտա , պունտան պէօյլէ տախի հագգը
չաքէրանէմտէ թէվէճճիւհաթը ա'լիյէի վէզի-
րանէլէրի վայտար պույուրուլմաղլէ , չաքէրի
քէմինէլէրի վայտարի իֆթիխար պույուր-
մագ պապընտա վէ հէր հալտէ . . . . :

Ճ Է Վ Ա Պ

Հագգը սէնալէրիտէ օլան հուպպ ու մէվա-
լաթը սահիհէլէրինին պագասընա տայիր , իր-
սալ պույուրուլան շուգգաի պէհիյէլէրի մէա-
լինտէն իսթիֆատէ օլունան մուա'մէլէի խա-
թըրնիւվաղիլէրի , միւսթէլզիմի մահղուղիյէթի
միւհիպպի օլտուղու կիպի , վիւճուտը շէրիֆ-
լէրինէ ա'րըզ օլան ֆիւլթուր տախի հասպէլ
խուլուս , պատիի թէէսիւֆ օլմուշ իսէ տէ ,
համո օլսուն քէսպի սըհհէթ էյլէտիքլէրի
խապէրի , մէտարը մէֆնունիյէթի խուլուալլէրի
օլարագ , տուա'ի ի'զղ ու աֆիյէթլէրինի թէք-
րար , վէ իսթիպգաի թէվէճճիւհաթը ֆուա-
տիյէլէրինէ իպթիտար էյլէտիմ էֆէնտիմ :

ՀԷՏԻՅԷ ԹԱԳՏԻՄԻԼԷ ԽՈՒԼՈՒՍ

Ջիմմէթի ու'պուտիյէթիմէ վաճիպ օլան է-
տիյ'էի խայրիէի ասըֆանէլէրինէ , կէճէ վէ
կիւնտիւղ միւտալլէմէթ էթմէքտէ օլտուղում

հալտէ , արա սըրա ա'րիզէ թագտիմիլէ լէվա-
զիմի պէնտէկի վէ իլթիսաաը , իյֆաի լսզը-
մէտէն օլտուղունա , վէ մէվզը՝ մահսուլուն-
տան օլարագ պիր մըգտար . . . թագտիմինէ
ճիւրաթ գըլընտըղընա պինաէն , նիկեահը իւ-
թիֆաթը ասըֆանէլէրինէ շահան , վէ գուլ-
լարը թէվէճճիւհաթը ա'լիյէի վէլի իւննի'ամի-
լէրի պագասընա շատըման պուլուրուլմագ
պապընտա վէ հէր հալտէ . . . :

Ճ Է Վ Ա Պ

Թապիա'թը քերիմէլէրի իդթիզասընճա ,
թարաֆը միւլիսանէմէ իպղալ պուլուրուլան
նէվազիշ ու իլթիֆաթը շամիլ , պիր գըթա'
թահրիրաթը Սէնիյէ , վէ ի'լավէ պուլուրուլան
հէտիյէ , ըհսիտէի ճայի գապուլ ու իհթիրամ
օլարագ , պու սուրէթլէ ա'տէթը հիմէմքեա-
րի , վէ ըհսմի մէրղուպի վէ ֆաշիա'րի իճրա-
սընա վագը՝ օլան հիմէթի ա'լիյէլէրի , միւս-
թէլզիմի վուֆուրի մահզուղիյէթի խալիսի օլ-
մուշ , վէ սավպը Միւնի'մանէլէրինէ տէրքեար
օլան մէհապպէթը սամիմիյէմ իդթիզասընճա ,
էվաաֆը ճէմիլէ վէ տա'վաթը ճէլիլէլէրի հէր
զէման եատ ու թէգքեար գըլընտըղը կիպի ,
պու քէրրէ տախի մա'էթթէշէքքիւր թէքրար
գըլընմըշ օլմաղլէ , միւճէրրէտ պէյանը մահ-
զուղիյէթլէ իսթիպգաի թէվէճճիւհաթը քէ-

րիմանէլէրի սիեագընտա շիւգգաի սէնալէրի
թէրգիմ գըլընտը , օլ պապտէ իրատէ էֆէն-
տիմին տիր :

ՇԱԿԻՐՏԻՆՏԵՆ ՄՈՒԱԼԼԻՄԻՆԵ ԽՈՒԼՈՒՍ

Էֆէնտիմիզին թա'լիմ ու թէրպիյէլէրի սա-
յէսինտէ թէմէեիւզ էթմիշ գատիմի ազատ
գապուլ էթմէզ քէօլէլէրինտէն օլտուղում՝ ճի-
հէթլէ , ճիւմլէ նաս հագգընտա մահզ խայր
օլան վիւճուտի վիւր սուտի ֆազիլանէլէրին
տաիմա մահֆիլի սըհհէթ ու ա'ֆիլէթտէ մէ-
քին . վէ հուզուրը իֆատէլէրինտէ նուրը
իրֆան վէ ֆազիլէթլէրինին փէրվանէլէրի
օլան շակիրտլէրինիզ ճըհան տօլուսու հիսսէի
մա'րիֆէթլէ քեամպին օլմագ տուա'սընտա
պիր ան խալի օլմատըղըմ այինէի միւճէլլա կի-
պի օլան գալպը էնվէրլէրինտէ զահիր օլմաղլէ ,
պունտան զիյատէ ուզաթմագ գաի'տէի քիւլ-
լիյէի առապ ու ու'պուտիյէթէ միւնաֆի օլմա-
ղըն , եալընըզ խայր տուա'ի վէլիւննի'ամի-
լէրին իսթիրհամ իշիւն թագտիմի ա'րիզէի
ու'պուտիյէթէ իճթիսար էյլէտիմ , օլ պապտէ
վէ հէր հալտէ էմր ու ֆէրման , վէ ա'պտը
նաթիւվան վէլինի'ամ էֆէնտիմիզին տիր :

Ճ Է Վ Ա Պ

Զաթը նէզաքէթսըմաթը ֆէրզէնտանէլէրի
քիշիւք եաշընտա օլտուղլարը հալտէ , ըիւշտ
ու սա'ատէթ նըշանէլէրի սիմալէրինտէ կիւ-

նէշ կիպի թապան , վէ քէսպ ու թահսիլէ սայ
ու հիմնէթլերի մէմուլտէն եիւզ գաթ ֆէրա-
վան օլմասիլէ , պիմէննիհի թա'ալա շիմտի ա-
սարը նաֆիա'սը իլէ ագրան ու էմնալտէն
միւմթազ , վէ մէնասըպը ա'լիյէի Տէվլէթտէ
մէսնէտ թըրազ օլտուգլարընը կէօրտիւքճէ ,
պիլխասասա զաթը սամիլէրինի ըիեասըզ սէվ-
տիյիմտէն , նէ տէրէճէ մէմուլտէն , վէ մին շայրը
խթիհգագ տայիլէրի պիր վէսիլէի ճիւզիյէ
օլտուղումտան , նասըլ միւթէշէքքիւր օլտու-
ղումու քէմա հուվէ հագգըհի պէյանը պիր
վէշիլէ գապիլը իմքեան տէյիլէ տէ , պու-
տէֆա' տախի իրսալի սուի սէնավէրի պույու-
րուլան իլթիֆաթնամէի քէրիմանէլէրի , հէր
զէման կէօրտիւյիւմ էլթաֆը ճէմիլէ ճիւմլէ-
սինտէն օլմաղլէ , պէյլէ պիր պիրինի միւթէ-
ա'գգըպ ին'այէթլերինն թէշէքքիւրի տախի
տախիլի տայրէի պէյան օլմատըզը մալիւմի
վալալէրի պույուրուլտուգտա , սավպը միւթ-
լիսանէմի պա'տէմա տախի ասարը թէվէճճիւ-
հաթը ֆէրղէնտանէլէրիլէ միւպահի վէ մէս-
րուլ պույուրուլմագ մէնութի հիմնէթի ա'լի-
յէլէրի տիր էֆէնտիւմ . . . . :

ԹԵՊՐԻՔ ՈՒ ԹԵՀՆԻՅԵԹԻՆ ԵՆՎԱՊԻ

ԹԵՊՐԻՔԸ ՍԱՏԱՐԵԹ ԻՒՂՄԱ

(Ու'պուտիյէթիւմ իգթիզաաընճա շէրէֆ ու
իգպալընըզ զիյատէսի արզուսինտէիքէն , ճէ-
նապը վահիպ իւլ ամալէ շիւքիւրլէր օլտուն ,
խայրը նիյէթ վէ իսթիհգագ ու էհլիյէթինիզէ
պինաէն , մագամը Սատարէթէ վուգու' պու-
լան մէմուրիյէթինիզտէն չօգ սէվինտիւմ . թէպ-
րիգը Սատարէթ , էօ'մը վէ մուվաֆֆագըյէ-
թինիզ տուա'սընը թէքրար էյլէտիւմ . լւթֆ
ու մէրհամէթինիզի իսթէրիւմ) :

Պապը տէվլէթմէապը ասըֆանէլէրինէ գա-
տիմի ինպիսաթլէ իֆթիխար էտէր գուլա-
րընտան պուլունտուղում ճիհէթլէ , տայիմա
շէրէֆ ու իգպալ վէ սաա'տէթը հալ վէլիւն-
նի'ամիլէրինն զիյատէսինի արզու ու նիեազ
էթմէքտէիքէն , ճէնապը Վահիպ իւլ ամալ
թա'ալա վէ թէգատտիւս հաղրէթլերինէ եիւզ
պին քէրրէ շիւքիւրլէր օլտուն , կիւնէշ կիպի
զահիր օլան իսթիհգագ ու էհլիյէթ , վէ միւք
ու միլլէթի էպէտ միւտտէթ հագգընտաքի
նիյէթի խայր այէթի ասըֆանէլէրի , շէհին-
շահը գատը ակեահ վէ շէհրիեարը քէրամէթ

տէսթկեան էֆէնտիմիզ հազրէթլէրինն նէզ-
տի ալիի թաճտարիլէրինտէ տախի միւսէլլէմ
իտույինէ մէպնի, պու քէրրէ մէսնէտի միւ-
ալլաի սատարէթ իւ՛ղմա զաթը մա՛ալի սըմաթը
ասըֆանէլէրիլէ քէսպի շէրէֆ ու ի՛թիլա էթ-
միշ օլտուղու խապէրի մէսէրրէթ էսէրի ճիւմլէ
պէնտէկեան, վէ պէլքի պիթուռն տիւնեայէ,
վէ ալլէլ խուսուս պու ա՛պտը քէմինէի պի-
րիեայէ նիհայէթսիզ ֆախր ու միւպահաթ,
վէ թա՛րիֆ օլունմազ շատմանի ու մէսէրրաթը
միւսթէլլիմ օլտուղու ճիհէթլէ, հէման ֆէ-
րիզէի զիմէթի մէմլուքիյէթիմ օլտուղու
իւզրէ, հատտըմ օլմայարադ թէպրիքի ճահը
միւալլաի սատարէթ մա՛րէզինտէ, իզտիեատը
էօմր ու իգպալ, վէ մուվաֆֆադըյէթի ճէ-
լիլէի տէսթուրանէլէրի տուա՛սընը թէքրար,
վէ հէր հալտէ միւհթաճ օլտուղում լութֆ ու
մէրհամէթ, վէ թէվէճճիւհաթը մէքեարիմ
ղաեաթը վէքեալէթիէնահիլէրի իսթիտա՛սընա
իճթիտար էյլէտիլիմ միւհաթը ի՛մի ալլէմ ա-
րայի ասըֆանէլէրի պույուրուլտուգտա, օլ
պապտէ վէ հէր հալտէ էմր ու ֆէրման հազ-
րէթը մինէհիւլ էմրին տիր :

ՍԱՏԱՐԷԹՏԷՆ ՃԷՎԱՊ

Ա՛վաթըֆը ալլիյէի խիւսրէվանէտէն պու
քէրրէ մէսնէտի սատարէթէ վուդու՛պուլան
մէմուրիյէթի ա՛ճիզանէմտէն տօլայը, իյֆաի

մէրասիմի թէպրիքէ տայիր պիր գըթա՛ թահ-
րիւրաթը պէհիյէլէրի պիւ վիւսուլ, պու սու-
րէթլէ զուհուրա կէլէն մուա՛մէլէի հուգուգ-
շինասի, վէ մէքիւրմէթլէրի մուճիպի մահզու-
զիյէթի սէնալէրի օլմաղըն, էսնիյէի ճէմիլէ-
լէրի եատ ու թէզքեար, վէ պագաի թէվէճ-
ճիւհաթը ֆուատիյէլէրի արզուսիլէ նէմիյգաի
միւհիպպի թէրգիմինէ իպթիտար գըլլնտը :

ԹԷՊՐԻԲԻ ՐԻԻԹՊԷ ՎԷ ՄԷՄՈՒՐԻՑԷԹ

Տէրքեար օլան տիրայէթ ու լիեադաթը զա-
թիյէ, վէ ֆէթանէթի ֆըթրիյէի քէրէմքեա-
րիլէրի իգթիղասընտան օլարադ, կէշէնտէ ա՛-
վաթըֆը ալլէմլուսուլը հազրէթը փատիշահի-
տէն, էօհտէի մա՛ալիա՛տէի րահիմանէլէրինէ
թէվճիհ ու իհսան պույուրուլմուլ օլան ըիւթ-
պէի ըէֆի՛ա, վէ մէմուրիյէթի ճէլիլէի ալի-
լէրինտէն տօլայը, լաղըմէի թէպրիք ու թէհ-
նիյէթին իճրասը զըմնընտա, պիզզաթ տէվ-
լէթիսանէի Տէվլէթլէրինէ կիտիլմիշ իսէ տէ,
թալիի պէտ մէթալիի ա՛ճիզանէմ իգթիղասըն-
ճա, զաթը ալլիլէրիլէ թէշէրրիւֆ էտէմէյիպ
մէյուսէն ու մահզունէն ա՛վտէթ գըլլնտըղը
միսիւլլու, թէքրարինէ տախի մահճուպիյէթի
ա՛ճիզանէմ մանիլ՛ գալի օլմուլ օլտուղու հալ-
տէ, համտէն սիւմմէ համտէն, պու քէրրէ
մէրքէզի մէմուրիյէթի ճէլիլէլէրինէ պիւլաֆիյէ
մուվասէլէթ պույուրուլտուղու խապէրի մէ-

սիրէթ էսէրի ալընարագ , պու պիշարէթի ա՛-
զիմէտէն , վէ խուսուսա մազհար օլտուղլարը
թէշրիֆաթը սէնիյէտէն հասըլ օլան ֆախը ու
սիւրուրի պէնտէկեանէմին տէրէճէ ու քէյֆի-
յէթի . թարաֆը ա՛լիլէրինէ օլան սըտգը իխ-
լաս ու իթիխասը խասը պէնտէկեանէմ կիպի
ա՛րղ ու պէյանտէն միւսթաղնի օլմասիլէ , վէ
մէնպա՛ը զիւլալը տանիշ ու ի՛րֆան օլան է-
ֆէնտիմիզէ սիւխէն պէյէնտիլիմէք տախի
հատտ ու իգթիտարը պէնտէկեանէմտէն պի-
րուն պուլունմասիլէ , միւտավիմի օլտուղուլմ
թէմատիի էյամը է՛օմր ու իգպալ ու տէվլէթ
վէ ա՛ֆիլիյէթը սէնիյէլէրինին եատ ու թէքրա-
րիլէ իշթիղալ օլունմազտա , վէ պէնտէլէրի
ա՛տէթա էֆէնտիմին քէրէմոյետէսի , վէ պի-
հագգըն լութֆ ու իհսանը ա՛լիլէրինին մահ-
ճուպ ու շէրմէնտէսի օլտուղուլմ հայսիլիլէ ,
տահա նիշէ նիշէ մէրաթըպ ու մէսանիտը ճէ-
լիլէյէ նայիլիլէթը սէնիյէլէրի տուա՛ի պիրի-
եասը , պաշգաճա թէտիլէ ու թէղքեար գը-
լընմազտա օլտուղունուն ա՛րղ ու պէյանիլէ
պէրապէր , խասսէթէն լազըմէի թէպրիք ու
թէհնիլիլէթին իյֆասընա իպթիտար , վէ իհ-
թիեաճը սահիհ իլէ միւհթաճ օլտուղուլմ թէ-
վէճճիւհաթը միւֆիիղ իւլ ֆիւեուղաթը վէլի-
իւննի՛ամէլէրինին հագգը պէնտէկեանէմտէ
պազա ու իսթիգըրարի իսթիլհամընա իճթի-

սար գըլընտը , հէր հալտէ էմր ու ֆէրման
հագրէթը մինլէհիւլ էմրին տիր :

ՄԱ՛ ԷԹԹԵՇԵՖԻԻ ԹԵՊՐԻՖԻ ՐԻԹՊԷ

Ջէրէ գատար լիեագաթը պէնտէկեանէմ
օլմատըղը հալտէ , իշպու ի՛նայէթի ճէլիլէյէ
նայիլիլէթիմի , միւճէրրէտ նէյերի թէվլէճ-
ճիւհաթը վէլիիւննի՛ամիլէրի սէմէրէսի պիւ-
տիլիմտէն , վէ պու սուրէթլէ մազհար պու-
յուրուլտուղուլմ իլթիֆաթը սէնիլիլէրի , հագ-
գը պէնտէկեանէմտէ տէրքեար օլան թէվլէճ-
ճիւհաթը ա՛լիլէի քէրէմքեարիլէրի պիր գաթ
տահա թէէքիտ էյլէտիլինտէն , արթըգ մա՛-
րէզի թէշէքքիւրտէ պիր տէյէճէք սէօղ պու-
լամայարագ , եալընըլ տէրէճէի իսթիհագ
վէ լիեագաթը ա՛լիլէրինտէն տուն օլտուղու-
նու պիլէրէք , վէլինի՛մէթ էֆէնտիմին տախի
րիւթպէի ճէտիտէլէրինի թէպրիք զըմնտա ,
վէսիլէի ճէմիլէ իթիիսաղ էտէրէք , խաքի-
փայի ա՛լիլէրինէ ա՛րղը ու պուտիլիլէթ լազըմէ-
տէն իքէն , ա՛տէմի մուվաֆֆագըյէթի պէն-
տէկեանէմ իւզէրինէ , պու վէշլէ վուգուա՛-
կէլէն միւսապէգէթի ա՛լիլէլէրի , պի հագ-
գըն գուլլարընը զարիգը տէրեաի հիւզիւն ու
հիճապ էթմիշ տիր , հէր հալտէ էմր ու ֆէր-
ման . . . . :

ձիւմէ ի նտինտէ միւսէլլէմ վէ եարատը-
լըշտա լուծֆ ու իհասանը խալլադը ա'լէմ օլան
էհլիյէթ ու իսթիհգադը քէրիմանէլէրի իճա-
պընճա , ա'վաթըֆը ա'լիյէի խիւսրէվանէտէն
պու տէֆա' էօհտէի իսթիհալի ա'լիլէրինէ
րիւթպէի րէֆիա'ի միյրիմիրանի թէվճիհ ու
իհասան պուլուրուլմուշ , վէ իշպու միւժտէ
հասպէլ խուսուսիյէ ֆախը ու շատմանի չա-
քէրանէմի իսթիլզամ էյլէմիշ օլմաղլէ , հագգը
ահագգը ա'լիլէրինտէ միւթէյեէմէն ու մէ-
սու'տ , վէ մուգատտէմէի ֆէյլ ու իգպալը
նամատուտ օլմագ տա'վաթընըն էտա , վէ պա-
գաի թէվէճճիւհաթը քէրիմանէլէրինին իս-
թիտա'սիլէ , թագտիմի ա'րիզէի իխլասէ իպ-
թիտար գըլընտը , օլ պապտէ էմր ու իրատէ
էֆէնտիմին տիր :

ձ Ե Վ Ա Պ

Ասլա էհլիյէթ ու իսթիհգադըմ օլմայըպ ,
եալընըլ թէվէճճիւհաթը սէնիյէի միւնի'մա-
նէլէրի էսէրի օլարագ , էօհտէի ա'ճիզանէմէ
իհասան պուլուրուլան րիւթպէ վէսիլէսիլէ , էն-
վա'ի լուծֆ ու իլթիֆաթը շամիլ պիր գըթա'
թէպրիքնամէի քէրիմանէլէրի րէսիտէի մէվ-
գըլ' իհթիրամ օլարագ , հագգը ա'ճիզանէմ-
տէ պու վէչիլէ վագը' օլան լուծֆ ու իլթի-
ֆաթը սէնիյէլէրինտէն նասըլ սէվինտիյիմի ,

վէ նէ տէրէճէ մէմուռն ու միւֆթէսիլը օլ-
տուղուսուռն թա'րիֆ ու պէյանը , նէ պէնտէի
քէրէմ շէրմէնտէլէրինին էիմտէն կէլէճէյի ,
վէ նէ գալէմը քէմթէրանէմին տիլի տէօնէ-
ճէյի ճիհէթլէ , հէր վագըթ միւ'թատըմ օլան
էօմր ու իգպալի սամիլէրի տու'ասընը թէք-
րար , վէ իսթիգպաի թէվէճճիւհաթը սէնի-
յէլէրինէ իպթիտար գըլընտըլը , մա'լիւմը
վալալէրի պուլուրուլտուգտա օլ պապտէ էմր
ու իրատէ էֆէնտիմին տիր :

Պ Ո Ն Տ Ա Խ Ի

Հագգը պահիր իւլ իսթիհգադը ա'լիլէ-
րինտէ , միւնթաղըր պուլունտուղում ֆիւհու-
ղաթը նամիւթէնահիյէնին մուգատտէմաթը
խայրիէսինտէն օլան րիւթպէի ճէտիտէլէրի ,
հասպ էլ ու'պուտիյէ նէ մէրթէպէ իպթիհաճ
ու իֆթիխարըմը միւսթէլզիմ օլտուղունուռն
ա'րղ ու պէյանը տէրէճէի իսթիհալէտէ օլմա-
սիլէ , լաղըմէի թէհնիյէթ ու թէս'իտին իյֆա-
սընա իշպու ա'րիզէճըլըմ թէվըլի վէ թագտիմ
օլունմուշ տուր , հէր հալտէ էմր ու ֆէրման . . .

ԹԵՊՐԻԳԻ ՎԵԼԱՑԵԹ

Լէհիւլ համուի վէլմիննէ իշպու ալանը մէ-
սա'տէթ իգթիրանտէ , սէմէրէի ֆուատը նէսլի
նէսիլլէրի օլմագ իւղրէ , ղօնչէի միւթթէրայի
չիմէնիսթանը նէճապէթ օլան , պիր մախտու-
մու մէա'լի մէվուսուռն ա'լիլէրի հատիգայի ա'-

էմը վիւճուտտէ թէրավէթնիւմայի զուհուր
օլտուղու նիւվիտի մէսէրրէթ պէտիտի վասը
սամէ'ի ա'ճիզանէմ օլուպ , թըֆըլը նէվրէսիտէ
միսիւլլու սէվինճիմտէն նէ տէյէճէյիմի վէ
նէ սէյլէյէճէյիմի պիւլմէյէրէք , հէման
ճէնապը Հայըլա եէմուլթ , օլ զօնչէի նէվ շի-
քիւֆթէի պաղը էմէլի կիւլզարի թէրավէթտէ
տայիմա թաղէ ու թէր , վէ սուի նազարտան
ազատէ ու մասուն , վէ աղուշը տանէի ի'զզ
ու նազտէ ճիլվէ նիւմուն պույուրմագ տուա'ի
վաճիպ իւլ էտասընըն եէնի պաշտան եատ ու
թէզքեարիլէ , թահրիքի մէհտի լիսանը ու-
պուտիյէթ դըլընմըշ տըր , օլ պապտէ . . . :

Ճ Ե Վ Ա Պ Ը

Ճէնապը վահիպ իւլ ա'թանա լութֆ ու քէ-
րէմինտէն չաքէրլէրինէ իհսան պույուրմուշ
օլտուղու մախտուում քէօլէնիզին վէլատէ-
թինի միւթէզամին , ալմըշ օլտուղում թէպ-
րիքնամէի լութֆ ա'լամէլէրի , մէսէրրէթ-
պախը դալպը քէմթէրի օլմուշ տուր . ֆիւ
հագըգա պիր խայր խալէֆ եէթիշտիրմէք ին-
սանճա փէք պէյիւք պիր էսէր պրագմագ օլ-
տուղունտան , ճէնապը Հագ էֆէհտիմէ տախի
խայր իւլ խալէֆ օլմագ իւզրէ , նիչէ էվլատը
քիրամ իհսան ու իքրամ պույուրմագ տուա'-
սիլէ , թէշէքքիւրաթը լազըմէ իյֆա ու իթմամ
դըլընտը , օլ պապտէ էմր ու ֆէրման . . . :

ԸՍԹԸԼԱՀԱԹ

~~~~~

Հէր տիւրլու թահրիրաթտա վէրիլէճէք
զաթըն մէրթէպէսինէ կէօրէ սէօզլէր վէ թա-
պիրաթ գուլլանմալը տըր . մէսէլա ,
Պէն (տէյէճէք եէրտէ) :

ՍՍՏԵ

Միւհիպպինիզ , Միւլիսինիզ , Սէնաքեա-
ընըզ , Սիթայէշվէրինիզ , եախստ լէրի :

ՄԻԻԹԵՎԷՍՍԱԹ

Գուլլարը , Գէօլէլէրի , Պէնտէլէրի , Չաքէր-
լէրի :

ԱՆԱ

Պէնտէի քէմինէլէրի , Չաքէրի տիրինէլէրի ,
Ա'պտը մէմլուքլէրի , Չաքէրի խաքպէրապէր-
լէրի , Պէնտէի տիրէմլըրիտէլէրի :

ԻԻԼԷՄԱ ՎԷ ՄԷՇԱՅԻԻ ՃԱՆԻՊԻՆՏԷՆ

Տա'իլէրի , Ահգարլէրի , Տա'իլ քէմէնէլէրի :

ՍԷՆ (տէյէճէք եէրտէ)

ՍՍՏԵ

Չաթընըզ , Չաթը շէրիֆինիզ , Ճէնապը վա-
լանըզ :

ՄԻԻԹԵՎԷՍՍԱԹ

Չաթը ա'լիլէրի , Ճէնապը վալալարը , Խա-
քիփայը սամիլէրի :

Ա՛Ն Ա

Զաթը ա՛լիի քերիմանէլէրի, ճէնապը վա-
լաի ըահիմանէլէրի, Խաքիփայի սամիի միւ-
նիմանէլէրի :

ՎԷԶԻՐ ՕԼՈՒՐԱ

Խըտիվանէլէրի, Ասըֆանէլէրի, Տէսթու-
րանէլէրի, Միւշիյրանէլէրի :

ԻԻՂԵՄԱ ՎԷ ՄԵՇԱՅԻԽԷ

Զաթը ֆաղըլանէլէրի, Զահիտանէլէրի,
Միւրշիտանէլէրի :

Օ՛. (տէյէճէք եէրտէ)

Մէզպուր, Մէրգոււմ, Մէզքիւր, Սալիֆ-
իզզիբըր, Մուսաիլէյհ, Միւշարիւն իլէյհ :

ՓԱՏԻՇԱՀԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ԹԱՊԻՐԱԹ

Շահանէ, Միւլիւքեանէ, Շէհնշահի, Ճը-
հանտարի, Խիլաֆէթիէնահի, Զըլլուլահի,
Շէհրիեարի, Թահտարի :

ԷԼԳԱՊԸ ՈՒ՛ՄՈՒՄԻՅԷ

Ս Ա Տ Ա Ր Է Թ Է

ԻԻՂԵՄԱՏԷՆ

Մա՛րուզը տա՛իի քէմինէլէրի տիր քի :

ՍԱՅԻՐԷՏԷՆ

Մա՛րուզը չաքէրի քէմինէլէրի տիր քի :

Ի՛ՊԱՐԷ ԱՐԱՍԸՆՏԱ

Տէվլէթլու, Ֆէխամէթլու էֆէնտիմ հազ-
րէթլէրի :

ՇԷՅԻԸ ԻՍԼԱՄԱ

« Մա՛րուզը տա՛իլէրի տիր քի :

« Մա՛րուզը չաքէրի տիր քի :

« Տէվլէթլու, Սէմահէթլու :

ՐԻԻԹՊԷԻ ՍԱՏԱՐԷԹԻ ԻՀՐԱԶ ԷԹՄԻՇ ԶԷՎԱԹԷ

« Մա՛րուզը տա՛իլէրի տիր քի :

« Մա՛րուզը չաքէրի տիր քի :

« Իւպհէթլու, տէվլէթլու հազրէթլէրի :

ՄԱ՛ԶՈՒԼ ՕԼԱՆ ՇԷՅԻԸ ԻՍԼԱՄԼԱՐԱ

« Մա՛րուզը տա՛իլէրի տիր քի :

« Մա՛րուզը պէնտէլէրի տիր քի :

« Տէվլէթլու, Ֆազիլէթլու հազրէթլէրի :

ՍԷՐ ԱՍԳԷՐԷ

Տէվլէթլու, Աթուֆէթլու, էֆէնտիմ հազ-
րէթլէրի :

ՄԻԻՇԻՐԼԵՐԻ ԿԷ ՎԻԻԶԵՐԱՅԷ
ՏԵՎԼԵԹԼԸ ԷՖԷՆԱԽԻՄ ՀԱՂՐԷԹԼԵՐԻ :

ՐԻԻԹՊԷԻ ՊԱԼԱՅԷ

Ա՛ԹՈԼՖԷԹԼԸ ԷՖԷՆԱԽԻՄ ՀԱՂՐԷԹԼԵՐԻ :

ՖԵՐԻԳԱՆ ԻԼԷ ՐԻԻԹՊԷԻ ՈՒԼԱ ՍԸՆՖԸ ԷՎՎԷԻԷ

Սա՛ատէթլու ԷՖԷՆԱԽԻՄ ՀԱՂՐԷԹԼԵՐԻ :

ՄԻԻՏԵՐՐԻՍԻՆԷ

ՄԷՔԻԼՐՄԷԹԼԸ ԷՖԷՆԱԽԻ :

ՄԻՐԻ ԼԻՎԱ ՎԷ ՄԻՐԻ ՄԻՐԱՆԷ, ՐԻԻԹՊԷԻ ՈՒԼԱ,
ՍԸՆՖԸ ՄԱՆԻՍԻՆԷ

Սա՛ատէթլու ԷՖԷՆԱԽԻՄ :

ՄԻՐԱԼԱՅ ՎԷ ՍԱՆԻՅԷ ՄԻԻԹԷՄԱՅԻԶԻՆԷ

Ի՛ղէթլու ԷՖԷՆԱԽԻՄ :

ՐԻԻԹՊԷԻ ՈՒԼԱ ՍԸՆՖԸ ՍԱՆԻՍԻՆԷ, ՎԷ
ԳԱՅՄԱԳԱՄԼԸԳ ՎԷ ԸՍԹԱՊԼԸ Ա՛ՄԻՐԷ
ՄԻԻՏԻՐԻ ՓԱՅԷԼՈՒԼԷՐԻՆԷ

Ի՛ղէթլու Փաշա, ՊԷՅ ԷՖԷՆԱԽԻ, Աղա :

ՊԵՆ ՊԱՇԸԼԷՐԷ, ՎԷ ՐԻԻԹՊԷԻ ՍԱԼԻՍԷՅԷ,
ՎԷ ԳԱՓՈՒՃԻ ՊԱՇԸԼԱՐԱ

ՐԻՖա՛թլու ՊԷՅ ԷՖԷՆԱԽԻ, Աղա :

ՐԻԻԹՊԷԻ ՐԱՊԻ՛ԱՅԷ, ՎԷ ԳՕԼ ԱՂԱԼԷՐԻՆԷ,
ՎԷ ԻՍՃԷԿԵՆԷ ՎԷ ԵԻԻԶ ՊԱՇԸԼԱՐԱ

ՅԻԼԹՈԼՎԷԹԼԸ ԷՖԷՆԱԽԻ, ՊԷՅ, Աղա :

ՐԻԻԹՊԷԻ ՄԷԶՔԻԻՐԷ ՄԱՏՈՒՆՈՒՆՏԱ
ՊՈՒԼՈՒՆԱՆԼԱՐԱ, ՎԷ ՄԷՄՈՒՐԻՆԷ ՍԱՅԻՐԷՅԷ

ՀԱՄԼԵԹԼԸ ԷՖԷՆԱԽԻ, ՊԷՅ, Աղա :

ՍԱՅԻՐ ԱՀԱՏՏԸ ՆԱՍ ՊԷՅՆԻՆՏԷ

ԷՖԷՆԱԽԻՄԻՂ, ԿԷՆԻՄ ՓԷՏԵՐԻՄ, ԿԻՐԱՏԷ-
ՐԻՄ, ՕՂՐԱՄ :

ՏԵՐՈՒՆԸ ՔԻԹԱՊՏԱ ՊՈՒԼՈՒՆԱՆ

ԱՐԱՊԻ ՎԷ ՖԱՐՍԻ ԼՈՒԴԷԹԼԷՐ ՊՈՒՐԱՏԱ

ՍԸՐԱՍԸԼԱ ԵԱԶԸԼՄԸՇ ՏԸՐ

Ա

Ագար . Ագարէթլէր :

Ագլամ . Գալէմլէր :

Ագմիշ . Գուճաշլէր :

Ագսամ . Գըսըմլէր :

Ագվամ . Գալմլար , Թայ-
ֆէլէր :

Ագտ էթմէք . Պաղլամաղ ,
Թէրթիպէ գոմաղ :

Ագտէմ . Էվլէլ , Էօն :

Ահաթ . Ալամէթլէր : գու-
րանըն իպարէլէրի :

Ա՛գամ . Զիյատէ պէօյիւք,
զիյատէ ուլու :

Ա՛զիմ . Պէօյիւք , ուլու .
Եօլա չըգան , Կիտէն :

Ա՛զիմէթ էթմ . Կիթմէք :

Ազնէր . Փէք աշիքեար :

Ա՛զլ էթմ . Իշի պաշգապը-
նըն իւզէրինէ աթմաղ :

Ա՛թա . Պախշիշ :

Ա՛թահա . Պախշիշլէր :

Աթըպպա . Հէքիմլէր :

Ա՛թիգ . Էսկի :

Ա՛թուֆէթ . Քէրէմ , Էյ-
լիք , իհսան :

Ա՛թուֆէթսաղ . Քէրէմ Է-
տիճի :

Աթվար . Թալրլար , հա-
րաքէթլէր :

Աթֆալ . Թըֆըլլար , չօ-
ճուզլար :

Ալաթ . Ալէթլէր :

Ալամ . Էլէմլէր , քէտէրլէր :

Ա՛լայիմ . Նշանլէր , ալա-
մէթլէր :

Ա՛լամէ . Նըշան :

Ա՛լէլ ի՛միէն . Միւրատսըգ :

Ա՛լէլ ու՛մու . Ումուլէն :

Ա՛լէմհան . Ինսան Թայի-

ֆէսի :

Ա՛լէնի . Հէր քէսին Էօ-

նիւնտէ , աշիքեար :

Ա՛լէտ տէվամ . Տայիմա ,

տէվամ իւզըր :

Ա՛լի . Եիւքսէք , շէրիֆ օ-

լան :

Ա՛լի գատր . Գատրը երև-
սէք :
Ա՛լի . Մարազը , սագաթ
օլան :
Ախասս . Զիյատէ խաս :
Ախզ էթ'' . Ալմագ , թու-
մագ :
Ախլար . Խույ , թապիւթ-
լար :
Ախշապ . Թախթա պինա :
Ահատ . Պիրլէր :
Ահշպպա . Տօսթլար :
Ահլալ . Հալլէր :
Ահքեամ . Հիւքմլէր , է-
մրլէր :
Ահֆատ . Թօրուշլար :
Աղազ էթ'' . Պաշլամագ :
Աղնամ . Գօյուշլար :
Աղուշ . Գուճագ :
Աղրազ . Ղարէզլէր , մագ-
սուտլէր :
Ա՛ճայիպ . Թաաճիւպ օ-
լուշաճագ շէյլէր :
Ա՛ճիզ . Գուտրէթսիզ :
Ա՛ճիւ . Աճէլէ էտիճի :
Ա՛մա . Քէօր օլմագ :
Ամալ . Էմէլլէր , իւմիտլէր :
Ա՛մէլ . Իշ , ֆիյիլ :
Ա՛մէլի . Իշէ միւթաալիզ :
Ամիր . Էմիր էտիճի :
Ա՛յիտ . Միւթաալիզ , կէ-
լէն :
Ա՛ն . Տէն ,
Աշիեան . Եուվա :
Ապ . Սու :
Ապատ . Շէն :
Ապտ . Գուլ : Քէօլէ :

Աւայիշ . Բահաթլըզ :
Ասապ . Զիյատէ կիւճ :
Ասար . Էսէրլէր , նըշանէ-
լէր :
Ասըֆ . Հազրէթը Սիւլէյ-
մանըն վէզիրին իսմի ջի
վիւզէրայէ տէնիլուր :
Ասիթան . Գափու էշիյի :
Ասիւման . Կէօյ ,
Ասլ . Քէօք , թէմէլ , սոյ
սօի :
Ասիւ . Քէօքլիւ , թէմէլլի :
Ասհապ . Սահիպլէր :
Ասուտէ . Բահաթ ,
Ա՛վաթըֆ . Լութֆլէր ,
քէրէմլէր :
Ա՛վամ . Հէր քէս :
Ավան . Զէմանլէր :
Ավարըզ . Իլլէթլէր , պէ-
լալէր :
Ա՛վն . Եարտըմ ,
Ա՛վտէթ էթ'' . Կէրի տէօն-
մէք :
Ատապ . Էտէպլէր :
Ա՛տէմ . Եօզ , Կօզլուզ ,
սըզ :
Ա՛տէմի գապուլ . Գապուլ
էթմէյէրէք :
Ա՛տէտ . Սայը , տանէ :
Ա՛տիտ . Զօզ :
Ա՛տտ էթ'' . Սայմագ :
Արա . Տօնատըճը , զիյ-
նէթլէյիճի :
Ա՛րազ . Բազը :
Արամագ . Բահաթ էտիճի :
Արասթէ . Պէղէնմիշ , տօ-
նատըմըշ :

Արազի . Եէրլէր :
Ա՛րզ էթ'' . Կէօսթէրմէք ,
էօնիւնէ գօմագ :
Ա՛րըզ . Վազը օլան : Արզ
էտիճի :
Ա՛րըզէ . Զուհուրա կէլէն
խուսուս , պէլա , գա-
զա , քէտէր :
Ա՛րի . Զըպլագ օլան , մա-
լիք օլմահան :

Ա՛րիզէ . Պիրինէ արզ օլու-
նան նէմնէ :
Արուս . Կէլին :
Աֆագ . Ուֆուզլար , կէօ-
յիւն տէօրթ էթրաֆը :
Աֆաթ . Աֆէթլէր , պէ-
լալէր :
Ա՛ֆիյէթ . Վիճուտ սաղ-
լըլը :

Գ

Գազահա . Գազիյէլէր ,
տօղրու եախօտ եալան
օլմասընը հիւքմ էտէն
լազրտըլար :
Գաթ՛ա . Ասլա , հիշ պիր
վէշիլէ :
Գաթ՛ էթ'' . Քէսմէք :
Գաթի՛ . Քէսիճի :
Գաթլ էթ'' . Էօլտիւրմէք :
Գաիտ . Օթուրան :
Գալայիտ . Կէրտանլըզ :
Գալիլ . Ազ :
Գալպ . Եիւրէք :
Գահիր . Զօր վէ գուվ-
վէթլէ զալիպ օլան :
Գայտէթ'' . Տէֆթէրէ եազ-
մագ :
Գանի՛ . Գահաաթ էտիճի :
Գապայիլ . Գապիլէլէր ,
թայֆէլէր :
Գապլ էթ'' . Ալմագ , Սըզ-
մագ :

Գապլէ . Փէնշէ , էլ :
Գապիլ , Միւմքին :
Գապր . Մէզար :
Գասր . Քէօշք :
Գասրը եէտ էթ'' . Էլ շէք-
մէք , վազ կէշմէք :
Գավանին . Գանօնլար :
Գավլ . Սէօզ :
Գատ . Պօյ :
Գատէմ . Ահագ :
Գատէմ նիհ . Ահագ պա-
սըճը :
Գատըր . Հէր շէյէ միւզ-
թէտիր :
Գատիմ . Էսկի :
Գատրշինաս . Գատր ու
հայսիյէթ պիլէն , թա-
նըեան :
Գարապէթ . Եազընլըզ ,
խաղմլըզ :
Գարզ . Էօտիւնն :
Գարիյէ . Քէօյ :

Գարին . Որդատաշ : Գուվա . Գուվվեթլեր ,
Գարինի դապուլ . Գապու- խաստէլեր :
լուն արդատաշը քի Գուվվէ . Գուվվէթ :
մադպուլ օլան տէմէք տիւր : Գուվվէտէն ֆիլիէ չըգար-
մադ . Իշի մէյտանա չը-
գարիւ . Եագըն : գարմադ , եարմադ :
Գարիւպէն . Եագընտա : Գուտէմա . Էսկի վագըթ-
Գարն . Եիւզ սէնէ միւտ- տաքի ատէմէլեր :
տէթ : Պուշնուդ : Գուտուժ . Կէլմէ :
Գըհամ էթմէք . Ահաղա Գուտրէթեապ . Կիւճիւ օ-
գալգմադ : լան , գուվվէթ պուլան ,
Գըթա՛ . Փարչա , ճիւզ : Գուրա . Գարիյէլեր , քէօյ-
Գըլլէթ . Աղլըգ : լեր :
Գութը լա եէմութ . Էօյ Գուրպիյէթ . Եագընլըգ :
մէյէճէք գատար եէմէք : Գրաաթ էթ" . Օգուլմադ :
Գութը . Եան , թարաֆ :

Ե

Եալերի . Եարտըմ : Եէտ . Էլ :
Եատ էթ" . Անմադ : Եէտ . Իւմիտսիդ :
Եատկեար . Հէտիյէ , պէր- Եէվմ . Կիւն :
կիւզար : Եէկտիկէր . Պիրի պիրինի :
Եէկվիճուտ . Պիր վիճուտ : Եիւմն . Պէրէքէթ :

Զ

Զահիպ օլ" . Կիթմէք : Զամլն . Քէֆիլ :
Զահիտ . Փէրհիգըհար , սօ- Զամմ էթ" . Գաթմադ , ար-
ֆու : թըրմադ :
Զահիր . Աշիքեար : Զայիլ օլ" . Թիւքէնմէք ,
Զահիրէ իխրամ օլ" . Մէյ- զայալ վէ եօզ օլմադ :
տանա չըգմադ : Զայիտ . Զիյատէ օլան :

Զատէ . Տօղմուշ օլան , օ- Զէրթար . Ալթուն թէլ :
ղուլ : Զիեա . Այաղնլըգ :
Զարուրէթ . Ֆագըրլըգ : Զիւմաժ . Եուլար :
Զաֆէր . Ղալէպէ , եէնմէ : Զիյալ , Զիյնէթ , տիւզ-
Զարֆընտա . Իշինտէ : Զիյվէր . Կիւն :
Զէլիլ . Ալլադ , խօր օլան : Զիյր . Ալթ :
Զէլսայիր . Զախիրէլեր , Զիյրի տէսթան . Թէպտա :
տէր անպար օլունան Զինտէկեանի . Ճանլըլըգ ,
շէյլեր : հաեաթ :
Զէյլ . Ուճ , սօն , մէք- Զիշէրէֆ . Շէրէֆ սահիպի
թուպուն ախէրինտէքի Զիրուհ . Ճանլը :
իլալէ : Զիւլալ . Սաֆի , թէմիդ :
Զէպան . Տիլ , լիտան : Զիւքիւր . Էրքէկ :
Զէվաթ . Զաթլար , քի- Զիքր էթ" . Անմադ :
շիլեր : Զուաֆա . Զայիֆլեր :
Զէվայիտ . Զիյատէ օլան Զուլմէթկէտէ . Գարան-
լըգ եէր : լըգ եէր :
Զէվճ . Գօճա : Զուհուր էթ" . Մէյտանա
Զէվճէ . Գարը : Կէլմէք :
Զէվի . Սահիպլեր : Զրաաթ . Բէնչպերլիք :
Զէր . Ալթուն :

Է

Էաղղ . Զիյատէ աղիղ , Էգըբեա . Տինտար վէ ա-
մադպուլ : լիմ օլանլեր :
Էհատի . Ելլեր : Էլան . Շիմտի , պու վաղթ :
Էզ . Տէն : Էլ եէվմ . Պու կիւն , պու
Էզհէր . Զիյատէ զահիր , զէման :
աշիքեար : Էլ եէք . Զիյատէ լայըգ :
Էզման , Զէմանլեր , վա- Էլէմ . Քէտէր , աղրը :
Էզմիւնէ . զըթլար : Էլթաֆ . Լութֆլար , քէ-
Էզ սէրինէվ . Եէնի պաշ- րէմլեր :
տան : Էլպիսէ . Բուպալեր :

Ելսինէ . Լիսանլար :
 Ենլի ըրզ . Նամուս , ըրզ
 սահրպի :
 Ենլիյէթ . Մէհարէթ , լի-
 յադաթ :
 Ենճար . Թաշլար :
 Եհրամ . Հէրէմէր , (բուր-
 գեր) :
 Եղէպ . Զիյատէ դալիպ :
 Եճասմ . Ճիսմէր , (մար-
 մինք) :
 Եճր . Միւքեաֆաթ :
 Եճրամ . Ճիւրմէր , Ճիսմ-
 լէր , վիճուտէր :
 Եմէլ . Արզու :
 Եմվալ . Մալլար :
 Եմլագ . Միւքէր :
 Եյամ . Կիւնլէր :
 Եյման . Ենմիւնլէր :
 Ենզար . Նազարլէր :
 Ենիմէ . Փարմագ ուճ-
 լարը :
 Ենճիւմէն . Մէճլիս , ճէ-
 միյէթ :
 Ենսէպ . Զիյատէ մինասիպ :
 Ենվա . Տիւրլիւ տիւրլիւ :
 Ենվէր . Զիյատէ զիյալը ,
 վէ ալտընլըզ :
 Ենտագ . Աթճը :
 Ենտամ . Պոյ :
 Ենխաս . Քիշիւնլէր :
 Ենկեալ . Շէքլէր , պի-
 չիմէր :
 Ենրէֆ . Զիյատէ չէրէֆլի :
 Ենք . Կէօղ եաշը :
 Ենֆագ . Մէրհամէթլէր ,
 չէֆագաթլար :

Եպնա . Իպնլէր , օղուլլար :
 Եսամի . Իսմլէր :
 Եսարէթ . Եսրիլիք :
 Եսէր . Նշան : Թարիխ ,
 (պէրկիւզար թութուլա-
 ճագ նէսնէ) :
 Եսլաֆ . Սէլէֆլէր (Նա-
 խորդք) :
 Եսղէր . Զիյատէ քիւշիւք :
 Եսման . Պէհալէր , Քի-
 յաթլար :
 Եանա . Վազթ , զէման :
 Եանիյէ . Սէնալար , մէտի-
 լէր :
 Եսպապ . Սէպէպլէր :
 Եվգաթ . Վազթլար :
 Եվգան . Զիյատէ աշիքեար
 օլան :
 Եվսաֆ . Վասֆլար , սը-
 ֆէթլէր :
 Եվտիյէ . Վատիլէր , տէ-
 րէլէր :
 Եվֆագ . Զիյատէ մուվա-
 ֆըզ վէ ուեար օլան :
 Ետէվաթ . Ետաթլէր , ա-
 վատանլըզլէր :
 Ետիյէ . Տուալէր :
 Ետիպ . Ետէպլի :
 Երգամ . Բագամլէր :
 Երզագ . Կէշիւնէճէք վէ-
 սիլէլէր , ըրզլար :
 Երզան . Լայրզ , միւնասիպ :
 Երհամ . Զիյատէ մէրհա-
 մէթլի :
 Երպա'ա . Տէօրթ :
 Երպապ . Սահրպլէր :
 Եքիտէն . Գալիէն :

Եբլ էթ'' . Ենմէք :
 Եքսէր . Քէսիւր , չօդ :
 Եքտար . Քէտէրլէր :
 Եքրէմ . Զիյատէ քէրէմ
 էտիճի :
 Եֆգէր . Զիյատէ Փագիր :
 Եֆղուն . Զօդ , զիյատէ :
 Եֆիւէմ . Զիյատէ Փախիմ ,
 ուլու :

Եֆսանէ . Ֆայտէսիդ հի-
 քեայէ :
 Եֆսէր . Փատիշան թաճը :
 Եֆրատ . Ֆէրալէր , քի-
 չիլէր :
 Եֆքեար . Ֆիքրլէր :
 Եօհտէ . Նազարէթ վէ մէ-
 մուրիյէթ հուսուտու ,
 քէֆալէթ :

Ը

Ըղթըրապ . Զալգանըշ , քէ-
 տէր , էղիյէթ :
 Ըֆֆէթ . Փէրհիդքեարլըզ :

Ըրդ . Տամար , դան տա-
 մարը : Ասըլ քէօք :

Թ

Թա'աթի էթ'' . Պիրպիրինէ
 ալըպ վէրմէք :
 Թագէթֆէրսա . Կիւճ ու
 գուվլէթի քէսիլմիշ :
 Թագիպ էթ'' . Պիրինին ար-
 տընճա կիթմէք :
 Թագլիպ . Թէրսինի չէ-
 վիրմէք :
 Թագվիյէթ վէրմէք . Միւհ-
 քէմ գըլմագ :
 Թագաիմ էթ'' . Էօնէ կէ-
 չիրմէք , էօնէ դօմագ :
 Թագտիր էթ'' . Օլաճագ
 չէյլէրի Ալլահ թարա-
 ֆընտան էվլէլտէն թայ-
 եին էթմէք : Գատր ու
 զըյմէթ թանըմագ :

Թագրիպ . Ֆիւրսաթ , եօլ
 Թագրիպէն . Թախմինէն :
 Թա'ղիմ էթ'' . Պէօյիւք սա-
 յըպ հիւրմէթ էթմէք :
 Թա'ղիյէթ . Միւսիպէթէ
 տիւշէնի սապրէ նասի-
 հաթ էթմէք :
 Թագմիւնաթ . Էօտէնէն դա-
 բարլար :
 Թաթպիգաթ . Ուլմագլըզ :
 Թալէպէ . Շակիրտ :
 Թալթիֆ էթ'' . Հիւսնիւ
 մուամէլէ , վէ խաթըրը
 օխշամագ :
 Թալի' . Պախթ , տօղան
 (կիւնէշ) :
 Թա'լիմ էթ'' . Էօյրէթմէք :

Թալիս օլ". Իսթէմէք :
Թալիսուսն . Շակիրտան ,
Իսթէյիճիլէր :
Թալիսիյէ էթ" . Պօշ պրագ-
մագ :
Թալսրիպ էթ" . Խարապ
էթմէք :
Թալսֆիֆ էթ" . Խաֆիֆ-
լէթմէք :
Թահգիր էթ" . Խօրլամագ :
Թահթ . Ալթ :
Թահսիլ էթ" . Էտինմէք ,
էօյրէնմէք :
Թահսին էթ" . Պէյէնմէք ,
կիւզէլ կէօրմէք :
Թահվիլ . Տէյիշտիրմէք ,
չէվիրմէք : Ագչէ սէնէ-
տի :
Թահրիր էթ" . Եաղմագ ,
Թահրիրէն . Եաղը իլէ ,
մէքթուպլէ :
Թահրիք էթ" . Գըմըլտաթ-
մագ , աղտըրմագ :
Թահտիտ էթ" . Սընօր գօ-
մագ :
Թաղեիրաթ . Տէյիշիլմէք-
լիք :
Թա'ճիլ էթ" . Աճէլէ էթ-
մէք :
Թահիր . Թիւճճար ,
Թա'սիդ էթ" . Տէրինէ վար-
մագ :
Թա'միմէթ" . Ումում գըլ-
մագ :
Թայեին էթ" . Պէլի էթ-
մէք , մախսուս գըլմագ ,
Թայեան . Նթաաթ էտէրէք :

Թ'ան էթ" . Պիրինին այիպ
վէ գուսուրլարընը պէ-
յան էտիպ ընդիլ էթմէք ,
Թանդիմ էթ" . Սըրայա գօ-
մագ :
Թա'պ էթ" . Պասմագ :
Թապան . Զիեալը , փար-
լագ :
Թապիպ . Հէքիմ ,
Թասիհի միզաճ էթ" . Քէյ-
ֆինի տիւզմէք , քէյֆ-
սիդիքտէն գուրթուլ-
մագ :
Թաստի էթ" . Պաշ աղըրթ-
մագ , սըգընթը վէրմէք :
Թավիլ . Ուզուն :
Թա'տատ էթ" . Սայմագ ,
Թարապէթ . Թաղէլիք :
Թարաֆէյն . Իքիթարաֆ :
Թարի օլ" . Անսըղըն մէյ-
տանա չըգմագ , մէվ-
ճուտ ու հաղըր օլմագ :
Թարիդ . Եօլ :
Թա'լլի . Գ . Խըսըմըլըդ , Էա-
գընըլըդ :
Թա'րիդ էթ" . Քինայէ սէօյ-
լէմէք :
Թարն էթ" . Եէրէ պըրագ-
մագ , գօյմագ :
Թարտ էթ" . Սիւրուպ եը-
րագ էթմէք , գօվմագ :
Թաֆսիլ էթ" . Ուզունճա
վէ էթրաֆըլըճա պէյան
էթմէք :
Թէայեիւշ էթ" . Կէչինմէք ,
Թէատտի . Զուլմ ու ճէվը
էթմէք :

Թէգատտէս . Ազիդ , փագ
օլան :
Թէգայեիւտ էթ" . Արթըր-
մագ :
Թէգեին էթ" . Տօնաթմագ ,
գիյնէթ վէրմէք :
Թէգեիտ էթ" . Արթըրմագ ,
Թէգէվիլուն էթ" . Գարը
ալմագ , էվլէնմէք :
Թէգէքըլըր էթ" . Խաթըրա
կէթիրմէք :
Թէգըեար էթ" . Անտըր-
մագ , զիքըր էթմէք :
Թէեիտ էթ" . Գուզվէթ
վէ մէթանէթ վէրմէք :
Թէէսիր էթ" . Կէճիթտիր-
մէք , սօնրայա պըրագ-
մագ :
Թէէհիւլ էթ" . Էվլէնմէք :
Թէէսիս էթ" . Թէմէլ գօ-
մագ , Էափմագ :
Թէէսիր էթ" . Էսէրնըչանէ
պըրագմագ :
Թէէսիլէք էթ" . Գօրգուպ
քէտէր էթմէք , զամ
չէքմէք :
Թէլսիմ էթ" . Մահպուպէ-
նին աղընըր էօփմէք :
Թէլէգզիլ էթ" . Լէզգէթ
ալմագ :
Թէլսիլ էթ" . Գուրթար-
մագ :
Թէհագգուզ էթ" . Սահիհ
օլտուղու վէ հագըգէթի
մէյտանա չըգմագ :
Թէհամիւլ էթ" . Սապը
էթմէք :

Թէհասսիր . Հասըրէթ չէք-
մէք :
Թէհավիլ էթ" . Տէյիշիլ-
մէք , Թէպտիլ օլունմագ :
Թէհատտիւս էթ" . Սօնրա-
տան հասըլ օլմագ :
Թէհզիլ էթ" . Գըմըլտաթ-
մագ , օյնաթմագ :
Թէհէվիլուն էթ" . Պիր իշէ
միւլահագաղըդ սալտը-
րպ կիրմէք :
Թէհի . Պօշ :
Թէհիլէ էթ" . Հաղըրլամագ :
Թէհսիլէթ . Ինչալլան էյի
օլուր տէյիպիրինէ տուա
էթմէք :
Թէղատտի էթ" . Սապան
թաամը Էէմէք :
Թէճավիլ էթ" . Էօթ էյէ
կէչմէք :
Թէճարիպ . Թէճրիւպէլէր :
Թէճվիլ էթ" . Բուխսաթ
վէրմէք , էօթ կէչիւրմէք :
Թէճտիտ էթ" . Եէնիլէթ-
մէք :
Թէճրիմ էթ" . Ճէրէմէ վէր-
տիրմէք :
Թէմաշա էթ" . Սէյր էթմէք
Թէմատի . Ուզամա :
Թէմեիլ էթ" . Այըրմագ ,
Թէմէթթու էթ" . Պայիտէ-
լէնմէք :
Թէմէեիւլ . Սայիրլէրտէն
այըրլմագ , Փարդըլ օլ-
մագ :
Թէմէննիլ էթ" . Բէճա էթ-
մէք , Էալվարմագ :

Թէմհիր էթ" . Մէօհիւր . Թէնքիւ էթ" . Շէքէ գօ-
լէմէք : մադ , վիճուտէ կէթիր-
մէք : մէք : Թէպա'ա, Թապիլէր, հիւքմ
ալթընտա օլան : Թէպա'յի . Թապիլաթլար :
Թէնաթիւ էթ" . Զիւրրիյէթ Թէպէյեիւն էթ" . Պէյան
փէյտա օլմադ : վէ աշիքեար էթմէք :
Թէնէզզիւ էթ" . Էնմէք : Թէպէտտիւլ . Եէնի հէյէ-
Թէնէզզուհ էթ" . Ֆէրահ- թէ կիրմէք, տէյիշիլմէք:
լանմադ իշիւն սէյրէ Թէպ'իտ էթ" . Ուղաղա
չըզմադ : գօլմադ : Թէպիլի էթ" . Ուլաշտըր-
ալմադ : մադ , իրիշտիրմէք :
Թէնվիր էթ" . Նուրլաթ- Թէպճիլ էթ" . Պէօլիւք
մադ : սայմադ : Թէպշիր էթ" . Միւթտէ-
Թէնարիւլաթի . վիճուտ էթմէք :
սաղըղը : Թէնահիւպ էթ" . Հիւքմ ու
Փէրմանըն իճրա էթ- չըզմադ , սահապէթլիք
տիրմէք : էթմէք : Թէնէրրիւլ էթ" . Շէրէֆէ
նալիլ օլմադ : Թէնալուր էթ" . Զիհնտէ
Թէնէպպիւս էթ" . Ել իլէ պիր նէսնէնիւն հէյէթի-
հաիւընպ սալը վէրմէ- նի քէշֆ էթմէք :
մէք , գալի նիյէթիլէ Թէսաթիւլ էթ" . Բասթ
իշէ պաշլամադ : կէլմէք : Թէսարրիւլ էթ" . Սահիպ
Թէնլիրի սաղը զայրէթ վէ մալիք օլմադ :
էթ" . Պաճադ վէ փաշա- Թէսեիր էթ" . Ծօլլամադ :
սընը սըվոյըպ իշէ հա- Թէսթիր էթ" . Սաթըր սա-
ղըր օլմադ : թըր հաղմադ : Թէսլիյէ էթ" . Խաթընը
Թէնվիլ էթ" . Իսթէք վէր- հափմադ, թէսէլլի էթ-
մէք , զայրէթ վէրմէք : մէք : Թէսիլ էթ" . Գօլալաթ-
Թէնլիհ էթ" . Փարէ փարէ Թէսիլ էթ" . Գօլալաթ-
քէսմէք : մադ : մադ :

Թէսիլաթ . Գօլալըդ : Թէտալի էթ" . Տէվա, իլաճ
Թէսմիյէ էթ" . Իսմ վէրմէք : էթմէք :
Թէսվիյէ էթ" . Տիւզ գըլ- Թէտալիւլ էթ" . Ելտէն
մադ , միւշքիւլ մէսէ- էլէ վէրմէք , ումուսէն
լէյի սըրասընա գօմադ : գուլանմադ :
Թէվայիֆ . Թայֆէլէր : Թէտէնի էթ" . Տէրէճէ-
Թէվարիս . Թարիլիէր , սիւտէն ինմէք :
հիքէպէլէր : Թէտէրրիւս . Տէրս ալմադ :
Թէվզըֆ էթ" . Ալը գօ- Թէտիյէ էթ" . Պօրճուսու
մադ : էօտէմէք : Թէտրիճ էթ" . Տէրէճէ տէ-
Թէվզիր էթ" . Թաղիմ վէ րէճէ հարաքէթ էթ-
իշթիրամ էթմէք : տիրմէք :
Թէվզիլ էթ" . Տաղթմադ , Թէտրիս էթ" . Տէրս վէր-
փայ էթմէք : մէք :
Թէվզիհ էթ" . Աշիքեար Թէր . Թաղէ :
էթմէք : Թէվէհիւլ էթ" . Զանն Թէրազգըլ էթ" . Արթմադ,
էթմէք : Գօրգմադ : իլէրի կիթմէք :
Թէվէզիւլ էթ" . Պիր իշէ Թէրաիս . Իշաէ կէվէք
տալմադ : տալրանմադ :
Թէվէճճիւհ . Իհսան , իլ- Թէրգիմ էթ" . Ծաղմադ ,
թիֆաթ : րաղամլամադ :
Թէվէսսիւ . Կէնիշլէնմէք Թէրէթթիւպ էթ" . Վու-
Թէվճիհ էթ" . Կէօնտէր- գու պուլմադ , գուհուր
մէք , լայըզ գըլմադ : էթմէք :
Պիր հանա տօղրուլթ- Թէրէնիւմ . Նաղմէ , ա-
մադ , իհսան էթմէք : հէնկ :
Թէվսի' էթմէք . Եէնիշլէթ- Թէրէտտիւս էթ" . Պիր շէյէ
մէք , Թէվսի' էթ" . Թէսլիմ էթ- գարար վէրէմէյիլ շիւպ-
մէք : հէտէ գալմադ ,
Թէվթիլ էթ" . Վէթիլ էթ- Թէրհիւն էթ" . Բէհիւն գօ-
մէք : մադ :
Թէվֆիլաթ . Ույմադըդ , Թէրսիմ էթ" . Զըզմադ ,
րասթ կէթիրմէք : րէսմ էթմէք :
Թէվֆիլէն . Ույարադ : Թէրվիճ էթ" . Բէվաճ վէր-
Թէտալիր , Թէտալիրէր : մէք , իթիպար էթմէք :
Թէրէք էթ" . Պըրաղմադ :

Թէրֆիհ էթ". Նազ ու Նի-
մէթլէ տօլտուրմագ :
Թէքեասիւ էթ". Գայտսըզ
տապրանմագ :
Թէքէլիւֆաթ . Զիյատէ
մասրաֆ :
Թէքէվիլին . Վար օլմագ,
վիճուտէ կէլմէք :
Թէքերիմ էթ". Հիւրմէթ վէ
իգրամ էթմէք :
Թէֆախիւր . Պիրի պիրինէ
գուրուլուպ էօյիւնմէք :
Թէֆէհիւս էթ". Իչ եիւ-
զիւնիւ արաշտըրմագ :

Թէֆէվիլուհ էթ". Սէօյլէ-
մէք :
Թէֆէրրիւգէ . Այրըմա :
Թէֆսիր էթ". Մանասընը
աչմագ :
Թէֆրիգ էթ". Այրըմագ ,
պէօլմէք :
Թլպպ . Հէքիմիք :
Թըֆի . Քիւչիւք չօճուգ :
Թըրազ . Զիյնէթլէնտի-
րիճի :
Թիսեար էթ". Կէօնտէր-
մէք :
Թուլ . Ուզուն :

Ի

Իառէ էթ". Կէրի վերմէք,
կէրի կէօնտէրմէք :
Իգամէթ էթ". Տուրմագ ,
գալմագ , իսկեան էթ-
մէք : Գըյամ էթմէք :
Իգթիտար . Գուտրէթ ,
թագէթ :
Իգթիրան . Եագըն կէլ-
մէքլիք :
Իգտամ էթ". Տէվտիլուգրէ
մէշղուլ օլմագ , զայրէթ
էթմէք :
Իեալ . Իիր ատէմին պէս-
լէտիլի քիսէլէր գարը ,
չօլուգ , չօճուգ :
Իգազ . Հիւրմէթ :
Ի'զան էթ". Անլամագ ,
տէրք էթմէք :

Իգապէ էթ". Երիտուպ ա-
գըթմագ :
Իգլ . Իգլէթ , ագիգ , չէրիֆ :
Իգհար էթ". Կէօսթէրմէք :
Իգպար էթ". Եագմագ ,
գայտ էթմէք :
Իգտիեառ էթ". Արթմագ ,
զիյատէլէմէք :
Իթա էթ". Վէրմէք :
Իթամ էթ". Թաամ Եէ-
տիրմէք :
Իթեան էթ". Վիսուլ , վի-
րուտ օլմագ , իրատ վէ
թագըրի էթմէք :
Իթթիխագ էթ". Էտինմէք ,
փէյտա էթմէք :
Իթթիհատ էթ". Պիրլէշ-
տիրմէք :

Իթթիպա էթ". Թապի օլ-
մագ , Էմր ալթընտա օլ-
մագ , արգասընտան
կիթմէք :
Իթթիսա' էթ". Աշըգլըգ
քէսպ էթմէք :
Իթթիսալ էթ". Պիթիշտիր-
մէք :
Իթթիֆագ էթ". Ույմագ ,
պիրլէշմէք :
Իթթիգատ էթ". Ինանմագ ,
Իթի'զար էթ". Էօզր վէ
պէհանէ իյրատ Էտիպ
գուսուրուսուն Կփլընը
տիլէմէք :
Իթիլա էթ". Եիւքսէլմէք
ալի օլմագ :
Իթինա էթ". Տըգգէթ ,
զայրէթ էթմէք :
Իթիրաֆ էթ". Հագըրթէս-
լիմ վէ իգրար էթմէք :
Իթլադ էթ". Թէսմիյէ էթ-
մէք , տէմէք :
Իթլաֆ էթ". Չայ վէ թէ-
լէֆ էթմէք :
Իթմամ էթ". Թէքմիլ էթ-
մէք , պիթիրմէք :
Իլահի . Ալլահա մէնուպ :
Իլգա էթ". Պրագմագ ,
գօյմագ :
Իլէլ ան . Շիմտիյէտէք :
Իլթիզամ էթ". Քէնտուլէ
լագըր գըլմագ , իւզէ-
րինէ ալմագ :
Իլթիհագ էթ". Պիթիւմէք :
Իլթիմաս էթ". Թալէպ վէ
րէճա էթմէք :

Իլթիճա էթ". Սըղընմագ ,
Իլլէթ . Մարազ , խասթա-
լըգ :
Իլհագ էթ". Գաթմագ , ի-
լալէ էթմէք :
Իլղա էթ". Լաղվ էթմէք ,
պօզմագ :
Իլմի թըպ . Հէքիմիք :
Իլթար էթ". Խաթըրնա
տիւշիւրմէք :
Իլթիեար էթ". Սէշմէք :
Իլթիլաթ . Գարըշմագ :
Կէօրիւշմէք :
Իլթիսաս . Մախսուտ օլ-
մագ : Պիրինէ քիւլլիյէն
պէնտէ օլմագ :
Իլթիրա էթ". Իճատ էթ-
մէք :
Իլթիրա'ալթ . Իճատ օ-
լունմուշ չէլլէր :
Իլլաս . Փաք , Եիւրէքտէն
տօսթլուք :
Իկպար էթ". Խապէր վէր-
մէք :
Իլրաճ էթ". Չըգարմագ :
Իհաթա էթ". Իչինէ ալ-
մագ , գուշաթմագ :
Իհագ էթ". Խասմէ հագ
իւզրէ իւսթէ չըգմագ :
Իհթիեաճ . Հաճէթ , միւհ-
թաճլըգ :
Իհթիմամ էթ". Տըգգաթլէ
իլլէմէք :
Իհթիշամ . Էթպաա , տայ-
րէ զալապալըղը :
Իհթիյազ էթ". Սաղընմագ ,
քէնտիլի կէօզէթմէք :

հնարաւ էթ". Հիւրմէթ իշ ու իշմէթ էթ". Եւմէթ
էթմէթ :
հնամալ էթ". Պօշլամագ ,
պագմամագ , թէրք էթ-
մէթ :
հնատ էթ". Հէտիյէ էթմէթ ,
պախշ էթմէթ :
հնրագ էթ". Եագմագ :
հնապ էթ". Վաճիպ վէ
լագըմ օլմագ :
հնապէթ էթ". Սուալինէ
ճէվապ վէրմէթ , պիրի-
նէ նիւաղընը գապուլ
էթտիրմէթ :
հնար էթ". Քիրայա վէրմէթ ,
հնթիւմ . թօփլանմագ :
հնթիւսար էթ". Ճէսարէթ
էթմէթ :
հնթիրա . Ճէսարէթ :
հնլ . Ուլուլուգ :
հ'մալ էթ". Գուլլանմագ :
հ'մար էթ". Շէն վէ մա-
մուր էթմէթ :
հմթիզան էթ". Ուլմագ ,
թապիւթա վէ վիճու-
տա էյի կէլմէթ :
հմթինա էթ". Կէրի տուր-
մագ , չէքինմէթ :
հմթիսալ էթ". Մուվաֆէ-
գիէթ էթմէթ :
հմթիտաւ էթ". Ուղաթ-
մագ :
հմրար էթ". Կէչիրմէթ :
հմքեան . Միւմքին :
իյմա էթ". Իշարէթլէ ան-
լաթմագ , իշարէթ էթ-
մէթ :

իշ ու իշմէթ էթ". Եւմէթ
իշմէթ , ճիւնպիւշ , զէվէ
ու սէֆա էթմէթ :
իյսալ էթ". Իրիշտիրմէթ ,
ուլաշտըրմագ :
իյվա էթ". Պիր մահալտէ
օթուրուպ իսքեան էթ-
տիրմէթ :
իյրաս էթ". Միրաս պրագ-
մագ : Սէպէպ օլմագ :
իյֆա էթ". Էօտէմէթ :
ինաեաթ . Ինայէթլէր , էյ-
լիքլէր :
ինամ էթ". Ինսան էթմէթ ,
ինգըլապ օլ". Տէնմէթ ,
պաշգա տիւրլիւ օլմագ :
ինգըմամ . Չամօլուլմագ ,
գաթըլմագ :
ինթամ էթ". Հուսուլա կէ-
թիրմէթ :
ինթիգալ էթ". Եէրտէն
եէրէ կէօշմէթ :
ինթիզար էթ". Կէօզէթմէթ ,
ինթիսապ էթ". Սէչմէթ :
ինթիւմ . Նիսպէթ , ա-
լագա :
ինթիշար էթ". Սաչմագ ,
եայմագ :
ինթիսապ էթ". Տայրէ վէ
մայեթլէ կիրմէթ :
իննա էթ". Անլաթմագ ,
իսապէր վէրմէթ :
իննիւմաք . Ըսար էտիւպ
օղրաչմագ :
իննիւտամ . Երգըլմագ :
ինչա էթ". Եափմագ , պի-
նա եափմագ :

ինպալ էթ". Խապէր վէրմէթ
ինպիսաթ . Եայլմագ :
Մէսրուր օլմագ :
ինսիւապէթ . Սօյուլմագ ,
չըգարըլմագ , ինքեար
օլուլմագ :
ինտ . Եան :
ինֆաղ էթ". Էմրինի իճ-
րա էթտիրմէթ :
ինֆիսալ էթ". Այըրմագ :
ինֆիրատ . Եալընըղ օլ-
մագ , թէթ օլմագ :
իշալ էթ". Շէօլէլէնտիր-
մէթ :
իշթիւեագ . Արգու :
իշթիզալ էթ". Իշի կիւճիւ
օլմագ :
իշթիւալ էթ". Հապի օլ-
մագ , սարըլուպ էօր-
թիւնմէթ :
իշթիպան . Շիւպիէ :
իշթիտատ . Շիտտէթ ,
սէրթիլթ :
իշթիրա էթ". Սաթըն ալ-
մագ :
իպգա էթ". Տայիւմ վէ պա-
զը գըլմագ :
իպգաի նամ էթ". Շէօն-
րէթ պըրագմագ :
իպգալ էթ". Տայիւմ գուլ-
լանմագ , սարֆու խարճ
էթմէթ :
իպլալ էթ". Պօշ , պաթըլ
գըլմագ :
իպթիհան . Սէվինն :
իպթիտար . Պաշլամագ ,
միւպատէրէթ էթմէթ :

իպլաղ էթ". Եէթիշտիր-
մէթ :
իպճալ . Թաղիւմ , թէշրիֆ :
իպրա էթ". Տէրա ու միւ-
սիպէթտէն աղատ էթ-
մէթ , ալըպ վէրէճէյի
գալմամագ :
իպրաղ էթ". Կէօսթէր-
մէթ :
իսաֆ էթ". Իշինի պի-
թիրմէթ , մաթլուպու-
նու վէրմէթ :
իսգաթ էթ". Տիւշիրմէթ :
իսեան էթ". Էմրէ իթա-
աթ էթմէթիպ պաշ գալ-
տըրմագ :
իսթար էթ". Եագմագ ,
սաթըրլամագ :
իսթիգամէթ . Տօյրուլուգ :
իսթիգրաղ . Էօտիւնն ագ-
չէ :
իսթիզան էթ". Իզն իս-
թէմէթ :
իսթիթա էթ". Կիւճ , գուտ-
րէթ :
իսթիլա էթ". Չապթ էթ-
մէթ :
իսթիլգամ էթ". Լուղու-
մուլուլ թալէպ էթմէթ ,
իւզէրինէ ալմագ :
իսթիսալա . Գուրթուլմա-
սընը իսթէմէթ :
իսթիսպար . Խապէր ալ-
մագ :
իսթիտամ էթ". Խտմէթ-
տէ գուլլանըլմասընը իս-
թէմէթ :

Իսթիսրաճ էթ". Մէյտա-
 նա չըգարմադ :
 Իսթիհալէ . Միւմքին օլ-
 մամադ :
 Իսթիհագաթ . Լիյագաթ ,
 վէ հագգընը իսթէմէք :
 Իսթիհզար էթ". Հուզու-
 րա տալէթ էթմէք :
 Իսթիհալ էթ". Հուսուլա
 կէթիւմէք, թահսիլ էթ-
 մէք :
 Իսթիլըրապ էթ". Շաշմագ,
 թաաճիւպ էթմէք :
 Իսթիհճար էթ". Քիրայա
 ալմագ :
 Իսթիմալ էթ". Գուլլան-
 մագ :
 Իսթիմաֆ . Պաշլամա :
 Իսթիմպաթ էթ". Ազլ իլէ
 կիզլի մանա վէ հիւքմ
 չըգարմագ :
 Իսթիմքնաֆ էթ". Էլ չէք-
 մէք :
 Իսթիշմալ էթ". Գոզլա-
 մագ :
 Իսթիպագ էթ". Իպգա
 էթմէք, տայիմ գըլմագ,
 Իսթիպշար էթ". Միւժտէ
 վէրմէք :
 Իսթիտա էթ". Տալէթ էթ-
 մէք, բէսմէն իսթէմէք :
 Իսթիտատ . Ձէքեա , ֆէ-
 րասէթ :
 Իսթիտանէ էթ". Պորճ է-
 տինմէք :
 Իսթիւրահէթ էթ". Բահաթ-
 ւանմագ :

Իսթիւրհամ էթ". Մէրհա-
 մէթ էթմէսինի իսթէ-
 մէք :
 Իսթիքնահ էթ". Քիւնհինէ
 վարմագ, վագըֆ օլմագ :
 Իսթիֆատէ էթ". Ֆայտէ-
 լէնմէք , գաղանմագ :
 Իսթիֆսար էթ". Սորմագ :
 Իսղա էթ". Տիյնէմէք :
 Իսմէթլու . Այըպտան սա-
 պընան :
 Իսնատ էթ". Պիւր քէլամը
 վէ խապէրի պիւրինէ ազվ
 ու նիսպէթ էթմէք :
 Իսպալ էթ". Կէօնտէրմէք :
 Իսրա էթ". Կէօնտէրմէք ,
 Էէօրիւթմէք :
 Իսքեան էթ". Օթուրմագ,
 սաքին օլմագ :
 Իտամ էթ". Եօգ էթմէք,
 վիճուտուռու գալտըր-
 մագ :
 Իտիալ էթ". Իչէրի գոյ-
 մագ , կիրտիրմէք :
 Իտրագ էթ". Անլամագ :
 Իրայէ էթ". Կէօսթէրմէք :
 Իրապ . Էմր :
 Իրթիզա . Բազի :
 Իրթիհալ էթ". Կէօչ էթ-
 մէք , էօլմէք :
 Իրսալ էթ". Կէօնտէրմէք :
 Իրսալաթ . Կէօնտէրիլէն
 չէյլէր :
 Իրսաս . Իրսիյէթ , մէրասէ
 միւթաալիդ օլան :
 Իրֆան . Պիւլիչ , պիւկիւն :
 Իւլեա . Ձիյատէ Էիւքսէք :

Իւլէմա . Ալիմէր , պիւլի-
 ճիլէր :
 Իւլոււ . Իլմէր :
 Իւմէմ . Փէյդամպէր գալմ-
 լարը :
 Իւմէրա . Էմիրլէր , պէյլէր :
 Իւնաս . գարըլար , տի-
 չիլէր :
 Իւնսիյէթ էթ". Ալըշըպ
 վահշի օլմամագ , մու-
 հապպէթ էթմէք :
 Իւսէրա . Էսիրլէր :
 Իւսլուպ . Թարդ :

L

Լալ . Գըյմէթլի գըրմըզը
 պիր նէվ թաշ , վէ գըր-
 մըզը օլան չէյլէրէ քի-
 նայէ տիր , մէսէլա գան ,
 պատէ , տըմադ , կիւնէշ ,
 կիւլ կիպի :
 Լահէտ . Մէզարըն պիր
 եանընա օյուլան օյուգ :
 Լահզա . Կէօզ գույրու-
 ղունտան պիր տէֆա
 պագմա :
 Լահմ . Էթ :
 Լապիւտ . Մութլագա ,
 լաղըմ :
 Լատէն . Գօգուլու եադ :
 Լէեալ . Կիճէլէր :
 Լէմ Էէզէլ . Ձէվալ պուլ-
 մայըպ վէ տայիմ օլան ,
 (Ալլահ) :
 Լէյթէ վէ լէալէ . Պէլքի ,
 պագալըմ , ինշալլահ :
 Լէյլէն . Կիճէլէյին :
 Լէպ . Տուտագ , քէնար :
 Լէվաղիմ . Լաղըմ օլան
 չէյլէր :
 Լէվահ . Աշիքեար օլան
 նէսնէլէր :
 Լէֆֆէն . Ձարֆ իչինտէ ,
 պէրապէր սարարագ :
 Լիէճլ . Իչիւն :
 Լիւզոււ . Լաղըմ , իգ-
 թիզա :
 Լիւճճէ . Տէնիդին փէք
 էնկին թարաֆը , վէ
 փէք զալապալըգ օլան
 ճէմիյէթ :
 Լութֆ . Քէրէմ , էյլիք :

Խ

Խաղան. փառիչան. Հաքիմ :
 Խաթա . Գուսուր , Կան-
 ԼԵՆԼԵԳ :
 Խաթան . Սուլալար , Գա-
 պանաթլար :
 Խաթթ . Զրգըր , Կազը ,
 մէքթուպ , ֆէրման :
 Խալայիգ . Խալգլար , ա-
 տէմլէր : Թապիյաթլար ,
 խուլլար :
 Խալգ էթ'' . Եարաթմադ :
 Խալէլ վէրմէք . Պօղմադ ,
 Խալէֆ . Պիրինտէն սօնրա
 մանսըպա կէչէն :
 Խալի . Պօչ :
 Խալիգ . Եարատան :
 Խանիչ . Խսթէկ :
 Խամէ . Գալէմ :
 Խամիտէ . Էյրի , Հարիբը ,
 Խանէ . Էվ :
 Խափասս . Խասլար , միւ-
 թէպէր օլանլար : Խաս-
 սէլէր :
 Խար . Տիքէն :
 Խադ . Թօփրադ :
 Խաքիփայ . Ահագ թօփ-
 րադը :
 Խէնտան . Կիւլիւծիւ :

Խէս . Զօրչօփ , Թալաչ :
 Խըզանէ . Խաղինէլէր :
 Խըսալ . Խուլլար :
 Խըտիվ . Էֆէնտի , վէզիր ,
 սահիպ :
 Խիթամ էթ'' . Թէքմիլ ,
 թէմամ էթմէք :
 Խիթապ էթ'' . Լադըրտը-
 սընը պիրինէ վէ Կա
 պազը քիմսէլէրէ Թախ-
 սիս էթմէք :
 Խիլաֆ . Գարչը , Կալան :
 Խիւլէֆա . Խալիֆէլէր ,
 պիր քիմսէտէն սօնրա
 մանսըպա կէչէնլէր :
 Խիւտա . Ալլահ :
 Խիւտապէնտ . Մալիք , սա-
 հիպ :
 Խիւտատա . Ալլահ վէր-
 տի :
 Խութութ . Զրգըրլար :
 Խուլուս . Խալիս տօսթ-
 լուգ :
 Խուլուսպէր . Խալիս տօսթ :
 Խունրիգ . Գան տէօքիւծիւ :
 Խուսըէվանէ . Փառիչանա
 լայըգ :
 Խօտ . Քէնտի :

Կ

Կիրան . Աղըր օլան :
 Կիրիֆթ էթ'' . Թութմադ ,
 Կիրիֆթար . Թութուլմուչ :
 Կիւզէշթէ . Կէչմիչ , ֆայիգ :
 Կիւզէր էթ'' . Կէչմէք :
 Կիւզէրկեան . Կէչիտ , Կէ-
 չէճէք Եէր :

Կիւլէն սէրայ . Պաղչէ Ի-
 չիտէ օլան սէրայ :
 Կիւլպին . Կիւլ աղաճը :
 Կիւվահ . Շահիտ :
 Կիւրուհ . Ճէմալթ , Թա-
 յիֆէ , պէօլիւկ :

Հ

Հազըղաթէն . Հազըղէթ
 վէ վազը օլան հալ իւզ-
 րէ :
 Հազիր . Գատր ու իթիպա-
 րի օլմահան :
 Հահաթ . Ճանլըլըգ , սաղ-
 լըգ հալի :
 Հալ . Շիմտիքի զէման :
 Հալաթ . Հալլէր (հանգա-
 մանդ) :
 Հալապէթ . Թաթլըլըգ :
 Հալլ էթ'' . Չէօղմէք :
 Համէ . Պաչ :
 Համիլ . Թաչըլըպ , Կէօ-
 թիւրիւծիւ :
 Համիտէթիւլ խըսալ . Կիւ-
 ղէլ վէ ճէմիլ խույ :
 Համտէն սիւմմէ համտէն .
 Զօգ չիւքիւրլէր օլսուսն :
 Համիյէթ . Լայրէթ վէ նա-
 մուսուստան նաչի պիր
 նէսնէտէն ար էթմէք ,

ութանմադ վէ ցըղար-
 մադ :
 Հայ . Սաղ , տիրի :
 Հայըլա Եէմութ . Էօլիւմ-
 տէն աղատ օլան (Ալլահ) :
 Հայիլ օլ'' . Պիր նէսնէ էօ-
 նիւնտէ վիէրտէ օլմադ ,
 էնկէլ օլմադ :
 Հայֆաքի . Եազըղ քի :
 Հաչէրաթ . Ուֆադ հայ-
 վանլէր , պէօճէքլէր :
 Հաչմէթլու . Գօնչու դայ-
 րէթի չէքէր օլան ,
 Հապպէ . Տանէ :
 Հասատ . Էքին վէ Հայիր
 պիչմէք :
 Հասէպ . Իգթիղասը իւզրէ :
 Հասըր էթ'' . Գուշաթմադ ,
 հատտէն տըշարը պը-
 րազմաճադ :
 Հասրէթէչ . Հասրէթ չէ-
 քէն :

Ը

Հասպ. Իգթիգա լուզումի:
Հաժալի. Պիր մահալըն էթ-
րաֆ ու ճիվարը:
Հաժալի. Հաճէթլէր, պի-
րինին միւհթաճ օլտու-
ղու նէսնէլէր:
Հաժի. Թօփլայըճը, վէ-
պիրիքտիրիճի, քէնտի-
սի իշինէ ալմը օլան:
Հատայիգ. Պաղչէլէր,
պաղլար:
Հատիգա. Պաղչէ:
Հարաքէթի արգ. Զէրզէլէ:
Հարիգ. Եանղըն:
Հաֆր էթ". Գաղմագ:
Հէմիշէ. Տայիմա:
Հէմիշիար. Գօնչու:
Հէմիշի. Գըղ գարընտալ:
Հէվաւ. Ագրէպ կիպի գօր-
գուլու հալվանլար:
Հէտահա. Հէտիշէլէր:
Հէտիֆ. Տիքիլէն նըշան:
Հէտի էթ". Երգմագ, վէ-
րան էթմէք:
Հընթա. Պուղտայ:
Հըրֆէթ. Կէշինմէյէ մէ-
տար օլան սանատթ:
Հիճապ էթ". Ութանմագ:
Հիմէմ. Հիմմէթլէր:
Հիմ. Վաղըթ:
Հիրասէթ. Գայըրմագ, գօ-
րումագ:
Հիւզն. Քէտէր, դամ:
Հիւսն. Կիւզէլլիք:

Հիւքէմա. Հաքիմէր, հիք-
մէթէ աշնա օլան ալիմ-
լէր:
Հուգուգ. Հագլար, մէվ-
ճուտ սապիթ օլան, վէ-
վաճիպլաղըմ օլան նէս-
նէ:
Հուգղար. Հաղըրտա օլան-
լար:
Հուզուգաթ. Հաղգ օլու-
նաճագ շէյլէր, սէվինճ-
լէր:
Հուզուր. Բահաթ:
Հուլու էթ". Կիրմէք, կէ-
լիպ չաթմագ:
Հուլլիեաթ. Թաթլը վէ-
շիրին օլան նէսնէլէր:
Հուպուպ. Տանէլէր, թօ-
խումլար, (հա իլէ):
Հուպուպ. էթ". Բուզ-
կեար էսմէք (հէ իլէ):
Հուպպ. Մէհապպէթ, սէվ-
մէք:
Հուսուլ փէզիր օլ". Պիթ-
մէք:
Հուսուտ. Սինօրլար:
Հուրուպ, Հաժալար,
մուհարէպէլէր:
Հուր. Քէօլէ օլմայըպ քի-
շիգատէ վէ աղատ օ-
լան:
Հուֆրէ. Գաղըրմըշ չու-
գուր:

Հաեաթ. Սօնլար, նիհա-
յէթլէր:
Հալէպէ. Եէնմէք, իւթ
օլմագ:
Հալի. Պէհալը:
Հալիգ. Գալըն, գապա:
Համիսար. Համ Եէյիճի,
միւքէտտէր:
Հայուր. Հայրէթլի օ-
լան:
Հայէ. Սօն, նիհայէթ:
Հանիմէթ. Հաժալատա
տիւշմէնտէն ալընան մալ:
Հասիպ. Զօր իլէ ալըճը:
Հատր. Զուլոււմ:

Հարիգ. Սույա պաթմըշ
պօղուլմուշ օլան:
Հարիպ. Եապանճը: Թաա-
ճիւպ օլուսնան շէյ:
Հաֆլէթ. Տըգգաթսըղլըգ:
Հէմնաք. Քէտէրլի:
Հըլման. Քէօլէլէր:
Հըտա. Թաամ, Եէյէճէք:
Հուսուտէ. Ույգուտա օ-
լան:
Հուրրէ. Այըն պիրինճի
կիւսիւ:
Հուֆրան. Ալլահ թարա-
ֆընտան ինսանըն կիւ-
նահընը աֆլ օլուսնաթը:

Ճ

Ճալիպ. Ճէլպ էտիճի,
քէնտույէ չէքէն:
Ճալիսէն, Օթուրարագ:
Ճահ. Մանսըպ:
Ճամէշույ. Չամաշըր:
Ճայ. Եէր, մահալ, մէ-
քեան:
Ճայիգ. Հայըգ:
Ճանիպ. Թարաֆ:
Ճավիտան. Պաղը, տայիմ
էօլմէղ օլան:
Ճարի. Ճէրէհան էտիճի,
ագըճը: Վէ մէրի օլուպ
նաա պէյնիտէ կէշէր
օլան:

Ճէլիլ. Ուլու օլան:
Ճէլպ էթ". Քէնտույէ չէք-
մէք:
Ճէհլ. Տիւնեատան խա-
պէրսիզլիք, պիր շէյ
պիլմէմէ:
Ճէմալ, Կիւզէլլիք, Կա-
ղըշըղլըգ:
Ճէմիլ. Կիւզէլ, տիւպէր,
էյի:
Ճէնան. Եիւրէք, կէօնիւլ
ճան:
Ճէնապը Հագ. Ալլահ:
Ճէնապը Պարի. Եարատան
Ալլահ:

ձէպապիր . ձէպապարէր ,
հագսըզ եէրէ ատամէօլ-
տիւրէնէր :
ձէպէլ . Տաղ :
ձէպին . Ալըն , շիգադ :
ձէվանիպ . Թարաֆլար :
ձէտիտ . Եէնի :
ձէրէհան էթ'' . Ազմազ ,
Հափուզ կէչիպ կիթմէք ,
ձէրր . Չէքմէք . քէնտու-

յէ տողու թահրիգ էթ-
մէք :
ձիհէթ . Եիւզ , Եան , թա-
րաֆ :
ձինան . ձէննէթլէր , պադ-
չէլէր :
ձիւզ . Փարչա :
ձիւրմ . Գապահաթ :
ձիւրաթ . Էյիտլիք , ձէ-
սարէթ :

Մ

Մա' . Իլէ :
Մագամ . Եէր , մանսըպ ,
րիւթպէ :
Մագարր . Օթուրաճագ
մահալ :
Մագթու' . Քէսիլմիշ :
Մագթուլ . Էօլտիւրիւլ-
միւշ :
Մագտէրէթ . Գուտրէթ ,
գուվլէթ :
Մաղիրէթ . Էօղր ու պէ-
հանէի գապուլ էթմէք :
Մաղհարիյէթ . Նայիլ օլ-
մագլըգ :
Մաթլէպ . Իթէնիլէն շէյ ,
Ալաճագ , մէրամ :
Մաթլուպ . Իսթէնիլմիշ օ-
լան :
Մաթպաա . Պասմախանէ :
Մալանիհայէ . Սօնսուզ ,
նիհայէթսիզ :

Մալա քէլամ . Իֆատէ գա
պուլ էթմէգ :
Մալիք օլ' . Պիր շէյէ սա-
հիպ օլմագ :
Մալթուլ . Մէօհիւրլիւ :
Մալուգաթ . Եարաաղլմը
Մալտուլ . Օղուլ :
Մահ . Այ :
Մահասէլ . Հէր նէ հալ իսէ :
Մահգա . Եալընըղ , անճագ :
Մահգուզ . Կէօնիւ սէվիւն-
միշ օլան :
Մահգուն . Քէտէրլի :
Մահիյէ . Այլըգ :
Մահիյէթ . Պիր նէսնէնին
հագըգէթի :
Մահլուլ . Մահիպի էօլմիւշ
օլուպ , սահիպսիզ գալ-
մըշ օլան :
Մահր . Մէհարէթլու ,
իւթթաա :

Մահճուպիյէթ . Ութան-
մագլըգ :
Մահմէտէթ . Համտ , սէնա :
Մահուտ . Մալիւմ , մա-
րուֆ , պէլլի :
Մահ պէ մահ . Այ պէ ալ :
Մահսուպէն . Հիսապ օ-
լոււարագ :
Մահլ էթ'' . Եօգ էթմէք :
Մահրուս . Հըֆլ օլոււմուշ :
Մահրիւմուլ պիհ . Իւզէ-
րինէ հիւքմ օլոււմուշ
օլան :
Մահֆիլ . Մէճլիս մահալը ,
վէ ճամիլէրտէ փաթի-
շահս մալսուս գաֆէս-
լի օտա :
Մահֆուզ . Հըֆլ օլոււ-
մուշ , սագլանըլմըշ :
Մաղուպ . Եէնիլմիշ :
Մաղտուր . Ղատրլանմըշ ,
գարարլանմըշ օլան :
Մամուլուլ պիհ . Քէնտի-
սիլէ ամէլ օլոււմուշ ,
Եալըլմըշ :
Մամուր . Խանէ վէ էհա-
լիսի չօգ օլան , շէն օ-
լան :
Մայիլ . Պիր թարաֆա է-
յիլմիշ օլան , պիր շէյէ
մուհապպէթ էթմիշ օ-
լան :
Մանէվի . Բուհանի օլան :
Մանգուր . Պագըլմըշ :
Մանթուզ . Սէօյլէնիլմիշ :
Մանի . Էնիլէ օլան , մէն
էտիճի :

Մապէտ . Իպատէթ Եէրի :
Մապուտ . Քէնտիսինէ ի-
պատէթ օլոււմուլ օլան ,
Ալլահ , փուլթ :
Մասատարգ . Թաստիգ է-
տիճի :
Մասնուաթ . Սանաաթ իլէ
Եալըլմըշ շէյլէր :
Մասուլ . Հըֆլ ու սիեա-
նէթ օլոււմուլ :
Մասրուֆ . Սարֆ ու խարճ
օլոււմուլ :
Մատէլէթ . Զուլուլ ու
ճէվրտէն աղտու օլան իշ :
Մատէր . Անա , վալիտէ :
Մատուտ . Սալըլան :
Մատրուպ . Ուրուլմուշ ,
տէօյիւմիւշ օլան :
Մար . Եըլան :
Մարուս . Թէրս , աքսի :
Մաֆէվգ . Պալա , իւսթ :
Մաֆիզգամիր . Կէօնիւլտէ
մէվճուտ օլան :
Մէալ . Մանա , մէֆհուլմ :
Մէարիֆշինաս . Իլմ սա-
հիպի :
Մէապ . Պիր շէյլին տա-
յիմա սըղընաղըզ վէ գա-
րար էթտիլի Եէր :
Մէարիֆ . Մարիֆէթլէր ,
պիլլիմիշ օլան շէյլէր :
Մէհամլն . Պէրէքէթլէր ,
ուզուրլար , վէ սօնու
խայր օլան խուսուսլար :
Մէգահա . Փաղիթլէր :
Մէգըիւր . Զիքր օլոււ-
մուշ , անըլմըշ :

Մէջէլուֆ . Սըլըլըլըլ :
 Մէջէմուլ . Իւմիտ օլոււ-
 մուլ , ումուլուր :
 Մէթալի . Երազլարըն
 տօղտուղու մահալ :
 Մէթալիպ . Թալէպ օլու-
 նան խուսուսլար , ա-
 լաճազ :
 Մէլալ . Ճան սրգընթըսը ,
 դամ :
 Մէլէքէ . Մալիք օլան նէս-
 նէ , վէ մէհարէթ , ա-
 լըլըլըլ :
 Մէլզոււմ . Լազըմ օլան :
 Մէլուուզ . Խաթըրա կէլ-
 միշ օլան :
 Մէնազըր . Սազընաճազ
 քէյֆիյէթլէր :
 Մէհապպէթ . Մուհապ-
 պէթ , տօսթլուզ :
 Մէհասին . Կիւզէլիքլէր ,
 կիւզէլ իշլէր :
 Մէհէլ . Մէօհէթ :
 Մէհճուր . Կէրիպրազըլմըշ ,
 Մէհտ . Չօճուզ պէշիի :
 Մէհզոււմ . Վէճհի գաթի
 իւզրէ մալիւմ օլան :
 Մէհճանէն . Պատիհէվա :
 Մէհմա . Թօփլանաճազ
 Էէր :
 Մէհմէրէ . Պուխուրտան ,
 Մէմալիք . Մէմլէքէթլէր :
 Մէմլուք . Քէօլէ :
 Մէմուր . Մէօհիւրու :
 Մէմոււն . Ինսան ու էյի-
 յէ նայիլ իլէ սէվինճի
 օլան :

Մէյլ էթմէք . Պիր թարա-
 ֆա էյիլմէք , պիր նէս-
 նէյէ մուհապպէթ էթ-
 մէք :
 Մէյոււս . Իւմիտսիզ :
 Մէն էթ . Պրազմաճազ :
 Մէնասիպ . Մանսրպլար :
 Մէնգէպէթ . Ֆալլ ու հիւ-
 նէրտէն պահստէն հիք-
 Էայէ :
 Մէնզիլ . Գօնազ Էէրի , էվ-
 խանէ :
 Մէննան . Աթա ու ինսան
 էտիճի (Ալլահ) :
 Մէնուրթ . Միւթէալլիք :
 Մէնոււս . Արըլպ իւլֆէթ
 օլոււմուլ :
 Մէնսուպ . Նիսպէթի օ-
 լան , միւթէալլիք :
 Մէնպա . Սուլուս Էէրտէն
 գայնատըղը փուսար :
 Մէշէյիթ . Շէյիլիք :
 Մէշոււն . Տօլու , տօլմուլ
 օլան :
 Մէշուլ օլ . Իշ կիւճ իլէ
 վազթ կէշիւթէք :
 Մէշմուլ . Ինսթա օլու-
 նուպ պիւրիւմիւշ օ-
 լան :
 Մէշրութ . Շարթլանմըշ :
 Մէշրուհ . Շէրհ վէրիւմիշ :
 Մէպալիդ . Մէպլաղլար ,
 ազչէ մրգտարլարը :
 Մէպղուլ . Եարֆ խարճ
 օլոււմուլ :
 Մէպլաղ . Ազչէնին մրգ-
 տարը :

Մէսալիհ . Մասլահաթլար ,
 իշլէր :
 Մէսալիք . Եօլլար , մէս-
 լէքլէր :
 Մէսայի . Ղայրէթլէր :
 Մէսատէթ . Սատտէթէ սէ-
 պէպ օլաճազ խապրէթ ,
 Մէսարր . Սէվինճլէր :
 Մէսաֆէ . Երրազլուզ :
 Մէսէրրէթպալիշ . Սէվինճ
 վիլիճի :
 Մէսթուր . Կիզլէնմիշ :
 Մէսոււ . Իշիտիլմիշ :
 Մէսնէտ Րիւթպէ , մէ-
 մուրիյէթ :
 Մէսոււ . Միւպարէք :
 Մէսրուրիյէթ . Սէվինճ :
 Մէվզը . Եէր :
 Մէվզուֆ . Վազըֆ օլոււ-
 մուլ , պիլիմիշ :
 Մէվէտտէթ . Մուհապ-
 պէթ :
 Մէվզու . Գօնուլմուլ :
 Մէվճուտ . Վար օլան :
 Մէվսոււմ . Պիր իշարէթ
 վէ ալամէթ իլէ թա-
 նըլըր օլան :
 Մէվրուտ . Կէլմիշ :
 Մէվֆուր . Չօզ :
 Մէտար . Վէսիլէ , սէպէպ ,
 Մէտէտկեհա . Եարտըմ
 պէքլէնէճէք Էէր :
 Մէտրէսէնիշին . Մէտրէ-
 սէտէ օթուրան :
 Մէրա . Չայըրլար , օթլազ
 Էէրլէր :
 Մէրաթիպ . Մէրթէպէլէր ,

Մէրահիմ . Մէրհամէթլէր ,
 Մէրասիմ . Ատէթլէր , շիւ-
 վէլէր :
 Մէրզի . Պէյէնիլմիշ , մազ-
 պուլ :
 Մէրհամէթէն . Աճըյարազ :
 Մէրհոււմ . Բահմէթլի :
 Մէրղուպ . Կիւզէլ , խօշ ,
 րաղպէթլի :
 Մէրճու . Բէճա ու նիհազ-
 լէ մէմուլ օլան :
 Մէրպուրթ . Պաղլը :
 Մէրտումէքի շէշմ . Կէօզ
 պէպէյի :
 Մէրքիւզ . Մըխանմըշ ,
 Էէրլէնմիշ :
 Մէքեթիպ . Մէքթէպլէր :
 Մէքեթիւմ . Քէրէմլէր ,
 իզզէթ ու շէրէֆէ սէ-
 պէպ օլաճազ խույ վէ
 հշլէր :
 Մէքին . Սաքին , օթուրան
 Մէքիւլաթ . Եէյէճէք շէյ-
 լէր :
 Մէֆարըզ . Պաշ թէփէսի-
 նին օրթապը :
 Մէֆթուր . Թապիլաթ տա
 վար օլան , Էարատըրը :
 Մէֆիւթէթ . Ուլուլուք .
 թաղիմ :
 Մէֆուր . Ֆարզ վէ վա-
 ճիպ գըլլմըշ :
 Մըսրա . Պիր պէյթին իքի
 գըսմըն հէր պիրի :
 Միւմանիւվաղ . Միւսա-
 ֆիրէ իքրամ էտէր օլան :
 Միհնէթ . Տէրտ , պէլա :

Միհր . Կիւնէշ , տօսթլուգ ,
մուհապպլթ :
Միյր . Պէշ :
Միհրի իրան . Պէշլէրպէլի :
Մին էլ գոտիւմ կ'զկէլտէն :
Մին զայրոհատին . Հատ-
տը օլմագսըզըն :
Միննէթտար . Իհաանէ լու-
յըգ , մէսրուր :
Մինպալ . Թարգ , վէշն ,
թարիգ :
Միւղտատ . Զիյստէ :
Միւէյիթ . Գուվկէթ ու
մէթանէթ վէրիծի :
Միւէսսիր . Թէէսիր էտիծի ,
էսէր վէ նըշանէ պըրա-
գըճը , պիր նէսնէ ի-
շինէ իշլէիծի :
Միւէքըրտ . Թէէքըրտ է-
տիծի , գուվկէթ վէրիծի :
Միւթալէա . Թէֆէքըրուր ,
տիւշիւնէ :
Միւթատ . Ատլթ էտինմիշ ,
Միւթէալ . Ալլաւն շան
ու շէրէֆինէ տէլալէթ
էտէն սըֆէթ :
Միւթէանիտ . Պիր պիլիլէ
ան . էտէն , երկէրինէ
ալան :
Միւթէատտիտ . Կէօնա-
կէօն , չօգ :
Միւթէղամմին . Շամիլ ,
հապի օլան , իշինտէ օ-
լան :
Միւթէէսսիր . Թէէսիր է-
տիծի , քէտէր վէրիծի :
Միւթէէսիֆ . Քէտէրիլ ,

Միւթէիսալլագ . Եարա-
տըմըշ , խոյ օլմուշ ,
Միւթէհագգըր . Թահգիգ
էտիծի , կէրչէք օլտու-
ղունու պէյան էտիծի :
Միւթէհաթթըմ . Վահիպ
լագըմ :
Միւթէմիշլիլ . Սայիրլէր-
տէն այրըմըշ :
Միւթէյէմիլին . Մէյմիշ-
նէթլի , պէրէքէթլի :
Միւթէմէննա . Բէճա օ-
լունմուշ :
Միւթէնէվիլի . Տիւրլիւ
տիւրլիւ :
Միւթէսարըրֆ . Սահիպ :
Միւթէվէգգըֆ . Պագըպ
պէքէյիծի , թապի օ-
լան , միւթէալլիգ :
Միւթէվէսսաթ . Օրթա
տէրէճէ :
Միւթէվէֆա . Էօլմիւշ ,
Միւթէրէթթիպ . Թէրթիպ
էտիծի , թէրթիպէ կի-
րիպ , հասըլ օլան :
Միւթէքէֆֆիլ . Քէֆիլ օ-
լան :
Միւթթալըգ . Իթթիսաղ
էտիծի . ալըպ գապուլ
էտիծի :
Միւթթասըլ . Պիթիշիք :
Միւթթասըֆ . Քէնտիսին-
տէ պիր սըֆէթ մէվ-
ճուտ օլան :
Միւթթէհիմ . Թէօհմէթ-
լի , գապահաթլը :
Միւթթէրա . Թէր ու թաղէ

Միւլաղիմ . Նէսնէտէն
ապա այրըմաղ օլան :
Միւթէգէմ . Իլթիղամ օ-
լունմուշ :
Միւթէգիմ . Իլթիղամ է-
տիծի , իւղէրինէ ալան :
Միւլհագաթ . Իլալէ օլու-
նան մահալ :
Միւթէրէմ . Հիւրմէթլի .
Միւթէրէգ . Եանմըշ :
Միւթիմ . Իգթիղալը :
Միւճագաթ . Ճէգալար :
Միւճասէրէթ . Ճէօարէթ :
Միւճէրէպ . Թէճրիւպէլի
Միւճէրէթ . Չըպլագ , սա-
ֆի , Էալմըշ :
Միւմանաթ էթ'' . Մէն
էթմիք , պրագմամագ :
Միւմա . Իմալը :
Միւմթէնի . Միւմթին օլ-
ման :
Միւմթէնի իւթթագէլիյր .
Պօղուլմասը , տէյիշիլ-
մէսի միւմթին օլման
Միւնասաթէթ . Միւնա-
վաթ իւղրէ պէօլմէք :
Միւնասէպէթ . Լագըշ-
մագ , ալագա :
Միւնաֆի . Զըտտ , մու-
ղայիր :
Միւնգաղի . Արտը քէսիլ-
միշ , թէքմիլ օլմուշ օ-
լան :
Միւնղաղը . Կէօղէտիծի ,
Միւնթէգիլ . Ինթիգալ էթ-
միշ , կէօղմիւշ :
Միւնթէիսալ . Սէշիլմիշ ,

Միւնթէհա . Սօն , նիհա-
յէթ , ուճ :
Միւնիմանէ . Վէլլիմի-
թէ լայըգ օլան :
Միւնտէրիծ . Տէրճ օլուն-
մուշ , Էաղըմըշ :
Միւնքէսէր . Գրըլմըշ :
Միւնար . Իշարէթ օլուն-
մուշ :
Միւնարիւն պիլպէնան .
Փարմաքլա կէօսթէրի-
լիւ , մէշնուր :
Միւնթէղիլ . Օղրալըպ իշ
իլէ վագթըն կէշիլի-
ծի :
Միւնիւր . Իշար էտիծի ,
պիլտիւրէն :
Միւնիյր . Վէղիլէ լայըգ
րիւթպէ :
Միւնֆիլ . Մէրհամէթլի :
Միւպահի . Իֆթիլար է-
տիծի :
Միւպաշէրէթ էթ'' . Պաշ-
լամագ :
Միւպատէլէ էթ'' . Տէյիշ-
մէք , թրանիա էթմէք :
Միւպէյիլին . Պէյան էտի-
ծի :
Միւպէրհէն . Իսպաթ օ-
լունմուշ :
Միւպթէլա օլմաք . Կի-
րիֆթար օլմագ , տիւշ-
մէք :
Միւսատտէ . Բուխսաթ :
Միւսագգաֆաթ . Վագֆ
լըրատը :
Միւսամէհա . Միւլալիմէթ ,

միւսապատէ իլէ մոռամէ-
լէ էթմէք, տիգաթ էթ-
մէմէք :
Միւսամմէմ . Թասմիմ օ-
լունմուշ , սահիհէն նի-
յէթ օլունմուշ :
Միւսթաղնի . Ասլա միւհ-
թաճ օլմայան :
Միւսատորդ . Թաստիդ
էտիճի :
Միւսարէաթ էթ'' : Աճէլէ
էթմէք :
Միւսէլլէմ . Մալիւմ, թէս-
լիմ օլունմուշ :
Միւսթէան . Քէնտիսին-
տէն եարտըմ իսթէնի-
լի օլան :
Միւսթէգիւմ . Տօղրու :
Միւսթէլլիւմ . Նէպէպ օ-
լան :
Միւսթէճիր . Քիրաճը :
Միւսթէմէնտ . Յաղըր ,
ղամնադ :
Միւսթէմէրր . Մէթին օ-
լան , տայիմ վէ միւթ-
թասըլ օլան :
Միւսթէնթիդ . Սօրուճու ,
իսթինթադ էտիճի ,
Միւսթէպան . Աշիքեար
օլան :
Միւսթէվճիպ . լայըդ, սէ-
պէպ , վէսիլէ :
Միւսթէրհամ . Մէրհամէթ
իսթէնիլմիշ :
Միւսթէտա . Իսթիտա օ-
լունմուշ , իսթէնիլմիշ :
Միւսթապաթ էթ'' . Ասըլ

մադսէտի կիղլէմէք նի-
յէթիլէ միւտահանաթ էթ-
մէք :
Միւսվաղըպ . Իշէ տայիմ
միւսվաղէմէթ էտէն :
Միւսվալաթ . Տօսթլուդ :
Միւսվաճէհէ . Եիւզ էիւզէ :
Միւսվաճէլէթ . Եէթիշմէք :
Միւսվաճըդ . Ույղուն :
Միւսվաճիպաղըլէթ . Ույ-
մաղըլ :
Միւստալաթ . Իլաճ վիւրիպ
թիմար էթմէք :
Միւստավէմէթ էթ'' . Իդ-
տամ էթմէք :
Միւստալիւմ . Տէվամ էտիճի
Միւստէրիս . Տէրս վէրիճի ,
իսճա :
Միւստէթ . Վաղըթ :
Միւստիքէ . Զիհն գուվ-
վէթի :
Միւրաաթ . Բիպէթ վէ
հիւրմէթ էթմէք , կէօ-
ղէթմէք :
Միւրէգգէմ . Բաղամլան-
մըշ , եաղըլմըշ :
Միւրիւվլէթ . Ատէմիք ,
ինսանիլէթ :
Միւրլ . Գուշ :
Միւրշիտ . Տօղրու եօլ
կէօսթէրիճի :
Միւրուր էթ'' . Կէշմէք :
Միւրեաթէպէ . Մէք-
թուպլաշմա :
Միւրէմէլ . Թամ, թէքմիլ :
Միւրթէսէպ . Գաղանըլ-
մըշ :

Միւֆատ . Մանա :
Միւֆեիդ . Տէօթիւճիւ ,
եաղաղըլճը , չօգ վէ-
րիճի :
Միւֆէիլիւ . Էօյիւնիւ-
ճիւ :
Միւֆրէտաթ . Այըլ ալըլ
օլան :
Միքնէթ . Գուվլէթ ,
գուտրէթ :
Միֆթան . Անախթար :
Մուալլա . Ալի , եիւճէ օ-
լան :
Մուալլիւմ . Խօճա :
Մուամէլէ էթ'' . Ինսան
ինսան իլէ իշ կէօրմէք :
Մուայէշէթ . Խօշճա կէ-
շինմէ :
Մուավէնէթ . Եարտըմ :
Մուախարէն . Սօնրա :
Մուգայեէտ . Գայտ օ-
լունմուշ :
Մուգավէլէ էթ'' . Շարթ-
լաշմադ :
Մուգատտէմ . Էվվէլ :
Մուգատտէս . Աղիդ , փաք
օլան :
Մուգատտէր . Ալլահտան
թայեին օլունմուշ :
Մուգթէգա . Լաղըմ վէ
վաճիպ :
Մուգթէտիր Գուտրէթլի ,

Մուգիւմ . Սաքին , օթու-
րան :
Մուգահէրէթ . Եարտըմ ,
հիմայէթ :
Մուգթարըպ . Եիւրէք չալ-
գանթըննա տիւշէն :
Մուգիր . Զարարըլ :
Մուխալէսէթ . Խալիսիք
իլէ կէշինմէ :
Մուխալէֆէթ . Զըտըլդ :
Մուխթար . Սէշիլմիշ , գա-
րար վէրիլմիշ :
Մուխսէմիլթ . Տալա վէ
տիւշմէնիլթ :
Մուխլիս . Խալիս տօսթ :
Մուխապէլէ . Խապէրլէշ-
մէ :
Մուխապալ . Խախսիս վէ
թայեին օլունմուշ :
Մուխատէլէթ . Տօսթ-
լուդ :
Մուհաթ . Գուշատըլմըշ :
Մուհիպպ . Տօսթ :
Մուհասէպաթ . Հիսապ-
լար , մուհասէպէլէր :
Մուհասին . Էյլիք էտիճի :
Մուհաղաթ . Ճէգալար :
Մուհասէրէթ . Ճէսարէթ :
Մուճէրրէտ . Զըպլադ ,
սաֆի , եալընըդ :
Մուճիպ . Սէպէպ :

Ն

Նաղըլ . կէօթիւրէն . չի-
 քեայէ էտէն :
 Նագոտ . չաղըր աղչէ :
 Նաղար . Պաղըլ :
 Նաթիւլան . Գուվլէթլի :
 Նամ . Իսմ , չէօհրէթ :
 Նամահսուր . Էօլչի սիւղ .
 հատսըղ :
 Նամատուտ . Սայըլմաղ ,
 հիսսպսըղ :
 Նամիզան . Քէյֆսիղ :
 Նամտաշ . Պիր իսիմտէ օ-
 լան :
 Նամիւթէնահի . Սօնու
 եօղ :
 Նաշի . Տօլայը :
 Նաչիղ . Պիր նէսնէ տէյ-
 մէղ :
 Նասաղ . Տիւղկիւնսիւղ :
 Նասիէթատէ . Նասիհա-
 թը առէթ էթմիշ :
 Նասպ էթ' . Իշէ , մանսը-
 պա գօմաղ :
 Նէղաքէթ . Նաղիքլիք :
 Նէղտ . Եան :
 Նէճապէթ . Սօյու փաղ :
 Նէճիպ . Նէսիլ փաղ :

Նէմիդա . Մէքթուպ :
 Նէյիր . Փարլաղ , զիեալը :
 Նէշաթ . Սէվինճ , քէյֆ :
 Նէշաթ էթ' . Փէյտա օլ-
 մաղ , իլէրի կէլմէք :
 Նէսլ . Զիւրրիյէթ :
 Նէվ . Տիւրլու , ճինս :
 Նէվալ . Իհսան , նասիպ :
 Նէվպալէ . Թուրֆանտա :
 Նիկեահ . Պաղըլ :
 Նիհան օլ' . կէօրիւնմէմէք ,
 կէօղտէն դայպ օլմաղ :
 Նիհատէ . Գօնմուշ :
 Նիմէթ . Էյլիք , իհսան :
 Նիսվան . Գարը թաղըմը :
 Նիւղհէթ . Սէֆա , թէ-
 ֆէրրիւճ :
 Նիւմա . կէօթէրիճի :
 Նիւմուն . կէօթէրիճի ,
 պէնղէր :
 Նիւմունէ . Էօրնէկ :
 Նիւվաղ . Օիշայըճը :
 Նիւվաղիշ . Օիշամաղ :
 Նիւվիտ . Միւթտէ , խա-
 յըրը խապէր :
 Նուսուս . Տէլիլէր , պիւր-
 հանլէր :

Շ

Շաղղ էթ' . Եարմաղ ,
 այըրմաղ :
 Շահան . Լայըղ :
 Շահանէ . Փատիշահա լա-
 յըղ :
 Շամիլ . Իչինէ ալան , էօր-
 թէն :
 Շայէսթէ . Լայըղ :
 Շայէտ . Պէլքի :
 Շատի . Սէվինճ :
 Շատման . Սէվինճլի , մէմ-
 նուն :
 Շաքիր . Շիւքր էտիճի :
 Շաֆի . Խասթայի էյի է-
 տիճի :
 Շէթթա . Զօղ , վէ այըը
 ալըր :
 Շէթոււմ . Սէօյիւլմիւշ :
 Շէհրիյէ . Այլըղ :
 Շէհիլէր . Գուշ գանատը-
 նըն էն ուզուն թիւլիւ :
 Շէյխուխէթ . Իխթիեար-
 լըղ :
 Շէվզ . Արղու :
 Շէվքէթ . Փատիշահէ մախ-
 սուս օլան հէյպէթ :
 Շիքէն :
 Շէրի . Շէրաթթա տայիր :
 Շէրիք . Օրթաղ , արգատաշ :

Շէրիֆ . Միւթէպէր , չէ-
 րէֆլի :
 Շէրի էթմէք . Մանսընը
 աչմաղ :
 Շէրմ . Ութանմա :
 Շէրմսար . Ութանդան :
 Շէֆգաթ . Մէրհամէթ ,
 աճընմաղլըղ :
 Շիար . Թէն իւղէրինէ կէ-
 յիւնէն կէօմլէկ : Նշան ,
 ալամէթ :
 Շիթապ . Աճէլէ :
 Շիյմէ . Թապիթ , խույ :
 Շիյվէ . Նաղ , էտա , ա-
 տէթ , գաիտէ :
 Շիտտէթ . Սէրթլիք :
 Շիրաղէ . Քիթապըն պաղը :
 Շիրին նիքեաթ . Կիւղէլ
 սէօղլիւ , կիւղէլ Շիւք-
 թէլու :
 Շիքէսթ էթ' . Գըրմաղ :
 Շիւզգա . Մէքթուպ :
 Շիւթոււմ . Սէօյիւլ սայ-
 մայար :
 Շիւքիւֆթէ . Զիշէք կիպի
 աչըլմըշ :
 Շուհուտ . Շահիտլէր :
 Շումուլ . Շամիլ , հավի :

Ո

Ուգտէ . Տիւրիւմ , պաղ , Ուպուտիյէթ , Գուլլուգ ,
Միւշքիլ : քէօլէլիք ,
Ումուր . Իշլէր , էմրէր :

Չ

Չաքէր . Քէօլէ , խամէթ- Չէշմ , կէօղ :
ճի : Չէնտ . Պիր դաչ :

Պ

Պա . Իլէ : Պատէլ գապուլ . Գապուլ
Պասէնէտ . Սէնէտ իլէ : էթտիքտէն սօնրա :
Պագը . Գալան : Պատէմա . Պունտան սօնրա :
Պախ . Սէպէպ : Պար . Եիւք , տէօքիւճիւ ,
Պալա . Եօգարը , եիւքսէք : եաղաբըճը քէրրէ :
Պալաթէր . Տանա եիւք- Պարի . Եարատան :
սէք : Պարկեան . Իզն ու բուլ-
Պալիդ օլմագ . Եէթիշմէք : սաթ մահալը , տիվան-
Պալիշ . Եաստըգ : խանէ :
Պախուսուս . Խուսուսա , Պէզլ էթ'' . Սարֆ վէ խարճ
իլա : էթմէք :
Պահիր . Աշիքեար : Պէլահէթ . Խայր ու չէրրի
Պահա էթ'' . Սէօղ աչմագ , Ֆէրգ էթմէք տէրէճէ-
սէօլլէմէք : սինտէ ահմագլըգ :
Պապ . Գափու : Պէհիլ . Կիւզէլ :
Պասըրէթ . կէօղ : Պէհնէթ . Կիւզէլիք , ճէ-
Պատ . Սօնրա : մալ :
Պատէզին . Պունտան սօն- Պէզայէթ . Չօգ , փէք :
րա : Պէճայիշ , Թրանիա :

Պէյնէլ էմալ . Ագրան ու Պիլա մէօնլէթ . Վագըթ
էմալ արասընտա : վէրմէյէրէք :
Պէյնիւնատէ . Արամըգտա : Պիլ էթրաֆ . Եթրաֆիլէ :
Պէնտէկեան . Պէնտէլէր , Պիլ իշթիրա . Սաթըն ա-
գուլար : լարագ :
Պէնտէփէրվէր . Եմրի ալ- Պիլ խասսա . Իլլա :
թընտա օլանլարա էյիլք Պիլ ճիւմէ . շէփսի :
էտիպ պէսլէիճի : Պիլութֆիհի Թաալա . Ալ-
Պէշէր . Ինսան , առէմ : լահըն լութֆու իլէ :
Պէտ . Ֆէնա , քէօթիւ : Պիլ վիւճուհ . շէր վէշնէ :
Պէտ էթմէք . Պաշլամագ : Պիլ խուլուս իւլ պալ . Խա-
Պէտիհի . Անտըզըն , գու- լիս եիւրէթլէ :
հուր էտէն : Պիլ հուշ . Տէլի , սէրսէմ :
Պէտիտ . Չահիր , կէօղ Պիմար . Խասթա , քէֆսիդ :
կէօրիւր օլան : Պիլ մէճալ . Ֆագըր , գուտ-
Պէրայի . Իշիւն : րէթսիդ :
Պէրէվաթ . Պէրաթլար : Պիլսուտէ . Պօշ , ֆայտէսիդ :
Պէրիւթամ . Թէքմիլ շիֆա Պիւնամ . Նամսըգ , շէօհ-
պուլմագ : րէթսիդ :
Պէրկիւզիտէ . Սէշլիմիշ : Պիւնիհայէ . Սօնսուգ :
Պէրրի . Գարայա միւթա- Պիշարէթ . Միւթտէ :
ալիք : Պիտաէ . Սէրմայէ , ասըլ
Պի գուտրէթ . Գուտրէթ- մալ :
սիդ : Պիտիրիդ . Ելտէն կէլէն
Պիզզաթ . Քէնտիլ քէնտիսիլ զայրէթի էթմէք :
Պիզզարուր . Նաշար օ Պիլիեա . Բիեասըգ , իքի
լարագ : եիւզիլիւք էթմէյէ-
Պի զէվալ . Ֆանի օլմա- րէք :
եան , տայիմ օլան : Պիրուն . Խարիճ , տըշ Թա-
Պիթթահիր . Եագըլարագ : լաֆը , զիյատէ , միւ-
Պիթթէնզիլ . Թէնզիլ օլու- թէճալիւդ :
նարագ , էնտիրիլէրէք : Պիքէս . Քիմսէսիդ :
Պիլա . Սըգ : Պուշ . Գօգու :
Պիլալէլէտ . Եվլատսըգ :

U

Սաատէթու . Պախթլը :
Սազ . Եսփընդը , տիւղկիւն
վէրիճի :
Սալան . Ֆաթիմ օլմայըպ
էյի օլմազ , ույղուն ,
պարընըզ վէ ույուշուզ
օլմազ :
Սալիս . Իւչիւնճիւ :
Սալիֆիդղիքը . Զիքըի կէչ-
միշ , Եազըլմըշ :
Սահապէթ . Եարաըմճըլըզ ,
սահիպլիք :
Սամէտանի . Ալլահա միւ-
թաալլիզ :
Սամի . Եիւքսէք , Եիւճէ
օլան :
Սամիմի . Խալիս , կէրչէք :
Սայ . Ղայրէթ :
Սայէ . Կէօլկէ , հիւմայէթ :
Սապալէթ . Զօճուզլուզ :
Սապըզ . Կէչմիշ :
Սապլիթ . Պիր գարար օ-
լան : Գըմըլտանմահան :
Սապպ . Թարաֆ :
Սատարէթ . Սատրաղամ-
լըզ :
Սարաֆան . Սարաֆլար :
Սարիգ . Խըրսըզ :
Սարիշ . Խալիս , աշիքեար :
Սարֆ էթ'' . Խարճ էթմէք :
Սարֆը Նազար էթ'' . Վազ
կէչմէք , կէօրմէմէք :
Սաքին . Պիր Եէրտէ օ-
թուրան :

Սէեանէթ . Եօլճուլուզ :
Սէզա . Սէզալար : Լալըզ :
Սէմ էթ'' . Իշթմէք :
Սէմէրէ . Մէյվէ :
Սէնա էթ'' . Մէտն էթմէք :
Սէնապէր . Մէտն էթմի :
Սէնէտաթ . Սէնէտէր :
Սէնիյ . Շէրիֆ , Եուճէ :
Սէպիլ . Եօլ :
Սէր . Պաշ :
Սէրգէնիշ . Պաշա ուրմազ-
լըզ , սիթէմ :
Սէրգէտէ . Պաշ վէրմիշ օլան
Սէրիան . Աճէլէ :
Սէրիր . Թալիթ :
Սէրմէսթ . Սէրսօշ , Հայ-
րան :
Սէրմու . Գըլ պաշը :
Սէրնիհատէ . Պաշը գօ-
մուշ :
Սէրվէթ . Զէնկիւնիք :
Սէքէնէ . Էնալի :
Սէֆալէթ . Սէֆիւլիք :
Սէֆրինէ . Կէմի :
Սընէթ . Եաղըզ , Խաս-
թա օլմամազ :
Սըտզ . Եալան օլմամազ :
Սիւխէն . Սէօղ , քէլիմէ ,
լազըրաթ :
Սիւսմէ . Պատէնու , ան-
տէն սօնրա :
Սիեազ . Թարպ :
Սիթալիշվէր . Մէտն էտէն :

Սիւք . Սըրա :
Սիյրէթ . Մանէվլի Եօլ ,
աթվար :
Սիւթուտէ . Մէտն օլու-
մուշ :
Սիւպեան . Քիւչիւք էր-
քէք չօճուզլար :
Սիւվարի . Աթլը :
Սիւրաթ . Աճէլէ :
Սիւրուր . Սէվինճ :
Սիւրիւն էթմէք . Տուր-
մազ , գըմըլտանմամազ :
Սիսիէհալար . Սէրասքէրի

Սուզ . Սուզան . Եագընը
Սուհուլէթ . Գօլայըզ :
Սույ . Թարաֆ : Ֆէնա :
Սունուֆ . Սընֆլէր , տէ-
րէճէլէր :
Սուտ . Ֆայտէ :
Սուտուր էթ'' . Զուհուր
էթմէք , պիր Եէրտէն
չըզմազ , հասըլ օլմազ :
Սուրէթնիւմա . Եիւզ կէօս-
թէրիճի :
Սուրի . Ճիսմանի :

V

Վազըֆ . Խապէրտար :
Վազ էթ'' . Գօմազ :
Վալա . Եիւքսէք . ալի օ-
լան :
Վալիտ . Պապա :
Վալիտէ . Անա :
Վահիպ . Պաղըշլայընը ,
վէրիճի :
Վահիտ . Պիր :
Վայէ . Նաթիպ , միւրատ :
Վայէտար . Նաթիպու ,
միւրատընա էրէն :
Վապէսթէ . Պաղլը :
Վասըլ օլ'' . Եէթիշմէք :
Վասի . Կէնիշ :
Վատի . Տէրէ :
Վարէսթէ . Խէլաս օլմուշ ,
գուրթուլմուշ :
Վարիտ օլ'' . Կէլմէք :

Վէզայիֆ . Վազիֆէլէր ,
շարթլար , աշուար :
Վաֆիր . Զօգ :
Վէլէտ . Օղուլ , էվլատ :
Վէլիմէ . Տիւլիւն Թաա-
մը , զիյաֆէթի :
Վէլինիմէթ . Պիրինէ Նի-
մէթ ու ինսան էտիճի
օլան էֆէնտիսի :
Վէսսեա . Սըփարըշլար :
Վէսաթէթ . Արայա կիր-
մէքլիք :
Վէքեալէթիէնան . Սաա-
րազամ :
Վէֆա . Սէօղիւնտէ տու-
րուպ վատը իճրա էթ-
մէ . Իւզէրինէ ալաըզը
չէյի Թէմամէն իճրա
էթմէք :

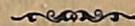
Վէֆաթ էթ". Էօլմէք : Վիւղէրա . Վէղիւրէր :
 Վէֆաթ . Գուտոււմ , վիւղիւրէթ . Սէվիւրլուսը-
 րուտ , վիսուլ : նա գալուշմագ :
 Վիդայէ էթ". Զարար ու Վիսուլ էթ". Վարմագ :
 զիեանտան էսրկէմէք : Վիֆուր . Զօդ , քէսրէթ :
 Վէրագփարէ . Քեաղըտ Վուգուաթ . Վազը օլան
 փարչասը : շէյլէր :
 Վիւրուտ էթմէք . Կէլմէք , Վուգուա կէլմէք . Զու-
 եթիւշմէք : հուր էթմէք :

S

Տաի . Տուաճի : Տէսթաւիդ . Ճիւղի հէ-
 Տաիեան . Տուաճըլար : տիյէ :
 Տախիլ օլ". Կիրմէք : Տէսթուր . Վէղիւր , միւ-
 Տամէն . Էթէկ : շիյր :
 Տանիշ . Պիլիլիճ , իլմ , մա- Տէսթկիյր . Եարտըմճը ,
 լիւմաթ : արգա :
 Տաւաթ . Տուալէր : Տէվամ էթմէք . Արգասը
 Տաւէր . Ատալէթլի : պրագմամագ :
 Տատ . Վէրկի , իթա , ա- Տէր . Գափու : Իյինտէ :
 թա , ատալէթլի : Ին- Տէրեա . Տէնիզ :
 սաֆ , հագգ : Տէրկեան . Սէրայ հավիլի
 Տատէր . Գարտաշ : Տէրուհի . Իչ , տաթիլի :
 Տատ ու սիթատ . Ալըշ վէ- Տէրաթէթ էթմէք . Էլտէ
 րիշ : օլմագ :
 Տար . Գօնագ , սէրայ : Տէրքեար . Աշիքեար :
 Տարիւլ խիւաֆէթիլ ալի . Տէֆաթլէ . Թէքրարէն :
 Իսթանպօլ : Տէրք էթ". Անլամագ :
 Տարպ էթմէք . Ուրմագ , Տէքեաթլին . Տիւքեանլէր :
 տէօյմէք : Տէֆաթըր . Տէֆիթէրլէր :
 Տէլիլ . Գըլալուզ , վասէ- Տիւ . Նիւրէք :
 թա : Տիլ խահ . Իսթէք :
 Տէյն . Պօրճ : Տիլճու . Կէօնիւլ արայը-
 Տէսթ . Էլ : ճը , կիւղէլ :

Տիւտատէ . Կէօնիւլ վէր- Տուխան . Թիւթուն :
 միշ : Տուխուլ էթ". Կիրմէք :
 Տիլատ . Կէօդ : Կէօրմիւշ , Տուն . Աշաղը , սէֆիլ ,
 թէճըրիւպէլի : տէնի :
 Տիրայէթ . Ազլ , զէքեա : Տուշ . Օմուզ :
 Տիրիզ էթ". Էլտէն կէլէնի Տուր . Ուզագ :
 էթմէմէք : Տուրէրպար . Ինճի եաղ-
 Տիրինէ . Էսկի : տըրըճը :
 Տու . Իքի :

T

Բաղիմէ . Եաղը , չըզը : Բէսայիլ . Բիսալէլէր , քիւ-
 Բաղպէթ էթ". Հիւրմէթ չիւք քիթապար :
 ու իթիպար էթմէք : Բէսանէնտէ . Իրիշտիրիճի ,
 Բահ . Եօլ : ուլաշտըրըճը :
 Բահէ . Ավուճ : Բէսիտէ . Նէթիշմիշ :
 Բահիմ . Մէրհամէթ էտիճի : Բէվաճ . Թալգ արասըն-
 Բաճի . Միւթաալիլէք , կէ- տա ալընըպ կէլմէք :
 րի տէօնիւճիւ : Բէտտ էթ". Կէրի վէրմէք :
 Բայիճ . Կէշէն , սիւրիւլէն : Կէրի չէվիւրմէք :
 Բապթ էթ". Պաղլամագ : Բէքզ էթ". Տիքմէք :
 Բապլէ . Սու եաթաղը , կէ- Բէֆաթէթ . Եօլտաշ , ար-
 պաղչէ վէ ճէննէթ : գատաշ օլմագ :
 Բէզլին . Աղրը , վագար սա- Բէֆան էթ". Խօշ հալ վէ
 հիպի , խաֆիֆ , ազըլ- Բահաթ իւզընէ կէլին-
 սըզ օլմեան : մէք :
 Բէհա օլ". Խէլաս պուլ- Բէֆթար . Կիտիշ :
 մագ , գուրթուլմագ : Բէֆի . Եիւճէ , Եիւքսէք :
 Բէհալէր . Գըլալուզ , Եօլ Բըզզըյէթ . Քէօլէլիք :
 կէօսթէրիճի : Բիայէթ . Հիւրմէթ , սաղը :
 Բէնճիտէ . Ինճինմիշ : Բիշթէ . Իփիկ , թէլ :
 Բէշատէթ . Տօղու Եօլու Բիւշա . Տօղրու Եօլտան
 պուլուպ անտէն կիթմէ : կիթմէք , տօղրու ախ-
 Բէտ . Պաշ : լագտա օլմագ :

Բիւքն . Պիր ժատտէնին Բուդ . Կիւն :
 ապր վէ էսապր : Բուզէ . Կիւնիւք :
 Բիւքիգա . Սրգատաշլար, Բույէթ էթմէթ . Կէօր-
 եօլտաշլար : մէք :
 Բիֆաթ . Սիշան : Բուշէն . Փարլաք :

Փ

Փայ . Աեադ : Փէտէր . Պապա :
 Փայտար . Գալի , մէթին Փիյրա . Տօնատընը , սը-
 Փէզիր . Գապուլ էտիճի , րասընա գօյուհու :
 մալիք օլան : Փիյրամէն . Փէնար , չէվ-
 Փէնճ . Պէշ : րէ :
 Փէյամ . Բապէր , միւթտէ : Փիյրասթէ . Սըրասընա
 Փէյամ . Էօլլիւհիւ : գօնմուշ , տիւզիւմիւշ
 Փէյտէրփէյ . Եալաշ Եա- օլան :
 վաշ , տէրէճէ տէրէճէ , Փիշկեհան . Էօն , հուզուր :
 արտ արտա : Փիւթէր . Տէօշէք , Եա-
 Փէրվէրտէ . Պէնլէնմիշ , թնգ :
 թէրպիյէ օլմուշ օլան : Փիւր , Տօլու , չօդ ,

Ք

Քեամիլէն . թէքմիլէն : Քեար . Իշ :
 Քեամպին . Միւրապընա Քեարկիր . Թաշ պինա :
 նայիլ օլան , պախթը Քեարպան . Քէվրան :
 օլան : Քեափի . Էլվէրէճէք :
 Քեամրան . Միւրատ էթ- Քէթէպէ . Քեաթիպիլեր :
 տիլինի հուսուլա կէ- Քէիմաթ . Քէլամլեր ,
 թիւրիճի : աէօզլէր :
 Քեային . Մէվճուտ օլան , Քէմպիւլէ . Օլտուղու-
 վար օլան : կիպի :
 Քեայինաթ . Վար օլան Քէմաքեան . Էվվէլքի կի-
 շէյլէրին հէփսի : պի :

Քէմթէր . չադիր . իթի- Քէրէմքար . Իհսան ինա-
 պարըզ : յէթ էտիճի :
 Քէմինէ . Աճիգ , հադիր , Քէրիմ . Քէրէմ , իհսան
 Քէսան . Քիմսէլլեր : էտիճի :
 Քէսրէթ . Չօդ : Քէրիմէ . Գըզ էվլատ :
 Քէշիտէ էթ" . Չէքմէք , Քիեհան . Օթ , սաման , իւ-
 Քէպիր . Պէօյիւք : լաֆ :
 Քէսիր . Չօդ : Քիլք . Գալէմ , գամըշ :
 Քէսպ էթ" . Գաղանմադ , Քիւթուպ . Քիթապլար :
 Քէշ . Վարըդ : Քիւլլիյէն . Պիսպիթուշ :
 Քէտուրէթ . Քէտէր , դամ : Քիւշատ էթմէք . Աշ-
 Քէրէմտիյտէ . Էյլէք կէօր- մադ :

Տ

Տազըր . Միւհթան : Տէյդ . Պէրէքէթ , Պօլ-
 Տախր էթմէք . Քէնտուլէ լուգ , իհսան , իլէրի-
 թադիմ էթմէք : լէմէ :
 Տայիք . Իլէրի , իւսթուշ , Տէսիւ էթմէք . Պօզմադ ,
 ալա օլան : տաղըթմադ , պաթ-
 Տանի . Պազը օլմաեան : թալ էթմէք :
 Տասլ էթմէք . Պիւրպիրին- Տէվգէլատէ . Ատէթտէն
 տէն ալըրմադ , տաժա- ղիյատէ :
 յի հիւքմ էթմէք : Տէրամուշ էթ" . Ունութ-
 Տարթ . Չիյատէ : մադ :
 Տէգահէթլու . Իմը շէրի- Տէրավան . Չօդ . պօլ :
 աթլա ալիմ օլան : Տէրգէնտ . Օղուլ :
 Տէգահաթ . Րուսվալըզ , Տէրիգէ . Տիւնէ վէ Եա
 րէզալէթ գապահաթ : մէմուրիյէթճէ իճրասը
 Տէզլէքէ . Մէֆհուլ նէ- վաճիպ օլան խու-
 թիճէ : սուս :
 Տէթանէթ . Չիհն աշըզ- Տէսուտէ . Աշընմըշ , էա-
 լըղ : կիմիշ :
 Տէխամէթ . Մէմուրիյէթի Տիւթիւթ . Թապիաթ , Եա-
 Էիւքսէք , ազամէթ : րատըլըշ :

Գորգէթ էթմէք . Պիրպի- Գիրեուզաթ . Ինայէթլէր,
 րինտէն ալըրմագ : քերէմլէր :
 Գիւ հաղըգա . Կէրչէքտէն : Գիւզուլի . Հաղսըղ օլա-
 Գի մապատ . Պուստան րագ , սլօշ հէրէ :
 սօնրա : Գիւղունի . Զօգլուգ :
 Գիրաշ . Տէօշէկ : Գիւթուր . Ղայրէթտէն
 Գիրաղ էթ'' . Պըրագմագ , սօնրա հասըլ օլան կէվ-
 թէրք էթմէք : չէքլիք :
 Գիրուխթ էթ'' . Սաթմագ , Գինուն . Գէննլէր :
 Գիրաէվս . Ճէննէթ պաղ- Գուատ . Եիւրէք :
 չէսի :

Խ Ի Թ Ա Մ

ԽԱԹԱ	ՍԷՎԱՊ	ՍԱՀԻՑԷ	ՍԱԹԸՐ
Մէֆատ	Միւֆատ	10	16
Շէմէյ	Շիյմէ	14	14
Միւզիւր	Մուզիւր	20	15
Էրպապ	Էրպապը	23	13
Մէալի	Մաալի	24	7
Միւհասին	Մէհասին	31	23
Մամուլինպիհ	Մամուլունպիհ	37	8
Միւրէվլէթ	Միւրիւվլէթ	54	16
Զէյպ	Զիյպ	56	6
Ըֆֆէթ	Ըֆֆէթ	90	10
Աթըֆէթ	Աթուֆէթ	92	16
Գիզուլի	Գիւզուլի	99	14
Սիեահէթ	Սիեահէթ	100	3
Մէշիյիէթ	Մէշէյիէթ	106	12
Նէվաղիշ	Նիւվաղիշ	116	22
Վէֆուր	Վիւֆուր	108	21
Թէգատտիւս	Թէգատտէս	109	22
Մէվալաթ	Միւվալաթ	127	10
Շատըման	Շատման	128	8

ԻԼԱՎԷԻ

ՄԻԻՆԹԵԻԱՊԱԹԻԻԼ ՄԻԻՆՇԱԹ

علاوة منتخبات المنشآت

ԼՈՒՋՈՒՄԸ ՍԱՅ ՈՒ ԱՄԷԼ

~~~~~

Էջըէֆը մախլուգաթ օլան նէվը ինսան ,
քէնտուսինին նէրէտէն կէլուպ նէրէյէ կիթ .
տիկինի իտրաքտէն աճիզ օլտուղու հալտէ ,
հէր տիւրլիւ իւլում ու մէա'րիֆտէն պիւ
պէհրէ , վէ մէտարը թէա'յեիւշ ու իսթիւ
րահաթը օլաճագ մալ ու մէնալտէն թէհի
տէսթ օլարագ , գատէմնիհը սահէի վիճուտ
օլուպ , նիք ու պէտի վէ պէյազ ու սէվատը
ֆարգ ու թէմեիզ էտինճէյէ գատար , ա
ղուշը փէտէր ու մատէրտէ նէշվ ու նիւմա
պուլուր իսէ տէ , սիննի իլէրուլէտիքճէ ֆըթ
րէթը զաթիյէսինտէ մէվճուտ օլան աւալ ու
մէթալիպ , պիրէր պիրէր սէրնիւմաի զու
հուր օլարագ , մայէի թէա'յեիւշ ու թէլէզ
զիւզի օլան պիր թագըմ շէյլէրին թէտարիք
ու իսթիհասլինէ միւպաշէրէթ էտէր : Սն
ճագ պունլարըն էքսէրիսինէ պիսուհուլէ !
տէսթրէս օլամայաճաղընտան , մաթլուպի օ
լան շէյլէրին հիշ պիրինէ մալիք ու միւթէ

لذوم سعى وعمل

اشرف مخلوقات اولان نوع انسان کندوسنک
زهدن کلوب زهيه کتديکني ادرا کدن عاجز اولديغي
حاله هر درلوعلوم و معارفدن بي بهره و مدار
تعيش واستراحتي اوله جق مال و منالدين تهى
دست اوله رق قدمنه ساحه وجود اولوب نيك و
بدى و بياض و سوادى فرك و تميز ادنجيه قدر
اغوش پدر و مادرده نشو و نما بولور ايسه ده سنى
ايلرولدکجه فطرت ذاتيه سننده موجود اولان امال و
مطالب برر بر سر نماي ظهور اوله رق مایه تعيش و
تلزذی اولان برطاقم شيلردن تدارك و استحصالنه
مباشرت ايدر . انحق بونلرک اکثريسنه بلسهوله دسترس
اوله ميه جفندن مطلوبي اولان شيلرک هيچ برينه

սարքը օլմայուպ, սըֆըրիւկ եւտ օլարազ տիւնեայէ կէլմիշ օլտուղունու օլ վազըթ հիսս իլէ, տէրեաի ֆիքը ու հայրէթէ տալար : Ֆազաթ պիր թարաֆտան թէճըրիւպէ վէ մա'լիւմաթընըն նօգսանիյէթի, վէ տիւկէր թարաֆտան իյինտէ պուլունտուղու ճէմիա'թը պէշըրիյէնին սուրի վէ մանէվի թապի' օլտուղու գալանինը թա'պիյէնին ահքեամը ճարիյէսի, մէճհուլի օլտուղու ճիւհէթէ, պազարը ա'լէմտէ թէտալիւկէ տէն նուգուտը մանէվիյէյէ էհէմիյէթ վըրմէյէրէք, մէվճուտի սարֆէ աղաղ էտէր : վէ պունուն ա'տէմը քիֆայէթի հալինտէ, սուր թա'լինին թէէսիրաթընա ա'զվ ու իսնատ էյլէր : Պիլմէզքի հէր նէվ' էսպապըրէֆահ ու սէրվէթ, պիր տիւրիւ միւպատէլէ թարիգիլէ հուսուլիէզիր օլտուղունտան, թէհի տէսթ օլարազ ա'զիմը պազար օլանլարըն, երին էյլէճէ ա'վտէթ էթմէլէրի լազըմ կէլուր :

Իհթիեաճաթը ճիւմանիյէ վէ բուհանիյէմիզի տաֆի' օլմադ իւզըրէ, պաշգալարըն եւտը թէսարըրիւֆինտէ կէօրտիյիլմիւզ շէյլէրին քեաֆիէսի, սա'յ ու ա'մէլլէ վիւճուտէ կէլմիշ օլտուղունտան, ախզ վէ իս-

مالك و متصرف اولمىوب صفر الید اوله رق دنياه
کلمش اولديغنى اولوقت حس الیه دریای فکر وحیرته
طالر. فقط بر طرفدن تجربه و معلوماتک نقصانیتى
دیگر طرفدن ایچنده بولنديغنى جمیت بشریه نک صوری
و معنوی تابع اولديغنى قوانین طبعیه نک احکام جاریه سى
مجهولی اولديغنى جهته بازار عالمده تداول ایدن
تقود معنویه اهمیت ویرمیه رک موجودى صرفه
اغاذ ایدر. و بونک عدم کفایتى حالنده صوءطالنک
تأثیراتنه عزو و اسناد ایلر. بيلمز که هر نوع اسباب
رفاه و ثروت بر درلو مبادلہ طریقیله حصول یز
اولديغندن تهی دست اوله رق عازم بازار اولنلرک یینه
اویله جه عودت ایتلری لازمکولر.

احتیاجات جسمانیه و روحانیه مزى دافع اولمق
اوزره بشقه لری ید تصرفنده کوردیکمز شیلرک
کافه سى سعی و عمله وجوده کلمش اولديغندن اخزو

Թիմարի քեզալիք սա՛յ ու ա՛մէլէ մէվգուֆ-
տուր քի , սայլիֆիւզզիքը նուգուտը մա՛նէ-
վիյէ պունտան ի՛պարէթ տիր :

Ճէմիէթը պէշերիյէնին էֆրատը պէյ-
նինտէ ճէրեան էտէն մուսա՛մէլաթ , տատ ու
սիթէտ սուրէթինտէ ազչէ ըթլաֆ օլունան
զէր ու սիմ մէսքիւքեաթ իլէ իճրա օլունուր
իսէ տէ , հազըդէթտէ իշպու նուգուտը մա՛-
նէվվիյէ իլէ թէսվիյէ գըլընըր : Պինաէն ա՛-
լէյս քիշինին քիսէի իգթիտարը նուգուտը
մա՛նէվվիյէտէն թէհի օլտուղու հալտէ , հա-
վաիճինին թահսիլ ու թէտարիքինէ տէս-
թրէս օլամազ , մէկէրքի վազթիլէ էմէք
սարֆիլէ գազանըլմը օլան նուգուտ վէ էմ-
լաքէ մալիք օլա : իմտի կէրէք հավաիճը
զարուրիյէ , վէ կէրէք զայրը զարուրիյէմի-
զին իսթիհասալի էմրինտէ , նէ՛վը պէնի ա-
տէմէ լազըմ օլան ՍՍ.Յ ու ԱՄ.Է.Լ օլուպ , եօխ-
սա Ամէր ու Ջէյտին վէհմ ու գըյաս էթ-
տիքլէրի մէսքիւքեաթը ճարիյէ տէյիլ տիր :
Ջիւնքի մէսքիւքեաթ միւճէրրէտ սայ ու ա-
մէլ մուգապիլինտէ գազանըլմը պիր սէր-
մայէ տիմէք օլտուղունտան , խարճ օլունուպ
պլթտիքտէ , պաշգասընըն թահսիլի մուլթ-

استعمالی کزلك سعی و عملله موقوفدرکه سالف
الذ کرتقود معنویه بوندن عبارتدر.

جمیت بشریهك افرادی بیننده جریان ایدن معاملات
داد و ستد صورتنده اقبه اطلاق اولنان زروسیم
مسکوکات ایله اجرا اولنور ایسهده حقیقتده اشبو
نقود معنویه ایله تسویه قننور. بناً علیه کشینك کینه
اقتداری نقود معنویه دن تهی اولدینی حالده حوائجك
تحصیل و تدارکده دسترس اوله من مکرکه وقتله
امك صرفیله قزانلمش اولان نقود و املاکه مالک
اوله. ائمدی کړك حوائج ضروریه و کړك غیر
ضروریه مزك استهصالی امرنده نوع بنی ادمه لازم
اولان {سعی و عمل} اولوب یوخسه عمر وزیدك وهم
وقیاس ایتدکری مسکوکات جاریه دکلدرد چونکی
مسکوکات مجرد سعی و عمل مقابلنده قزانلمش بر
سرمایه دیمك اولدیغندن خرج اولنوب بتدکده

լազա սայ ու ամէլէ միւհթաճ օլտուղու ,
վէ պինաէն ա'լէյհ էֆրատը պէշէրին սայ
ու ամէլսիզ րէֆահ ու ասայիշը հալ իսթիհ
սարի միւմքին օլամայաճաղը գազաեայի
միւսէլլէմէտէն տիր :

Ինկիլթէրը պէ ֆրանսատա վամուղուն
գըլլէթինտէն նաշի իշսիզ գալմըշ օլան պու
գատար պին ա'մէլէնին, տիւհար օլտուղլարը
հալը ֆագը ու մէզէլլէթ պու պապտէ սըտ
գը միւտտա'այէ էվզահը տէլայիլ օլուպ ,
ա'մէլէի մէզքիւրէնին թախֆիֆը պարը կի
րանը սէֆալէթի զըմնտա , ասհապը խայ
րաթ թարաֆընտան շիմտիյէ գատար վու
գու պուլան մուա'վէնաթը քիւլլիյէ թէր
ֆիհը հալլէրինէ մէտար օլամամըշ տըր :
Իշպու սայ ու ա'մէլ տախի, հէր նէ գա
տար գախտէի ա'գլ ու հիքմէթէ թէվֆի
գէն իճրա օլունուր իսէ, ասհապընըն մէ
գապիտ ու ամալը օ գատար սուհուլէթլէ
հուսուլփէզիր օլուր : Շէյլէ քի ինսան
մէհտտէն լահէտէ վարընճայա գատար ,
էնվա'ի իհթիեաճաթա մազհար օլուպ ,
պունլարըն տէֆի' էմրինտէ սարֆը մահաս
լը իգթիտար էթմէսի լազըմէտէն իսէ տէ ,
գավվաի ճիսմանիյէ վէ րուհանիյէսինէ

بشقه سنك تحصيلي مطلقا سعي وعمله محتاج اولديني
وبنا عليه افراد بشرك سعي وعملسز رفاه و اسایش حال
استهصالی ممکن اوله ميه جنی قضایای مسلمدن در .
انکلتره و فرانسه ده پاموغك قلتندن ناشی ایشسز
قالمش اولان بو قدر بیک عمله نك دوچار الدقلری
حال فقرو منزلت بو باده صدك مدعايه اوضح دلائل
اولوب عمله مزكوره نك تحفیف باركران سفالتي ضمننده
اصحاب خیرات طرفندن شمدي يه قدر وقوعبولان
معاونات كليہ ترفيه حالرينه مدار اوله مامشدر . اشبو
سعي و عمل هر نقدر فاعده عقل و حکمتہ توفيقاً اجرا
اولور ايسه اصهانك مقاصد و آمالی او قدر سهولتله
حصولپزير اولور . شويله كه انسان مهندن لحدہ
وارنجہ يه قدر انواع احتیاجاته مظهر اولوب بونلرك
دفعی امرنده صرف ما حصل اقتدار ايمه سی لازمه دن
ايسه ده قواى جسمانيه و روحانيه سنه تقويت

Թագավորն ի վերմէտիքն , պէր վէհնի մատ-
լուպ մագսէտինէ տէսթրէս օլամազ : Նի-
չուն պիր համալ պիր սաա'թնի գատար ,
վէ պիր գայրգնի պիր գափուտան գատար
սանաա'թընտան միւթէմէթթի' օլամազ ,
չիւնքի իսմէրի պիրիննի մէրթէպէտէ վա-
գը' օլանլարըն , սանաա'թլարը եալընը
գուլվէի պէտէնիյէ ինէ հուսուլիէզիր օ-
լուպ , իքիննի մէրթէպէտէ վագը' օլանլա-
րըն սանաա'թլարը իսէ , գուլաի պէտէնի-
յէ վէ ա'գլիյէնին ինղիմամիյէ հասըլ օլտու-
ղունտան , պուլնլարըն պիթթա'պ օ պիրլէ-
րինտէն զիյատէ ֆաիտէմէնտ օլմալարը իգ-
թիլա էտէր : Պինաէն ա'լէյհ ֆէրաղը պալ
վէ ըէֆահի հալ իսթիհսալի արզուսինտէ
պուլունանլար , քէօչի վահտէթտէ անիս
վէ դալխար , վէ հալը զարուրէթ ու իհթի-
եաճաթտէ մու'ին ու վէֆատարլարը օլան
սա'յ ու ա'մէլլէրինին գատար ու գըյմէթինի
արթըրմաղա , եանի սանաա'թլարընին իս-
լահիլէ զիյատէ թէմէթթու'է էյլէմէյէ չա-
լըչըպ , էթթէսինի թագաիրի հալը գատարէ
հավալէ էթմէլի տիրլէր : Եօխսա պէն պա-
պամտան , վէ եախստ իսթատըմտան պէոյ-
լէ կէօրտիւմ պէոյլէ եափարըմ տէյէրէք ,

ویر مد کجه بوجه مطلوب مقصدینه دسترس اوله منز .
نیچون بر حمل بر ساعتجی قدر و بر قایقجی بر
قبودان قدر صنعتدن متمتع اوله من چونکی اسملری
برنجی مرتبهده واقع اولانلرک صنعتلری یا لکمز قوه
بدنیه ایله حصولیزیر الوب ایکنجی مرتبهده واقع
اولنلرک صنعتلری ایسه قوای بدنیه و عقلیه نک
انضمامیله حاصل اولدیغندن بونلرک بالطبع او برلردن
زیاده فائده مند اولملری اقتضا ایدر بنا علیه فراغ
بال و رفاه حال استهصالی ارزوسنده بولنانلر کوشه
وحدتده انیس و غمخوار و حال ضرورت و احتیاجده
موین و فادارلری اولان سعی و عمللرینک قدر و
قیمتی ارتزغه یعنی صنعتلرینک اصلاحیله زیاده
تمتع ایلمکه چالشوب اوته سنی تقدیر حی قدره
حواله اتیلیدر لر یوخسه بن بابامدن یاخود استامدن
بویله کوردم بویله یاپارم دیهرک علی العمیا چالشوب

ա՛լէլ ա՛միէն չալըջըպ իսթիւրաա՛թը ճէտի-
տէյէ սարֆը էֆըքար էթմէզ իսէ , էօ՛մ-
ըիւ օլտուգճա կիճէ կիւնտիւզ չալըջսա ,
պապա վէ իւսթատընտան զիյատէ միւթէ-
մէթթի՛ օլամայաճաղը էզհէրը մին էշշէմ տիր :

Ախը ու իթա , ճէմիյէ՛թը պէշերիյէնին
ա՛ղա ու էֆրատընը եէքտիկէրինէ ըապթ
էտէր պիր միւնասէպէթը գավիյէ թէհատ-
տիւսինի , վէ պու վէշհ՛լէ մէտէնիյէթ ու
մա՛մուրիյէթին թէվէսսիւ՛ ու թէրազգըսը-
նը միւսթէլզիմ օլտուղոնտան , պունուկ
մէշրուի՛յէթի , վէ էրպապը քեար ու քիս-
պին ի՛նտը Ալլահ մագպուլիյէթի տէրքեար
տըր :

Ֆէվայիտ՝ թարաֆէյնի միւէտտի օլան
թիճարէթ ա՛լէլ ո՛ւմուճ մէշու՛ օլտուղու
միւսիւլլու , պունուկ խիլաֆընտա վուգուա՛
կէլէն հէր նէվ՛ քեար ու քիսպ նամէշրու՛
տուր : Ձիւնքի պիր համմալ պիր եիւք նազ-
լիլէ , ալտըղը իւճրէթտէն իսթիֆատէ է-
տիւպ , պու սըրատա եիւք սահիպլինին տա-
խի իշի կէօրիւլէճէյինտէն , թարաֆէյն
միւթէմէթթի՛ վէ միւսթէֆիտ օլուր . ֆա-
գաթ պիր սարիգ սըրգէթ էթտիյի էշեա-
տէն տօլայը , պա՛ղը մէրթէպէ էմէք սարֆ

اختراعات جدیده صرف افکار آیمز ايسه عمری
اولدقجه کيجه کوندز چالشه بابا و استادندن زیاده
متمتع اوله میه جنی اظهر من الشمسدر .

احز واعطا جمیت بشریه بك عضوا و افرادینی یکدیگرینه
ربط ایدر بر مناسبت قویه تحدثنی و بو وجهيله
مدنیت و معموریتك توسع و ترقیسنی مستلزم
اولد یغندن بونك مشروعتی و ارباب کار و کسبك
عند اه مقبولیتی درکار در .

فوائد طرفینی مؤدی اولان تجارت علی العموم مشروع
اولدینی مثللو بونك خلافتده وقوعا کلان هر نوع
کار و کسب نامشروعدر چونکی بر حمال بر یوک
نقليله الدينی اجرتدن استفاده ایدوب بوصره ده یوک
صاحبك دخی ایشی کوريله جکندن طرفینی متمتع
و مستفید اولور فقط بر سارق سرقت ایتدیکی اشیا دن
طولای بعض مرتبه امك صرف ایتسه دخی

էթսէ տախի, սարիգին շու մէնփաա'թը տի-
կերինին մազարրաթըլա հուսուլա կէլմիշ
օլմասիլէ, էվլէքիսի հէլալ, վէ իքինճիսի
հարամ տըր :

Եւհասըլ ինսանըն ըրգը ճէպինի իլէ կէ-
չինմէսի միւրատը իլահի իգթիղասընտան
օլտուղունտան, հիչ պիր շախսըն պիլա էօղ-
ըը շէրի' հէմճինսինէ էլաշմասը ճայիղ օլ-
մայաճաղը միւսիւլու, հավայիճը զարուրի-
յէսինտէն մա'տուտ օլմաեան մէվատտըն
իսթիհսալիչիւն, լաղըմ կէլէն քիւլֆէթ ու
զահմէթտէն ի'րազ, վէ պու վէշէլէ հու-
ղուզաթը մէշրուա'տէն նէֆսինի մահրում
էյլէմէսի տախի ուսուլը մէտէնիյէթճէ րէ-
վա կէօրիւլէմէզ : Ձիրա ինսան ա'զասընտան
պուլունտուղու ճէմիյէթը պէշէրիյէնին հա-
յիղ օլտուղու տէրէճէի մէտէնիյէթտէն ազ-
չօգ միւլթէմէթթի' օլուպ, պուլունն օ տէ-
րէճէյէ վիսուլի իսէ հէմճինսինի, վէ պէլ-
քի էպնաի վաթանըն սա'յ ու հիմմէթիլէ
հուսուլա կէլմիլինտէն, պուլնա մուզապիլ
կէրէք քէնտուսինէ վէ կէրէք մուսարլէրի-
նէ կէօրէ թէվսի' տայրէի մէտէնիյէթէ
խտմէթ էյլէմէք միւլթէրէթթիպի զիմմէթը

سارقاً شو منفعتی دیگرینک مضرتیه حصوله کلمش
اولمسیله اولکیسی حلال و ایکنجیسی حرامدر.

الهصل انسانك عرق جبینی ايله كچنمسی مراد الهی
اقتضاسندن اولدیغندن هیچ بر شخصك بلا عز
شرعی همجنسهنه ال اچمسی جائز اولمیه جفی مثلاً
حوايج ضروریه سندن معدود المبان موادك
استهصالچون لازمكلاز كلفت و زحمتدن اعراض
و بو وجهیه حظوظات مشروعه دن نفسنی محروم
ایلمسی دخی اصول مدنیتجه روا کوريله مززیرا
انسان عضاسندن بولندیغی جمعیت بشریه نك حائز
اولدیغی درجه مدنیتدن از چوق متمتع اولوب بونك
او درجهیه وصولی ایسه همجنسنی و بلکه ابنای
وطنك سعی و همتیه حصوله کلدیكندن بوكا
مقابل كرك كندوسنه و كرك معاصرلینه كوره
توصیع دائره مدنیه خدمت ایلمك مترتب ذمت

ֆիւթուովէթ, վէ պու ճիհէթլէ հաւայիճը
ղայրը զարուրէյէ թահսիլի էմրինտէ տիւ-
չար օլաճաղը քիւլֆէթ ու մէշաղգաթըն
թէրաղգըրի մէտէնլիյէթ ու մա'մուրլիյէթէ
վէսիլէ օլաճաղընը պիլէրէք, պուճտան իս-
թինքեաֆ էյլէմէմէսի միւղթէղաի վէղայի-
ֆի ինսանլիյէթ տիր :

Պէյանտէն միւսթաղնի օլտուղու իւղ-
րէ, պիր շէյին իշթիրասը միւրատ օլուն-
տուգտա, գըյմէթը հաղըղըյէսի, վէ ըա-
իճը վաղթը պիլինմէղ իսէ, պու իշտէ զա-
րարը չըղըմաղ էյլէպը իհթիմալ տըր :
իշթէ պու գապիլտէն օլարաղ իշինտէ պու-
լունտուղումուղ պաղարը ա'լէմտէ, տաղը-
գա պէտապըգա սէրլէտէի զուհուր օլան
էֆա'լ ու մուա'մէլաթ քի, հէփ տատ ու
սիթէտտէն ի'պարէթ տիր, մա'իւմաթ իւ-
ղէրինէ հալլ ու ա'գտ օլունմաղսա, մա-
ղարրաթը ասհապընա ա'յիտ օլաճաղընտա
իշթիպահ եօղտուր : Պու սուրէթլէ մէ-
հուղ օլան մաղարրաթըն մէնի' վուղո'ւի-
չին, հէր քէս միւթէպէսսիւրանէ հարա-
քէթ էթմէք իսթէր իսէ տէ, պունա մու-
վաֆիաղըյէթ եալընըղ իսթիտա'տը իսիւ-
տատատ իլէ միւմքին օլմայուպ, միւճէր-

فتوت و بوجهته حوايج غير ضروريه تحصيلي
امر نده دوچاواوله جنى كلفت و مشقتك ترقى
مدنيت و معموريت و سيله اوله جنى بيلهرك بوندن
استنكاف اللمامسى مقتضى وظائف انسانيتدر.

بیانندن مستغنی اولدیغی اوزره بر شیئک اشتراسی
مراد اولندقدہ قیمت حقیقیه سی و رایج وقتی بلنمز
ایسه بو ایشده ضرری چیقلمق اغلب احتمال در
اشته بو قبلدن اوله رق ایچنده بولندیغمز بازار عالمده
دقیقه بدقیقه سرزده ظهور اولان افعال و معاملاتکه
هپ داد و ستدن عبارتدر معلومات اوزرینه حل و
عقد اولنه مزسه مضرتی اصحابنه عائد اوله جغنده
اشتباه یوقدر بو صورتله ملهوظ اولان مضرتک منعی
وقوعیچون هرکس متبصرنه حرکت ایتک استر
ایسه ده بوکا موفقیت یا لکمز استداد خداداد ایله

ընտ ֆլթընէթը ինսանկէտէ մէրքիւզ օլան
գուլաի մա'նէվկիյէնին թէրպիյէսիյէ հու-
սուլա կէլուր պիր հալէթը մանէվկիյէյէ
միւթէվէգգըֆ տըր : իշպու հալէթ վասէ-
թասըլա հէրքէս տայրէի վիւս' ու իգթի-
տարընտան խարիճ կէօրիւնէն մուս'զղա-
մաթը ումուրէ մուվաֆթըզ օլարազ , հէմ
քէնտուլէրի նայիլը մէրամ օլուրլար , վէ
հէմտէ պու վէսիլէ իլէ պէնի նէվլէրինէ
խտմէթ իյֆա էտէրլէր :

ԳՈՐԸՆՃԱՍԼԱՐԸՆ ՍԱՆԱԹ
ՈՒ ՄԷՏԵՆԻՅԵԹԻ

Պիր գարընճա եալընըճա օլտուղու
հալտէ , հալէրաթը սայիլէ գապիլինտէն
ղայէթ հազիր ու նաթիւվան , վէ նազարը
իթիպարէ ալընմաղա նալէսպան պիր հայ-
վան իսէ տէ , եուվասընտա պիր թազըմէպ-
նաի ճիւսիլէ միւճթէմի օլտուղու զէման ,
“ Բո-բ Գէրիւնէի Ի-բ հիւսիլ Սիւլթիմ Գաբէ ”
մանաի իհիթիլամ ինթիմասը , նասընի հա-
լինտէ զուհուրը քիւլլի իլէ միւթէհազգըզ
ու միւթէճէլլի օլարազ , ա'զլ ու հիքմէթ ,

ممکن اوله میوب مجرد فطرت انسانیه ده مر کوز
اولان قوای معنویه نك تربیه سیله حصوله کلور بر
حالت معنویه یمه متوققدر . اشبوحالت واسته سیله
هرکس دائره واسع واقتدارندن خارج کورینان
معظمت امورہ موفق اوله رق هم کندولری نائل
مرام اولور لروهمده بو وسیله ایله بنی نوعاریه خدمت
ایفا ایدرلر .

﴿ قَرْنَجَه لَرَكْ صَنَعَتْ وَ مَدَنِي ﴾

بر قرنجه یالکزجه اولدینی حالده حشرات سائره قبلندن
غایت حقیر و نالوان و نظر اعتباره النمغه ناچسبان
بر حیوان ایسه ده یوه سنده بر طاقم ابنای جنسیله
مجتمع اولدینی زمان { مورد درخانه خود حکم سلیمان
دارد { معنای احتشام اتناسی ناصیه حالده ظهور
کلی ایله متحقق و منجلی اوله رق عقل و حکمت

վէ սա՛յ ու զայրէթէ միւթթաւը Կիր հէ-
յէթ էֆրատընտան ա՛տէթա Կիր շախսը
միւթէմէտտին հիւքմինտէ տիր : Գեաֆֆէի
աթվար ու հարաքեաթը լազըմէի եէքճի-
հէթի, վէ իթթիֆազը տաի՛, դաւաիտը
հիւքմիյէ, վէ պէյն էլ էֆրատ ֆէզայիլը ախ-
լազըն հիւսնիւ մուհաֆազաւընր մուէտտի
ուսուլը էտէպիյէյէ մէպնի տիր :

Պունըլար զայէթ մուգտիմ ու զայուր Կիր
թայֆէ տըր քի, սա՛նաթը վահմէթ, վէ
հուպպը վաթան վէ հիւքիւմէթլէրի օլուպ,
պէյնլէրինտէ ֆէսատ ու իսթիլալ վէ ճէնկ
ու ճըտտալ վէ էմնալի ըապըթաի իթթի-
հատէ էտնա մէրթէպէ խալէլ վէրէճէք Կիր
կէօնա հալ ու հարաքէթլէրի վուգու պուլ-
մազ : Իշպու մէսա՛ի՛ ու իգտամլէրի իւշ
մազսէտին հուսուլինէ մասրուֆ, պունըլար
տախի մէսքէն ու դըտա թէտարիքի, վէ
իպզաի նէվլտէն իպարէթ տիր : Իշպու մէ-
զասըտը սէլէսէնին հուսուլինէ մէտար օլա-
ճազ էսպապէ թէշէպպիւստէ, ֆէվզը մա-
եէթթէսաւվուր իպրսզը մէէսիրի ա՛գլ ու
իզ՛ան էտէրլէր :

Գարընճալար իւշ սընըֆ օլուպ պունըլար-
տան իքիսի զիւքուր իլէ իւնաս տըր քի,
զիւքուր փէք դալիլ իւլ ա՛տէտ վէ նիս-

وسعی غیرتله متصف بر هئیت افرادندن عادتاً بر
شخص متمدك حكمنده در. كافه اطوار و حرکاتلری
لازمه یکجحتی و اتفاقی داعی قواعد حکمیہ و بین
الافراد فنزائل اخلاقك حسن محافظه سنی مؤدی
اصول ادبیہ یه مبنی در. بونلر غایت مقدم و غیور بر
طائفه درکه صنعت و حمت و حب وطن و حکومتلری
اولوب بینلرنده فساد و اختلال و جنك و جدال و
وامثالی ربطه اتحاده ادنا مرتبه خلل و یره جنك بر
کونه حال و حرکتلری وقوعبولمز. اشبو مساعی
واقداملری اوچ مقصدك حصولنه مصروف بونلر
دخی مسکن و غذا تدارکی و ابقای نועدن عبارتدر.
اشبو مقاصد ثلثه نك حصولنه مدار اوله جق اسبابه
تشبیده فوق مایتصور ابراز مآثر عقل و اذعان ایدرلر.
قرنجه لر اوچ صنف اولوب بونلردن ایکبسی ذکور
ایله اناثدرکه ذکور پك قليل العدد و نسبتله جسیم

պէթլէ ճէսիմ իւճճէսէ տիր : վէ իւնաս
քիւլլէյէթլիճէ օլուպ գըթալարը քիւլլէ
տիր, վէ իշպու իքի սընըֆըն տախի դա-
նատարը վար տըր : իւլլէնճիւ սընըֆ էր-
քէքլիք վէ տիշիլիքտէն միւճէրրէտ օլուպ,
ասըլ չալըշան, վէ պու թայիֆէնին ճիւղը
ա'զամընը թէշքիլ էտէն պուշար տըր : Սը-
նըֆը մէզքիւրուն գանատարը օլմայըպ ճէ-
սամէթճէ տախի տիկէր իքի սընըֆտան էս-
ղէր տըր : Դարընճալարըն պիր թագըմը թէ-
ճէմին' էտէրէք եէրի գազարլար, վէ թօփ-
րաղընը տըշարը չըգարըրլար քի էքսէրիեա
կէօրիւլտիլիւ վէշիլէ պուշտան թէփէճիք-
լէր հասըլ օլուր : Պա'տէհու էթրաֆա տա-
ղըլարագ հէր տիւրլիւ հուպուպ վէ սաման
վէ օթ ճէմ' իտուպ հէզար զահմէթ ու թէ-
քէլլիլիլէ կէօթիւրիւրլէր, վէ իշպու նագլ
էթտիքլէրի շէյլէր էքսէրիեա քէնտու ճիսմ-
լէրինտէն չօգ պէյիլէք տիր : իշպու եու-
վալարը եէքտիկէրինէ կէլիլիւր գօղուշար-
տան իպարէթ տիր : Սէհվէն վէ եախօտ
գաստէն ինսան եախօտ հայվան աեաղը
իշպու մէսքէնի հէամ ու թախրիպ էթտիք-
տէ, տէրա'գապ թա'միրինէ մուպաշէրէթ,
վէ թէվաիֆը պէշէրիլէտէ էմսալի կէարիւ-

الجثه در و اناث کیتلوجه اولوب قطه لری کوچکدر .
و اشبو ایکی صنفک دخی قنادلری وارددر . اوچنجی
صنف ارککک و دیشککدن مجرد اولوب اصل
چالشان و بو طائفه ناک جزؤ اعظمی تشکیل ایدن
بونلدر . صنف منز کورک قنادلری اولمیوب جسماتجه
دخی دیکر ایکی صنفدن اصغردر . قریحه لک برطاقمی
تجمع ایدرک یری قازارلر و طوپراغنی طیشاری
چیقاردرلکه اکثریا کورلیکی وجهله بوندن تبه جکله
حاصل اولور . بعده اطرافه طاغیله رق هر درلو حبوب
و صمان و اوت جمع ایدوب هنزار زحمت و تکلف
ایله کتوررلر و اشبو نقل ایتد کلری شیلرا کثریا کسندو
جسملرندن چوک بیوکدر . اشبو یوله لری یکدیگرینه
کچیلور قغوشلردن عبارتدر . سهو او یاخود قصداً انسان
یاخود حیوان ایاغی اشبو مسکنی هدم و تخریب
ایتد کده در عقب تعمیرینه مباشرت و طوائف

մէմիւ տէրէճէ միւթէհամմիւլանէ վէ միւգ-
տիմանէ հարաքէթ էտէրլէր :

Գարընճալար իպթիտայի նէշաթլէրինտէ
տիկէր պաղը հէվամ կիպիւ պիր դաշ քերրէ
թէպտիլը շէքլ ու հէյթ էյլէտիքլէրինտէն ,
ինգըլապը ախիրտէն սօնրա հէվատէ ճէվէ-
լան էտէն դանատը տիշիլէր եուսուրթլադ-
իշիւն եուվալէրէ կիրէրլէր : Պու պապտէ
անլէր թարաֆընտան պաղը մէրթէպէ թէ-
րէտտիւտ վէ եախօտ թէէխիր զուհուր էթ-
ալիքտէ , տէրհալ ա'մէլէ կիրուհի պունլարը
պիթթէհարրի ճէպրէն կէթուրիլլէր , վէ
եուսուրթլամա վազթը կէլտիքտէ , վա'զը
համլտէ անլէրէ մուս'վէնէթ էտէրլէր : Պու
եուսուրթլալարտան հասըլ օլան դուրտլար ,
չօգ վազթ հարաքէթ էտէմէյիպ օլ միւտ-
տէթտէ ա'մէլէ թազըմը պունլարը պէսլէր-
լէր : իշպու դուրտլար թէմամ'նէշվ ու նիւ-
մա պուլտուգտան սօնրա , պիր նէվ' դօղա
իշինէ սարընըպ պունուռն տէրուռնինտէ սօն
տէֆա օլմադ իւզըրէ թէպտիլը շէքլ էտէր-
լէր : իշթէ պէյն էլ ատամ դարընճա եու-
սուրթլասը տէնիլէն շէյ իշպու դօղալար տըր ,
լլմէլէ թազըմը կէրէք պու դօղալարըն վէ

بشریه ده امثالی کورامامش درجه متحملانه و مقدماته
حرکت ایدرلر.

قرنجه ل ابتدای نشاتلرنده دیگر بعض هوام کبی بر
قالج کره تبدیل شقل و هئیت ایلدکلرندن انقلاب
اخذن صکره هواده جولان ایدن قنادلی دیشیلر
یمورطلق ایچون یوله کیررلر. بوباده انلر طرفندن
بعض مرتبه تردد و یاخود تاخر ظهور ایتدکده
درحال عمله کروهی بونلری بالتحرری جبراً کتوررلر
و یمورطلمه وقتی کلدکده وضع حملده انلره معاوت
ایدرلر و بویمورطه لردن حاصل اولان قوردلر چوق
وقت حرکت ایده میوب اول مدتده عمله طاقمی
بونلری بسلرلر. اشبو قوردلر تمام نشوونما بولدقند نصکره
بر نوع قوزه ایچنه صارینه بونک دروننده صوک
دفعه اولمق اوزره تبدیل شقل ایدرلر. اشتیه بین العدام
قرنجه یمورطه سی دنیلان شی اشبو قوزه لردر عمله

կէրէք սահիհ եռմուրթալարըն հիւսնիւ
մուհաֆազալընա զիյատէ իհիմամ էտիպ
հասպէլ իյնապ էօթէյէ պէրույէ նազլ տա-
խի էթտիքլէրի տախմա միւշահէտէ օլու-
նուր :

Գարընճա եալըրլարը գօզա իչինտէ օլ-
տուգլարը վազթ պուռնու քէնտիլէրի եա-
րարագ տըշարը չըգմայրպ, պու խըտմէթ
տախի ամէլէի մէզքիւրէյէ մուհապվէլ օլ-
տուղունտան, թէմամ վազթը հուլուլինտէ
վազիֆէի մէզքիւրէի հիւսնի իյֆա էտէրլէր :
իշպու վազթը կէլինճէյէ գատար մէզքիւր
գօզալարը կեահ հալայէ վէ կիւնէյէ կէօս-
թէրմէք իչին եռվանըն խարիճինէ չըգա-
րըրլար, վէ կեահ հալանըն թէէսիրինտէն
մուհաֆազա իչին եռվանըն իչինէ նազլ
էտէրլէր : եալըրլար չըգտըգտա պուռնլարը
քէնտուլէրինին էքլ ու հազմ էթմիշ օլտուգ-
լարը շըտտատէն իթա՛մ էտէրլէր : Գարըն-
ճալար գուրտ վէ պէօճէք վէ սայիր հէր
տիւրլիւ հայվան էթիլէ թէզատտի էտէր-
լէր, հէլէ լաշէլէրի նէ վէհիլէ սոյուպ քէ-
միքլէրի իւզէրինտէ զէրրէ գատար էթ պը-

طاقمی کړک بو قوزه لړک و کړک صحیح یمورطه لړک
حسن محافظه سنه زیاده اهتمام ایدوب حسب
الایجاب اوتیه برویه نقل دخی ایتد کلری دائما
مشاهده اولور .

قرنجه یاوریلری قوزه ایچنده اولدقلری وقت بونی
کندولری یارده رق طیشاری چقمیوب بو خدمت
دخی عمله مزکورهیه محول اولدینندن تمام وقتی
حلولنده وظیفه مزکورهیه حسن ایفا ایدرلر . اشبو
وقت کلنجیه قدر مزکور قوزه لری کاه هوایه و
کونشه کوسترمک ایچون یوه نک خارجنه چیقارلر و
کاه هوانک تائیرندن محافظه ایچون یوه نک ایچنه
نقل ایدرلر . و یاوریلر چقدقده بولری کندولرینک
اکلن و هاضم اتیمش اولدقلری غدادن اطعام ایدرلر .
قرنجه لر قورد و بوجاک و سائر هر درلو حیوان اتیه
تغدی ایدرلر هله لاشه لری نوجهله صویوب کمیکلری

ըազմանողը լալը մա՛լիւմ տիւր : Ֆազաթ
պունլար եալընը լահում իւէ թէղատտի է-
տէր հայվանաթտան օլմայըպ , հէր տիւրլիւ
հուպուպ վէ մէյվէ վէ հուվիւեաթը տախի
ղլլատէ սէվէրէր : Պաղչէ վէ խանէլէրիմիզ-
տէ իյրաս էթտիքլէրի մազարրաթ պու-
պապտէ շահանը թէէսիւֆ պիր տէլիւ տիր :

Ճէնապը Հազ եէր եիւզիւնտէ խալզ
էթտիլի քեաֆֆէի մախլուգաթ իչիւն հու-
սուլա կէթիլիպ պիզիմ քէնտիմիզէ հասը
էթմէք իտտ'աասընտա պուլունտուլունուզ
մահսուլաթտան , իչպու մուրը զա'յիֆ տա-
խի հիսսէտար օլմազ իսթէտիքտէ աֆվ ու-
սաֆհ իլէ մուա'մէլէ էյլէմէք պազը մէր-
թէպէ հաքիմ օլմազա միւթէվէզգըֆ վէ
Պա'տի մէրհուսուն « Մի ազար մուրի քի ,
տանէ քէշ էսթ , քի ճան տարէտ վէ ճանը
շիրին խօշ էսթ » գալլը հաքիմանէսիլէ ա-
մէլ էթմէք շիյմէի ինսանիլէթէ էվֆազ տըր :
Գարընճալարըն թաթլը շէյլէրէ օլան մէյլ
ու ինհիմա քի ֆէվզ էլլայէ օլուպ , հաթ-
թա պունուն թահսիլինտէ սայիր հայվա-
նաթ տէրէճէի իզա'նընըն մաֆէվէլինտէ
պա'զը վէսայիթը զարիպէ իսթիմալ էտէր-

اوزرنده ذره قدرات بر اقمقدری معلومدر . فقط
بوزار يالكزاحوم ايله تغدى ايدر حيوانادن اولميوب
هر درلو حبوب و ميوه و حلوياتى دخی زياده سورلر .
باغچه و خانه لرمزده ايراث ايتدكلى مضرات بو
بابده شايدان تأسف بر دليلدر .

جناب حق یر یوزنده خلاق ايتديكى كافه مخلوقات
ايچون حصوله کتوروب بدم کندومزه حصر ايتمک
ادعاسنده بولنديغمز محصولا تدن اشبو مور ضيف
دخی حصه دار اولمق استد کده عقوو صفح ايله
معامله ايلمک بعض مرتبه حکيم اولمغه متوقف و
سعدى مرحومک (ميازار مورى که دانه کش است
که جان دارد و جان شیرين خوش است { قول
حکيمانه سيله عمل ايتمک شيمه انسانيه ته اوققدر .
قرنجه لرك طتلوشيله اولان ميل و انهماكى فوق الغايه
اولوب حتى بونك تحصيلنده سائر حيوانات درجه

էր : Շէյլէ քի պալա միւշապիհ պիր նէվ
թաթլը մատտէ հոսուլա կէթիրիր պիր
հինս քիւշիւք հայվանըն սայտինէ կիտէր-
էր , վէ անլէրի թուլթուպ եուվալարընա
կէթուրէրէք հապս էտէրլէր , վէ պիզիւմ
սիւտլէր իշիւն ինէք վէ քէշիլէրի պէսլէտի-
յիմիզ կիպի անլէրի պէսլէրլէր :

Միւթէէթիրինտէն ի'ւր հայվանաթ իլէ
իշթիղալ էտէնլէր , դարընճալարըն ախլադ
վէ մէտէնլէթի հադ-դընտա ի'նտէլ միւթէ-
գատտիմին մէհհուլ չօդ շէյլէր քէշֆ ու
թահգիդ էյլէմիշլէր տիր : Գարընճալարըն
հէր պիր հէյէթը իճթիմա'իէլէրի էֆրատը
պէյնինտէ քէմալը իթթիհատ օլուպ , գա-
պալը միւթէլիֆէսի , եէքտիկէրի հադ-
դընտա մէրասիմը միհմաննուաղիյէ տախի
րիա'յէթ էթմէլէրինէ նազարէն , սըֆէթը
մէմտուհաի հուպպու վաթանլէ մութթասըֆ
օլտուդլարը տէրքեար տըր : Պուշլար պաղը
քէրէ պիրի պիրինէ ի'ւնը հարպ էտուպ ,
պէյնլէրինտէ սուրէթը միւնթազամէտէ մու-
հարէպաթը շէտիտէ վուգուլ պուլուր :
Շէյլէ քի մուհարիպ օլան թարաֆէյնին
եուվալարը վէսաթընտա պիր մահալ կէյա

اذعانك ما فوقه بعض وسائط غريبه استعمال
ايدرلر شوبله كي باله مشابه بر نوع طائر ماده حصوله
كتورر بر جنس كوچك حيوانك صيدينه كيدرلر و
انلري طر قوب يوهلر بنه كتوره رك حبس ايدرلر و
بزم سودلر يچون اينك و كچيلري بسليد يكمز كي انلري
بسارلر .

متأخريندن علم حيوانات ايله اشتغال ايدنلر قرنجهلرك
اخلاق و مدنيتي حقنده عند المتقدمين مجهول چوق
شيلر كشف و تحقيق ايلملر در . قرنجهلرك جر بر هئيت
اجتماعيه لري افرادي بيننده كمال اتحاد اولوب قبائل
مختلفه سي يكديكري حقنده مراسم مهمانوازيه
دخي رعيت ايتملرينه نظراً صفت ممدوحه حب
وطنه متصف اولدقلري دركادر بونلر بغض كره بري
برينه اعلان حرب ايدوب بينلرنده صورت منتظمه ده
محاربات شديد و قوعبولور شوبله كه محارب اولان

մէյտանը մուհարէպէ օլմագ իւզըն դարար
վէրիլուպ, օրատա էլեէվմ միլէլը միւթէ-
մէտտինէ պէյնինտէ մէրի' օլան ուսուլը
ա'սքէրիյէ վէչհիլէ, միւրէպա' իւշչէքլ օլա-
րագ թէճէմմու' էթտիքտէն սոնրա, քէմալը
չիտտէթ ու թէհէվվուր իլէ եէքտիկէրի
իւզէրինէ հիւճիւմ էտէրլէր : Ախշամ օլ-
տուգտա թարաֆէյն եինէ սուրէթը մուշ-
թազամէտէ չէքիլուպ մէճրուհլարընը օր-
տուկեհալէրինէ նազլ էտէրլէր : Վէ ֆէր-
տապը կիւն եինէ մուհարէպէյէ իպթիտար
էտէրլէր : Դարընճալարըն ղայէթ ղարիպ,
վէ գաւլա'իտը ա'սքէրիյէյէ միւթապըգ օ-
լան շու հալլէրի, թէվայիֆը պէչէրիյէնին
հարաքեաթը խուճըրիլանէ վէ մուհամէլաթը
ղատտարանէլէրինէ թէմամիլէ միւշապիհ
տիւր : Եէքտիկէրինտէն ախզ էթտիքլէրի
իւսէրայի եուվալարընա կէթիւրիւպ հապս
ու թէվգըֆ, վէ օրատա պուճլարը եու-
մուրթալարըն հիւսնի մուհաֆազապը, վէ
եաւլըրլարըն թէրպիյէսի կիպի պաղը իշլէր-
տէ իսթիստամ էտէրլէր : Վէ մէճրուհինէ
սուվէրը ատիտէ իլէ միւտաւլա'թ էտուպ,
վէ մագթուլլարըն էթրաֆընա թօփլանըպ
կէօյա իզհարը հիւզն ու մաթէմ էտէր :

طرافینک یوه نری وسطنده بر محال کویا میدان
محاربه اولمق اوزره قرار ویریلوب اوراده الیوم
ملل متمدنه بیننده مرعی اولان اصول عسکریه وجهله
مربع الشکل اوله رق تجمع ایتد کدن صکره کمال
شدت و تهور ایله یکدیگری اوزرینه هجوم ایدرلر.
اخشام اولدقده طرافین ینه صورت منتظمه ده چکیلوب
مجروح لرینی اردو کاهلرینه نقل ایدرلر و فرداسی کون
ینه محاربه یه ابتدار ایدرلر. قریحه لرك غایت غاریب
و قواعد عسکریه یه مطابق اولان شو حاللری طوائف
بشریه نك حرکات خونریزانه و معاملات غدارانه لرینه
تمامیله مشاهد ر. یکدیگر ندن اخنر ایتدکلری اسرایی
یوه لرینه کتوروب حبس و توقیف و اوراده بونلری
یمورطه لرك حسن محافظه سی و یاوریلرك تربیه سی
کبی بعض ایشلرده استخدام ایدرلر و مجروحینه صور

վէ եախօտ ի՛յատէի հաեաթընա չալըչըր կի-
պի օխչալըպ եալարլար :

Պէր մինվալը մուհարրէր գարնճալարըն
պու տէրէճէ ֆէթանէթ ու իսթի՛տատլարը
հէյէթը իճթիմա՛կյէլէրինէ մախսուս օլուպ
պունլար հալը ինֆիրատտէ խասմլարը օլան
տիկէր պաղը հայվանաթա մուգապէլէտէն
ա՛ծիզ տըրլար : Էզճիւմէ գարնճա արսլանը
թա՛պիր օլունուր պիր նէվ՛ հայվանը սաղիր
անէրէ զալէպէ էտէր : Իչպու հայվան հա-
չէրաթտան գանատլը վէ զարիֆ պիր նէվ՛
հայվանըն եալըրըսը օլուպ, գան իլէ թէ-
զատտի էտէր, վէ էքսէրիեա շիքեարը գա-
րընճա տըր : Գարընճա արսլանը տէվէճիք
թէսմիլէ օլունուր մա՛հուտ հայվանա միւ-
շապիհ օլուպ, ֆագաթ պունուրն պաչընտա
պիր թագըմ ուզուն պույնուղլարը վար տըր
քի, ալաթ մէսապէսինտէ իսթի՛մալ էտուպ,
պունլար տախի հէյէթը մախսուսէսինէ թէ-
հալվիլէ էտինճէյէ գատար իճրա էտէճէյի
հարաքեաթա թէմամ մուվաֆըզ տըր :

Հաչէրաթը սայիրէնին քէնտի շիքեար-

عديده ايله مداوات ايدوب و مقتوللرك اطرافنه
طوپلنوب كويا اظهار حزن و ماتم ايدر و ياخود
اعاده حياته چالشور كبي اوخشايبوب يالارلر.
بر منوال محرر قريحه لرك بو درجه فطانت و
استعدادلى هئيت اجتماعيه لرينه مخصوص اولوب
بونلر حال انفرادده خصملرى اولان ديكر بعض
حيواناته مقابله دن عاجز درلر. از جمله قريحه ارسلانى
نعير اولنور بر نوع حيوان صغير انلره غلبه ايدر. اشبو
حيوان حشرات دن قنادلو و ظريف بر نوع حيوانك
ياوريسى اولوب قان ايله تغدى ايدر و اكثريا شكارى
قريحه در. قريحه ارسلانى دوه جاك تسميه اولنور
معهود حيوانه مشابه اولوب فقط بونك باشنده بر
طاقم اوزون بوينوزلى واردركه الات مشابه سنده
استعمال ايدوب بونلر دخى هئيت مخصوصه سنه
تحول ايدنجيه قدر اجرا ايده چكى حر كاته تمام موافق در.

լէրինի թէ՛ս'գգուպ էթմէք իչիւն գանատ վէ
 եախօտ աեազլարը օլուպ հայվանը մէգքիւր
 խսէ պու մագուլէ ա'գատան պիլքիւլլէն
 մահրում օլտուղունտան, գաթա' եէրինտէն
 հարէքէթ էթմէտիյի հալտէ շիքեարանը նէզ
 տինէ ճէլպ էտէր : Շէօյլէ քի շիքեարըն կիւ
 զէրկեահը իւզէրինտէ պիւր չուգուր գազա
 րադ իչինտէ բուսույա եաթար, վէ միւլթէ
 րասսըտ օլտուղու հայվանաթ մուլթազա ի
 չինէ տիւշէր : Իշպու հափրէի գուրու գում
 վէ եախօտ թօփրադ իւզէրինտէ հափր է
 տուպ քէնտուսի տախի իչինտէ պիթթէսա
 տիւֆ օրատան միւրուր էտէճէք գարընճա
 նըն վիւրուտինէ քէմալը սապը ու սիւքիւ
 նէթ իլէ միւնթազըր օլուր : Էվվէլ էմրտէ
 չուգուրուն վիւս'աթընա կէօրէ պիւր տայրէ
 չըզար, վէ չուգուրուն իւ'մգիլէ իշպու տայ
 րէնին գուլթի պէյնինտէ պիւր նիսպէթը
 մուս'յէնէ օլտուղունտան, պիւր խայը մըգ
 տար թօփրաղըն հափր ու իխրաճը լազըմ
 կէլուպ, իշպու ա'մէլիեաթը միւշքիլէի հասպ
 էշէքը գազմա մէսապէսինտէ իսթի'մալէ սա
 լիհ օլան պաշըլա իճրա էտէր : Շէօյլէ քի
 պիւր աեազըլա գումու պաշընա տօլտու

حشرات سائره نك كندو شكارلرني تعقيب ايتك
 ايجون قناد و ياخود اياقلى اولوب حيوان مزكور
 ايسه بو مقوله اعضادن بالكلية محروم اولديغندن قطعاً
 يرنددن حرکت ايتديكى حاله شكاريني تزدينه جلب
 ايدر شويلاه كه شكارك كزرگاهى اوزرنده بر چيقور
 قازهرق ايجنده پوصويه ياترو مترصد اولدينى حيوانات
 مطلقاً ايجينه دوشر . اشبو حفره ي قورى قوم و
 ياخود طوپراق اوزرنده حفر ايدوب كندوسى
 دخى ايجنده بالتصادف اورادن مرور ايدجك
 قرنبه نك ورودينه كمال صبر سكونت ايله منتظر
 اولور . اول امرده چيقورك وسعته كوره بردائره
 چيزرو چيقورك عمقيه اشبو دائره نك قطرى بيننده
 بر نسبت معينه اولديغندن بر خيل مقدار طوپراغك
 حفر و اخراجى لازم كلوب اشبو عمليات مشكليه
 حسب الشكل قازما مثابه سنده استعماله صالح اولان

ըուպ խայրճա գուվկէթլէ տայրէտէն տը-
չարը աթար : Շու հալէ նաղարէն ճէսամէ-
թինէ նիսպէթլէ ա'սապընտա խայրը գուվ-
վէթ օլմասը լաղըմ կէլը : Մագսէտի հասըլ
օլունճա եա'նի պիր մըգտար թօփրագ չը-
գարընճայա գատար ա'մէլիեաթը մէգըիւ-
րէի քէմալը մէհարէթ ու սիւրա'թլէ թէք-
րար էտէր : Հափր էսնասընտա պըրճա գուվ
տանէլէրինէ թէսատիւֆ էյլէտիյի հալտէ
անէրի տախի պաշըլա գալտըրըր աթար ի-
սէ տէ գուվ տանէլէրի պու սուրէթլէ ըէ-
փի' միւմքին օլմայաճագ տէրէճէտէ ճէսիմ
օլուրլար իսէ , օլ հալտէ արգասընա եիւք-
լէյուպ խարիճէ նագլէտէր : Հայվանը մէգ-
ըիւրէ էքսէրիեա իշպու թէչէպպիւսաթըն-
տա մէվանի'ի գավիյէյէ թէսատիւֆ էտէ-
րէք , մագսէտինէ տէսթրէս օլամաղ իսէ տէ
գաթա' տիւչարը եաս ու ֆիւթուր օլմա-
յուպ մաթլէպի հասըլ օլունճայա գատար
ա'ղիմէթինտէ սէպաթ վէ իսրար էտէր :

Նիհայէթ չուգուր գաղըլըպ թէմամ օլ-
տուգտան սօնրա պէրվէչհի մուհարրէր հայ-
վան տէրունինտէ շիքեարէ միւթէրասըտ

باشيله اجرا ايدر شويله كه بر اياغيله قومی باشند
طولديروب خيلجه قوتله دائره دن طيشارو اتر .
شو حاله نظراً جسماته نسبتله اعصابنده خيلي قوت
اولمسی لازم كلور مقصدی حاصل اولنجه يعنى
بر مقدار طوپراق چيقارنجيه قدر عمليات مزكوري
كمال مهارت و سرعتله تكرار ايدر . خفرا انساننده
ايرنجيه قوم دانه لرينه تصادف ايلديكي حالده انلری
دخی باشيله قالير اتر ايسه ده قوم دانه لرې بوصورتله
رفعی ممکن اولميه جق درجه ده جسيم اولور لر ايسه
اول حالده ارقه سنه يوكليوب خارجه نقل ايدر .
حيوان مزكوره اكثر يا اشبو تشبثاتنده موانع قويه يه
تصادف ايدهر ك مقصدينه دسترس اوله مز ايسه ده
قطا دوچار ياش وقتور اولميوب مطلبی حاصل اولنجه
قدر عزيمتنده ثبات و اصرار ايدر .

نهایت چيقور قازيلوب تمام اولدقدن صكره بروجه

օլարագ օթուրուր : Պիր դարընճա իշպու-
վարթանըն քէնարընտան կէշտիքտէ , գում
եախօտ թօղտան ի'պարէթ օլան քէնարը
միւնհէտիմ օլարագ իշինէ տիւշէր : Տէրհալ
դարընճա արալանը պուշուղարը իլէ անը
թուլթուպ սէրսէմ էթմէք իշիւն շիտտէթլէ
սալլար : Գարընճա պիր թագըրիպ եագայը
գուրթարարագ ֆիրար էթտիլի հալտէ տա-
խի իւղէրինէ պիր չօգ գում սալարագ տէհ-
չէթ վէրուպ թէվգըֆ էտէր : Հէր նէ հալ
խսէ , դարընճա տիւշիւպ արթըգ հարաքէ-
թէ մէճալի գալմատըգտա գանընը էմէրէք
իթլաֆ էտիպ լաշէսինի տախի չուգուրտան
տըշարը աթար , վէ պատէհու մուգապէլէի
վազաա միւնասէպէթիլէ չուգուրճա հու-
սուլա կէլէն խարապիլէթի թա'միր էթտիք-
տէն սօնրա , քէմաքեան քէմինկեահընտա
շիքեարէ միւնթագըր օլուր :

Հայվանը միգրիւրուն իշպու ա'մէլիեա-
թը քէնտուսինէ նիսպէթլէ հագըգաթէն
ումուրը մուա'զգամատէն իսէ տէ ասըլ շա-
եանը տըգգաթ պուլուն միւլթէզամին օլ-
տուղու սա'նաթ վէ հիսապ վէ պասըրէթ

محرر حيوان دروننده شكاره مترصد اوله رق اوتورر .
بر قرنجه اشبو ورطه نك كنارندن كچد كده قوم
ياخود توزدن عبارت اولان كنارى منهدم اوله رق
اچنه دوشدر حال قرنجه ارسلانى بوينوز ليله نى طوتوب
سرسم ايمك ايچون شدتله صاللار . قرنجه برتقريب
يقه نى قورتاره رق فرار ايتديكى حالده دخى اوزرينه
بر چوق قوم صاحه رق دهشت ويروب توقيف
ايدر . هر نه حال ايسه قرنجه دوشوب ارتق حر كته
مجالى قالمد قده قاتنى امه رك اتلاف ايدوب لاشه نى
دخى چيقوردن طيشارواتر . و بعده مقاتله وقعه
مناسبتيله چيقورجه حصوله كلان خرايتى تعمير
ايتد كدن صكره كما كان كمينكاهنده شكاره منتظر
اولور .

حيوان مزكورك اشبو عملياتى كندوسنه نسبتله
حقيقه تاً امور معظمه دن ايسه ده اصل شايدان دقت

տիր : Պունուն ֆէննը միմարի վէ ռսուլը
ճէնկեալէրիտէ օլան մէհարէթը քեամիլէսի
սայտ ու շիքեարիլէ իշթիղալ էյլէտիլի գա-
րընճա գալմընըն սէնա'իի զարիպէլընէ
միւսալի տիր տէնիլէպիլուր : Պագաթ նէզ-
տը էրպապը ըիւշտ ու նիհատէ թէվլիհ ու
պէյանէ հաճէթ օլմատըղը իւզըն պունլա-
րըն սան'աթ վէ մէհարէթլըրի պիր ճինս ա-
մէլ ու հարաքէթէ մախսուս օլուպ ագլ ու
խորագտէն մահրում պունլանան հայվանա-
թը սայրիէ կիպի պաշգա շէյլէրէ միւզթէ-
տիր տէյլլէր տիր : Գարընճա խասմընըն
քէնտուսի իշիւն թէհիլէ էյլէտիլի հաֆրէի
հէլաքը գաթա' թէսալվիլուր իտէմէտիլի մի-
սիւլլու , գարընճա արսլանը տախի էն քիւ-
շիւք պիր սաման փարչասընը նազլտէն ա'-
ճիզ տիր :

ԱՅ՝ԱՅԻՊԸ ՍԷՊԷԻ ԱԼԷՍ՝

Ասարը ա'թիգատէն ի'նտէլ միւթէգատ-
տիմին ա'զամը մասնու'աթը պէշէրիլէ ա'տտ
օլունուր եհտի շէյ վար տըր քի , պունլա-

بونك متضمن اولدینی صنعت و حساب و بصیرتدر .
بونك فن معماری و اصول جنكاوریده اولان مهارت
كامله سی صید و شكارایله اشتغال ایلدیکی قریحه قومنك
صناعی غریه لرینه مساویدر دنیله ییلور . فقط نزد
ارباب رشد و نهاده توضیح و بیانہ حاجت اولمدینی
اوزره بونلك صنعت و مهارتلى بر جنس عمل و
حرکتہ مخصوص اولوب عقل و ادراکدن محروم
بولنان حیوانات سائرہ کبی بشقه شیلره مقتدر دكللردر
قرینحه خصمنك كندوسی ایچون نهییه ایلدیکی حفره
هلاکی قطعاً تصور ایدمه مدیکی مثلوقرینحه ارسالانی
دخی اك كوچك بر صمان پارچه سنی نقلدن عاجزدر .

— عجايب سببه عالم —

اثار عتیقه دن عند المتقدمین اعظم مصنوعات بشریه

դա Աճայիպը Սէպէ'ի Ա'լէմ թա'պիր օլու-
նուր :

Պիրինճիսի զէմանը գատիմտէ Պաղտատ
հավախիսինտէ Հիւլէ շէհրի ճիվարընտա վա-
գը՝ Պապիլ եախօտ Պապիլոն շէհրինին սուր
վէ պաղչէսի տիր քի, սուրը մէգքիւր իքի
եիւզ էլլի գատէմ իրթիֆա'ինտէ, վէ էլլի
գատէմ սիւմքինտէ վէ միւրէպպա' իւշէքլ
օլարագ հէր զըլը տէօրթ սա'թ իմթիտա-
տընտա իտի: վէ ճէվանիպը էրպաա'սընտա
ճիւմէսի թուճտան օլմագ իւզըր եիւզ գա-
փուսու օլուպ, իյպու գափուլարըն արալա-
րընտա վէ սուրուճ քէօշէլէրինտէ տիվար-
տէն օն գատէմ միւրթէֆա' իքի եիւզ էլլի
գուլէ վար ըտը: Սուրը մէգքիւր ղայէթ ի-
րի թուղլա իլէ պինա օլունուպ, քիրէճ վէ
խօրասան եէրինէ զիֆթ իլէ սըվանմըշ, վէ
էթրաֆընտա ղայէթ ճէսիմ, վէ միւրթէսի'
սու տօլու պիր խէնտէգ օլուպ, իյպու հէն-
տէյին հինը հաֆրինտէ չըգան թօփրագ-
լարտան սուրը մէգքիւր պինասընտա իսթի'-
մալ օլունան թուղլալար ի'մալ գըլընմըշ
ըտը:

عد اولتوریدی شی واردرکه بونله عجایب سبّه
عالم تعبیر اولتور.

برنجیسی زمان قدیمده بغداد حوالیسندده حله شهری
جوارنده واقع بابل یاخود بابلون شهرینک سور و
بانچه سیدرکه سورمز کورایکی یوزالی قدم ارتقاءنده
والی قدم سمکندده و مربع الشکل اوله رق هر
ضلعی درت ساعت امتدادنده ایدی و جواب
اربعه سندده جمله سی توجدن اولمق اوزره یوزقپوسی
اولوب اشبو قپولرک ارالرنده و سورک کوشه لرنده
دیواردن اون قدم مرتفع ایکی یوزالی قله وار ایدی.
سورمز کورغایت ایری طوغله ایله بنا اولنوب کرج
و خراسان یرینه زفت ایله صوانمش و اطرافنده غایت
جسیم و متسع صو طولو بر خندق اولوب اشبو
خندقک حین حفرنده چیقان طوپراقردن سورمز کور
بناسنده استعمال اولنان طوغله لر اعمال قلنمشدی.

Զիբը օլունան պաղչէ զայնթ ճէսիմ քէ-
մէրէր իւզէրինէ ինչա օլունուպ, սաթըհը՝
սուրուն իրթիֆա'ինէ միւսաւի, վէ զէմինի
չէհրէ նազըր իտի : վէ հէր տիւրլիւ ճէսիմ
աղաճ քէօք սալըպ կէրէյի կիպի նէչվ ու
նիւմա պուլաճադ տէրէճէտէ տէրունինէ
թօիրադ տօլտուրունմուչ իտի :

Շէհրի մէզքիւշի միլատ ի'սատէն իբի
պին ալթը եիւզ գըրդ սէնէ մուգատտէմ
նէմրուտ պինա էտուպ, պատէհու Պիլօս
նամ մէլիք թէվսի' իլէ Պապիլօն տէվլէթինէ
բայիթախթ իթթիխազ էյէտի : Սնտէն սօն-
րա թէչէքքիւլ էտէն Սսիրի տէվլէթը ճէ-
սիմէսինէ տախի մագարըը հիւքիւմէթ օ-
լուպ, ազ զէման զարֆընտա վիւս'աթ ու
մամուրլիյէթճէ տէրէճէի քէմալէ վասըլ օլ-
տուղունտան, Շէյխ էլ միւվէրրիսին իւն-
վանիլէ շէօհրէթչիա'ր օլան Նունանի Հէրէ-
տօթ զէմանընա, եանի միլատտէն պէչ եիւզ
սէնէ էվլէլէ կէլինճէյէ գատար, Պապիլօն
չէհրի ա'ղամը մէտայինը ա'լէմ ա'տտ օլու-
նուր իտի : Յազաթ սօնրալըը թէտէննի վէ
խարապլիյէթէ եիւզ թուլուպ, միլատտէն
իւչ եիւզ օթուլ սէնէ մուգատտէմ իսկէն :

ذکر اولناز باغچه غایت خسیم کمر لر اوزینه انشا
اولنوب سطحی سورك ارتفاعنه مساوی وزمینی
شهره ناظر ایدی و هر در لوجسیم اغاج کول صالوب
کرکی کبی نشو و نما بوله جق درجه ده درونینه طوپراق
طولدير لمش ایدی .

شهری مزکوری میلاد عیسی دن ایکیک التیوز
قرق سنه مقدم نمرود بنا ایدوب بعده بیلوس نام
ملك توسع الیه بابیلون دولته پای تخت اتخاذ ایدی .
اندن صکره تشکل ایدن آسیری دولت جسیمه سنه
دخی مقرر حکومت اولوب از زمان ظرفنده وسعت
و معموریتجه درجه کماله واصل اولدیفندن شیخ
المؤرخین عنوانیه شهرت شعار اولان یونانی هر دوط
زمانه یعنی میلاددن بشیوز سنه اوله کنجیه قدربابیلون
شهری اعظم مداین عالم عد اولنور ایدی . فقط
صکره لری تدنی و خرایته یوز طوتوب میلاددن

տէրի ըուծի գապզէի թէսարըուֆինէ կէշի-
րէրէք, սահիպը խուրուհը միւշարիւէյհ
տախի մէմէքէթինէ փայլթախթ օլմագ
իւզըն ինթիխապ էտուպ, էվվէլքինտէն զի-
յատէ թանգիմ ու ի'մարշ մինվիի զամիրի
պուլունտուղու հալտէ, տէրա'գապ վէֆաթը
վուգու'ինէ մէպնի մէթրուգ վէ խարապ օլ-
մուշ տուր : Տէվլէթը Ս'պպասիյէնին իպթի-
տաի զուհուրինէ գատար, շէհրի մէգքիւր
ղայէթ քիւշիւք օլարագ փայտար օլուպ,
ֆագաթ էլան պիլքիւլլիյէ մահվ ու խարապ
օլարագ պաղը էպնիյէսի ասարընտան պաշ-
գա պիր շէյ գալմամը տըր :

Իքինճիսի, Մըսըրտա վագը' էհրամ տըր
քի, ի'նտ էլա'վամ ֆրա'օն թէփէլէրի տին-
մէքլէ պէնամ էպնիյէի ճէսիմէ տիր : Պուն-
լար միւրէպպա' իւշէքլ օլմագ իւզըն գաի-
տէսի, եանի աշաղը թարաֆը վիւս'աթը
օլուպ եօգարըսը պիթթէտրիճ քիւշիւլէրէք
թէփէսի պիր նօգթա իլէ միւնթէհի օլուր :
վէ էքքեալը հէնտէսիյէտէն հէրթ թապիր օ-
լունան շէքլ տախի պունլարա մէնսուպ տուր :
էհրամը մէգքիւրէ պա'ղը միւլուքը մըսըրի-
յէյէ վէ զէմանը գատիմտէ մա'պուտ իթ-

اوچيوز اوتوز سنه مقدم اسکندر رومی قبضه
تصرفنه کچيرهك صاحب خروج مشاراليه دخي
مماکتته پای تخت اولمق اوزره انتخاب ايدوب
اولکندن زياده تنظيم و اعماری منوی ضمیری
بولنديغی حالده درعقب وفاتی وقوعنه مبنی متروک
و خراب اولمشدر. دولت عباسیه نک ابتدای ظهورينه
قدرشهر منرکور غایت کوچک اوله رق پايدار اولوب
فقط الان بالکليه محو و خراب اوله رق بعض ابنه سی

اثارندن بشقه برشی قالمامشدر.

ایکنجیسی مصرده واقع اهرامدرکه عندالعوام فرعون
تپه لری دینمکله بنام ابنه جسیمه در. بونلرمربع الشكل
اولمق اوزره قاعده سی یعنی اشاغی طرفی وسعتلو
اولوب یوقاروسی بالتدریج کوچیله رق تپه سی بر نقطه
ایله منتهی اولور و اشکال هندسیه دن هری تعیر

Թիխազ օլան պա'ղը հայվանաթը մուգատ-
տէսէյէ մէտֆէն օլմագ իւզըն պինա օլու-
նուպ, զէմինտէն պիր մըգտար միւրթէֆի'
քիւչիւք գափուլարտան տէրունլարընա տու-
խուլ օլունուր: Էպնիյէի մէզքիւրէնին էն
մէհուրէրի Գահիրէ փիշկեհաճընտա Հաճի-
զէ նամ գարիյէ ճիւլարընտա վագը' օլուպ
պունլարըն տախի էն ճէսիմի իքի եիւզ օն
պէշ մէթրօ իթթիսա'ինտէ, վէ եիւզ օթուզ
իւշ մէթրօ իրթիֆա'ինտէ տիր: Թարիխը
պինալէրի տախի ի'նտ էլ միւլէրիխին միւլս-
թէլիֆիւն ֆիյհ օլուպ, ֆագաթ միլատը
ի'սատան պին պէշ եիւզ, վէ եախտ իքի
պին սէնէ մուգատուէմ օլմասը զանն օլու-
նուր:

Մըսըրըն տահա փէք չօգ մէվագը'ինտէ
պուլունտուղու միւսիւլլու, մէմալիքը սայի-
րէտէ տախի պու մագուլէ էհրամ մէվճուտ
օլուպ, էզ ճիւմէ Ամէրիգատա վագը Մէք-
սիգա մէմալիքինտէ պուլունան պու միւ-
սիւլլու էպնիյէնին, էհրամը Մըսըրիյէյէ
զլյատէ միւշապէհէթի վար տըր: Վէ հաթ-
թա պունա մէպնի պա'ղը միւլէլիֆիյն, էզ-

اولتان شكل دخى بونلره منسوب در. اهرام مزكوره
بعض ملوك مصريه و زمان قديمه معبود اتخاذ
اولان بعض حيوانات مقدسه به مدفن اولمق اوزره
بنا اولنوب زميندن بر مقدار مرتفع كچوك قپولردن
درونلرينه دخول اولنور. اينه مزكوره ناك اك
مشهورلى قاهره بشكاهنده خجيزه نام قريه جوارنده
واقع اولوب بونلرك دخى اك جسيمى ايكي يوز
اون بش مترو اتساعنده و يوز اوتوز اوچ مترو
ارتفاعنده در. تاريخ بنالرى دخى عندالمؤرخين
مختلف فيه اولوب فقط ميلاد عيسادن بيك بشيوز
وياخود ايكي بيك سنه مقدم اولمى ظن اولنور.
مصر ك دها يك چوق مواقعه بولندينى مثلاً و ممالك
سائره ده دخى بو مقوله اهرام موجود اولوب از جمله
امريقاده واقع مكسيقا ممالك كنده بولنان بو مثلوا اينه ناك
اهرام مصريه زياده مشابهتى واردر. و حتى بوكا

մինչի գատիմէտէ Սմէրիգա գըթա'սը , գըթա'թը սայիրէ սէքէնէսի ի'նտինտէ մէճհուլ օլմայըպ , գուտէմաի Մըսըրինին Մէքսիգա էհայիսիլէ միւնասիպէթէրի օլտուղունա զահիպ օլմուշ տուր : Զիքը օլունան էհրամը Մըսըրիյէ , զայէթ ճէսիմ թաշլըրէ պինա օլունմուշ օլուպ , իշպու թաշլար տախի Նիլին սաղ թարաֆընտա , վէ էհրամըն մուգապիլինտէ վագըր' տաղլարտան գաթ'ու Նագլ օլունտուղու , առար տէլալէթիլէ անլաշըլըր : իշպու էհրամըն հիշ պիր մահալլնտէ էֆըքարէ տէլալէթ էտէր խութուլ վէ Նուգուշ կէօրիլմէմիշ օլտուղունտան , պա'զը միւլէրրիխին էպնիյէի մէգըիւրէնին հէնուղ սան'աթը քիթապէթ իճատ օլունմագսըզըն պինա օլտուղունա զահիպ օլմուշլար իսէ տէ , ուսուլը հէնտէսիյէյէ միւլթէվէգըրֆ պու միւսիլլու սէնաի'ը աճիպէնին մէպտէի իւ'լում օլան սան'աթը քիթապէթտէն պիպէհրէ պիր թայիֆէի ճահիլէտէն սուտուրի պա'իտ իւլ իհիթիմալ տըր :

իւլլինճիւսիւ , գուտէմաի խունանըն մա'պուտի օլան իւհհէնին ըէյիսի թիւփի-

մնի بعض مؤلفين ازمنه قديمه ده امريقا قطعہ سی قطعات سائره سکنه سی عندده مچھول اولميوب قدماى مصرينك مكسيقا اهايسيله مناسبتلى اولديغنه ذهاب اولمشدر . ذکر اوانان اهرام مصریه غایت جسيم طاشلرله بنا اولنمش اولوب اشبو طاشلردخی نيلك صاغ طرفنده و اهرامك مقابلنده واقع طاعلردن قطع ونقل اولندينى اثار دلائييه اكلاشلور .

اشبو اهرامك هيچ بر محلنده افكاره دلالت ايدر خطوط و نقوش كوريله مامش اولديغندن بعض مؤرخين ابنیه منزكوره نك هنوز صنعت كتابت ايجاد اولنمقسزين بنا اولنديغنه ذهاب اولمشلر ايسه ده اصول هندسيه يه متوقف بومثلو صنايع عجيبه نك مبداً علوم اولان صنعت كتابتن بى بهره بر طائفة جاهله دن صدورى بعيد الاحتمالدر .

اوچنجيسى قدماى يونانك معبودى اولان الهه نك

Թէրին թասվիրը միւսէստէմի տիր քի, թա-
րիսը միւլատտէն թագրիպէն տէօրթ եիւզ
սէնէ մուգատտէմ Յիթեաս նամ մէշուր
մուսավէր մա'րիֆէթիէ ինչա, վէ եունա-
նիսթանտէ էլիտ շէհրինտէ վագը Օլիմփի
իպատէթխանէսինէ վագ' օլունմուշտու: Իշ-
պու թասվիր ֆիլ տիշինտէն մասնու' վէ սէ-
րափա ալթուն վէ զիյգըյմէթ էհճար իլէ
միւզէյեէն վէ միւրէստա' օլուպ, ճալիսէն
եափրլընջ օլտուղու հալտէ իքի եիւզ օն ի-
քի գատէմ իրթիֆաինտէ իտի:

Տէօրտիւնճիւսիւ, իսկէնտէրիյէ ֆէնար
գուլէսի տիր քի, Միլատտէն իքի եիւզ սէք-
սէն իւշ սէնէ մուգատտէմ միւլուքը Մըսը-
րիյէտէն Պէրթօլմի զէմանընտա իսկէնտէ-
րիյէ փիշկեահընտա վագը Յարօս նամ ճէ-
զիրէտէ պիր միւրթէֆա' գաեա իւզէրինէ
ինչա օլունմուշ իտի: Վէ թէփէսինտէ կի-
ճէլէրի գանտիլ եագըլարագ մէսաֆէի պա'-
[իտէտէն զիեապը միւշահէտէ օլունուրտու:
Մէգըիւր գուլէ սէրափա պէեազ մէրմէր-
տէն զայէթ միւսաննա' օլուպ, պախուսուս
խարիճտէն եափրլընջ օլաննէրտիւպանը շա-
եանը իսթիղրապ իտի: Միւրէպպա' իւշ

رئيسی ژوپتيرك تصوير مجسميدركه تاريخ ميلاددن
تقريباً درتيوزسنه مقدم فيدياس نام مشهور مصور
معرفيله انشا ويونانستانده ايد شهرنده واقع اولمي
عبادتخانه سنه وضع اولنمشيدي. اشبو تصوير فيل
دليشندن مصنوع و سراپا التون و ذقيمت احجار ايله
مزين و مرصع اولوب جالسا ياللمش اولديني حالده
ايكيوزاون ايكي قدم ارتقاعنده ايدى.

دردنجيسى اسکندريه فنار قله سيدوکه ميلاددن ايكي
يوز سکسان اوچ سنه مقدم ملوک مصريه دن برتولوى
زماننده اسکندريه پشکاهنده واقع فاروس نام
جزيره ده بر مرتفع قيا اوزينه انشا اولنمشيدي. و
تپه سنده کيجه لری قنديل ياقيله رق مسافه بعيدە دن
ضيایى مشاهده اولنوردی. مزکور قله سراپا بياض
مرمر دن غایت مصنع اولوب باخصوص خارجدن
ياللمش اولان زردبانی شایان استغراب ايدى. مربع

շէքլ օլմագ իւզրէ հէր զըլը' էլլի արշուն
 իմթիտաւորնտա վէ տիվարը իւշ պուշուգ
 արշուն սիւմքինտէ իտի : վէ տէրունինտէ
 պէքճի իգամէթինէ միսսուս մահալտէն
 պաշգա միւթէա'տտիտ տայրէլէր օլուպ ,
 կիւղէրկեահէլէրի տախի իւշ արշուն արզըն
 տա իտի : Գափուսու զէմինտէն միւրթէֆի'
 վէ մուգապիլինտէ եինէ օ իրթիֆա'տէ պիր
 պինա օլուպ , պունուն գափուսու թէմտիտ
 օլունմուշ թախթալարտան միւրուր իլէ տէ
 րունինէ տուխուլ օլունուր իտի : վէ հինը
 հաճէթտէ մէգքիւր թախթա գալարըրըրդ-
 տա , իշէրույէ կիրիլմէք միւմքին օլմագ ի-
 տի : Մէսարիֆը վագաա'սը շիմտիքի զէման
 ագէսինէ գըյասէն իւշ եիւզ պին ինկիլիզ
 լիրասընա պալիզ օլմուշ տուր : իշպու ֆէ-
 նար լէյլէն ըէհնիւմաի սէֆաին օլմագ իւզ-
 ըէ իհտաս օլունան էպնիյէնին պիրինճիսի
 օլուպ , օլ վագըրթ վագը' օլտուղու մէգքիւր
 Ֆարօս առասընա մէնսուպէն , իսմինէ ֆա-
 ըօս ըթլագ օլունտուղունտան , պատէհու
 լէրոփատէ պու մագուլէ ֆէնարլէրին քեաֆ-
 ֆէսի պու իսմ իլէ թէսմիյէ օլունուպ , հաթ-
 թա թիւրքիտէ միւսթամէլ օլան ֆէնար

الشكل اولمق اوزره هر ضلعى الى ارشون
 امتدادنده وديوارى اوج بحق ارشون سمکنده ايدى
 و دروننده بکجى اقامتته مخصوص محلدن بشقه
 متعدد دائره لاولوب کز رکاهلى دخی اوج ارشون
 عرضنده ايدى . قپوسى زميندن مرتفع و مقابلنده
 ينه او ارتفاعده بر بنا اولوب بونک قپوسنه تمديد
 اولمش تخته لردن مرور ايله درونته دخول اولنور
 ايدى . و حين حاجتده مزکور تخته قالديرلدقده اچرويه
 کيرامک ممکن اوله مز ايدى . مصارف وقعه سى
 شمديکى زمان اقچه سنه قياگ اوجيوز بيک ' انکليز
 ليراسنه بالغ اولمشدر . اشبوفنار ليلارهنماى سفائن
 اولمق اوزره احداث اولنان ابنیه نک برنجيسى اولوب
 اولوقت واقع اولديغى مزکور فاروس اطه سنه منسوباً
 اسمنه فاروس اطلاق اولنديغندن بعده اوروپاده بو
 مقوله فنار لرك کافه سى بو اسم ايله تسميه اولنوب حتى

լաֆիզընը տախի պունտան նէշաթ իթմիշ
օլմասը միւլահազատան պա'իտ տէյիլ տիր :

Մէզքիւր ֆէնար պին պէշ եիւզ սէնէ
գատար փայտար օլտուգտան սոնրա , միւ-
րուրը զէման իլէ հիճրէթին ալթը եիւզ է-
լի սէնէսինէ տաղու խարապ օլմուշ տուր :
Օլէսնատէ միւլուգը Մըսըրէյէտէն մէլիք
էննասըր իշպու ֆէնարըն մուգապիլինտէ
անա միւշապիհ տիկէր պիր ֆէնար պինա-
սընա շուրու' էյլէմիշ իսէ տէ , վէֆաթը հա-
սէպիլէ իթմամընա մուվաֆֆադ օլմամըշ
տոր :

Պէշինճիսի , Ահասուլուգտա վազը' ի'-
պատէթխանէսի տիր քի , տէօրթ եիւզ սէք-
սէն պէշ գատէմ թուլինտէ , վէ իքի եիւզ
եիրմի պէշ գատէմ արդընտա զայէթ ճէսիմ
պիր պինա իտի : Տէրուլինտէ ալթմըշ գա-
տէմ իրթիֆա'ինտէ եիւզ եիրմի եէտի մէր-
մէր տիրէք մէվճուտ օլուպ , պունլարտան
օթուղ ալթըսը զայէթ նէֆիա օյմալար իլէ
միւլզէյեհէն իտի : Հէման պիւթիւն Ասիեա
էհալիսի եիւզ եիրմի սէնէ պունուլն պինա-
սընտա իշլէթտիրիլմիշ տիր : Արոստրադ իս-

ترکیده مستعمل اولان فنار لفظك دخى بوندن نشأت
ایتمش اولمسی ملاحظه دن بعید دکلدر .
منز کور فناریک بشیوز سنه قدر پایدار اولدقدن صکره
مرور زمان ایله هجرتك التی یوز الی سنه سنه طوغری
خراب اولمشدر . اول اثاده ملوک مصریه دن ملک
الناصر اشبو فنارک مقابلنده اکا مشابه دیگر بر فنار
بناسنه شروع ایتمش ایسه ده وفاقی حسیله اتمامنه
موفق اوله مامشدر .

بشجیسی ایاصولوقده واقع عبادتخانه سیدرکه درت
یوز سکسان بش قدم طولنده وایکی یوز یکرمی بش
قدم عرضنده غایت جسیم بر بنا ایدی . دروننده
التمش قدم ارتفاعنده یوز یکرمی یدی مرمر دیرک
موجود اولوب بونلردن اوتوز التیسی غایت نفیس
اویمه لر ایله مزین ایدی . همان بتون آسیا اهاالیسی
یوز یکرمی سنه بونک بناسنده ایشتدیرلمشدر .

մինտէ պիր պուտալա , միւճէրրէտ իպգաի
նամընա վէսիլէ օլմագ զարէզը ֆասիտիլէ
միլատտէն իւշ եիւզ էլլի ալթը սէնէ մու-
գատտէմ պիթթէսատիւֆ իոկէնտէրի ըու-
մինին վէլատէթի կիւնիւ մապէ'տ մէգըիւ-
րիւ իհրագ էլլէմիշ տիր :

Ալթընըսը , Բօտօս հէյքէլը ա'ղիմի տիր
քի , զէմանը գատիմտէ մա'պուտ իթթի-
խազ օլունմուշ օլան շէմնէ մախսուս պիր
թասվիր օլուպ , իքի եիւզ պէշ գատէմ իր-
թիֆա'ինտէ թունճտան մասնու' խտի , Բօ-
տօս լիմանընա տուխուլ օլունճագ մահալ-
տէ իգամէ օլունմուշ օլտուղունտան , էն
պէօյիւք սէֆաին եէլքէնլէրի աչըգ օլտու-
ղու հալտէ , իքի պաճաղը արասընտան միւ-
րուր ու ու'պուր էտէրլէր խտի :

Իչպու թասվիրին սաղ էլինտէ կիճէլէրի
կէմիլէրէ իրայէի թարիգ էլլէմէյէ մախ-
սուս պիր ֆէնար վար ըտը , վէ աեագլարը-
նըն պաշ բարմագլարը ինսան անճագ գու-
ճագլայապիլէճէք տէրէճէտէ պէօյիւք խտի :
Շարիս նամ իունանը մուսավվէրը մէշհուր
մա'րիֆէթիլէ միլատտէն իւշ եիւզ սէնէ

اروستراتی اسمند بر بود له مجرد ابقای نامنه وسیله
اولمق غرض فاسد ايله میلاددن اوچوز الی الی سنه
مقدم بالتصادف اسکندر رومینک ولادتق کونی معبد
منز کوری احرق ایلمشدر .

التنجیسی ردوس هیکل عظیمیدرکه زمان قدیمده
معبود اتخاذ اولنمش اولان شمسه مخصوص بر
تصویر اولوب ایکیوز بش قدم ارتفاعنده تونجدن
مصنوع ایدی . ردوس لیماتنه دجول اولنه جق محلده
اقامه اولنمش اولدیغندن اک بیوک سفائن یلکنلری
اچق اولدیغی حالده ایکی بجاغی اراسندن مرور و
عبور ایدرلرایدی .

اشبو تصویرک صاغ النده کیجهلری کیملره ارایه
طریق الیمکه مخصوص بر فنار و ارایدی و یا قترینک
باش پر مقلری انسان انجق قوجاقلیه یله جک درجه ده
بیوک ایدی . شارس نام یونانی مصور مشهور معرفتیه

քէմալը մուհապէթինտէն նաչի, օլ վազ-
թըն ատէթի իւզըն ճէնազէսինի իհրազ էթ-
տիրէրէք, քիւլիւնիւ պէլ' էթմիշ, վէ պու-
վէչհիլէ քէնտի վիճուտինտէ պիր դապըը
զիրուհ թէհիյէսիլէ իքթիֆա էթմէյուպ,
իպգաի նամ զարէզիլէ նիճէ եիւզ սէնէլէր
աֆաթը ըիւզկեարտէն էմին, պիր մէզարը
մէթին օլմագ իւզըն իշպու Մօսուլաի պի-
նա էյլէտի: Յազաթ քէմալը հիւզն ու է-
սէֆինտէն նաչի իշպու պինաի ա'զիմին խի-
թամընը կէօրէմէյուպ, ինչասընա շուրու'
օլունտուգտան իքի սէնէ սօնրա, աթէշի
իֆթիրագ իլէ պիւնեանը վիճուտի խարապ
օլմուշ տուր: Մէզքիւր մէզար էն նէֆիս մէր-
մէրտէն օլարագ շէքլ միւսթէտիլտէ եիւզ օն
պիր գատէմ իթթիսա'ինտէ վէ եիւզ գըրդ
գատէմ իրթիֆա'ինտէ օլուպ, հէր թարաֆը
օթուզ ալթը նէֆիս մէրմէր տիրէք, վէ թէ-
սալիրը միւսթէնէվիլէ իլէ միւզէյէն իտի:
թէփէսինտէ պիր հէրէմ իլէ տէօրթ պար-
կիր գօշուրու պիր 'արապա ըէսմի ինչա գը-
լընմը ըտը: Իլէլան էւրօֆալուէր պէյնին-
տէ օ մագուլէ միւքէլլէֆ մէզապիրէ Մօ-
սուլա ըթլագ օլունուր: Հիւքէմաի Եունան-

زوجنه اولان کمال محبتدن ناشی اولوقتک عادی
اوزره جنازه سنی احراق ایتدیره رق کلنی بلع ایش
و بو وجهله کند و وجودنده بر قبر ذی روح تهیه سیله اکتفا
ایتمیوب ابقای نام غرضیله نیجه یوز سنه لافات
روز کاردن امین بر مزار متین اولمق اوزره اشبو
موسوله یی بنا ایلدی. فقط کمال حزن و اسفندن
ناشی اشبو بنای عظیمک ختامنی کوره میه رک انشاسنه
شروع اولندقدن ایکی سنه صکره اتش افتراق ایله
بنیان وجودی خراب اولمشدر. مزکور مزار الک
نفیس مر مردن اوله رق شکل مستطاده یوز اون بر
قدم اتساعنده و بوز قرك قدم ارتفاعنده اولوب هر
طرفی اوتوزالتی نفیس مر مردیرک و تصاویر متنوعه ایله
مزین ایدی. تپه سنده برهرم ایله درت بار کیر فوشولی
بر عربه رسمی انشا قلمشیدی. إلى الان اوروپا لولر

տէն Անաֆաղօրաս պինտի մէջքիւրի թէմաշա
էյլէտիքտէ, քիւլլի մէսարիֆ իլէ վիճուտէ
կէտիյինտէն քինայէ օլմագ իւզլէ “վայ,
նէ գատար ազլէ թաշա թահվիլ օլունմուշ”
տէտիյի մէշհուր տուր:

Իշպու աճախպը սէպայէ տուրը ջինին
իլլալէ օլունմամասը տախի աճայիպտէն
կէօրինմիւշ օլմաղլէ, պու աճիպէնին տա-
խի թարիֆ ու պէյանը միւնասիպը մագամ
աճաղ օլունմուշ տուր: Սուրը մէջքիւրիւն
թուլի պին պէշ եիւզ միւլ օլուպ իրթիֆա՛ի
եիւմի պէշ, վէ սիւմքի եանի գալընըրը
եիւմի գատէմ տիր: Իւսթիւ խայը միւթ-
թէսի՝ պիրճատտէ օլուպ, իւզէրինտէ ալ-
թը սիւարի՛եան եանա կիտէ պիլի: Էսաս-
տէն ալթը գատէմ իրթիֆա՛ինէ գատար
չար քէօլէ եօնթմա՛պէյիւք թաշտէն օլուպ
եօգարըսընըն պաղը մահալլէրի թուղլա՛վէ
պաղըլարը քէրիիճ իլէ պինա օլունմուշ
տուր: Իշպու սուրի ջինէ չար միւլասըգ
լան Մօղլ վէ Մէնճուգ թայիֆէլէրինին
հիւճիւմ վէ թէճավիւզէրինտէն իհթիւրա-
ղէն թէսիին խանէտանընտան թէսին-սի-

يستنده او مقوله مكلف مقابره موسوله اطلاق اولنور.
حکمای یونانندن انافاغوراس بنای مزکوری تماشا
ایلد کده کلی مصارف ایله وجوده کلدی کیدن کنایه
اولمق اوزره (وای نه قدر اقچه طاشه تهویل اولنمش)
دیدکی مشهور در.

اشبو عجایب سبعه یه سور چیناک علاوه اولنمامسی
دخی عجایبدن کورنمش اولمغله بو عجیه نك دخی
تعریف بیانی مناسب مقام عد اولنمشدر. سور
مزکورک طولی بیک بشوز میل اولوب ارتفاعی یکرمی
بش و سمسکی یعنی قائلینگی یکرمی قدمدر. اوستی
خیلی متسع بر جاده اولوب اوزرنده اتی سواری
یان یانه کیده باور. اساسدن اتی قدم ارتفاعنه قدر چار
کوشه یونتمه بیوک طاشدن اولوب یوقارسنک بعض
محلقری طوغله و بعضیلری کرپیچ ایله بنا اولنمشدر.
اشبو سور چنیه چار ملاصق اولان مغول و منجوك

Հօանկթի նամ խաղան, միլատտէն իբի
 եիւզ գըրգ եէտի սէնէ մուգատտէմ պինա
 էյէմիշ իսէ տէ, մագսէտը մէգըիւր հու-
 սուլինէ մէտար օլամայըպ, մուախարէն
 թէվայիֆի մէգըիւրէ մէմալիքը ջինէ իսթի-
 լա էտէրէք զիմամը հիւքիւմէթ տախի էլլէ-
 րինէ կէչմիշ, վէ պու սուրէթլէ պիրլէշէրէք
 ճիւմէսի պիր տէվլէթը ճէսիմէ թէշքիւլ էյ-
 լէմիշ տիր :

Սուրը մէգըիւրին պինասընտա տէօրթ
 պէշ միլիօն ատէմ օն սէնէ միւթէվալիէն
 իշլէթտիրիլուպ, պուշարտան տէօրթ եիւզ
 պինի պու եօլտա թէլէֆ օլմուշ տուր :

Սէրափա իւզէրինտէ գուլէլէր օլուպ,
 հէր թարաֆընտա տիւշմէնէ միւտաֆա' օ-
 լունապիլմէք իշիւն գուլէլէրին արալարը ի-
 քի օգ մէնգիլի տիր, վէ սուհուլէթլէ թէ-
 ճալիւզի մէհուլ օլան մահալլէրինտէ եէք-
 տիկէրի մուհաֆազա էթմէք իշիւն իբի իւշ
 գաթ սուր պինա օլունմուշ տուր : Միւրուր
 էթտիլի խաթ իւզէրինտէ, քէսրէթլէ վազը'
 ղայէթ եիւքսէք տաղլարտան վէ տէրէլէր-

طائفه لرینك هجوم و تجاوز لرندن احترازاً تسین
 خاندانندن تسین سی هوانغی نام خاقان میلاددن ایکی
 یوز قرق یدی سنه مقدم بنا ایلمش ایسه ده مقصد
 مزکور حصوله مدار اوله میوب مؤخرأ طوائف
 مزکوره ممالک چنیه استیلا ایدرک زمام حکومت
 دخی اللرینه کچمش و بو صورتله برلشهرک جمله سی
 بردوات جسیمه تشکیل المشدر .

سور مزکورک بناسنده درت بش ملیون ادم اون
 سنه متوالیا ایشلتدیریلوب بونلردن درتیوزییکی بو
 یولده تلف اولمشدر .

سر ایا اوزرنده قلهلر اولوب هر طرفنده دشمنه
 مدافعه اوانه بیلیمک ایچون اشبو قلهلرک ارالری ایکی اوق
 منزلیدر و سهولته تجاوز ملحوظ اولان محللارنده
 یکدیگری محافظه ایتیمک ایچون ایکی اوج قات سور
 بنا اولتمشدر . مرور ایتدیکی خط اوزرنده کثرتله

տէն տախտի սիւեագը վահիտ իւզըն իմար
օլունմուշ, վէ իշպու տաղարտան պիրիսի
պէշ պին իբի եիւզ եիրմի պէշ գատէմ իր-
թիֆա'ինտէ պուլունմուշ տուր: Պաղը էր-
պապը թահգիգին հիսապընա կէօրէ, իշ-
պու սուրուն ի'մալինէ սարֆ օլունան մէ-
վատ, քիւրրէն արղը իբի քէրրէ իհաթա
էթմէք իւզըն ալթը գատէմ իրթիֆա'ինտէ
վէ իբի գատէմ գալընըղընտա պիր տիվար
պինասընա քեաֆի օլուր: Տէօրթ ճէսիմ տէ-
միր գափուտան պաշգա, իգթիզաի մէվգը-
յէսինէ կէօրէ հէր թէրաֆտա տիկէր քիւ-
շիւք գափուլարը օլուպ, մախսուս միւս-
թահֆըղը վար տըր: Բիվայէթ օլունտու-
ղունա կէօրէ թաթարլար ջինէ տուխուլ ի-
տէրէք, զիմամը հիւքիւմէթի տէսթը թէ-
սարուլլարընա ալմաղտան էվվէլ, ասըլ
ջինլի պուլունան իմքերաթօրլար իշպու սու-
րուն մուհաֆազաընտա պիր միլիօն գա-
տար ատէմ իսթիստամ իտուպ, պէր մին-
վալը մուհարրէր էլէէվմ թաթարիսթանըն
հիւզը ա'գամը ջին իլէ պիրէշէրէք, հիւմ-
լէսի հէյէթը վահիտէ թէշքիլ էյլէտիքլէրի
հիհէթլէ, թաթարիսթան թարաֆընըն մու-

واقع غایت یوکسک طاعلردن و دره لردن دخی
سیاق واحد اوزره امرار اولنمش و اشبوطاغلردن
بریسى بشیك ایکی یوزیکرمی بش قدم ارتفاعده
بوانمشدر. بعض ارباب تحقیقات حسابنه کوره اشبو
سورک اعمالنه صرف اولنان مواد کره ارضی ایکی
کره احاطه اتمک اوزره الی قدم ارتفاعده و ایکی
قدم قالینغنده بر دیوار بناسنه کافی اولور درت جسیم
تیمور قیودان بشقه اقتضای موقعینه کوره هر طرفده
دیگر کوچک قبولی اولوب مخصوص مسطح حفظی
وارد. روایت اولندیغنه کوره تانارلر چینه دخول
ایدرک زمام حکومتی دست تصرفلینه المزدن اول
اصل چینی بولنان ایمپراطور لر اشبو سورک
محافظه سننده بر میلیون قدر ادم استخدام ایدوب بر
منوال محرر الیوم تانارستانک جزو اعظمی چین الیه
برلشهرک جمله سی هئیت واحده تشکیل ایلد کلری

հաճախեցին հաճելի գաղափարներ տան ,
մեկտեղելի սայրերէսինտէ իճապ էտէն պա՛ղը
մահալէրտէ ասքէր իգամէսիլէ իքթիֆա օ-
լունուր : Էլեկվմ լուզում ու էհէմիլյէթի
գաղափարը օլան սուրը մէգքիւրիւն ինչասը ,
մուհաֆազաի հուտուտ մագսէտինտէն պաշ-
գա փօլիթիգաճա պաղը աղըրաղէ մէպնի օ-
լուպ , շէօլէ քի իշպու էսէրի ճէսիմէ մու-
վաֆֆագ օլան իմէրաթորուն պա՛ղը էս-
լահը ղէմանընտա մէմալիքը ջին պէյնինէ
թէֆէրրուգա տիւշէրէք պիր թագըմ քիւ-
չիւք հիւքիւմէթլէրէ միւնգասիմ օլտուղու
հալտէ , իմէրաթօրը միւշարիլէյհ գուվվէի
գահիրէսիլէ ճիւմէսինի տայրէի իթա՛ւթա
իտիսալ , վէ պու վէճհլէ ջինի հէյէթը սա-
պըգասընա իրճա՛ էյլէտիքտէն սօնրա , թէ-
վայիֆի մաղուպէյէ մէտարը մէշղուլիլէթ
օլարագ իճրաի ֆիթն ու ֆէսատէ մէյտան
պուլաւմամալըը զըմնընտա , պուլնլարտան
պէշ եիւզ պին նէֆէրինի գալա՛լէրտէ թէվ-
գըֆ իլէ , ումուրու ճաֆիա՛յէ չաղըտըը-
տըղը միւսիւլու պագըյէսիլէ սայրի էհալիի
զիւքիւրիւն պիր սիւլիւսիւնի իշպու սուրը

جهتله تاتارستان طرفنك محافظهسنه حاجث
قالمدیغندن مواقع سائرهسنده ایجاب ایدن بعض
محللرده عسکر اقامسیله اكتفا اولنور . اليوم لزوم
واهمیتی قالاماش اولان سور منزكورك انشاسنی
محافظه حدود مقصدندن بشقه پولاتبقة جه بعض
اغراضه منبی اولوب شویله که اشبو اثر جسمه موفق
اولان ایمر اطورك بعض اسلاحی زمانده ممالك
چین بینینه تفرقه دوشهرك بر طاقم كوچك حكومتلره
منقسم اولدیغی حالده ایمر اطور مشار الیه قوه ناهره سی
ایله جمله سنی دائره اطاعته ادخال و بوجبهله چینی
هئیت سابقهسنه ارجاع الیدکن صکره طوائف
مغلوبه یه مدار مشغولیت اوله رق اجرای قتن و فساده
میدان بوله ماملری ضمننده بونلردن بشیوز بیک
تفرینی قلعهلرده توقیف ایله امور نافعیه چالشدر دینی
مثلو باقیهسیله سائره اهالی ذکورك بر ثلثنی اشبو

ազիմին պինասընտա իսթիստամէյլէմիշտիր :
Սուրը մէզըլըրին պինասընտա ֆէվզ
էլղայէ իհթիմամ ու իթինա օլունտուղու
ճիհէթէ , էլէվմ իքի պին իքի եիւզ սէնէ
միւրուր էյլէտիյի հալտէ , պու վէչէլէ խա-
լէլ փէզիր օլմատըլը միւսիւլլու , տահա
նիհէ պին սէնէ փայտար օլապիլէճէյի տէր-
քեար տըր : Զիքը օլունան ասարը գատիմէ
տահա փէք չօգ էմուլլէրի կիպի մուհայ-
եիրի ուգուլ , սէնաի'ի ղարիպէ , վէ թէ-
չէպպիւսաթը ա'զիմէի շամիլ օլարադ , նէվ'ը
ինսանըն նէ տէրէճէ ումուրը ճէսիմէյի
միւգթէտիր օլտուղունու իրայէ էյլէտիյի
միւսիւլլու , միւթէգատտիմինին կէրէք սա-
նաթ վէ կէրէք իգտամ ու հիմմէթ ճիհէ-
թիլէ ֆազլ ու քէմալլէրինէ տալ իսէ տէ .
պիր լահզա զահիր պինլիք թէրք օլունա-
րադ , մէսէլէնին մէնչա ու հազըզիլէթի
միւլահազա օլունտուղու հալտէ , պազը մէ-
գասըտի վահիլէ զըմնընտա պու գատար
թէքէլլիւֆաթ իսթիեարի նարէվա կէօրի-
լէճէյի չէյլէ տուրուլն , ճէպապիրէի միւ-
լուք վէտիլէթիւլլահ օլան ըիա'նայի քէն-
տու հէվա ու հէվալլէրի միւգթէգաթընըն
իհրասը իչիւն խալգ օլունմուշ պիր ալէթը

سور عظيمك بناسنده استخدام ايامشدر .
سورمزكورك بناسنده فوق الغايه اهتمام واعتنا
اولنديني جهته اليوم ايكى بىك ايكىيوز سنه مرور
ايلديكى حالده بو وجهه خللير اولمديني مثللو دها
نيجه بىك سنه پايدار اوله بيله جكى دركار در . ذكر
اولنا اثار قديمه دها پاك چوق امثاللى كى محير
عقول صنايع غريبه وتشبثات عظيمه نى شامل اوله رق
نوع انسانك نه درجه امور جسميه مقتدر اولديقى
ارائه ايلديكى مثللو متقدمينك كرك صنعت وكرك
اقدام و همت جهته فضل و كمالرينه دال ايسه ده
بر احظه ظاهر بينك ترك اولنه رق مسله نك منشاء و
حقيقتى ملاحظه اولنديني حالده بعض مقاصد و اهيه
ضمننده بو قدر تكلفات اختيارى ناروا كوريله جكى
شويله طورسون جباره ملوك و ريعه الله اولان
رعاياني كندو هوا و هوسارى مقتضاتك اجراسى

ա՛մեա ա՛տտիլէ , ասարը մէզքիւրէ պինա-
սընտա մէճճանէն ի՛սթիմալ էթմիշ օլաճագ-
լարը անլաշըլաճաղընտան , ասարը մէզքիւ-
րէ իւմերայի էսլաֆէ նիսպէթլէ սէզաւարը
սիթայիշ ու սէնա օլմատըգտան պաշգա ,
նիհայէթ զուլմ ու թէա՛տտիլէրինէ տէլիլ
օլտուղու միւսիւլլու , ֆուգարայի էհայինին
հար էսարէթ իշթիմալլէրի ճայի թէէսիւֆ
տիւր : Եօխսա միլիօնլէրլէ պունճա սէնէլէր
իւճըրէթը միւնասիպէ ի՛թա օլունարագ ,
հիւսնիւ ըրզալէրիլէ իսթիլտամ օլունմասը-
նա հիշ պիր մէմլէքէթ խաղինէսի միւթէ-
համմիլ օլամայուպ էհրամը Մըսըրիյէ պինա-
սընտա գուլլանըլան ամէլէյէ պիր գուլթը
լաեէմութ օլմագ իւզրէ , եէվմի եալընըզ
պիրէր էքմէք իլէ սօղան , վէ սուրը Չինտէ
իշլէթտիրիլէն էշխասէ տախի պիրէր մըգ-
տար փիրինճ վէրիլտիյի մէնգուլ տուր :
Խիւլասէի քէլամ , ասարը ա՛թիգաի մէզ-
քիւրէ գուտէմանըն ա՛ղիմը չան ու գուտ-
էթինէ ա՛լամէթ օլտուղու միւսիւլլու , քէ-
մալը զուլմ ու թէա՛տտիլէրինէ տախի տէ-
լալէթ էյլէյէճէյի միւսէլլէմը էրպապը տըգ-
գաթ տըր : Պիր մէմլէքէթին հազըզէթէն

ایچون خلق اولنمش بر آلت عمیا عدیلہ انا مز کورہ
بناسندہ مجانا استعمال ایش اولہ جقلری اکلاشیلہ
جغندن اثار مز کورہ امرای اسلافہ نسبتلہ سزوار
ستایش و ثنا اولمدقدن بشقہ نہایت ظلم و تعدیلرینہ
دلیل اولدینی مثللو فقرای اہالینک حال اسارت
اشتماللری جای تأسفدر یو خسہ میلیونلرلہ بونجہ
سنہلر اجرت مناسبہ اعطا اولنہرق حسن رضالریلہ
استخدام اولنمسنہ هیچ بر ممالکث خزینہ سی محتمل
اولہ میوب اہرام مصریہ بناسندہ قوللانیلان عملیہ
بر قوت لایموت اولمق اوزرہ یومی یالکز بر راتمک
ایلہ صوغان و سورچیندہ ایشلتدیریلان اشخاصہ دخی
بر مقدار پرنچ ویریلدیکی منقولدر . خلاصہ کلام
اثار عتیقہ مز کورہ قدما نیک عظم شان و قدرتنہ علامت
اولدینی مثللو کمال ظلم و تعدیلرینہ دخی دلالت
ایلیہ جکی مسلم ارباب دقتدر . بر مملکتک حقیقہ

չէրէֆ ու շանընը մուճիպ օլաճազ ասարը
խայրիյէ , էֆրատը էհալիյէ միւսթէլիմը
պար ու քիւլֆէթ օլմայարազ , ֆախտէսի
միւսավաթ իւզըէ ո'ւմուլէ ըաճի' օլան շէյ-
էր օլուպ , եօխաս ասարը գուտէմանըն
ճիւմիէսինէ մէշնուտ օլտուղու վէշնէ , չա-
մուրը էշգը շէշմի գուլա'ֆա իլէ եօղրուլան
մէպանիի միւշէյիտէտէն պանիսինէ նէ^օ թէ-
ֆախսուր վար տըր : Սուրէթտէ մուճիպը
շան վէ մանա'տէ մահզ շէնի տիր :

ՄԷՎԱՏՏԸ ՀԻԻՔՄԻՅԷԻ ԹԷԼԷՄԱԳ

Հէր ֆամիլեանըն քէսրէթ ու գըլլէթի-
նէ կէօրէ մախսուտ մօտէլլէր մուճիպինճէ ,
օտալարը ուֆազ ֆասըլալը պիր սալճնտա
վէ տէհլիլլի ազ մասրաֆլա իտարէ օլունուր
մէթին ու միւսթաշքէմ խանէլլէր պինա , վէ
մուգատտէմա քէյֆը մա եէշա ինչա օլու-
նան խանէլլէրտէն օլ վէշնէ եէնիտէն եա-
փըլան խանէլլէրին տահա ըահաթ վէ միւհ-
քէմ օլտուղու ճիւմիէյէ իրայէ ու իսպաթ օ-
լունմալը : Վէ նազ ու ըէսմ վէ թահլթը

شرف و شانی موجب اوله جق اثار خیریه افراد
اهالیه مستازم بار و کلفت اولمیه رق فائده سی مساوت
اوزره عمومه راجع اولاق شیر اولوب یوخسه اثار
قدماتک جمله سنه مشهود اولدینی وجهله چامور اشک
چشم ضعا فا ايله یوغریلان مبائی مشیده دن بانیسنه نه
تفاخر وارد در . صورتده موجب شان ومعناده محض
شنیدر .

مواد حکمیة تلماق

هر فامیلیانک کشرت و قلتنه کوره مخصوص
مودلر موجبجه اوطه لری اوفق فاصله لی بر سالونی
ودهیلزی از مصرفله اداره اولنور متین و مستحکم
خانه لری بنا و مقدا کیف مالیشا انشا اولنان خانه لردن
اولوجهله یکیدن یاپلان خانه لرك دهها راحت و محکم
اولدینی جمله یه ارایه و اثبات اولنمالی و نقش و رسم

սան՝աթլարընտա տախի անճագ վաթան ու
ղուրունտա պէօյիւք խըտմէթ էթմիշ օլան
լարըն իպգաի նամը խըտմէթէրինտէ պու
լունմագ իւզրէ, էգըիեատէն պիր մըգտար
քէսան պու սանաթէր իլէ իշթիզալէ թէշ
վիգ, վէ աթ վէ արապա գօշու մահալլէր
իլէ րիեաղէթ ու աֆիյէթը պէտէնիյէի ի
ճապ էտէն վասի' օյուն վէ եարըշ մէյտան
լէրի թանղիմ գըլընմալը տըր: վէ պիլատը
պայիտէտէն քէլուր, վէ զալի պէհալէրէ
սաթըլուր ագմիշէի զէրթարի, վէ մուսավ
վէր վէ միւնագգաշ ավանիի սիմ ու զէրի,
վէ պէհարաթ վէ արագ ու իքսիրի եասաղ
իլէ մէֆրուշաթըն փէք չօգ տայանըր սու
րէթտէ գավի վէ սատէ օլմասը հագգընտա
թէտապիրի լաղըմէնին իթթիխաղիլէ ֆա
գըրտէն շիքեայէթ էտէն պա'ղը շէհրլէր է
հալիսինէ լուղումտան զիյատէ նէ գատար
էշեայէ մալիք օլտուգլարը հիսս էթտիրմէլի
տիր:

Տէվլամը սուլհու արզու էտէն հիւքմ
տարըն տայիմա ճէնկէ միւհէյեա պուլուն
մասը իգթիզա իտէճէլինտէն ալաթ վէ է
տէվաթը հարալիյէնին միւքէմմէլ ու միւն
թաղամ հալտէ պուլունտուրումասընա զայ

و تحت صنعتلرندہ دخی انحق وطن اغورندہ بيوك
خدمت اتميش اولنلرك ابقای نامی خدمتلرندہ بولنمق
اوزره اذكيادن بر مقدار گسان بو صنعتلر ايله اشتغاله
تشويق وات و عربہ قوشى محاليله رياضت و عافيت
بدنيہ بي ايجاب ايدن واسع اويون و يارش ميدانلرى
تنظيم قلينمليدر . و بلاد بعيدہ دن كلور و غالى بهالره
صايلور اقمشہ زرتارى و مصور و منقش اوانى سيم
وزرى و بهارات و عرق و اكسيرى يساغ ايله
مفروشاتك بك چوق طيانور صورتدہ قوی و
سادہ اولمسی حقندہ تدابير لازمه نك اتخاذيله فقردن
شكايت ايدن بعض شهرلر اهااليسته لزومدن زياده
تقدر اشيايه مالك اولدقلرني حس ايتدير مليدر .

دوام صلحی ارزو ايدن حکمدارلك دائما چنكه مهيا
بولنمسی اقتضا ايدہ جکندن الات و ادوات حريمه نك

րէթ ու իգտամ օլունմալը տըր : Պինաէն
ալէյհ թիմուր վէ թունն վէ փօլատ իզապէ
ու իմալ էտէն իւսթատէրի թօփլաթտըրըպ
ըռզ ու լիեալ ֆուրուէլար վէ վօլգանլար
միսալի էչա՛լ վէ լէվազիմի թէրսանէ տախի
իգմալ օլունմալը տըր : Գապիլի գրաաթ օ-
լան արազինին պազը մահէլլէրի նուֆուսնա
գըլլէթ վէ ատէմը ղայրէթտէն նաչի պիւ-
քիւլլիյէ մէթրուք օլտուզու վէ եախօտ կէ-
րէյի կիպի հէրասէթ օլունմատըղը հալտէ
օ մագուլէ արազիի մուաթթալէ շէհրտէ
զահիտ ան էլլուզում պուլունան էրպապը
հրֆէթէ թագսիմ վէ մահուլաթտէն գա-
տարը մինասիպ շէյ վէրիմէք շարթիլէ հէմ-
նիվար պուլունան մէմէքէթէրտէն ճէլպ օ-
լունանագ իշնիլէրէ տախի եէրլէր վէրիլէ-
րէք իսքեան վէ իյվա օլունմալը տըր : վէ
պու վէչհիլէ արազիի խալիյէ ազ վագըթ
զարֆընտա մա՛մուր վէ թէզէվվիւն էթմէք
իսթէյուպ ատէմը գուտրէթի մանի օլանլա-
ըն վէրկուլէրի թախֆիֆ իլէ էմր թէզէվ-
վուն ու թէնասիւլ միւմքին մէրթէպէ թէր-
վիւն վէ հէր քէսին մուգապէլէի սա՛յ ու
խըտմէթլէրինտէ խաբը փագըն էտէնէյի

مکمل و منتظم حاله بولنديرلمسنه غيرت و اقدام
اولنمليدر. باعليه تيمور و تونج و پولاد اذابه و اعمال
ايدن استادلری طولتديروب روز و ليال فرونلرو
ولقائل مثالی اشغال و لوازم ترسانه دخی اکمال
اولنمليدر. قابل زراعت اولان اراضينک بعض
محللری نفوسجه قلت و عدم غيرتدن ناشی بالکليه
متروک اولدينی و ياخود کرکی کبی حراثت اولنمدينی
حاله او مقوله اراضی موطاله شهرده زائد عن اللزوم
بولنان ارباب حرفته تقسيم و محصولا تدن قدر مناسب
شی و يرلمک شرطيله همجوار بولنان مملکتلردن جلب
اولنه جق ايشجيره دخی يرلر و يريله رک اسکان و ايوا
اولنمليدر. و بوجهله اراضی خاليه از وقت ظرفنده
معمور و تزوج ايتک استيوب عدم قدرتی مانع اولنلرک
و يرکولری تخفيف ايله امر تزوج و تناسل ممکن مرتبه
ترويج و هرکسک مقابله سع و خدمتلزنده خاگ پاکک

միւքեաֆաթտէն ճիւմէսի միւթէսիւն Վէ
մէսրուր օլուպ, չօճուգլար քիւչիւք եաշլա-
րընտան ֆաթիւնալարընա խմտտէ պաշլա-
յարագ էն ուֆագլարը գըլլարտա գուզու-
լարը, տահա պէօյիւքլէրի տաղլարտա գօ-
յունլարը, Վէ տահա եաշլըլարը պապալար
ըլա պերապէր թարլալարտա չիֆթլէրի ը'այ
ու իտարէ հաէրէք խանէլէրինտէ գարըլարը
զէվճիլէ չօճուգլարընա հայվանլարտան չը-
գարտըգլարը սիւտտէն աշլէր, Վէ եօրղուն
կէլուպ ըսընուպ ըահաթ էթմէլէրիչուն ա-
թէշլէր հազըրլայահագլարընտան չօպանլար
տիւտիւքլէրի էլէրինտէ թիւրքիլէր սէօյլէ-
յէրէք, Վէ չիֆթճիլէր սապանլարըլա պօյ-
նունու իքի թարաֆա սալլար, Վէ աղըր ա-
ղըր աեադ աթար եօրղուն էօքիւզլէրինի
սիւրէրէք կէլտիքլէրինտէ աթէշլին գարըլ-
սընա սըրալանըպ փիշիւրտիքլէրի քէսթա-
նէլէրտէն, Վէ եազտան հըֆը օլունան մէյ-
վէլէրտէն եէրլէր, Վէ ղամը ֆէրտատէն ա-
զատէ խաթըր թաթըր ուլխուլու պէքլէրլէր :

Պիր մէմէքէթտէ եէնի իսքեան օլունան
էհալի չաըշմագտա իհմալ էյլէտիքլէրի
թադտիրտէ, պաղը հիւքմտարանըն եափ-

ایده جکی مکافاتدن جمله سی متعیش و مسرور اولوب
چو جقلى کوجک یا شلرندن فامليالرينه امداده باشليه رق
الك اوفقلى قيرلرده قوزيلرى دها پيوكلرى طاغلرده
قيونلرى و دها ياشيللرى باباليله برابر ترلارده چفتلى
وعى و اداره ايدرك خانه لرنده قاريلىرى زوجيله
چو جقلى نه حيوانلردن چيقاردقلى سوددن اشلرو
يورغون كلوب ايصنوب راحت ايملىرى ايجون اشلر
حاضريه جقلى نندن چوبانلر دودكلى اللرنده تركيلر
سويليله رك و چفتيجيلر صبا نلريله بونينى ايكي طرفه
صالرو اغراغرايق اتار يورغون اوگوزلرني سوررك
كلدكلرنده اشك قارشوسنه صره لنوب پشوردكلى
كستانه لردن و يازدن حفظ اولتان ميوهلردن يرلر و
غم فردادن ازاده خطر طلى انخويي بكلرلر.

بر مملكتده يكي اسكان اولتان اهالى چالشمقده اهمال
ايلدكلى تقديرده بعض حكمدارانك يادقلىريك

տըգլարընըն ա՛քսինի եափմալարը տըր :
 Ծէօյլէ քի անէր թէպա՛յայ պալիլա մապէ-
 լէր վէրկու թարհընտան պաշգա շէյ տիւ-
 շինմէտիքլէրինտէն , վէ վիրկունուն աղը-
 ընը տախի ըաղպէթ ու ըէվաճ իլէ վազթ
 ու զէմանընտա սաթայըմ տէյու էշեաի նէ-
 ֆիսէ եէթիշտիրմէյէ սա՛յ էտէն քէսանը
 չափըքտէսթան իւզէրինէ եիւքլէթտիքլէ-
 ըրինտէն չալըշանլարընտա չալըշմայանլար կի-
 պի ըէխավէթ վէ ֆազը ու մէսքէնէթ եօ-
 լունու թուլթակէլտիքլէրի էսկիտէն պէրու
 պիր ֆէնա ատէթ օլտուղունտան , վէրկուի
 հիսապընտէ , վէջինապը հալինտէ թէճրիմի
 տախինիսապընտէ վազ՝ ու թայեին իլէ , ի-
 շինտէ իհմալիտէնլէր վազթը հարպտէ մէվգը-
 ինի թէրքէտէննէֆէրաթը ասքէրիլէ միւսիւ-
 լու կիրիֆթարը ճէզա ու ղայրէթ , վէ հիմ-
 մէթլի թազըմլարը ի՛թիպար ու իլթիֆա-
 թա սէզա գըլընմաղլէ ճիւմէթէն չալըշըպ
 սահիպը սէրվէթ ու սաման , վէ զէմանը ա-
 սայիշտէ ճէտլէրինտէն իրաէն ինթիգալ ի-
 տէն էմվալըն թէսարըրուֆինտէն զիւատէ
 պու սուրէթ մուրիսի մէզլիլէթ օլաճաղըն-
 տան , էեատէի ֆուգարատէն պուլունան
 սափանըն վաթանը մուհաֆազա էտէճէք շէ-

عكسنى یا پهلیدر. شویله که التبعه به بالغاً مبالغه ویرکو
 طر حنڈز بشقه شی دوشمند کلرندن و ویرکونک اغرنی
 دخی رغبت و رواج ایله وقت و زمانده صاته یم
 دیو اشیای نفیسه یتشدرمه که سعی ایدن کسان
 چاپکدستان اوزرینه یوکلندکلرندن چالشانلرکده
 چالشمیائلرکی رخاوت و فقر و مسکنت یوانی
 طوته کادکری اسکیدن برو بر فنا عدت اولدیغندن
 ویرکوی حسابنده و ایجاب حالنده تجریمی دخی
 نصابنده وضع و تعیین ایله ایشنده اهمال ایدنلر وقت
 حربده موقعی ترک ایدن نقرات عسکریه مثل و کرفتار
 جزا و غیرت و همتی طاقملری اعتبار و التفاته سزا
 قلمغله جمله چالشوب صاحب ثروت و سامان و
 زمان اسایشده جدلرندن ارثاً انتقال ایدن اموالک
 تصرفندن زیاده بوصورت مورث مزیت اوله جغندن
 ایادی فقراده بولنان صیپانک وطنی محافظه ایده جک

ճա՛ան տէսթը ղաֆէր փէյվէսթլէրինէ ին-
թիգալ էյլէտիյի կէօրլէրէք թայիֆէի զէր-
րա՛ էնզարը նասաէ մազհարը թէվգիր վէ
րիայէթ օլուպ տաղլար պաղլար իլէ ապատ ,
վէ սահրալար եալտըզլը սուղտայ պաշլա-
րընտան պերէքէթնիւմի վագթը հասատ
օլմասիլէ , չօպանլարըն սիւրուլէրի գուրտ-
տան գօրգմայըպ չայիր իւզէրինտէ օթլա-
տըզլարը վագթլթլարտա քէյֆլէրինտէն չալ-
տըզլարը գալալար , վէ օգուտուգլարը
մէվալար տէրին տէրէլէրտէ ուզուն սէտա-
լէր փէյտա , վէ պու հալտէ եալընըզ ին-
սանլար տէյիլ ասուտէի հուրուպ վէ ֆէթն
օլան պասիթը ղուպրա տախի հիւքիւմտարը
մէմլէքէթ օլան ղաթըն խաքը գատէմինէ
եիւզ սիւրուպ , տայիմա իւզէրինտէն էքսիք
օլմամասը հագգընտա տուա էթմէսինէ սըյը-
թը մա՛ատալէթ վէ մէրհամէթ մէտար , վէ
պու գատար էհալինին ըհալթ ու էմնիլէթ-
լէրի փէք պէօյիւք իֆթիխար իքէն , շէօհ-
րէթ ու մէֆիսէրէթ հըրսիլէ թագլիպը հը-
հան , վէ սէֆիքի տէմաի պիկիւնահան էթ-
մէք ըհվա տէյիլ տիր :

Պիր մէմլէքէթ էհալիսինին միղաճընա
ֆէսատ արըզ օլուպտէ մայիլը իսեան օլուր-

شجعان دست ظفر پیوستلرینه انتقال ایلدیکی کوریلهرک
طائفه زراع انظار ناسده مظهر توقیر و رعایت اولوب
طاغر باغلر ایله اباد و صحرالریالدیزی بغدادی باشلرندن
برکتمای وقت حصاد اولمسيله چوبانلرک سوریلری
قورددن قورقمیوب چایراوزرنده اولدقلى وقتلرده
کیفرندن چالدقلى قواللر و او قودقلى مواللر دین
دره لرده اوزون صدار پیدا و بحالده یالکیز انسالر
دکل اسوده حروب و فتن اولان بسط غبرا دخی
حکمدار مملکت اولان ذاتک خاک قدس نه یوز سوروب
دائما اوز رندن آکسک اولمامسی حقنده دعا اتمسنه
صیت معدلت و مرحمت مدار و بو قدر اهلینک
راحت و امنیتلری پک بیوک افتخار ایکن شهرت و
مفخرت حرصیله تقلیب چهار و سفک دما ییکنهاان
ایتمک روا دکدر .

بر مملکت اهایسنک مزاجنه فساد عرض اولوبده

լար իսէ պունուն տէֆի՝ շու վէճի՛ միւս-
սէր օլապիլուր քի, ուսուլը հիքմէթ վէ մի-
ղաճը մէմէթէ մուվաֆըզ գանձնար վազ՝
օւլունուպ իշպու գաւանին հայալինին իւմն ու
ասայիշ իւզըն թէյաեիւշ իշին իգթիզա էյ-
լէյէճէք շէյլէրտէն մատապընը քեաֆֆէ-
թէն մէն՝ էտիւպ, զրաաթէ իշթիզալ էթ-
տիրէճէյինտէն պու վէճի՛ քէսպը ըէֆահ
էթտիքէ կէնճլէրի թէզէվվիւճ իլէ ֆամիւ-
եալարը արթուպ էլլէրինտէ օլանը լմէսարի-
ֆի եէվմիյէլէրինէ սարֆ ու խարճ էտէրէք
իշթիրտի զէվաիտէ սէրմայէ գալմամասըլա
զրաաթ էյլէտիքլէրի թարլալէր տախի քի-
ֆայէթ էթմէմէյէ պաշլատըգտա, իտարէի
հավայիճը հագըզլէյլէրի իշին եէնի եէր
թէտարիք ու իմարընա մէճպուրիյէթտէն
ավարէ վէ սէրսէրի քիմնէլէր կիպի սէր-
քէշիք ֆիքրինտէ օլմայաճագըլարընա մէպ-
նի արազիի ֆամիլէալարա թագսիմ, վէ
պու պապտէ պիր գաիտէ վազ՝ ու թա՝
միմ էթմէք իգթիզա էտուպ, շէյլէ քի հէր
ֆամիլէայէ զալէպէլլինի իտարէյէ լազըմ
կէլէճէք մըգտարտէն զիեատէ արազի ալմս-
լարընա ըուխաաթ վէրիլմէյինճէ զատէկեան

ماثل عصيان اولور لاييه بوناك دفعى شو وجهله ميسر
اوله بيلوركه اصول حكمت و مزاج مملكته موافق
قائولر وضع اولنوب اشبو قوانين اهالينك امن و
اسايش اوزره تعميشچون اقتضا ايليجهك شيلردن
ماعداسنى كافه منع ايدوب زراعته اشتغال ايتديره.
جكندن بو وجهله كسب رفاه ايتد كجه كنجلى تزوج
الله فاميلارى ارتوب اللرنده اولانى مصارف يوميه لينه
صرف و خرج ايدهرك اشترای زوائده سرمايه
قالمامسيله زراعت ايلدكلى ترلاردخى كفايت اتمامكه
باشلدقه اداره حوايج حقيقه لرى ايچون يكي بر
تدارك و اعمارينه مجبوريتدن اواره و سرسرى
كيمسه لر كى سر كشلك فكرنده اوله ميه جقلىر نه مبنى
اراضى بي فاميلاره تقسيم و بوبابده بر قاعده وضع و
و تعميم ايتك اقتضا ايدوب شويله كه هر فاميلايه
غلبه كنى اداره يه لازم كله جاك مقدار دن زياده اراضى

էհատոր էհալիտէն էֆզուն քէսպի սաման
էտէմէյէճէքէրինտէն հէր պիրի հալ ու մա-
լինէ ըաղի, սահիպը արաղի վէ պա'տէ
պո'ւտին ֆամիլեալարը չողալըպ ու մէմէ-
քէթին արաղիսին իտարէ էտէմէզ իսէ,
էթրաֆէ կէօչ էտիւպ կիթմէլերի ինթիշարը
մա'տէլէթ վէ գուլվէթի միւզթէզի ու
լուր:

Չօճուգլարըն թա'լիմ ու թէրպլէլէրի
զըմընտա մէքթէպլէր ինչա ու քիւշատ էյ-
լէյուպ ֆամիլեալարըն, վէ պա խուսուս
խաւասը նասըն հիւանի իմթիզաճլէրինէ նէ-
զարէթ վէ խըտմէթ էթմէք իւզըն նէզզար
ու մէմուրին թէրթիպ ու թայէին էտէրէք
հիւքմուար ուն զաթըն սիւրիւ սահիպի
մազամընտա ըուզ ու շէպ միւթէպէսսուրա-
նէ հարաքէթ էթմէսի իգթիզա էտիւպ,
եօխսա էմնիլէթի շախսիլէ էհալինին զիւլ
ու իֆթիզարընտէ արանըլպ հալէթը եէս
ու նա իւմիտիտէ սէրպէսթանէ թէնէֆֆիւս
էթտիւմմէք փէրիշանի զիտէսթանի վէ
վէրանիի գուրա ու արւտանտէն գըլլէթը
նուֆուս կիպի պիր տէրտը տիւշվար տէր-

المالينه رخصت ويرلمنجه ذادكان احاد اهاليدن
افزون كسب سلمان ايدهميه جكرندن هر برى حال
و مائه راضى صاحب اراضى و بعد بعد فاميلارى
جوة لوب اول ممالكك اراضيسى اداره ايدهمى
ايسه اطرافه کوچ ايدوب كتملى انتشار معدت
و قوتى مقتضى اولور.

چو جقرك تعليم و تربيه لرى ضمنده مكتمل انشا و كساد
اليه يوب فاميلارك و باخصوص خوص ناسك حسن
امتزاجلرينه نظارت و خدمت ايتك اوزره نظارو
مامورين ترتيب و تعين ايدهرك حكمدار اولان ذاتك
سورى صاحبي مقامنده روز و شب متبصرانه
حراكت ايتسى اقتضا ايدوب يوخسه امنيت شخصيه
اهالينك ذل و افتقارنده ارايى لوب حالت ياعس و نا
اميدده سربستانه تنفس ايتديرمامك پريشانى زير
دستانى و ويرانى قرا و بلداندى قلت نفوس كى بر

մանի ինթաճ էթմէք իլէ պէրապէր , օ սը-
ֆէթտէ պուլունան հիւքիւմէթի խալզ հէր
նէ դատար դօրգուլարընտան սիթայիշ ու
սէնա իտէրէրսէտէ իմթիտատը իշթիտատ
իլէ էօյլէ պիր իտարէի ճէպպարանէյէ դար-
շը խաեալաթը ինթիգամիյէնին գըյամինէ
վէսիլէ վէրիլմէմէք լաղըմ կէլիւ : Իշթէ պիր
մէմէքէթտէ շու ուսուլլէրէ ըիա՛յէթ օլուն-
տուղու թազտիրտէ հէր թարաֆտան կիւ-
րուհ կիւրուհ կէօյլէր կէլէրէք էհալիի մէվ-
ճուտէյէ իլթիհազ վէ նիշէ երլլար ի՛մար-
տէն տուր , վէ միւնպիթ ու միւպիթ խէս
ու խար , վէ մար ու մուր օլան սահարի ու
էվտիյէնին հարս ու զրաաթէ թէշմիյըրը սազ-
էյլէտիքլէրինէ միւքերաֆաթէն խաքը փաք
սինէի իշթիեազը չաքէչաք էտէրէք ֆէլահ-
լէրինէ ֆէվաքէի քէսիրէ , վէ զէխայիըրը վէ-
ֆիրէ իթա վէ վա՛տ իթմէյին , էնվաի մահ-
սուլ պէրէքէթ պախշը խարմանը հուսուլ օ-
լուպ , օլ մէմէքէթտէ լուղումի օլմաեան էշ-
եա իլէ միւպատէլէթէն ազվամը մուճալէ-
րէտէն ալընան դօյուն վէ սըղըր սիւրիւլէրի
սահրա վէ ճէպէլլէրտէ կէզուպ հէր թա-

درد دشوار درمانی انتاج ایتک ایلہ برابر او صفتده
بولنان حکومتی خالق هر تقدیر قورقوراندن ستایش
و ثنا ایدرار ایسه ده امتداد اشتدادیلہ اولیہ برادره
جبارانه یه قارشو خیالات انتقامیہ نک قیامنه وسیلہ
ویرلما مک لازم کلور . اشته بر ماکتده شو اصولره
رعایت اولندیغی تقدیرده هر طرفدن کمره کمره
کوچر کله رک اہالی موجودیہ التحاق و نیجه یلیر
عماردن دور و منبت و میت خس و خار و مار و
مور اولان صحاری و اودیہ نک حرث و زرعتہ
تشمیر ساق ایلدک لرینہ مکافاہ خاک پاک سینہ اشتیاق
چاکچاک ایدرک فلاح لرینہ فواکھ کثیرہ و ذخائر
و فیرہ اعطا و وعد ایتکین انوای محصول برکتبخش
خرمن حصول اولوب اول مملکتده لزومی اولمیان
اشیا ایلہ مبادلۃ اقوام مجاورہ دن النان قیون و صغیر
سوریلری صحرا و جبللرده کزوب هر طرفده انار

բաժնաւոր ասարը մա՛մուրելէթ, վէ ա՛լայիմը
իւնն ու բահաթ կէօրիլէճէյինտէն խանէ-
լէրինտէ գաւմըջ օլան կիւզէլ գըզլար թէ-
զէվլիւն ու թէէհիւլ, վէ կիճէլէրի պիթա-
պիի ըուզլինէի տէֆ' էտէճէք մէրթէպէտէ
զարարսըզ էյլէնճէլէր իլէ թէվէղլիւլ էտէ-
րէք, ճիւմէթէն մէսըուր ու խէնտան վէ
պա խուսուս փիւրանը խամիտէ գառտան
տէսթի բաշտարլէրինի պէր էֆրաշթէի ճա-
նիպը ասիւման էտէրէք, եա Միւսթէան
խալայիգէ էյուլիք էթմէք հիքմէթինէ մէպ-
նի քէմի ատէմտէն սահէի վիճուտէ կէլուպ
էվլատ ու ահիատըմըզէ փէտէրի ա՛լի գատը
մագամընտա պուլունան հիւքիւմտարը մէր-
համէթքեար հագգընտա տէր խուզանէի է-
նամ ու իհասնի քիւչատ, վէ իմթիտատը է-
յամը էօմր ու իգպալ իլէ ճիւմէթիդի տիւ-
չատ էյլէ տէյու տէհէնպազը տուաի իճա-
պէթնըչան վէ եէվմիյէ վէլիմէ ճէմիաթլէ-
րինտէ տէրարիի մէտայիհ, վէ էտիլէի մէ-
սուրէսինի նէվ արուսանը թազէ հէվէսան
գալայիտ կէրտէնը ճան էտէրլէր :

معموریت و علائم امن و راحت کوريله جکندن
خانه لرنده قالمش اولان کوزل قزلرتزوج و تاهل
و کيجه لری يتالي روزينه ي دفع ايده جاک مرتبه ده
ضرر سزا ککنجه لاياله توغل ايدرك جمله مسرور و
خندان و باخصوص پيران خميده قدان دست
رعشه دارلريني برافشته جانب آسمان ايدرك يا
مستعان خلاقه اولک ايمک حکمته مبني کتم
عدمدين ساحة وجوده کلوب اولاد و اخفادمزه
يدد عاليقدر مقامنده بولنان حکمدار مرتکک حقه ده
در خزانه انعام و احسانى کشاد و امتداد ايام عمرو
اقبال ايله جمله مزى دلشاد ايله ديو دهن باز دعاى
اجابت نشان و يويمه وليمه جغتارنده درارى مدياح
و ادعيه مانوره سنى نو عروسان تازه هوسان قلائد
کردن جان ايدر لر .

Հիւքէմաի Եռնան քեաֆֆէի իւլումը սահիհէտէ վէ պիլխուսուս իւլումը րեւա-
զիյէի միւրէքքէպէնին ճէրրի էսգալ տէնի-
լէն դըսմընտա Նազարի իլէ Ամէլի թէֆ-
րիգ էտէրէք պունյարըն եէքտիկէրինէ մու-
խալիֆ ու միւթէպայելին իքի շէյ օլմասընա
զահիպ օլմուշլար իտի : Հէնտէսէ վէ ման-
թըգ վէ մուսիգի վէ րէսմ վէ ֆէննի միմա-
րիյի Եռնանլար իյճատ ու Նէշը էտիւպ պու-
վէշլէ էմրի մէտէնիյէթէ խըտմէթ էթտիք-
լէրի միւսէլլէմ իսէ տէ , հիքմէթի թապիյէ
վէ ճէրրի էսգալտէ հիւքէմաի մէգքիւրէնին
մէսլէք ու մէղհէպի էքսէրիեա խաթմեաի
աղիմէ իւղէրինէ մէպնի օլուպ մէսլէքի մէղ-
քիւր պունտան թագրիպէն տօգուզ եիւզ
սէնէ մուգատտէմէ կէլինճէյէ գատար փայ-
տար օլարագ իւլումը մէղպուրէնին թէվէս-
սիւ'ինէ վէ գաւմանինի սահիհէսինին քէշ-
ֆինէ հայիլ օլտուղու տախի ինքեար օլու-
նամաղ :

Զիբը օլունան մեզհէպի պաթըլէ նազա-
րէն իւլումը ընյազիյէ վէ թա'պիյէէ իքի

نظری ایله عملی بیننده اولان جهت وحدت

حکمای یونان کافه علوم صحیحه ده و بالخصوص
علوم ریاضیه مرکبه نك جر ائقال دنیلان قسمند
نظری ایله عملی بی تفریق ایدرك بونرك یکدیگرینه
مخالف و متباین یکی شی اولمسنه ذاهب اولمشر ایدی.
هندسه و منطق و موسیقی و رسم و فن معماری بی
یونانلر ایجاد و نشر ایدوب بو وجهله امر مدینه خدمت
ایتدکلی مسلم ایسه ده حکمت طبیعی و جر ائقالده
حکمای مزکور دنك مسلك و مذهبی اکثریا خطایاً
عظیمه اوزرینه مبنی اولوب مسلك مزکور بوندن
تقریباً طقوز یوز سنه مقدمه کنجیه قدر پایدار اوله رق
علوم مزبور دنك توسعنه و قوانین صحیحه سنك
کشفنه حائل اولدینی دخی انکار اولنه مز.

ذکر اولئان مذهب باطله نظر آ علوم ریاضیه و طبیعیہ

գըսմէ միւսգասէմ օլուպ պիրիսի Նազարի տիր քի էնսամըն խարիճտէ քէյֆլէյէթ ու մահլէյէթինտէն գաթը Նազար միւսէրրէտ սէլէֆտէն խալէֆէ միւսթէգիլ պազը գաւա'իտ վէ պունուն Նէթայիճինտէն պահս էտէն իւլում օլուպ պունլարա իւլումը ալի-յէ վէ տիկէրի տախի Ամէլի տիր քի պիլ ա'քս թէճրիւպէ իլէ էնսամըն խալվլաս ու քէյֆիեաթը քէյֆ ու թահգիգ օլունմագտէն իպարէթ օլուպ պունլարա տախի իւլումը ա'տլէյէ վէ եախստ իւլումը սիւֆլլէյէ թէսմլէյէ էթմիշլէր իտի : Պու մէզհէպտէ պունլունան մուսաննըֆինին հիքմէթը թապլէյէտէ վազ' ու թէէսիս էյլէտիքլէրի ուսուլ վէ գաւանին սաքին օլտուղումուզ սէյ-եարէնին սաթըհը իւզէրինտէ հէր կիւն մէշ-հուտ վէ միւսէրրէպիմիզ օլան ասար վէ գաւանինը թապլէյէյէ Նա միւվաֆըզ , վէ պէլքի միւթէպաեին օլտուղու հալտէ մէզ-հէպի մէզքիւր խայը զէմանլէր գաւանինը ֆասիտէի մէզպուրէնին միւթէպէր գաւմա-սընա սէպէպ օլմուշ տուր :

Հիւքէմաի մէզպուրէ էֆքեարընա կէօրէ էճրամը սէմալլէյէ թէպէտտիւլ ու ինգը-լապտէն պէրի վէ մէտարլէրի միւտէվվէր իւշ

ایک قسمه منقسم اولوب برسی نظریدرکه اجسامك خارجده کیفیت و ماهیتندن قطع نظر مجرد سلفندن خالصه منتقل بعض قواعد و بونك نتایجندن بحث ایدن علوم اولوب بونلره علوم عالیه و دیکیری دخی عملی درکه بالعکس تجربه ایله اجسامك خواص و کیفیاتی کشف و تحقیق اولنمقدن عبارت اولوب بونلره دخی علوم عادیه و یاخود علوم سقلیه تسمیه ایشلاییدی . بومزهیده بولتان مصنفیک حکمت طبعیهده وضع و تائیس ایلدکیری اصول و قوانین ساکن اولدینمیز سیارهنك سطحی اوزرنده هرکون مشهود و مجربمز اولان اثار و قوانین طبعیهیه ناموافق و بلکه متباین اولدینی حالده مذهب مزکور خیلی زما ملر قوانین فاسده مزبورهنك معتبر قالمسینه سبب اولمشدر . حکمای مزبوره افکارینه کوره اجرام سماویه تبدل و انقلابدن بری و مدارلری مدور الشکل و حرکتری

չէքլ վէ հարաքէթլերի տայիմի օլմաղլէ ,
պունլար մէքլնաթը թամմէտէն վէ սաթհը
արզ իւզէրինտէ քեպին էնսամ իսէ թէղայ-
եիւրաթ ու ինգըլապաթէ միւսթա'իտ օ-
լուպ հարաքէթլերի տախի միւսթէգիմ վէ
միւնհանի օլմագ հասէպիլէ զայրի տայիմի
պունլունտուղունտան , պունլար տախի մէ-
քիւնաթը զայրը թամմէտէն առտ օլունմուշ
տուր :

Մէգհէպը մէքըլւրիւն սուի նէթիճէսի
օլմագ իւզըն միւսթէգատտիմին ճէրրի էս-
գալըն նազարիեաթը իլէ ամէլիեաթընը եէք-
տիկէրինէ միւսթէպաեին կիպի թասաւվուր
էթմէքլէ ա'մէլիեաթ ճէրրի էսգալ ֆիւնու-
նը սիւֆլիյէտէն օլուպ միւճէրրէտ ճէրրի
մէնֆաաթ իչիւն թէալլիւմ ու թահսիլ օ-
լունուր , եօխսա շանը ասհապը իրֆանէ նա
չէսպան տըր տէյէրէք էպնաի ճինսլէրինի
լէվազիմի մէտէնիյէթ օլան քէմալաթտէն
խայրը վագթ մահրոււմ պըագմըշլար տըր :

Սըգիթաս նամ հաքիմ իլմի հէնտէսէի
ալաթ վասէթասիլէ իրայէ վէ իսպաթ էթ-
մէք միւրատ էթմիշ իսէ տէ , շակիրտի Պէ-
օգրաթ պու թարիգ իլէ թէտրիսի իլմին
գատը ու շանընա իյրասը նագըսէ էթմէք

دائمی اولمغله بونلر مکونات تامه دن وسطحی ارض
اوزرنده کائن اجسام ایسه تغیرات و انقلاباته مستعد
اولوب حرکتلر دخی مستقیم و منحنی اولمق حسیله
غیردائمی بولند یغندن بونلر دخی مکونات غیر تامه دن
عد اولنمشدر .

منزهب منز کورک سؤنتیجه سی اولمق اوزره متقدمین
جراثقالک نظریاتی ایله عملیانی یکدیگرینه متباین
کبی تصور ایتکله عملیات جراثقال فنون سفلیه دن
اولوب مجرد جرنفعت ایچون تعلم و تحصیل اولنور
بوخسه شان اصحاب ارفانه ناچسبان دردیه رک انای
جسبرنی لوازم مدنیت اولان کمالا تدن خیلی
وقت محروم براقمشلردر .

ارچیتاس نام حکیم علم هندسه یی الات واسطه سیله
ارایه و اثبات ایتک مراد ایتمش ایسه ده شا کردی بقرات
بو طریق ایله تدریس علمک قدر و شاننه ایراث

տիր տէտի : Մէշահիրի հիւքէմատէն հէն-
տէսէ վէ հիքմէթը թապիյէտէ մէհարէթը
թամմէսի օլան Սըշիմիտ տախի պազը ալաթ
վասէթասըլա պիր երւքլիւ սէֆինէյի գա-
րայէ իխրաճ վէ օլ զէմանտէ տէհշէթ էն-
տազ րուպը մէսքիւն օլան Բօմա սաքէրինի
պիլէ մաղլուպ վէ միւնհէզիմ էտէճէք ալա-
թը հարպիյէ իճատ ու ինչա , վէ պիր թա-
րիզը մախսուս իլէ շուա'աթ շէմիյէի պիր
նօգթատէ թէճէմմիւլ' էթտիրէրէք պիր տօ-
նանմայը քեամիլէն իհրազ- իտէպիլէճէյինի
իլան էթմիլ իտի : Հաքիմի մէզքիւրիւն ճէր-
րի էսգալտէ օլան մալիւմաթը թամմէսի վէ
նազարիեաթընը ա'մէլիեաթէ թաթպիզ էթ-
մէսի զէմանըմըզտէ էրպապը ի'նտինտէ քէ-
մալը շէօհրէթ ու իթիպարինի մուճիպ օլ-
մուշ իսէ տէ , քէնտու ա'սրինտէ վէ պիր ազ
միւտտէթ սօնրալէրի ա'մէլիեաթը մէզքիւ-
րէ իլմտէն մա'տուտ օլմայուպ սէնաի'ի սիւֆ-
լիյէտէն իպարէթ օլմաղլէ իլմի հէնտէսէ կի-
պի պիր իլմի ճէլիլին պիւրհանիլէ մէշղու
իքէն տէվլէթէ իպրազը իքրտմէթ տա'իյէսի
իլէ շանը հիւքէմայէ նալայըզ սէնաի'ի սիւֆ-

نقيصه ايتك در دیدی . مشهر حکامان هندسه و
حکمت طبعیه ده مهارت تامه سی اولان ارشمید
دخی بعض الات واسطه سیله بر یوکلوس سفینه یی قره یه
اخراج و اول زمانده دهشت انداز ربع مسکون اولان
روما عسکرینی یله مغلوب و منهزم ایده جک الات
حریه ایحاد و انشا و بر طریق مخصوص ایله شعاعات
شمسیه یی بر نقطه ده تجمع ایتدیره رک بر دو تمای
کاملًا احراق ایده یله جکئی اعلان آتیش ایدی .
حکیم مزکورک بجز انتقالده اولان معلومات تامه سی
و نظریاتی عملیاته تطبیق ایتمی زمانزده اربابی عندنده
کمال شهرت و اعتبارینی موجب اولمش ایسه ده
کند و عصرنده و بر از مدت صکره لری عملیات
مزکوره علمدن معدود اولمیوب صنایع سفلیه دن
عیارت اولمغله علم هندسه کبی بر علم جلیک برهان
ایله مشغول ایکن دواته ابر از خدمت داعیه سیله

լիւնէյէ թէնէզզիււ էթտիտէյոս մուսախէյոհ
հէտֆը թա'ն ու թա'րիզ գըլընտը :

Ինտ էլ միւթէգատտիմին ասհապը մա-
լիւմաթըն ումուրը խարիճիյէ վէ պէյթիյէ-
ճէ էհլիյէթ ու իգթիտարլէրի օլմամասը էֆ-
քեարինէ զէհապ օլունուպ պոլնուն^ն թէէյ-
եիտի զըմնընտա օլ զէման մէշահիրը հիւ-
քէմասը հագգընտա պիր թագըմ էֆսանէ-
լէր իլթիրա' գըլընմըշ տըր :

Րօմալլարըն ճերրի էսգալըն ագսամը
միւթէա'տտիտէսի վէ պա խոսուս թաշը-
լըգ վէ եօլ ինշասը վէ մուվազէնէթը էնսամ
մաիաէ թաթպիզաթընտա զիեատէ մէհա-
րէթլէրի օլտուղու էլան մէվճուտ օլան ա-
սարը հէնտէսիյէլէրինտէն միւսթէպան տըր.
Փագաթ գավանինը թապիյէնին իւլումը
ուլումիյէ վէ սիւֆիյէյէ թագսիմի էֆքեա-
րը կիթտիքճէ գուվվէթ պուլարագ նիհա-
յէթ պոլնտան սէքիզ տօգուզ գարն էվվէլէ
կէլինճէյէ գատար պիլճիւմէ էրպապը մա-
լիւմաթ մէզհէպը մէզպուրու գապուլ վէ
իթթիխազ էթմիշ օլտուգլարընտան միւսճէ-
րէտ հիւքէմա ի'ւնվանիլէ միւսթէսիր օլ-
տուգլարը հալտէ պիր թագըմ միւսպահա-

شان حکمایہ نالایق صنایع سفلیہیہ تنزل ایتدی دیو
موی الیہ هدف طعن و تعریض فلندی .

عند المتقدمین اصحاب معلوماتک امور خارجیه و
بیتیه جه اهلیت و اقتدارلری اولمامسی افکارینه
ذهاب اولنوب بونک تأییدی ضمننده اولدماز مشاهیر
حکماسی حقنده بر طاقم افسانه لراختراع قلنمشدر .
رومالولرک جراثقالک اقسام متعددہ سی وباخصوص
طاشجیلق ویول انشاسی وموازنات اجسام مایعہ
تطبیقاتندہ زیاده مهارتلری اولدینی الان موجود
اولان اثار هندسیہ لرندن مستباند . فقط قوانین
طبیعیہ نک علوم علویہ وسفلیہیہ تقسیم افکاری
کند کجہ قوت بولہ رق نہایت بوندن سکز طقوز
قرن اولہ کلنجیہ قدر بالجملہ ارباب معلومات مذهب
مزبورى قبول واتخاذ ایتمش اولدقلرندن مجرد
حکما عنوانیہ مفتخر اولدقلری حالده بر طاقم مباحثات

սաթը վահելէ ինչ իմրարը վագթ էտէն իշ-
պու կիւրուհ նազարընտա միւհէնտիսին վէ
էմնալի մէարիֆի նաֆիա ասհապը պի գատը
ու իթիպար գալմըշըտը :

Էկէրչի ֆի զէմանընա հէզա Աեասօֆեա
ճամի' շէրիֆի կիպի էպնիյէի ճէսիմէ վէ
մուսաննանըն էմնալի կէօրիլէմէյիպ , պու
տախի էպնիյէի մէզքիւրէ ագսամընըն միւ-
թէհամիլ օլտուղու սըգլէթէ կէօրէ հիսապ
ու միւթալաա օլունտուղունա մէպնի տիը :
Շու . քէյֆիլէթ էպնիյէի մէզքիւրէի ինչա է-
տէն միւհէնտիսինին իլմի միւվաղէնէթտէ
մալիւմաթը թամիլէրինէ տալ իսէ տէ , իւ-
լումը ալիյէ ասհապը ա'մէլիեաթը թահգիր
էտէրէք ի'լմտէն ատտ էթտիքլէրինտէն վէ
քէնտուլէրի սալիք օլտուգլարը մէզահիպը
պաթըլէնին թէվսի' ու թա'միգիլէ մէշղուլ
օլտուգլարընտան օ մագուլէ միւհէրըէի միւ-
հէնտիսինին ինչա էթտիքլէրի էպնիյէտէ
իսթիմալ էթմիշ օլտուգլարը գաւանին տա-
խի մէսթուրը սէհայիֆի ասար օլմատըգ-
տան պաշգա էքսէրիսինին իսմէրի պիլէ ու-
նուտուլմուշ օլտուղունտան գաւանինը մէզ-

واهیه الیه امرار وقت ایدن اشبوکروه نظرند
مهندسين و امثالی معارف نافعه اصحابی بی قدر و
اعتبار قالمشیدی .

اگرچه فی زمانه هزا ایا صوفیه جامع شریفی کبی ابنیه
جسیمه و مصنه نك امثالی کوریه میوب بودخی ابنیه
مز کوره اقسام نك متحمل اولدیغی ثقله کوره حساب
و مطالعه اولندیغنه مبنیدر . شو کیفیت ابنیه
مز کوره نی انشا ایدن مهندسينك علم موازنده
معلومات تامه لرینه دال ایسه ده علوم عالییه اصحابی
عملیاتی تحقیر ایدرك علمدن عدا یتدکلرندن و کندیولری
سالک اولدقلری مزاهب باطله نك توسع و تعمیقینه
مشغول اولدقلرندن او مقوله مهرة مهندسينك انشا
ایلدکلری ابنیه ده استعمال ایتیش اولدقلری قوانین
دخی مسطور صحایف اثار اولمدقد نبشقه اکثر یسینك
اسملری بیله انودلش اولدیغندن قوانین مز بوره نك

պուրէնին ասորմիշտա եէնիտէն քէշֆ օ-
լունմասը լազըմ կէլմիշ տիր : իշթէ հիւքէ-
մաի միւթէգանտիմէնին իւլումը թա'պիյէ-
տէ օլան իշպու էֆքեարը պաթըլէսի միւլ-
տըն օն պէշինճի գարնընա գատար փայտար
օլուպ, անտէն սօնրա իւլումը մէզքիւրէ
թարզը ախէրէ կիրմէքլէ մէզհէպը մէզքիւր
պիւքիւլլիյէ թէրք ու իլլա օլունմուշ, վէ
էլէէվմ'նազարիեաթըն թէճարիպի տագի-
գէ իլէ սըհհէթի սապիթ օլան մէվատտը է-
սասիյէ վէ պուրլարտան իսթինպաթ օլու-
նան նէթայիճտէն իպարէթ օլտուղու թահ-
գիդ օլունմուշ տուր :

Ասհապը իւլում ու մէարիֆին ումուրը
խարիճիյէյէ ատէմը էհիլիէթլէրի հագդըն-
տա օլան զիւլումը պաթըլ տախի պիթթէտ-
րիճ մահվ օլուպ շէօյէքի Նեվթօն ասըղա-
տէկեան վէ եախօտ գրալ վիւքէլասը մէն-
սուպաթընտան օլմատըղը հալտէ ինկիլ-
թէրատա զարպխանէ նազըրը նասպ օլուն-
մուշ, վէ մումայիլէյհին իշպու մէմուրիյէ-
թի օլ վադթլարտա ինկիլթէրա զարպխա-
նէսինտէ իթթիխազի լազըմ կէլէն նիզամա-
թը ճէտիտէնին իճրասը Նեվթօն կիպի հէմ

عصر مزده يکيدن کشف اولنمسی لازم کلمشدر .
اشته حکمای متقدمه نك علوم طبيعیه ده اولان اشبو
افکار باطله سی میلاددن اونبشنجی قرننه قدر پایدار
اولوب اند نصکره علوم مزکور طرز اخره کیر مکله
منزه مزکور بالکلیه ترك و الغا اولنمش و اليوم
نظر یاتک تجارب دقیقه ایله صحتی ثابت اولان مواد
اساسیه و بونلردن استنباط اولنان نتایجدن اعبارت
اولدینی تحقیق اولنمشدر .

اصحاب علوم و معارفک امور خارجیه جه و دم
اهلیتلی حقنده اولان زعم باطل دخی بالتدریج
محو اولوب شویله که نوتون اصلذا دکان و یاخود قرال
و کلاسی منسوباتندن اولمدینی حالده انکتره ده
ضربخانه ناظری نصب اولنمش و مومی الیهک اشبو
مأموریتی اول وقتلرده انکتره ضربخانه سند اتخاذه
لازم کلان نظامات جدیده نك اجراسی نوتون کبی هم

Նազարիաթ հէմտէ ա'մէլիաթտէ մէհարէթը
թամմէսի օլան պիր զաթըն նէզարէթինէ
միւթէվէգգըֆ օլտուղու անլաշըմասընտան
նէշաթ էթմիշ տիր : Մուամայիլէյհին մէմու-
րլիյէթինտէն պիր ազ միւտտէթ միւրուրին-
տէ պիր հաֆթա զարֆընտա զարպ էթտիր-
տիյի կիւմիւշ մէսքիւքեաթը սապըգընըն
սէքիզ միսլինէ իպլաղ էյլէտի : Հալ պու քի
էսլաֆի զէմանընտա միւտտէթի մէզքիւրէ-
տէ զարպ օլունապիլէն սիքքէտէն տահա
զիյատէ զարպ օլունմասը զայրը միւմքին
հիւքմիւնտէ թութուլուր իտի :

Օլ վէհհէլէ իւլումը բիւազիյէ վէ թա-
պիյէնին նազարիւաթը իլէ ա'մէլիւաթը
պէյնինտէ թէվէհհիւմ օլունան միւպայէ-
նէթին սուի թէէսիրլէրի էլէէվմ էզմինէի
սապըգատէ օլտուղու գատար տէյիլ իսէ
տէ , պազէն զէմանընդտա տախի մէհուտ
օլմասը ճայի թէէսիւֆ տիր : Ֆիլհազըգա
իւլումը բիւազիյէնին հէր գանղը գըսմըն-
տէն մէսէլա իւր հիսապըն ի'մարը էրպաա-
սընտան զարպ գաի'տէսինի օն պէշ սահիֆէ
արապի ի'պարէի միւշքիլէ իլէ գըրաաթ վէ
թահսիլ էթմիշ զէվաթըն էքսէրիսինտէն պիր

نظريات همداه عملياً تده مهارت تامه سی اولان بر ذاتك
نظارته متوقف اولدینی اكله شلمسندن نشات ایتش
در . مومی اليهك ماموریتندن بر از مدت مرورنده
بر هفته ظرفنده ضرب ایتدیردیکی کموش مسکوکاتی
سابقنک سکنز مثلته ابلاغ ایلدی . حالبوکه اسلافی
زمانده مدت مزکورده ده ضرب اولنه بیلاز سکه دن
دها زیاده ضرب اولمنی غیر ممکن حکمنده
طوتیلورایدی .

اولوجهله علوم ریاضیه و طبعیهنک نظریاتی ایله
عملیاتی بیننده توهم اولنان مباينتک سو'تائیری اليوم
ازمنه سابقه ده اولدینی قدر دکلن ایسه ده بعضاً
زمانمزده دخی مشهور اولمسی جای تأسفدر .
في الحقيقة علوم ریاضیهنک هرقتنی قسمندن مثلاً
علم حسابك اعمال اربعه سندن ضرب قاعده سنی

գալ խանէլի էրգամտէն իպարէթ իբի մատ-
րուպուն հասըլ զարպը նէ տիր տէյու սի-
վալ օլունսա, պիր ճէվապը շաֆի վէրէմէ-
յիպ զի'ւիւմինճէ պունու ա'ր տախի ատտ
էթմէզ: Իշթէ պիր շէյ հագգընտա իլմ'իտ-
տաասիլէ պէրապէր ասըլ անտէն մագսէտ
օլան իլմտէն զաֆլէթ սալիֆիւզզիքը մէսլէ-
քի պաթըլ պագըյէի ասարընտէն օլտուղու
պի իշթիպահ տըր:

Նազարիեաթ իլէ ա'մէլիեաթըն թէֆրի-
գինտէն նաշի հուսուլա կէլէն մագարրաթը
քիւլլիյէտէն պիրի տախի գուվվէի իսթի-
րայիյէ մալիք վէ էլ սանաաթընտա մահիր
օլան էշխասըն միւմքին իլ հուսուլ օլան շէյ-
լէրի օլմաեանլարտան ֆէրգ ու թէմեիզ
էթմէք իչիւն իգթիզա էտէն իւլումը նազա-
րիյէտէն պի խապէր օլմալարը տըր: Զիւնքի
մէսլէքը պաթըլը մէգքիւր ա'մէլիեաթ աս-
հապընըն իւլումը նազարիյէ էրպապընտան
իսթիֆատէսինէ մանի' օլտուղու միւսիւլլու
ասհապը իւլում'տախի պիթթէճըրիպէ հա-
սըլ օլան մա'լիւմաթ իլէ սէնաի'ին իսլահ ու

اون اونش صحيفه عربى عبارة مشکله اليه قرائت
وتحصيل ايتش ذواتك اكثر يسندن بر قاچ خانه
ارقامدن عبارت ايكي مضروبك حاصل ضربى ندر
ديوسوئال اولنسه بر جواب شافى ويره ميوب زعمنجه
بوني عار دخی عد ايتمز. ايشته برشى حقنده علم
ادعاسيله بر ابر اصل اندن مقصد اولان علمدن غفلت
سالف الذکر مسلك باطل بقیه اثارندن اولدینی بی
اشباهدر.

نظريات اليه عملياتك تفريقندن ناشى حصوله كلان
مضرات كليهن برى دخی قوه اختراعيه به مالك
وال صنعتده ماهر اولان اشخاصك ممكن الحصول
اولان شيلرى اولميانلردن فرق وتميز ايتك ايچون
اقتضا ايدن علوم نظريه دن بی خبر اولمايدير. چونكه
مسلك باطل مزكور عمليات اصحابك علوم نظريه
اربابندن استفاده سنه مانع اولدینی مثلواصحاب

իքմալի զըմբնտա թէֆթիշ ու թէֆէհհիւսի
լապիւտ օլան մէսայիլին հալլ ու իսթիսըա-
ճինէ հայիլ օլուր : Իշթէ պու վէչհէ նաղա-
րիեաթ էրպապը իւլումը ըիեաղիյէ վէ թա-
պիյէճէ միւշքիլ ատտ օլունան մէսայիլին
հալլիւ իշթիղալ էտէրէք ամմէ հազդընտա
մուճիպը ֆէվայիտ օլաճադ պիր էսէրի մու-
վաֆֆըդ օլամաղլար : Պինաէն ա'լէյհ ու-
սուլ վէ դավանին ամէլիեաթը թէտրիճի վէ
մէսարիֆաթը քիւլլիյէ իլէ իճրա օլունապի-
լէն թէճարիպ վասէթասը իլէ թահսիլէ մէճ-
պուրիյէթ կէլիր :

Եալընըզ ա'մէլիեաթ իլէ իշթիղալ ի-
տիւպ , էրպապը ինտինտէ մալիւմ վէ սա-
պիթ դավանինի թապիյէտէն պի խապէր
օլան պաղը քէսան պիր մաքինա ի'անէսիլէ
սու չըգարմադ , վէ եախօտ պիր ֆապրի-
գաի իտարէ էթմէք խիւլեասը իլէ իթլաֆը
էօմր ու մալ էթտիքտէն սօնրա , էկէր սէր-
մայէմ օլտա , թէսաւվուր էյլէտիլիմ մաքի-
մաքինաի ինչա էտէրտիմ , ֆազաթ հայֆա
քի պէյլէ չէյլէրէ իթիպար օլունմաեօր տէ-
յէրէք պիր թազըմ վահի իտտաալըրլէ իմրա-

علوم دخی بالتجربه حاصل اولان معلومات ایله
صنایعک اصلاح و اکمالی ضمننده تقشش و تفحصی
لابد اولان مسائلک حل و استخراجنه حائل اولور .
الشته و وجهه نظریات ارباب علوم ریاضیه و طبیعیّه
مشکل عد اولنان مسائلک حلله اشتغال ایدرک عامه
حقنده موجب فوائد اوله جق بر اثر موفق اوله منزل
و بناء علیہ اصول و قوانین عملیاتی تدریجی و مصارفات
کلیه ایله اجرا اولته بیلان تجارب واسطه سیله تحصیل
مجبوریت کلور .

بالکنز عملیات ایله اشتغال ایدوب اربابی عندنده معلوم
و ثابت قوانین طبیعیّه دن بیخبر اولان بعض کسان
بر ماکنه اعانه سیله صو چیقارمق و یا خود بر فابریقه یی
اداره ایتک خلیا سیله اتلاف عمر و مال ایتد کدن
صکره اگر سرما بهم اولسه تصور ایلدیکم ماکنه یی
انشا ایدردم فقط حیفا که بویه شیلره اعتبار اولنمیور

ըր վագթ էտէրէր : Հալ պու քի օ մագու-
լէ քէսանն իւլումը նազարիյէտէն պիր ազ
մալիւմաթլարը օլտա թէսավլուր էյէտիք-
լէրի շէյին միւմքին օլուպ օլմաեաճաղընը
Ֆէհմ ու ի՛ղան էտիպ էրպապը ինտինտէ ա-
տէմ իմքեանի սապիթ օլան շէյէրլէ պի-
հուտէ օլրաշմաղլար : Իմտի մէսէքը մէզ-
քիւր ճիւմէտէն զիյատէ միւհէնտիպիյէ ,
եախօտ թապիրի տիկէրիլէ թաթպիգաթը
ուսուլը ճէրրի էսգալէ մուզիրը տըր : Չիւն-
քի նազարիեաթէ թաթպիգ օլունմայարագ-
ինշա օլունան էպնիյէ մէթին օլամայըպ ,
պու սուրէթլէ եափըլան մաքինալը տախի
իշէ եարամայաճաղընտան , նազարիեաթտան
պիխապէր օլան ահապը հիւնէր պիր պի-
նա եախօտ պիր մաքինա ի՛մալ էթմէք միւ-
րատ էթտիքլէրինտէ մէվճուտ օլանլարա
թագլիտ իլէ իգթիֆա էտէրլէր : Իշպու ու-
սուլ հէր նէ գատար մուխաթարատան էմին
խէտէ , տայիմա պու եօլտա հարաքէթ օ-
լունտուլու սուրէթտէ Ֆիւնուսն վէ սէնա՛ի
ասլա թէրագգը էտէմէյիպ տայիմա պու
հալտէ գալաճաղը պէտիհի տիր : Լաքին
նազարիեաթ իլէ ա՛մէլիեաթ պէյնինտէ

ديه رك بر طاقم واهى ادعاله امرار وقت ايدرلر.
حالبوکه اومقوله کسانک علوم نظريه دن برازمعلوما تلى
اولسه تصور ايلدکلى شيئک ممکن اولوب اولميه جغنى
فهم واذعان ايدوب ارباب عننده عدم امکانى ثابت
اولان شيرله يهوده اوغراشمز لر . ايمدى مسلك
منزکور جمله دن زياده مهندسکه ياخود تعمير ديکر
ايله تطبيقات اصول جراثقاله مضردر . چونکه نظرياتہ
تطبيق اولنميه رق اشنا اولتان ابنه متين اوله ميوب
بوصورتله ياپيلان . اکنه لر دخى الشه يراميه جغندن
نظرياتدن بى خبر اولان اصحاب هنر بر بنا وياخود
بر ماکنه اعمال ايتمک مراد ايتدکلرنده موجود اولنله
تقليد ايله اکتفا ايدرلر . اشبو اصول هر نه قدر
مخاطره دن امين ايسه ده دائما بويولده حرکت اولنديغى
ص رتده فنون و صنايعى اصلا ترقى ايدمه ميوب دائما
بو حالده قاله جغنى بديهيدر . لکن نظريات ايله عمليات

Փարզ օլունան միւլպայէնէթտէն նէշաթ է-
տէն մաղարրաթ ասըմըզտա էվրօփանըն
մէմալիքը զարպիյէսինտէ պիլքիւլլիյէ մահվ
ու զայիլ օլմագտա օլուպ, չիւնքի նազարի-
եաթ իլէ ա'մէլիեաթ էրօղապը պէյնիւնտէ
իլթիլաթ ու իւնսիյէթ հասըլ օլարագ եէք-
տիկէրինին մէսլէք վէ մալիւմաթընա քէսպի
վուգուֆ էթտիքլէրի վէ պու ճիհէթլէ նա-
զարիեաթ իլէ ա'մէլիեաթ եէքվիճուտ օլ-
տուղու ճիհէթլէ, պուլարըն իքիսինին սէ-
մէրէսի օլան հէր տիւրլիւ ասարը մէտէնիլ-
լէթ կիւն պէ կիւն թէրագգը ու թէվէսսիւ
էթմէքտէ տիր:

Ասհապը ա'մէլիեաթըն ինչա էյէտիքլէ-
րի կ'երէք էպնիյէ վէ կէրէք մաքնալարըն
օն պէշ եիրմի սէնէ մուգատտէմ'լօնտրա վէ
Պէրլին վէ Պէլֆաթ վէ Ղալվա վէ Ղլասղօ
տար իւլ ֆիւնուլարընտա ուսուլը ճէրրի
էսգալ թաթպիգաթընըն թէտրիսի ու թա'
լիմի մագսէտ իլէ էտիմպուրկտա տախի
պուլտան եէտի սէքիզ սէնէ մուգատտէմ'
միւճէտտէտէն պիր սընըֆ քիւշատ օլուն-
մուշ տուր: իշթէ էվրօփատէ ֆիւնուլ
ու սէնա'իին կիթտիքէ թէրագգընը, վէ
իլթիրա'աթը ճէտիտէ վիճուտէ կէլմէսի,

بيننده فرض اولئان مبايتتن نشأت ايدن مضرت
عصر مزده اوروپا نك ممالك غريبه سنده بالكليه محو
وزائل اولمقده اولوب چونكه نظريات ايله عمليات
اربابي بيننده اختلات وانسيت حاصل اوله رق يكدىكر
نك مسلك و معلوماته كسب وقوف ايتدكلى و
بو جهته نظريات ايله عمليات يكو وجود اولدى جهته
بونلك ايكيسنك ثمره سى اولان هر درلو اثار مدنيت
كون بكون ترقى وتوسع ايتكددر.

اصحاب عملياتك انشا ايتدكلى كرك ابنه وكرك
ما كنه لرك اونش يكرمى سنه مقدم لوندره و دويلين
ويلفاست و غلوه و غلا سقو دار الفنونلرنده اصول
جرائقال تطيقاتك تدريسى و تعليمى مقصد ايله
ادينبورغده دخى بوندى سكرسنه مقدم مجددا
بر صنف كشاد اولنمشدر اشته اوروپاده فنون و
صنايعك كتد كچه ترقيسى واختراعات جديده وجوده

իշարու թէշէպարիւսաթը միւսստերէ սէմերէսի տիր : Մէմալիքը մահրուսէի շահանէտէ սէ-
նա'իին տիւշար օլտուղու հալը վուգուկտէն
թախիսի տախի մուլթադա պու մագուլէ
թէտապիր իթթիխազընա մէնուլթ օլտուղու
տէրքեար տըր ,

իւլումը 'ամէլլէնին տիկէր պիր գըսմը
մէսէլա իլմի թըպպըն ա'մէլլեաթը տախի
սալիֆիւզլիքը խուսուսաթէ մուգայեհա օ-
լուպ , չիւնքի մէքեաթիպը թըպպլէտէ իւ-
մը թըպպըն նազարիեաթընտան օլան թէշ-
ըիհ վէ ֆիզիօլօգի տէնիլէն գըսմլարընըն
թէտըիսի քիֆայէթ էթմէյուպ , պունլարլա
պէրապէր ճէրահլըգ վէ սայիր ամէլլեա-
թընըն տախի թա'լիմի լապիւտ օլտուղու
միսիւլլու , իւլումը ըիեազլէ վէ հիքմէթը
թա'պլէ վէ քիմեա թէտէրրիւսինէ մախ-
սուս մէքեաթիպտէ տախի պունլարըն թաթ-
պիգաթը լաղըմէտէն օլուպ , ֆէիլլա իւլում
մը մէգըիւրէ թա'պլիւմինտէն մաթլուպ օլան
նէթայիճ հուսուլա կէլէմէզ :

կլասգօ տար իւլ ֆիւնոնոնտա եիւզ
սէնէ գատար մահֆուզ պուլունան պիր քիւ-
չիւք մօտէլ հէր քէսին նազարընտան ղայիպ
չիւքին վէ հագիր կէօրիւնիւպ , հաթթա

کلمی اشبو تشبثات مؤثره ثمره سیدر. ممالك محروسه
شاهانه ده صنایعك دوچار اولدینی حال و قوفدن
تخلیسی دخی مطلقا بومقوله تدابیر اتخاذینه منوط
اولدینی درکاردر .

علوم عملیهك دیگر برفسمی مثلاً علم طبك عملیای
دخی سالف الذکر خصوصاته مقیس اولوب چونکه
مکاتب طیه ده علم طبك نظریاتندن اولان تشریح
و فیزیولوژی ذیلان فسملرینک تدریسی کفایت
ایتمیوب بونلرله برابر جراحلق و سائر عملیاتنک دخی
تعلیمی لابد اولدینی مثلاً علوم ریاضیه و حکمت
طبعیه و کیمیا تدرسنه مخصوص مکاتبده دخی بونلرک
تطبیقاتی لازمه دن اولوب فالاعلوم مزکوره تعلیمندن
مطلوب اولان نتایج حصوله کله منز .

غلاسقو دارالفنوننده یوزسنه قدر محفوظ بولنان
رکوکچک مودل هرکسک نظرنده غایب جرکین و

պիր ընտամ պունուն ընամինի ալարադ պա-
ղը զէվաթէ իրայէ էյէտիքտէ, կէօրէնլէր
ընտամըն պու ալէմտէ հիչ պիր շէյ պուլա-
մայրպտէ պունուն ընամինէ էմէք սարֆ էյ-
լէմէսինէ հիչ պիր մա'նա վէրէմէտիլէր :

Յազաթ մէզքիւր ընտամըն շու զահ-
մէթի իխթիւար էյլէմէսի նապէճա օլմա-
տըղը պատէհու անլաշըտը : Շէօյլէ քի պուն-
տան թագրիպէն տօգսան պիր սէնէ մու-
գատտէմ ճէմնվաթ նամընտա պիր զաթ ,
մէզքիւր մօտէլին թա'միլիլէ մէշղուլ օլտու-
ղու սըրատա քէնտուսինին իւլումը ըիւա-
ղիլէ , վէ հիքմէթը թապիլեէտէ օլան մա-
լիւմաթը անա թաթպիգ էտէրէք ֆի զէմա-
նընա հէզա կէրէք գարատա վէ կէրէք ըուլի
տէրեատէ միւշահէտէ էյլէտիլիմիզ վափօր
մաքինալարընը իխթիւրա' էթմիշ օլտուղուն-
տան , օլ վազթտան պէրու մէզպուր քիւ-
շիւք մօտէլ էնզարը ա'մէտէ ճէմնվաթըն
գուվլէի ա'գլիլէսինին մէսքէնի ատտ օլու-
նարագ միհրի միւնիւր կիպի քէսպի իշթի-
հար էյլէմիշ տիր : իշթէ պէօյլէ նաշիզ վէ
հագիւր կէօրիւնէն էշեանըն գըլմէթի իլմ
վասէթասը իլէ քէսպի թէրագղը վէ իթի-
պար էտէր :

حقیر کورینوب حتی برسام بونک رسمنی الهرق
بعض ذواته ارایه ایلد کده کورنلر سامک بو عالمده
هیچ برشی بوله میوبده بونک رسمنه امک صرف
ایلمسینه هیچ بر معنا و یره مدیلر .

فقط مز کور سامک شو زحمتی اختیار ایلمسی ناجا
اولمدیغی بعده اکلا شلدی شریله که بوندن تقریباً طقسان
بش سنه مقدم جسم وات نامنده بر ذات مز کور مودلک
تعمیر یله مشغول اولدینی صرده کدوسنک علوم
ریاضیه وحکمت طبعیه ده اولان معلوماتنی اکا
تطبیق ایدرک فی زمانه هنرا کرک قرده ده و کرک
روی دریاده مشاهده ایلدی کمز واپور ما کنه لرینی
اختراع ایش اولدیغندن اولوقتد نبر و مزبور کوچک
مودل انظار عامه ده جسم واتک قوه عقليه سنک
مسکنی عد اولنه رق مهر منیر کبی کسب اشتهار ایامش
در . انشته بویله ناچیزو حقیر کورینان اشیانک قیمتی
علم وسطه سیله کسب ترقی و اعتبار ایدر .

Հասրլաքը Վարդանեան մեքէպինէ
այիս օլուպ՝

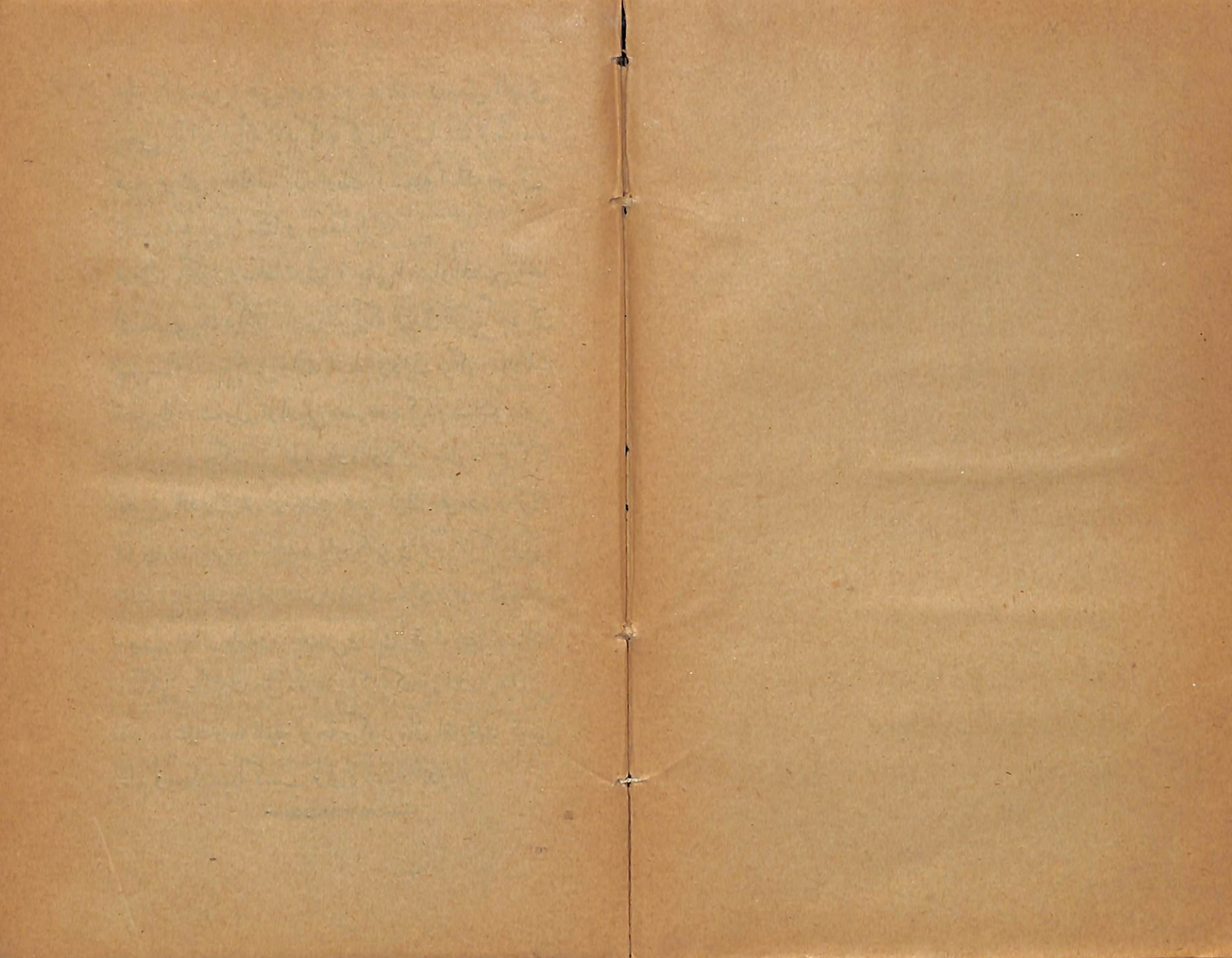
Աշի քաղըսլըսը 60 բարս

Ալա քաղըսլըսը 100 բարս սլը :

معارف نظارت جلیله سنک رخصتیه طبع اولنمشدر

Ե. ԳԱՂԱՍԵԱՆԻ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՀԱՅԿԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՓՈԳՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Արժեք գրք. Օսմ. 1874 թ. հունվարի 1-ին

9 ՕՍՄԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ 25/10 1874

92. 100.

20

Ա. յընարան, Հեղարան

Աշխարհագրութիւն Գործ

Գրագիտութիւն առնուն

Գեղագրութիւն Կերական Զարգացում

Կերական նոր

Ընկերացարան կամ Կատարար

Ընկերացարան կամ Կատարար

Թուարանութիւն մեծ զօգու

Փոքր

Փոքր

Փոքր

Փոքր

Փոքր

Փոքր

Փոքր

Փոքր

Փոքր

Փոքր

Փոքր

Փոքր

Փոքր